

Datum: 2024-02-27

Tid: 13:00

Plats: Tingshuset, Bollebygd

Ordförande

Ulf Rapp (S)

Ledamöter

Daniel Persson (SD), vice ordförande

Ingridh Anderén (M), 2:e vice ordförande

Beatrice Ekelund (S)

Helena Thelin (S)

Stefan Hederdal (M)

Peter Gregorics (FR)

Cecilia Carlhson (KD)

Fredrik Olofsson (C)

Ersättare

Jonas Ahlgren (S)

Lisette Vermeulen (SD)

Ewa-Maria Andorff-Ripa (SD)

Eva Svantesson (M)

Jonatan Backlund (M)

Michael Plogell (FR)

Rose-Marie Grune (MP)

Barbro Ridell (V)

Hannu Sutinen (L)

Övriga

1. Upprop
2. Val av protokollsjusterare
Ärendet i korthet
Förslag digital signering: Torsdag 7 mars kl 16.30.
3. Grönplan för Bollebygd tätort - beslut om samrådsutskick
KS2024/8
Anna Lund, plan- och exploateringschef, Erika Eliasson, samhällsplanerare 13:05
4. Revidering av delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen
KS2023/117
Suzanna Bengtsson, kanslichef/kommunsekreterare, Anna Lund, plan- och exploateringschef
5. Uppföljning samverkansavtal lokalt folkhälsoarbete 2023
KS2024/24
Kristina Sunebrand, folkhälsostrateg 13:40
6. Taxa för prövning och tillsyn enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, lag om tobaksfria nikotinprodukter samt lag om handel med vissa receptfria läkemedel (kf fattar slutligt beslut)
KS2024/47
Ann-Charlotte Lind, förvaltningschef BMF 14:00
7. Årsrapport 2023, kommunstyrelsen
KS2024/31
Daniel Aronsson, ekonomichef 14:15
8. Förslag till ny förbundsordning för Sjuhärads samordningsförbund (kf fattar slutligt beslut)
KS2023/316
9. Svar på motion (MP) om trafikplan, fokus hållbarhet (kf fattar slutligt beslut)
KS2022/199
10. Budget och verksamhetsplan år 2024 för Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund
KS2023/299

11. Revidering av samverkansavtal om regional vuxenutbildning inom Sjuhärad BRvux
KS2023/302
12. Tillståndsprövning enl miljöbalken för Bollebygds avloppsreningsverk – samrådsyttrande till teknik- och servicenämnden
KS2024/54
13. Val av ombud vid Gryaab AB:s årsstämma 2024
KS2024/35
14. Meddelanden
Anmälningar
 - KS2429617 KS2024/1-6 Gryaab årsrapport 2023 med måluppföljning inkl. protokoll
 - KS2429618 KS2024/1-7 Årsrapport 2023, Samhällsbyggnadsnämnden(175679)
15. Redovisning av delegeringsbeslut
Ärendet i korthet
Protokoll
Kommunstyrelsens arbetsutskotts protokoll finns på Bollebygds kommuns hemsida: Kommunstyrelsens arbetsutskott 2024-02-08.
16. Information från politiska uppdrag (inga handlingar)
17. Kommundirektören informerar (inga handlingar)

3. Grönplan för Bollebygd tätort - beslut om samrådsutskick KS2024/8

§26

KS2024/8

Grönplan för Bollebygd tätort - beslut om samrådsutskick**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen skickar Grönplan för Bollebygd tätort på samråd. Remisstiden är till och med 2024-04-30.

Ärendet

Kommunstyrelsen gav i december 2022 i uppdrag till dåvarande samhällsbyggnadsnämnden att ta fram ”Grönplan för Bollebygd tätort”, inom översiktsplanens områden T1, T5 och TGU1. Grönplanen kartlägger tätortens grönområden utifrån deras ekologiska och sociala värden. Detta har gjorts genom framtagandet av tre utredningar: naturvärdesinventering, sociotopkartering och ekosystemtjänstanalys. Dessa bidrar till ett ökat kunskapsunderlag vad gäller de värden som finns i Bollebygd tätorts grönområden, men utredningarna har även legat till grund för de riktlinjer som tagits fram som en del av grönplanen. Kunskapsunderlaget tillsammans med riktlinjerna avser att bidra till mer långsiktigt hållbara beslut rörande tätortens grönområden.

Riktlinjerna har utgått från tre tematiska områden; ekologiska värden, sociala värden och reglerande ekosystemtjänster. Därmed belyser Grönplan för Bollebygd tätort dess grönområden utifrån olika perspektiv och ger en nyanserad bild av de värden som går att återfinna i grönområdena. Grönplanen leder inte till några direkta ekonomiska kostnader. Däremot kan indirekta kostnader uppstå till följd av eventuella beslut om att genomföra åtgärder i linje med de riktlinjer som anges.

Grönplan för Bollebygd tätort bedöms som lämplig att pröva i en samrådsprocess.

Förslag till beslut**Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut**

Kommunstyrelsen skickar Grönplan för Bollebygd tätort på samråd. Remisstiden är till och med 2024-04-30.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Grönplan för Bollebygd tätort
- Bilaga 1 Naturvärdesinventering, Grönplan för Bollebygd tätort
- Bilaga 3 Ekosystemtjänstanalys, Grönplan för Bollebygd tätort

– §160 KF Fördjupad översiktsplan grönområde.pdf

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Förord

Grönområdena i Bollebygd tätort spelar en viktig roll för dess fortsatta utveckling, då de bidrar till såväl ekologiska som sociala värden samt spelar en stor roll i klimatanpassningsarbetet. För att säkerställa att tätortens grönområden hanteras på ett enhetligt och långsiktigt hållbart sätt har *Grönplan för Bollebygd tätort* tagits fram.

Grönplan för Bollebygd tätort, fortsättningsvis refererad till som grönplanen, består huvudsakligen av två delar; politiskt antagna riktlinjer samt kunskapsunderlag. Grönplanen syftar till att vägleda både politik och förvaltning i deras arbete som berör Bollebygds grönområden, främst i form av fysisk planering och skötsel.

Titel: Grönplan för Bollebygd tätort

Författare: Plan- och exploateringsavdelningen, Kommunstyrelseförvaltningen, Bollebygds kommun

Grafisk form och layout: Plan- och exploateringsavdelningen, Bollebygds kommun

Foton: Om inget annat är angivet står Bollebygds kommun som ägare av de foton som inkluderas i grönplanen.

Genomförandet av Bollebygds tätorts grönplan har medfinansierats av statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt.

Medverkande i arbetet med Bollebygd tätorts grönplan

Politisk styrgrupp

Ulf Rapp (S), KS ordförande

Daniel Persson (SD), KS 1:a vice ordföranden

Ingridh Anderén (M), KS 2:a vice ordföranden,

Jonny Svensson (S), fd. samhällsbyggnadsnämndens ordförande

Rune Kennborn (KD), fd. samhällsbyggnadsnämndens vice ordförande

Rose-Marie Grune (MP), ledamot

Tomas Ridell (V), ledamot

Joakim Wahlberg (L), ledamot

Fredrik Olofsson (C), ledamot

Madeleine Söderlund (FR), ledamot

Medverkande tjänstepersoner

Anna Lund, Plan- och exploateringschef

Erika Eliasson, samhällsplanerare

Diddi Carlson, planhandläggare

Ewa Andersson, parksamordnare

Andreas Andersson, parksamordnare

Medverkande konsulter

Helen Ashman, planarkitekt *Norconsult AB*

Dennis Jonason, ekolog *EnviroPlanning AB*

Sofia Berg, ekolog *EnviroPlanning AB*

Karl Persson, GIS-ingenjör *Sveco Sverige AB*

David Modig, GIS-ingenjör *Sveco Sverige AB*

Innehållsförteckning

Ordlista	6
Kapitel 1: Inledning	8
Bakgrund	10
Syfte	10
Process	10
Avgränsning	11
Kapitel 2: Förutsättningar	12
Geografiska förutsättningar	14
Klimatanpassning	14
Grönplanens förhållande till strategiska styrdokument	15
Hot- och påverkansfaktorer	18
Kapitel 3: Strategiska ställningstaganden	20
Strategiska ställningstaganden	22
Fokusområden och riktlinjer	23
Skadelindrings-hierarkin	24
Kapitel 4: Fokusområden	26
Fokusområde 1: Ekologiska värden	28
Fokusområde 2: Sociala värden	38
Kapitel 5: Fortsatt arbete	50
Uppföljning och fortsatt arbete	52
Referenslista	53

Ordlista

Biologisk mångfald

Biologisk mångfald innebär att det finns en stor variation i naturen. Variationen syftar både till att det finns flera olika typer av ekosystem och naturliga livsmiljöer, men även att dessa i sig innehåller en stor variation av arter, som i sin tur har stor genetisk variation. Den biologiska mångfalden har stor direkt effekt på ekosystemens funktion och fortvarande, vilket påverkar dess förmåga att leverera många av de ekosystemtjänster som människan är beroende av.

Additionalitet

Enligt Naturvårdsverket hänger begreppet additionalitet ihop med begreppet ingen nettoförlust och handlar om att kompensationsåtgärden ska eller bör tillföra nytta för bevarandet av bio[1] logisk mångfald utöver det som skulle ha skett utan att kompensationsåtgärden genomförts för att ingen nettoförlust ska anses uppnått. Åtgärder som ingår i ett ordinarie och planerat genomförande av naturvårdsåtgärder anses därför inte uppfylla kravet på additionalitet. För att avgöra om additionalitet nås behövs en bedömning kring hur den biologiska mångfalden hade utvecklats oberoende av kompensationsåtgärden. Detta leder till en relativt stor tolkningsmån. En del menar att skydd av natur kan vara en kompensationsåtgärd och leda till additionalitet, medan andra menar att enbart skydd inte räcker som kompensationsåtgärd utan att habitat och ekosystem måste nyskapas eller restaureras för att additionalitet ska uppnås.

Dagvatten

Tillfälligt förekommande regn- och smältvatten som avrinner från markytor, tak och andra konstruktioner. Begreppet kan även inkludera uppsträngande grundvatten.

Detaljplan

Genom framtagandet av en detaljplan reglerar kommunen den utpekade platsens mark- och vattenanvändning. Detaljplanen är juridiskt bindande och dess innehåll ligger till grund för beslut om bygglov och annan lovgivning.

Ekosystem

Ett ekosystem är allt levande och den miljö som finns i ett område i naturen, där alla delar jobbar tillsammans. Växter, djur, småkryp, vatten, maskar – alla delar är viktiga. Ett ekosystem kan till exempel vara ett korallrev, en skog eller området runt en stubbe.

Ekosystemtjänst

Ekosystemtjänst är ett begrepp som enligt Naturvårdsverket används som ett sätt att beskriva ekosystemens funktion och nytta för människan. Begreppet synliggör vårt beroende av fungerande ekosystem, både för människans välbefinnande och överlevnad. Exempelvis behöver vår livsmedelsproduktion ekosystemtjänster såsom pollinerande insekter, bakterier och maskar som gör jorden bördig och insekter som är naturliga bekämpare av oönskade skadedjur i våra grödor.

Fysisk planering

Planläggningen av hur mark- och vattenområden ska eller bör användas. Detta kan exempelvis innefatta var bebyggelse eller infrastruktur ska ligga och hur den bör vara utformad eller vilka grönområden som bör bevaras.

Grönområde

Begreppet grönområde är ett samlingsnamn för alla vegetationsklädda ytor, exempelvis gräsmattor, parker, betesmarker eller naturområden.

Grönplan

Grönplanen är kommunens strategiska dokument som vägleder hur grönstrukturen ska utvecklas och förvaltas. Grönplanen avser att ge en nyanserad bild av grönstrukturens kvaliteter och brister inom avgränsningsområdet. Detta bidrar till ett förbättrat beslutsunderlag när kommunen i framtiden behöver göra avvägningar mellan exempelvis grönstruktur, bebyggelse eller trafikinfrastruktur.

Grönstruktur

Grönstruktur är ett samlingsbegrepp som inkluderar alla parker, naturområden och grönstråk som tillsammans bildar en livsmiljö för den biologiska mångfalden. Dessa ytor bildar ett nätverk, en struktur, som binder samman olika typer av gröna värden och skapar en helhet.

Grönstråk

Grönstråk är en förutsättning för en fungerande och välmående grönstruktur. Ett grönstråk utgörs av grönområden av varierande storlek och ekologiskt värde som tillsammans bildar ett längre stråk av grönska. Dessa möjliggör för individer av olika arter att förflytta och sprida sig i landskapet. Att bevara stråken blir därför viktigt i arbetet med att skydda och utveckla den biologiska mångfalden och tillgången till ekosystemtjänster. Stråken bidrar även positivt till friluftsliv och rekreation.

Hårdgjord mark

Hårdgjord mark är markytor som är täckta av hårt material såsom asfalt, stenplattor eller hårt packat grus. Dessa ytor är en viktig del i samhällets infrastruktur då de exempelvis utgör bilvägar, parkeringar eller torgytor. Materialet gör att marken blir fysiskt stabilt, men innebär även att det blir nästan ogenomträngligt för vatten. Hårdgjord mark ökar därför risken för översvämning då vattnets förmåga att rinna undan minskar, vilket på vissa platser riskerar att leda till stora skador på egendom. De hårdgjorda ytorna förändrar även tillgången på vatten och näring i marken och påverkar därmed ekosystemen och förutsättningar för ekosystemtjänster.

Kantzon

En kantzon är det område där marken övergår från en marktyp till en annan, exempelvis från skog till jordbruksmark eller från ängsmark till exploaterat område. Kantzonens främjar spridning av arter i landskapet, skapar en ökad biologisk mångfald i övergångszonen med stor artvariation, bidrar till skydd/gömställen för djur och insekter, minskar eventuella erosioner och fungerar som vindfång.

Kantzonseffekt

Kantzonseffekten innebär att ekosystemet inom kantzonen delvis påverkas av den intilliggande marktypen och de förhållanden som råder där. Vid användningen av begreppet kantzonseffekt i grönplanen syftar man främst till effekten av de nya kantzoner som uppstår vid exploatering i ett grönområde. Sådana kantzoner kan bland annat exponeras för ljud- och ljusföroreningar, vilket påverkar ekosystemet negativt. Om exploatering tillåts i direkt anslutning till områden med höga naturvärden riskerar dessa därmed att komma till skada, då de utsätts för mer störningar än tidigare.

Klimatanpassning

Åtgärder som syftar till att skydda miljön och människors liv, hälsa och egendom genom att samhället anpassas till de konsekvenser som ett förändrat klimat kan medföra för mark, vatten och bebyggelse.

Miljöbalken (1998:808)

Lagstiftning som trädde i kraft 1 januari 1999. Miljöbalken berör områden såsom miljöskydd, naturvård, renhållning och hälsoskydd.

Plan- och Bygglagen (2010:900)

Lagstiftning som ursprungligen trädde i kraft 1987 och som 2010 antogs på nytt, då med större uppdateringar och tillägg. Plan- och Bygglagen reglerar planläggning av mark- och vattenanvändning samt byggande och syftar till att främja en jämlik och hållbar samhällsutveckling.

Resiliens

Förmågan hos ett system att hantera och återhämta sig mot olika typer av störningar, så att viktiga funktioner som systemet tillhandahåller inte går förlorade. Ett system kan vara ett ekosystem, ett samhälle, en ekonomi eller en stad. Det kan handla om en skogs förmåga att återhämta sig efter en storm eller en brand, eller ett samhälles förmåga att klara sig vid eller återhämta sig från en naturkatastrof.

Skadelindringshierarkin

Skadelindringshierarkin är ett förhållningssätt som tillämpas vid exempelvis fysisk planering eller byggnation, för att minimera skador på miljön. Hierarkin är uppdelad i fyra steg: i första hand ska skador undvikas och i andra hand minimeras. I tredje hand ska negativa effekter på miljön restaureras och som sista alternativ ska skadorna kompenseras för genom olika typer av åtgärder.

Sociala värden

Sociala värden är ett brett begrepp men användningen i grönplanen kan främst liknas med begreppet upplevelsevärden. Det kan exempelvis handla om möjligheten att rasta hunden, jogga eller plocka svamp. Sociala värden är en viktig resurs för samhället när det gäller människors välbefinnande, hälsa, livsmiljö, regional utveckling och turism.

Tillgänglighet

Ett tillgängligt område är utformat på ett sätt som möjliggör för personer att tillträda en plats, oberoende av dess fysiska förmåga. Det kan också inkludera kvaliteter såsom tydlig skyltning, sittplatser längs vägen och tydliga entréer, vilket bland annat ökar områdets orienterbarhet och trivsamt.

Översiktsplan

Genom framtagandet av en översiktsplan föreslås hur kommunen bör utvecklas i framtiden sett till dess mark- och vattenanvändning. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men utgör ändå ett viktigt verktyg och ligger till grund för framtida fysisk planering och lovgivning. Kommunen ska enligt lag alltid ha en aktuell översiktsplan.

Kapitel 1: Inledning

Följande kapitel ger en inblick i grönplanens bakgrund, syfte, geografiska avgränsning och process. Analyserna som har utförts i samband med arbetet och syftet med dessa beskrivs även.

Läsanvisningar

Läsanvisning! I detta dokument kommer Grönplan för Bollebygd tätort benämnas grönplan för att underlätta läsningen.

Kapitel 1: Inledning

Första kapitlet beskriver grönplanens funktion, inriktning och avgränsning.

Kapitel 2: Förutsättningar

Andra kapitlet beskriver hur grönplanen förhåller sig till internationella, regionala och lokala mål och strategier, olika hot- och påverkansfaktorer samt behovet av klimatanpassning.

Kapitel 3: Politiska ställningstaganden

I tredje kapitlet presenteras grönplanens tre fokusområden med tillhörande politiskt antagna riktlinjer. Därtill förklaras skadelindringshierarkin och dess tillämpning vid framtida ställningstaganden som rör grönområden.

Kapitel 4: Fokusområden

I fjärde kapitlet ges en mer djupgående beskrivning av fokusområdenas riktlinjer. Därefter sammanfattas de underlagsrapporter som legat till grund för de framtagna riktlinjerna, vilket ger en tydlig bild av Bollebygd tätorts nuvarande förutsättningar.

Kapitel 5: Fortsatt arbete

I femte kapitlet beskrivs uppföljning av samt fortsatt arbete med grönplanen.

Bakgrund

Kommunfullmäktige gav 2022-12-07 § 160 samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att ta fram en grönplan för Bollebygd tätort. Resterande delar av kommunen ska enligt uppdraget studeras i senare etapper.

Grönplanen har tagits fram som ett fristående dokument, och har därmed inte behövt förhålla sig till Plan- och Bygglagens (2010:900) bestämmelser gällande process och innehåll. Grönplanen antas politiskt och fyller därför en viktig funktion, då dess riktlinjer möjliggör för att mer strategiska och långsiktiga beslut kan fattas.

Tre underlagsrapporter har tagits fram som ett kunskapsunderlag till grönplanen; naturvärdesinventering, ekosystemtjänstanlys och sociotopskartering. Syftet med dessa är att kartlägga områdets nuvarande förutsättningar samt belysa dess olika kvaliteter och brister. Med detta underlag som utgångspunkt har riktlinjer tagits fram rörande hanteringen av grönområden. Därigenom ger grönplanen en tydlig riktning för kommunens fortsatta utveckling. Detta rör både bevarande och utveckling av naturområdenas kvaliteter, men även utvecklingen av den bebyggda miljön. Planen hjälper även till att bryta ner relevanta miljömål och konkretisera vad dessa innebär för just Bollebygds kommun. Som ett resultat stärker Bollebygds kommun sitt bidrag till en mer hållbar samhällsutveckling.

Syfte

Grönplanen syftar till att utgöra ett underlag inför kommande beslutsfattande rörande hantering och utveckling av grönområdena i Bollebygd tätort. Genom utökad kunskapsunderlag och politiskt antagna riktlinjer vägleder grönplanen politiska beslut och plan- och exploateringsavdelningens samt parkenhetens löpande arbete.

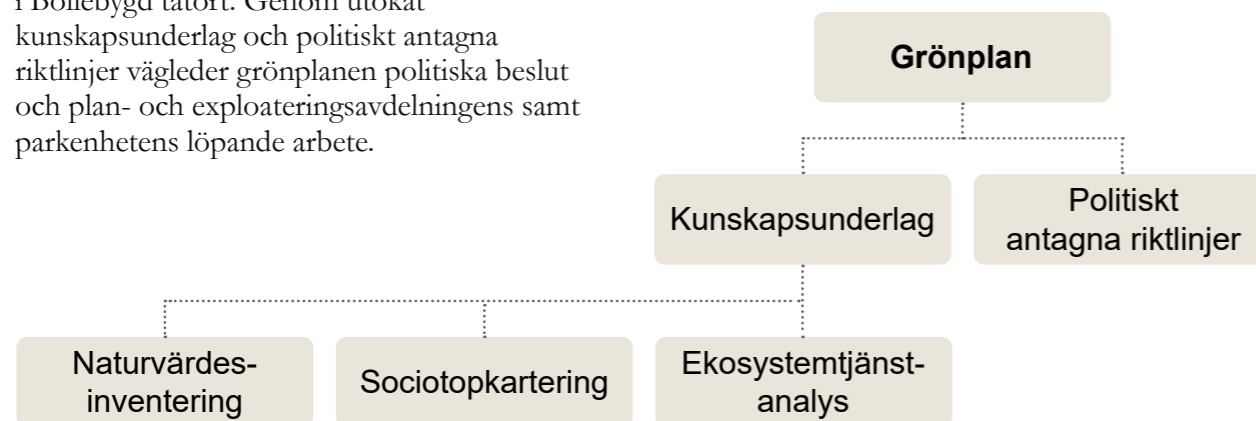

Illustration 1. Illustrerar grönplanens huvudsakliga innehåll; politiskt antagna riktlinjer och kunskapsunderlag. Kunskapsunderlaget består av en naturvärdesinventering, sociotopskartering och en ekosystemtjänstanlys.

Process

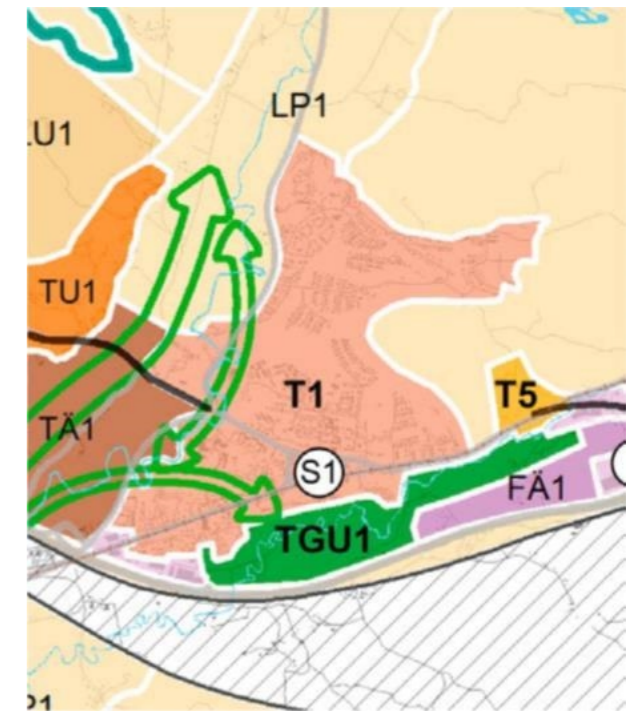
Kommunstyrelseförvaltningens plan- och exploateringsavdelning har varit ansvariga för framtagandet av grönplanen. Som grund för grönplanen har tre underlagsrapporter tagits fram, i form av en naturvärdesinventering, ekosystemtjänstanlys samt en sociotopskartering. Dessa har lokaliserat och värderat olika kvaliteter och brister vad gäller Bollebygd tätorts naturvärden, ekosystemtjänster och sociala värden. Med underlagsrapporterna samt de regionala och nationella miljömålen som utgångspunkt utformade förvaltningens arbetsgrupp, i samarbete med den politiska styrgruppen, riktlinjer för att stärka de kvaliteter och åtgärda de brister som identifierats i rapporterna.

I ett sista skede skickades grönplanen ut till arbetsgruppen för granskning, innan kommunstyrelsen 2024-02-27 beslutade om att låta planen gå ut på samråd. Efter mindre justeringar antogs grönplanen av kommunfullmäktige den XX. Grönplanen bör aktualitetsprövas varje mandatperiod, med fördel i samband med att planeringsstrategin tas fram. Plan- och exploateringsavdelningen är ansvarig för aktualitetsprövningar och framtida uppdateringar av grönplanen.

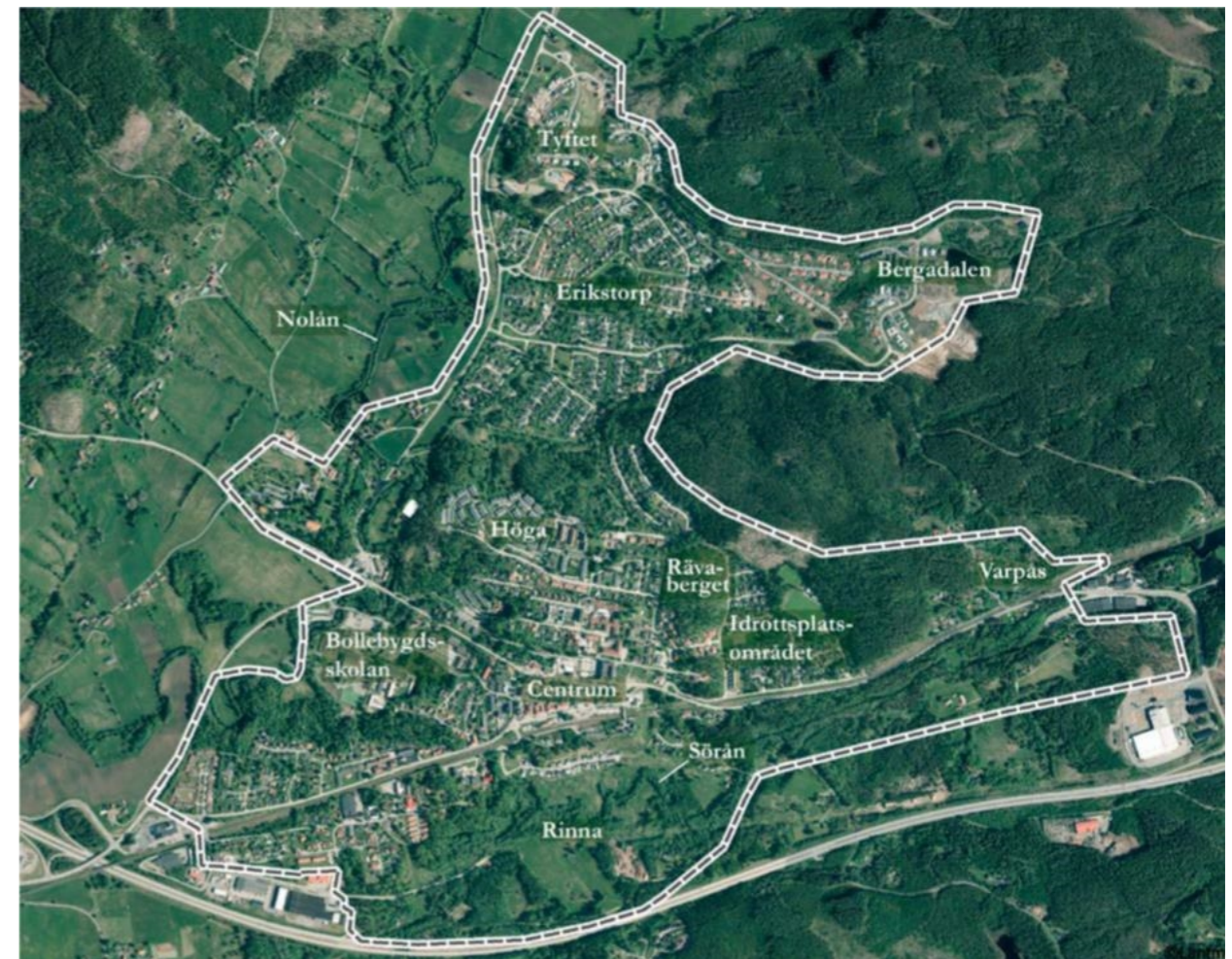
Avgränsning

Grönplanen avgränsas geografiskt till Bollebygds centrala delar samt delar av Rinna-området (se karta 2). Avgränsningen har utgått från översiktsplanens utvecklingsområden T1, T5 och TGU1, som totalt motsvarar cirka 400 hektar (4 kvadratkilometer). Detta motiveras med att översiktsplanen föreslår att framtida nybyggnation främst ska ske inom detta område. Det är därför viktigt att vara medveten om vilka värden som finns här, för att förebygga att dessa går förlorade. De höga naturvärdena som finns i Nolans dalgång är kända sedan tidigare och tas därför inte med i avgränsningen.

Ekosystemtjänst är ett begrepp som beskriver ekosystemens funktion och nytta för människan. Begreppet synliggör vårt beroende av fungerande ekosystem, både för människans välbefinnande och överlevnad. Exempelvis behöver vår livsmedelsproduktion *pollinerande insekter* för att fungera, vilket klassas som en ekosystemtjänst.

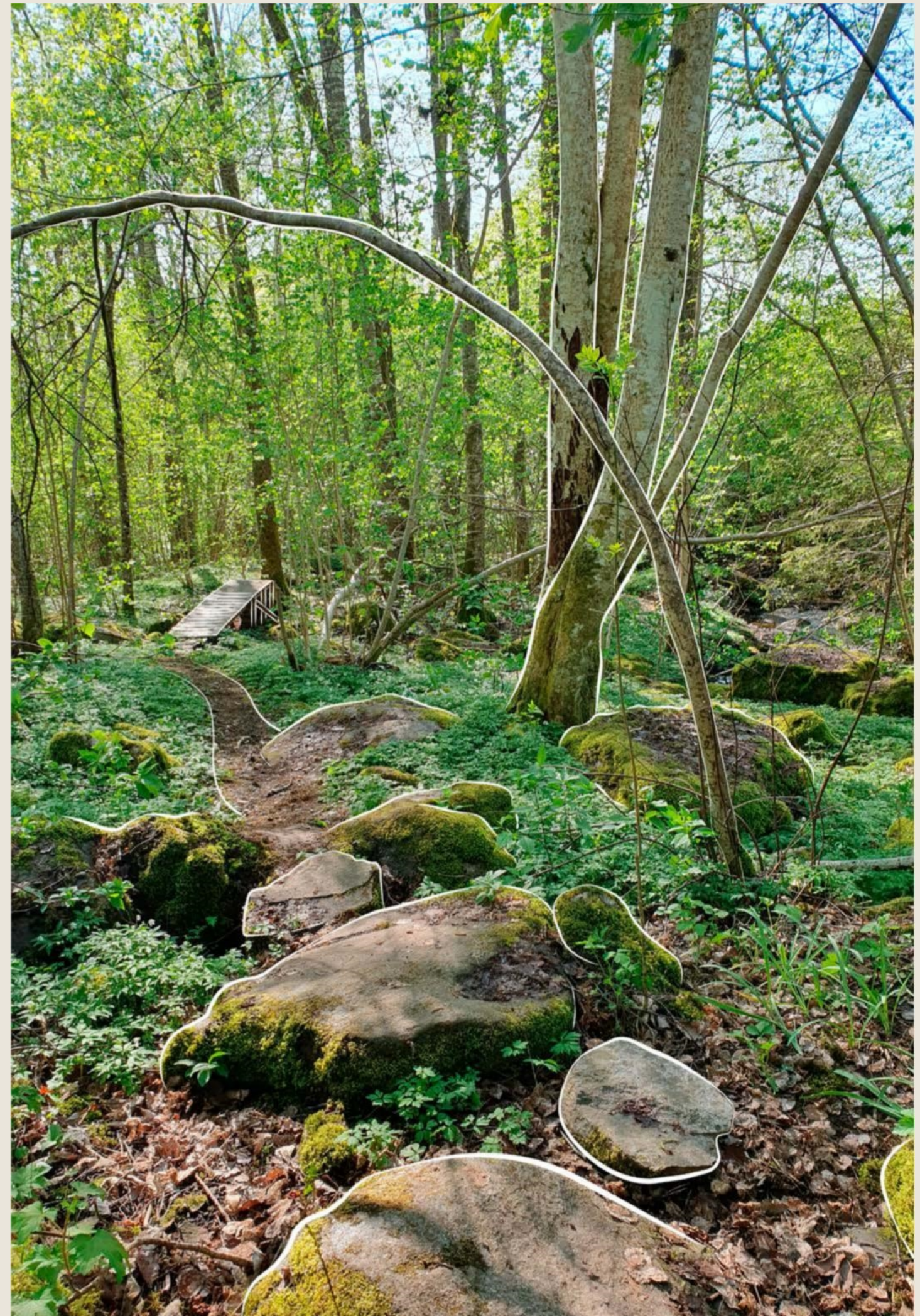
Karta 1. Visar översiktsplanen över Bollebygd tätort. Grönplanens område utgår från översiktsplanens områden T1, T5 och TGU1.

Karta 2. Visar grönplanens geografiska avgränsning. Avgränsningsområdet sträcker sig från Tyftet i norr till Rinna-området i söder samt från Kullamotet i väster till Grönkulleområdet i öster. Avgränsningen är utformad för att inkludera tätortens huvudsakliga bostads- och verksamhetsområden.

Kapitel 2: Förutsättningar

I detta kapitel presenteras en rad olika förutsättningar som grönplanen behöver förhålla sig till, från dess geografiska förutsättningar och ett förändrat klimat till internationella, nationella, regionala och kommunala mål och strategier. Dessa har utgjort utgångspunkten vid framtagandet av grönplanen och har spelat en viktig roll i dess utformning och innehåll.

Geografiska förutsättningar

Bollebygd tätort är lokaliserad på en ås mellan Söråns och Nolåns dalgångar, vilket ger de boende utblick över det böljande landskapet som omger orten. Med dalgångarna i söder och väster och ett mer kuperat område i öster, omges Bollebygd tätort av såväl skog som odlingslandskap. Detta gör att många Bollebygdsbor har närhet till naturen, vilket är något som vid dialog med invånarna beskrivits som mycket värdefullt.

Trots att stora grönområden omger Bollebygd tätort är även natur- och parkområden inom orten av stor vikt. Dessa bidrar ofta med andra typer av värden än omkringliggande skogsområden, exempelvis mötesplatser, lek, sittplatser i en lugn miljö och närhet till grönområden. Tätortens grönområden bidrar även till sammanhängande grönstråk genom de bebyggda områdena, som kopplar samman den kringliggande grönstrukturen. På så vis kan djur och växter förflytta och sprida sig genom tätorten, vilket är av stor vikt för den biologiska mångfaldens bevarande och utveckling.

Resiliens är förmågan hos ett system att hantera och återhämta sig från olika typer av störningar, så att viktiga funktioner som systemet tillhandahåller inte går förlorade. Ett system kan vara ett ekosystem, ett samhälle, en ekonomi eller en stad. Det kan handla om en skogs förmåga att återhämta sig efter en storm eller en brand, eller ett samhälles förmåga att klara sig vid eller återhämta sig från en naturkatastrof.

Klimatanpassning

Klimatförändringarna bidrar till en ökad risk för extremväder. I framtiden beräknas Sverige drabbas allt oftare av värmeböljor och ökade mängder nederbörd, något som till viss del kan regleras med hjälp av grönytor. Ett mer strategiskt förhållningssätt till tätortens grönområden kan därmed göra Bollebygd till ett mer resiliert samhälle som är mer motståndskraftigt vid extremväder.

Genom att bevara, tillskapa och sköta grönområden på rätt sätt kan de negativa effekterna av skyfall minska, eftersom grönområden kan omhänderta stora mängder regnvatten. Exempelvis kan ett parkområde på 1000 kvadratmeter med ett jorddjup på minst 3 meter fördröja omkring 75 kubikmeter vatten (c/o City 2014). Genom att arbeta förbyggande mot översvämningar minskar även risken för erosion och skred.

Grönska kan även bidra till sänkta temperaturer vid värmeböljor. Enligt forskningen kan parker ha upp till 5 grader lägre temperatur än i den omgivande staden. Dessa siffror går inte att rakt applicera på Bollebygd, men är ändå talande för grönskans effekt på det lokala klimatet.

Grönområden ses av dessa skäl som grundläggande verktyg i klimatanpassningsarbetet.

Grönplanens förhållande till strategiska styrdokument

I figur 2 visas hur grönplanen förhåller sig till internationella, nationella, regionala och kommunala strategier, mål och andra handlingar. Efter illustrationen ges en kortfattad presentation av relevanta dokument, vad gäller dess innehåll och förhållande till grönplanen. Dessa har kategoriserats, från internationell till kommunal nivå.

Figur 2. Diagram om hur grönplanen förhåller sig till andra dokument.

Internationell och nationell nivå

Agenda 2030 och Sveriges miljömål

Som en del i arbetet med FN:s Agenda 2030 har riksdagen tagit fram miljömål som ska vara vägledande för Sveriges fortsatta utveckling. Av dessa kan grönplanen antas bidra positivt till bland annat målen om *ett rikt växt- och djurliv, frisk luft, begränsad klimatpåverkan* och *god bebyggd miljö*. Detta till följd av att den grönstruktur som behandlas i grönplanen bidrar med en rad ekosystemtjänster som har ekologiska såväl som sociala effekter. Grönplanen utgör även en vägledning vid lokalisering av ny bebyggelse så att grönområden med högre värden kan värnas. På så sätt kan naturvärden, ekosystemtjänster och sociala värden bevaras till nästa generation, vilket är i linje med Sveriges generationsmål.

EU:s strategi för biologisk mångfald 2030

År 2020 lade EU-kommissionen fram sin strategi för biologisk mångfald 2030. Här presenteras en rad handfasta mål för att EU:s biologiska mångfald fram till 2030 ska vara på väg att återhämta sig. En viktig del i detta arbete är att skydda de värden som ännu kvarstår. Genom Bollebygds kartläggning av sina naturvärden kan mer välgrundade beslut fattas, där den biologiska mångfalden tillåts vara en av de faktorer som styr kommunens fysiska utveckling samt skötsel av grönområden. Därigenom kan kommunen bidra positivt till den biologiska mångfalden.

Sveriges friluftsmål

Regeringen har ställt upp tio friluftsmål, med det övergripande målet att med allemansrätten som grund ge stöd åt människors möjligheter att vistas i natur- och kulturmiljöer och utöva friluftsliv. Bollebygds grönplan blir en del i arbetet att förstärka kommuninvånarnas förutsättningar för ett varierat och tillgängligt friluftsliv i Bollebygd tätort. Ett eventuellt åtgärdsprogram till grönplanen kan komma att ytterligare stärka detta arbete genom att konkretisera vilka åtgärder som bör prioriteras.

Grönstruktur är ett samlingsbegrepp som inkluderar alla parker, naturområden och grönstråk som tillsammans bildar en livsmiljö för den biologiska mångfalden. Dessa ytor bildar ett nätverk, en struktur, som binder samman olika typer av gröna värden och skapar en helhet.

Foto på delar av Bollebygd tätort, sett från sydost.

Regional nivå

Västra Götalandsregionens miljömål 2030

Västra Götalandsregionens miljömål 2030 utgörs av tre huvudmål, varav ett med direkt koppling till de frågor som behandlas av grönplanen: *Främjad biologisk mångfald*. Där inkluderas bland annat att aktörer i regionen ska arbeta för ett hållbart nyttjande av fastigheter med avseende på ekosystemtjänster. Grönplanen kan även bidra positivt till regionens mål om *låg klimatpåverkan* och *giftfritt samhälle*, då grönområden bidrar till minskade nivåer av koldioxid samt till nedbrytningen av vissa giftiga ämnen i marken.

Regional handlingsplan för grön infrastruktur

Den regionala handlingsplanen för grön infrastruktur i Västra Götalands län ger en gedigen bild av grönstrukturens förutsättningar utifrån ett regionalt perspektiv och lyfter även fram konkreta åtgärdsförslag till länets kommuner och andra berörda aktörer. Bland annat uppmärksammas sambandet mellan biologisk mångfald och grönområdets storlek samt ekologiska värden och grönstråk, vilket är faktorer som även uppmärksammas i Bollebygds grönplan. Genom framtagna underlagsrapporter kan grönplanen utgöra ett komplement till det underlag som presenteras i den regionala planen. Handlingsplanen har på många sätt även utgjort en viktig inspirationskälla inför framtagandet och utformandet av Bollebygds grönplan.

Länsstyrelsens handlingsplan för klimatanpassning 2021–2024

Västra Götalands länsstyrelse har en handlingsplan för klimatanpassning 2021–2024. Länsstyrelsen lyfter grönstrukturens viktiga roll i arbetet med klimatanpassning, bland annat då den minskar risken för översvämning och erosion samt har en dämpande effekt vid värmeböljor. I övrigt har planen stort fokus på åtgärder och kommer därför främst tillämpas vid framtagandet av grönplanens åtgärdsprogram.

Boråsregionens utvecklingsstrategi

Kommunalförbundet Boråsregionen Sjuhärad tog 2021 fram en utvecklingsstrategi, som Bollebygds kommun behöver förhålla sig till i sin planering. Främst lyfts vikten av hållbara och attraktiva boendemiljöer, vilket är i linje med grönplanens avsikter.

Biologisk mångfald innebär att det finns en stor variation i naturen. Variationen syftar både till att det finns flera olika typer av ekosystem och naturliga livsmiljöer, men även att dessa i sig innehåller en stor variation av arter, som i sin tur har stor genetisk variation. Den biologiska mångfalden har stor direkt effekt på ekosystemens funktion och fortvarande, vilket påverkar dess förmåga att leverera många av de ekosystemtjänster som människan är beroende av. Läs mer om ekosystemtjänster på sidan 45.

Västra Götalandsregionens miljömål 2030

Regional handlingsplan för grön infrastruktur, Länsstyrelsen Västra Götaland

Handlingsplan klimatanpassning för Länsstyrelsen Västra Götaland

Boråsregionens utvecklingsstrategi

Kommunal nivå

Vision Bollebygds kommun 2035

I september 2022 fastställdes Vision Bollebygds kommun 2035, där kommunen beskriver den framtidsbild de avser att arbeta emot. Här lyfts bland annat värdet av närheten till naturen och Bollebygds vackra dalgångar samt blandskog som kvaliteter som bidrar till invånarnas livskvalitet. Visionen poängterar även vikten av att dessa värden bör bevaras till framtida generationer. Vid framtagandet av grönplanens riktlinjer har kommunens vision använts som utgångspunkt.

Hållbarhetspolicy och miljöpolicy

För att ge vägledning i hållbarhetsarbetet har Bollebygds kommun även tagit fram en hållbarhetspolicy och en miljöpolicy. Hållbarhetspolicyen lyfter fram att kommunen ska arbeta för ett gott liv och hälsa samt en ekologisk hållbar utveckling. Detta konkretiseras ytterligare i miljöpolicyen som poängterar vikten av att miljöhänsyn tas vid planering och byggande samt att kommunen ska ta tillvara och utveckla natur-, vatten- och kulturmiljöer. Därmed motiveras framtagandet av en grönplan genom båda policys, då grönplanen avser gynna såväl ekologiska som sociala värden i kommunens grönområden.

Åtaganden för Sveriges miljömål

Kommunstyrelsen åtog sig 2022-09-27 §185 att genomföra ett antal olika åtgärder, för att bidra till uppfyllandet av de nationella miljömålen. Den åtgärd som främst berörs vid framtagandet av grönplanen kallas BK1, alltså att kommunens grönområden ska skyddas och utvecklas. Genom grönplanen får områden med höga värden ett förstärkt skydd och utveckling av dessa förespråkas. Efter att grönplanens åtgärdsprogram är på plats kommer arbetet med grönområden konkretiseras ytterligare.

Översiktsplan

År 2022 antog kommunfullmäktige Bollebygds översiktsplan, som beskriver hur kommunen vill använda, utveckla och bevara den fysiska miljön. Översiktsplanen ger riktlinjer för hur olika intressen ska vägas mot varandra, där grönområden är ett av dessa intressen. Grönplanen ska därför ses som ett komplement till den gällande översiktsplanen, då den bidrar med ett mer djupgående underlag gällande grönområdena i Bollebygd tätort.

Naturvårdsplan

År 2010 togs en kommuntäckande naturvårdsplan fram, där ett omfattande arbete genomfördes för att kartlägga kommunens naturvärden. Naturvärdesinventeringarna som låg till grund för denna plan genomfördes 2005–2006 och anses idag vara i behov av uppdatering. Till följd ersätts naturvårdsplanen av grönplanen med tillhörande underlagsrapporter i Bollebygds centrala delar.

Skogspolicy

Bollebygds kommuns skogspolicy från 2023 utgör en vägledning för hur kommunen ska sköta dess skog. Uppsatta mål berör bland annat rekreativa värden, skogsområdenas tillgänglighet samt bevarandet och utvecklingen av skogens biologiska värden. I policyen poängteras även att den kommunägda skogen har två certifieringar: PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) och FSC (Forest Stewardship Council), som bland annat säkerställer att skogen brukas på ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart sätt. Både uppsatta mål och skogens certifieringar är i linje med grönplanens avsikter.

Skogsbruksplan

Skogsbruksplanen från 2023 och är ett planeringsunderlag som avser att utgöra ett stöd vid skötsel och bruk av den kommunalägda skogen. Den vägledning som ges i planen avser att kombinera god ekonomi och naturhänsyn. Skogsbruksplanen inkluderar bland annat den tätortsnära naturen, och överlappar därmed delvis med grönplanen. Genom framtagandet av grönplanen har kunskapen om naturvärden i den tätortsnära naturen utökats, vilket är gynnsamt för framtida skötsel och utveckling av skogsområdena.

Detaljplaner och lovgivning

Detaljplaner är juridiskt bindande dokument som styr kommunens mark- och vattenanvändning. Dessa ligger till grund för beslut om bland annat bygglov och har därmed en direkt påverkan på kommunens fysiska miljö. Grönplanen fungerar som ett viktigt planeringsunderlag i framtida detaljplane- och bygglovsprocesser, vilket i sin tur skapar förutsättningar för en mer hållbar fysisk planering.

Hot- och påverkansfaktorer

Grönstrukturen bidrar till många positiva effekter för Bollebygd tätort. En nyckel till en långsiktig och hållbar grönplanering är att uppmärksamma och hantera hot- och påverkansfaktorer i ett tidigt skede och på en övergripande strategisk nivå. På så sätt kan riskerna för hot- och påverkansfaktorer minimeras, liksom risken för negativa, kumulativa effekter. Nedan presenterade hot- och påverkansfaktorer har sin utgångspunkt i Västra Götalandsregionens regionala handlingsplan för grön infrastruktur, med mindre anpassningar till Bollebygds förutsättningar.

Fragmentering av landskapet

Fragmentering av landskapet är en av de största utmaningarna för en fungerande grönstruktur och innebär att större sammanhållande grönområden delas upp till mindre områden med svaga eller inga kopplingar mellan varandra. Barriärer kan exempelvis utgöras av bebyggelse, vägar och järnvägar. Det kan också handla om avverkning, uppodling och igenplantering som leder till små och utspridda grönområden. Fragmentering drabbar särskilt arter med dålig spridningsförmåga och begränsar arter som är beroende av ett variationsrikt landskap.

Buller och ljus

Buller påverkar såväl människor som djur negativt och är därför en påverkansfaktor att ta hänsyn till. Buller kan bland annat orsaka beteendeförändringar och göra det svårare för djur att kommunicera. Landskapets och stadens belysning påverkar balansen i ekosystemen. Många nattaktiva djur påverkas negativt både vid födosök, fortplantning och spridning. Djurens dygnsrytm kan också påverkas, liksom deras förmåga att kommunicera och orientera sig. För växter kan blomningstid och lövfällning påverkas.

Skred

Skred och erosion utgör ett hot mot bebyggelse och samhällsfunktioner och att skred- och erosionssäkra kan därför ibland vara nödvändigt. Skred är när en sammanhängande jordmassa kommer i rörelse. Erosion är nötning och borttransport av jord och berg som kan orsakas av till exempel vatten eller vind. Erosion kan leda till ras och skred längs vattendrag och branta sluttningar. Hårda skydd mot skred och erosion så som spontning och strandskoning kan påverka grönstrukturen och dess biologiska mångfald negativt. Det finns dock möjlighet att minska risken för skred och erosion genom biologiska och naturanpassade metoder, vilket inte har samma negativa effekt på den biologiska mångfalden. I kommunens översiktsplan (2022) finns kartsnitt som visar områden med sämre stabilitetsförhållanden inom grönplanens avgränsningsområde.

Påverkan från bebyggelse och infrastruktur

Den byggda miljön påverkar grönstrukturen på olika sätt, bland annat genom att orsaka barriärer och fragmentering och på så sätt orsaka brister i spridningssamband. Samtidigt finns det möjlighet att vid bebyggelseutveckling eller förändring av befintlig bebyggelsestruktur förbättra eller förstärka bristfällig grönstruktur. Det kan göras genom att exempelvis skapa naturvärden eller stärka svaga grönstråk.

Hårdgjorda ytor, både horisontella och vertikala, kan stoppa spridningssamband genom att avskräcka djur från att passera. Samtidigt kan trädgårdar och parker fungera som spridningskorridorer. Påverkan vid en exploatering beror på hur tätbebyggt det blir och hur placeringen blir i förhållande till gröna samband. Stora exploateringar för verksamheter i randområden kring tätorter kan ha stor negativ påverkan, jämfört med bostadsområden som ofta är grönnare med mindre hårdgjorda ytor.

Väg och järnväg

I anslutning till infrastruktur kan det finnas livsmiljöer av betydelse för biologisk mångfald. Vägar leder samtidigt till intrång och skapar barriärer och fragmentering i naturmiljön, vilket motverkar en fungerande grönstruktur. Barriärerna minskar djurens rörelsemöjligheter och medför att populationer riskerar att isoleras ifrån varandra, vilket skapar en sårbarhet och ökad risk för utdöende. Barriäreffekten varierar beroende på bland annat antalet fordon och dess hastighet, samt vilken typ av djurart det handlar om. Bollebygds tätort har genom järnvägen och motorvägen två större barriärer att hantera och beakta i den gröna planeringen. För mindre djurarter, till exempel grodor, kan även småvägar vara livshotande barriärer. Säkra passager i form av ekodukter, vägtrummor med mera kan därför vara viktiga.

Klimatförändringar

Klimatförändringar pekas ut som ett av de allvarligaste hoten mot biologisk mångfald. Även om utsläppen minskar kommer genomgripande förändringar att ske, bland annat med ökad andel värmeböljor och ökad nederbörd i form av skyfall. Tillrinning av vattendrag beräknas öka med 5-15% vid mitten av seklet, med störst ökning vintertid.

Sårbara arter hotas mest av klimatförändringar. De arter som är beroende av en speciell livsmiljö är extra känsliga medan naturmiljöer med fler arter och större populationer är bättre rustade. Samspelet mellan växter och djurs livscyklar kan komma i obalans när klimatet förändras. Exempelvis kan grodyngel utvecklas snabbare i värmen, samtidigt som det kanske inte finns något för dem att äta så tidigt på säsongen. Växter och djur kommer inte att hinna anpassa sig då klimatförändringarna kommer att ske under kort tid och känsliga arter riskerar därför att slås ut. Fungerande grönstråk kan underlätta anpassningen.

Ett av de största hoten mot biologisk mångfald i ett förändrat klimat handlar om igenväxning. Hotet ökar till följd av ökad temperatur och förlängd vegetationsperiod. Detta ställer ökade krav på bland annat skötsel i naturområden.

Smittsamma sjukdomar och invasiva arter så som parkslide, spansk skogssnigel, lupin och jättebalsamin gynnas av klimatförändringarna. När en art inte har några naturliga fiender i våra ekosystem slår de ut andra arter och ekosystem, med minskad biologisk mångfald som följd. En tidig bekämpning av invasiva arter ökar möjligheterna att begränsa utbredningen.

Varmare och längre somrar med större variation i nederbörd ökar risken för att vattendrag torkar ut. Det i sin tur kommer att påverka vattenlevande arter och vattenkvaliteten. Försämrade vattenkvalitet kan bidra till att avståndet mellan populationer blir längre. Det gör att en fungerande grönstråk bli extra viktig för spridning, genutbyte och återkolonisation av arter.

Kumulativa effekter

Risken för kumulativa effekter måste också tas i beaktande, vilket är särskilt viktigt på en övergripande nivå i grönplanering. Kumulativa effekter är den sammanlagda effekten som uppstår när flera olika risker sammanfaller och samverkar med varandra. Flera mindre negativa förändringar som i sig kan verka små eller obetydliga, kan tillsammans urholka viktiga funktioner i grönstrukturen.

Kapitel 3: Strategiska ställningstaganden

I detta kapitel beskrivs de politiska ställningstaganden som har gjorts i samband med grönplanen. Dessa ställningstaganden utgörs av fokusområden och riktlinjer samt en rutin för skadelindring av ekologiska värden.

Strategiska ställningstaganden

En viktig del av grönplanen är de politiska ställningstaganden som avser leda arbetet framåt med Bollebygds grönområden. Genom att tillsammans enas om hur kommunen ska förhålla sig till Bollebygd tätorts grönstruktur, vägleds såväl tjänstepersoner som politiker i framtida beslutsfattande och ett mer enhetligt arbetssätt kan tillämpas. Detta kapitel består av två delar; fokusområden med tillhörande riktlinjer samt skadelindringshierarkin.

Grönplanens riktlinjer syftar till att bidra till en mer långsiktig och strategisk hantering av Bollebygds grönområden. God skötsel och planering av tätortens grönområden möjliggör för en mer hållbar utveckling, där ekologiska och sociala värden kan förvaltas och utvecklas. Genom uppsatta riktlinjer blir grönplanen en viktig pusselbit i arbetet med Bollebygds kommuns vision samt miljö- och hållbarhetspolicy, samt de olika internationella, nationella och regionala miljö- och hållbarhetsmål (se kapitel 2).

Skadelindringshierarkin ska tillämpas i alla sammanhang där exploatering riskerar att skada de lokala naturvärden, ekosystemtjänster eller sociala värden som återfinns i tätortens grönområden. Hierarkin ska även användas vid tolkning av riktlinjerna, exempelvis i sammanhang där dessa kan tyckas motstridiga eller i sammanhang då intressekonflikter uppstår.

Grönstråk är en förutsättning för ett fungerande och välmående ekosystem. Ett grönstråk utgörs av grönområden av varierande storlek och ekologiskt värde som tillsammans bildar ett längre stråk av grönska. Dessa möjliggör för individer av olika arter att förflytta och sprida sig i landskapet. Stråken bidrar även positivt till friluftsliv och rekreation.

22 Foto på delar av Bollebygd tätort, sett från väst.

Fokusområden och riktlinjer

Som en del av grönplanen har tre fokusområden lyfts fram; ekologiska värden, sociala värden och relaterande ekosystemtjänster. Varje fokusområde har i sin tur tillgivits ett antal riktlinjer, som avser att utgöra en vägledning i kommunens arbete med grönområden. För att riktlinjerna ska kunna bidra till en mer långsiktig och hållbar hantering av tätortens grönstruktur krävs att riktlinjerna efterföljs i samtliga skeden i samhällsbyggnadsprocessen.

De tre fokusområdena kan kopplas samman med de tre underlagsrapporterna (naturvärdesinventering, sociotopkartering och ekosystemtjänstanalys) som tagits fram som en del av arbetet med grönplanen. Detta ökar tydligheten kring vilket kunskapsunderlag som legat till grund för respektive riktlinje, vilket i sin tur förtydligar vilka värden och brister som bör beaktas i samband med arbetet att efterfölja dessa.

Nedan presteras fokusområdenas riktlinjer i korthet. För att ge en större förståelse för hur dessa ska tolkas och tillämpas, beskrivs dessa mer ingående i *Kapitel 4: fokusområden*.

Fokusområde 1: Ekologiska värden

Målbild: I Bollebygd tätort finns en variation av naturtyper som genom tydliga och välfungerande grönstråk binds samman och skapar viktiga korridorer för områdets växt- och djurliv.

Fokusområdets riktlinjer:

- Bevara grönområden med högt eller högsta naturvärde
- Visa hänsyn till samt utveckla grönområden med påtagligt eller visst naturvärde
- Bevara och utveckla sammanhållande grönstråk genom Bollebygd tätort
- Förvalta och utveckla grönområdena på ett sätt som gynnar den biologiska mångfalden

Fokusområde 2: Sociala värden

Målbild: I Bollebygd tätort finns grönområden med god tillgänglighet och stor variation, som tillsammans skapar en upplevelserik och vacker miljö. Med hjälp av invånarens delaktighet har rekreationsområdena utformats på ett sätt som tilltalar människor i alla åldrar och bidrar till en förbättrad folkhälsa och ökad trivsel på orten.

Fokusområdets riktlinjer:

- Säkerställ tillgång till rekreationsområden med varierande karaktär och funktion
- Verka för att lekplats av god kvalitet finns på gångavstånd från tätortens alla delar
- Verka för att öka rekreationsområdenas tillgänglighet, både till och inom områdena

Fokusområde 3: Reglerande ekosystemtjänster

Målbild: Genom att förvalta, utveckla och nyttja tätortens ekosystemtjänster har Bollebygd utvecklats till ett mer resilient samhälle som har stark motståndskraft vid kriser och utmaningar. Minskad risk vid skyfall och värmeböljor samt renare luft, mark och vatten är exempel på reglerande ekosystemtjänster som bidrar till ett mer hållbart Bollebygd.

Fokusområdets riktlinjer:

- Stärk de ekosystemtjänster där behovet av dessa är stort
- Visa hänsyn till ekosystemtjänster där behov av dessa finns
- Nyttja ekosystemtjänster i arbetet med klimatanpassning

Skadelindringshierarkin

Vid samhällsplanering och exploatering sker alltid en avvägning mellan olika intressen. Skador på ekologiska värden ska förebyggas i största möjliga mån. I de fall då detta inte är möjligt ställer Miljöbalken (1998:808) krav på ekologisk kompensation om intrång sker i skyddade områden. För att motverka att naturvärden eller ekosystemtjänster som inte är skyddade enligt lagen påverkas negativt vid planering och byggande kan kompensationsåtgärder användas. Det innebär att funktioner och värden i naturen som går förlorade kompenseras för att minska de negativa effekterna av exploatering. Kompensationsåtgärder ska alltid vara sistahandsalternativet. Skadelindringshierarkin, även kallad kompensationstrappan, är en modell som beskriver hur detta bör gå till, se figur 3.

Modellen innebär att skador undviks så långt det är möjligt genom att:

- 1. Undvika** - I första hand ska negativ påverkan på områden som levererar viktiga ekosystemtjänster alltid undvikas eller minimeras genom god planering. Det kan exempelvis ske genom att välja en annan plats att exploatera.
- 2. Minimera** - I andra hand ska negativ påverkan minimeras genom utformning och väl genomtänkt markanvändning, för att minimera skadan vid exploatering.
- 3. Kompensera genom utjämning** - I tredje hand ska efterbehandling och andra avhjälpande åtgärder på plats genomföras för att så långt som möjligt mildra de negativa effekter som förväntas uppstå.
- 4. Kompensera genom ersättning** - I sista hand, om skadan förväntas kvarstå trots övriga åtgärder enligt steg 1-3, kan kompensation ske genom ersättning. Kostnader för kompensationsåtgärder ska i första hand bekostas av exploatören. I de fall då kompensation inte regleras genom lag och kommunen ej står som markägare, bör åtgärderna istället frivilligt regleras i exploateringsavtal med exploatör eller markägare.

Foto på naturmiljö på Rävaberget västra sida.

Principer för kompensation

Trots att skadelindringshierarkin avser att minimera användandet av kompensationsåtgärder, kan dessa i vissa fall ändå bli nödvändiga. Boverket presenterar principer som bör följas vid kompensation för ekologiska värden i samband med tillståndsprövning och dispenser. Nedan redovisas dessa, men med viss utvidgning för att även omfatta ekosystemtjänster:

- Tänk långsiktigt och fundera över vilken betydelse platsen kommer att få i framtiden.
- Utforma och genomför åtgärder på en vetenskaplig grund.
- Beakta vad som kan kompenseras. Ekosystemtjänster kan ha stor lokal nytta som inte går att ersättas på annan plats. Vissa typer av intrång kan inte uppvägas genom kompensation på grund av naturmiljöns känslighet eller oersättlighet.
- Beakta det förlorade värdet i ett landskapssammanhang och anpassa vid behov den ekologiska kompensationen utifrån landskapet.
- Ekologisk kompensation ska leda till positiv ekosystemtjänstnytta utöver det som skulle ha skett om kompensationen hade uteblivit.
- I en detaljplaneprocess är det exploatörens ansvar att ta fram och bekosta de utredningar samt förslag till och genomförande av kompensationsåtgärder som krävs enligt lag. Högre krav kan även ställas i de fall då kommunen står som markägare.
- Utforma kompensationsåtgärder så att fördelningen av ansvar, skyldigheter, risker och nytta sker rättvist och balanserat, med hänsyn till lagstiftning och praxis.
- Utforma och genomför kompensationsåtgärderna så att värden bevaras över tid och motsvarar varaktigheten på intrånget som kompenseras för. Det är viktigt med rätt skötsel, uppföljning, och utvärdering. Uppföljning och utvärdering mot villkor ska ske i plan och kan regleras genom avtal i de fall då kommunen står som markägare.

Möjlighet till återskapande

Det är viktigt att beakta vilka naturvärden och ekosystemtjänster som är lättare, respektive svårare att återskapa. I vissa miljöer och ekosystem finns goda förutsättningar att skapa och utveckla nya värden och funktioner, medan det i andra tar mycket lång tid att återuppbygga. Deras värden är nästan omöjliga att kompensera för inom rimlig tidsperiod.

Exempel på miljöer som tar mycket lång tid att bygga upp och kompensera för inom rimligt tidsperspektiv:

- Äldre skogsmark med gamla träd
- Naturmiljöer för arter som behöver stora och sammanhängande grönytor
- Naturliga stränder och äldre sumpskogar/våtmarker
- Ovanliga naturtyper eller förekomst av hotade arter

Exempel på miljöer som är lättare att återskapa genom kompensation:

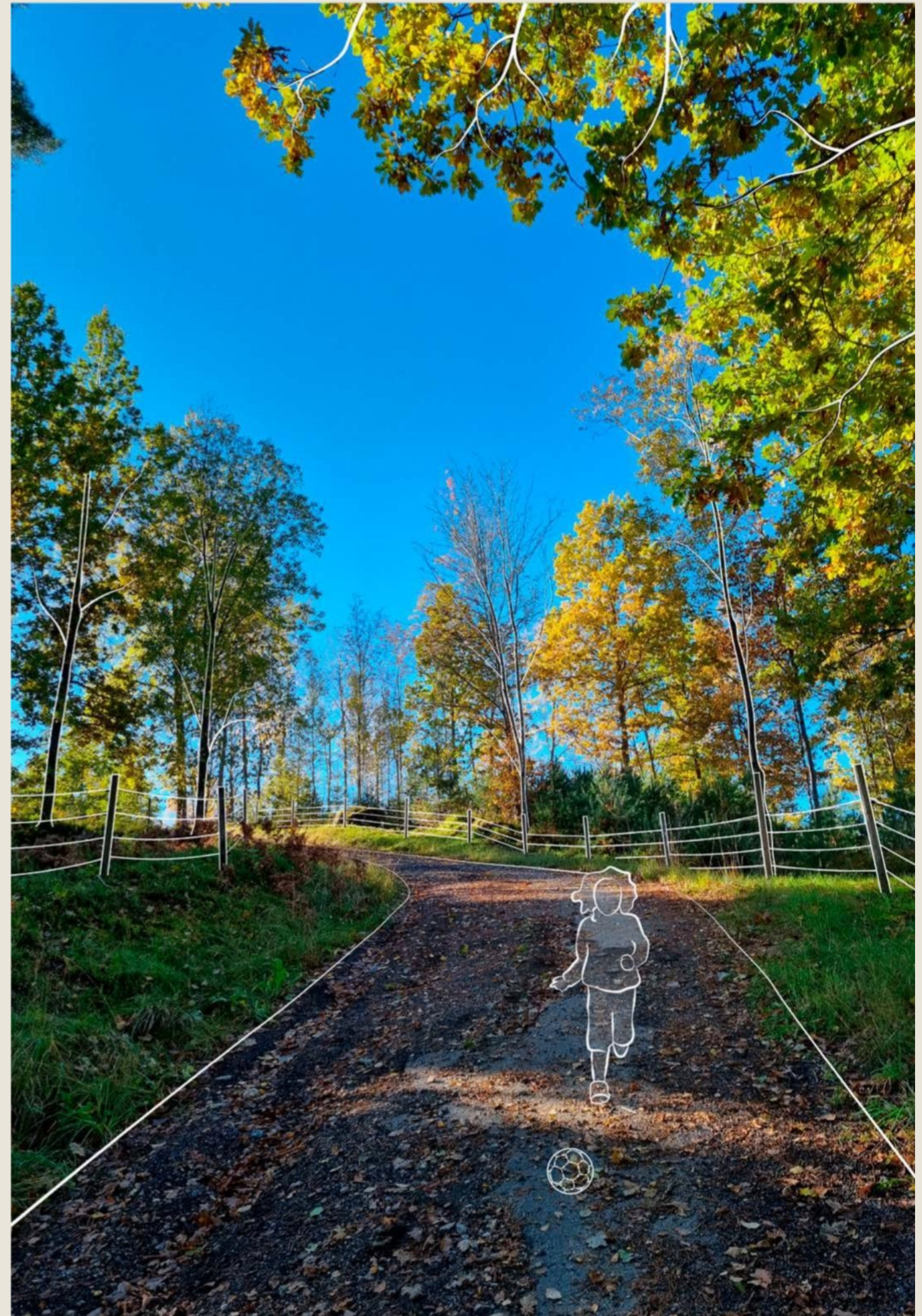
- Småvatten och öppna mindre våtmarker - till exempel öppen dagvattenhantering
- Viss gräsmark med blommande växter - till exempel gröna tak
- Blommande träd, buskar och perenner
- Träd och grönytor för reglerande ekosystemtjänster
- Yngre skog som kan användas för rekreation
- Åtgärder för att främja friluftsliv - till exempel bänkar, toaletter, rastplatser

Illustration 3. Skadelindringshierarkin och dess fyra steg för att förebygga skada på naturvärden och ekosystemtjänster.

Kapitel 4: Fokusområden

I detta kapitel presenteras fokusområdenas riktlinjer mer djupgående. Riktlinjerna avser att utgöra en vägledning i kommunens arbete med grönområden och därigenom skapa en mer enhetlig och långsiktigt hållbar hantering av dessa. För att detta ska vara möjligt krävs att riktlinjerna efterföljs i samtliga skeden i samhällsbyggnadsprocessen. Beskrivningen av fokusområdet med dess riktlinjer följs därefter av en presentation av den underlagsrapporten med starkast koppling till respektive fokusområde.

Fokusområde 1: Ekologiska värden

Fokusområde 1: ekologiska värden med tillhörande riktlinjer är framtagen med utgångspunkt i naturvärdesinventeringen. Nedan kommer riktlinjerna ges en mer djupgående beskrivning innan en sammanfattning av naturvärdesinventeringen presenteras. På så sätt kan sammanfattningen läsas med riktlinjerna i åtanke.

Riktlinje 1:

Bevara grönområden med högt eller högsta naturvärde

Områden med högt eller högsta naturvärde utgör en viktig del i det lokala ekosystemet och bidrar positivt till den biologiska mångfalden på platsen. Den biologiska mångfalden utgör även en stödjande ekosystemtjänst, vilket innebär att övriga ekosystemtjänster är beroende av den biologiska mångfalden för att fungera. Som ett sätt att säkerställa Bollebygds resiliens ska grönområden med högsta naturvärde bevaras och grönområden med högt naturvärde bör bevaras.

Riktlinje 2:

Visa hänsyn till samt utveckla grönområden med påtagligt eller visst naturvärde

Grönområden som enligt naturvärdesinventeringen har påtagligt värde (se karta 3) eller som enligt ekosystemtjänstanalysen har ett visst värde för den biologiska mångfalden (se karta 8), ska tas i beaktning tidigt i planprocessen för att möjliggöra att dessa bevaras eller utvecklas i den mån det är möjligt. Områdena bör värderas och hanteras baserat på det enskilda fallet, där även omkringliggande miljö ska beaktas. Om naturvärdet exempelvis utgör en del av ett sammanhängande grönstråk eller större grönområde bör detta värderas högre. Utgör grönområdet en viktig del i den bostadsnära naturen bör även detta resultera i att ett mer försiktigt förhållningssätt tillämpas. Därtill ska eventuella kumulativa effekter beaktas, för att säkerställa en långsiktigt hållbar markanvändning.

Riktlinje 3:

Säkerställ att sammanhängande grönstråk genom Bollebygd tätort bevaras och utvecklas

De gröna stråken som sträcker sig genom Bollebygd tätort spelar en avgörande roll för den biologiska mångfalden i området och ska därför bevaras (se karta 5). Stråken bidrar även till rekreativa värden, där boende och besökare kan promenera genom ett sammanhängande grönstråk, vilket ytterligare motiverar dess bevarandevärde.

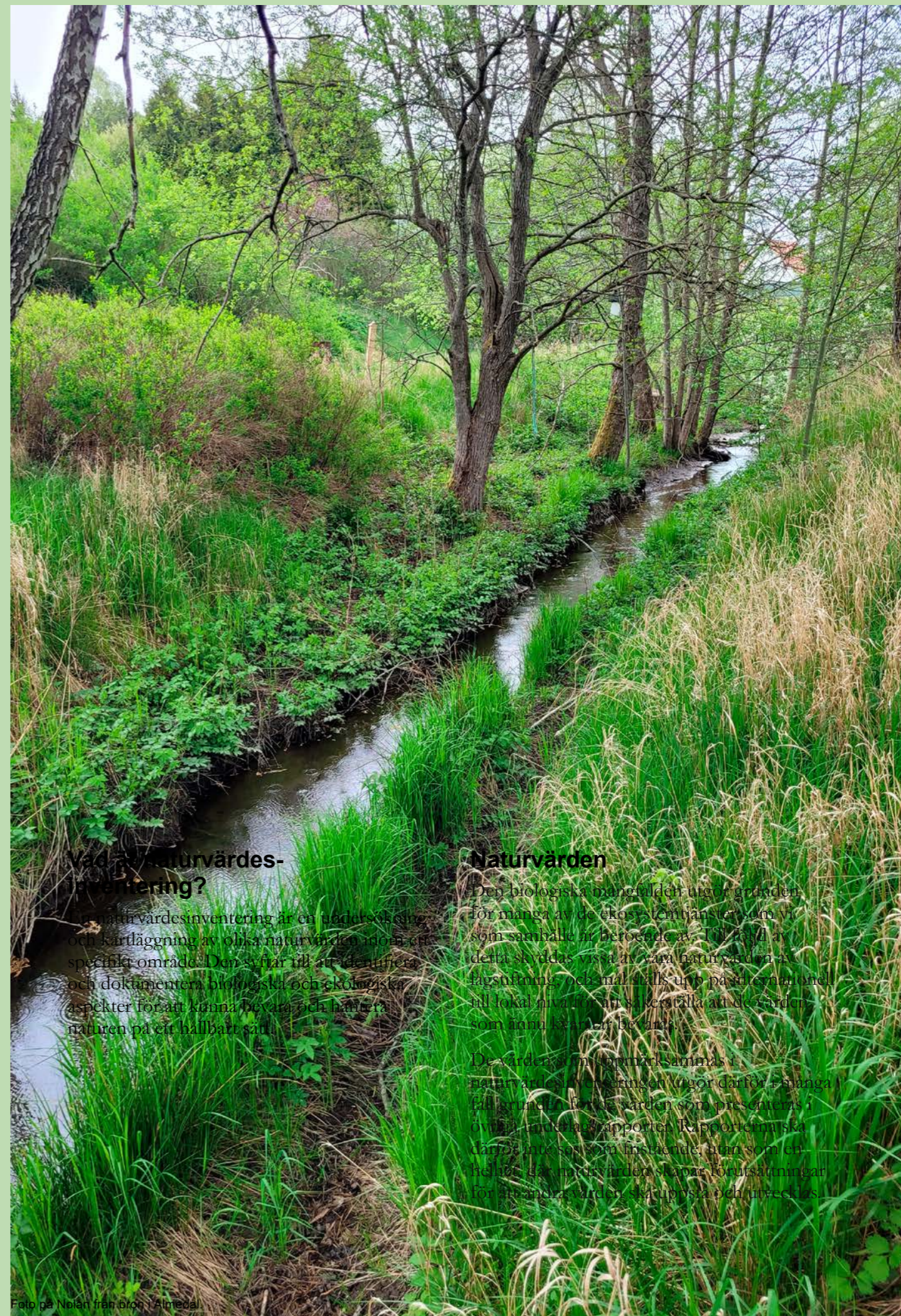
Ingrepp i stråket bör undvikas, då det riskerar att uppstå kantzons effekter som påverkar arter och livsmiljöer negativt genom exempelvis ljusföroreningar, buller och mänsklig aktivitet.

I den mån det är möjligt bör grönstråken istället utvecklas i samband med samhällsplanering, för att åtgärda eventuella glapp i det annars sammanhängande grönstråket. Där behov finns kan utveckling även ske genom breddning av grönstråken eller skötsel som bidrar till ökade naturvärden (läs mer om kantzons effekter i ordlistan på sidan 7).

Riktlinje 4:

Förvalta och utveckla grönområdena på ett sätt som gynnar den biologiska mångfalden

För att bidra positivt till den biologiska mångfalden måste kommunen, utöver att bevara viktiga naturvärden, även arbeta aktivt för att gynna den biologiska mångfalden. Genom rätt skötsel och planering som inte bara bibehåller utan även utvecklar nuvarande naturvärden, kan den biologiska mångfalden öka inom Bollebygd tätort. Arbetet med denna riktlinje kommer främst grundas på föreslagna åtgärder presenterade i grönplanens kommande åtgärdsprogram.

Vad är naturvärdesinventering?

Naturvärdesinventering är en metodskönhet och kartläggning av olika naturvärden inom ett specifikt område. Den syftar till att identifiera och dokumentera biologiska och ekologiska aspekter för att kunna bevara och hantera naturen på ett hållbart sätt.

Naturvärden

Den biologiska mångfalden utgör grunden för många av de ekosystemtjänster som vi som samhälle är beroende av. För att dessa ska kunna utvecklas och förstås behöver vi en god kunskap om de värden som finns i naturen. Detta innebär att vi ska kunna identifiera och dokumentera naturvärden som är viktiga för oss som samhälle och för naturen.

De värden som identifieras i naturvärdesinventeringen utgör därför en viktig grund för de värden som presenteras i de olika rapporterna. Rapporterna ska användas som ett stöd för beslut som rör naturen och för att säkerställa att de värden som identifierats i naturvärdesinventeringen förstås och utvecklas.

Metod

Naturvärdesinventeringen utgörs av en kartläggning och beskrivning av de geografiska områdena i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Detta har gjorts i enlighet med svensk standard (SS 199000:2014).

De studerade områdena har klassats på en tregradig skala enligt följande:

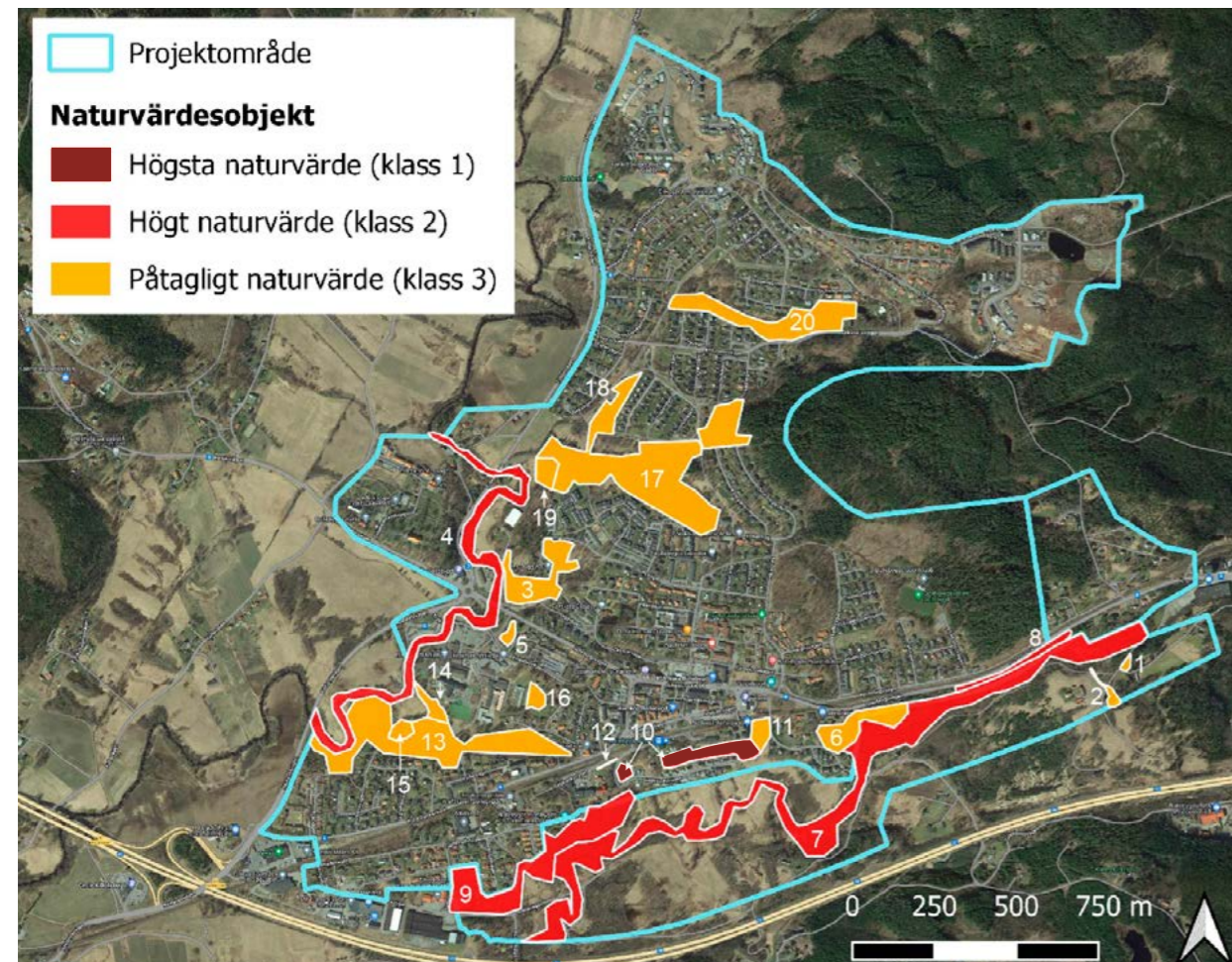
- Naturvärdesklass 1 – högsta naturvärde: störst positiv betydelse för biologisk mångfald.
- Naturvärdesklass 2 - högt naturvärde: stor positiv betydelse för biologisk mångfald.
- Naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde: påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald.

Bedömningen baseras på en kombination av de två bedömningsgrunderna *art* och *biotop*.

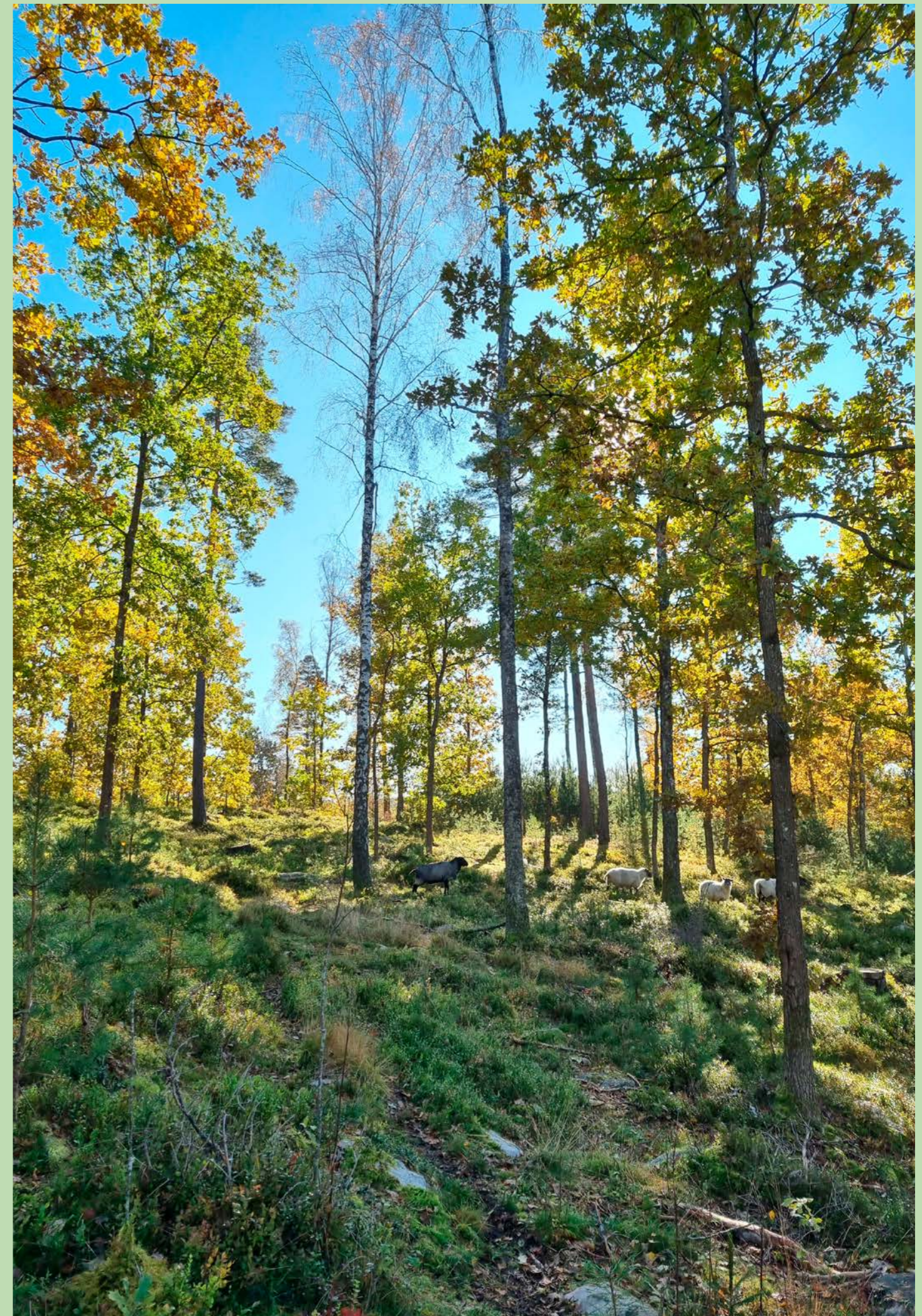
Inventeringen tog sin utgångspunkt i underlag från bland annat Länsstyrelsen Västra Götaland, Artportalen och Jordbruksverket. På så sätt har redan befintlig kunskap kunnat tas till vara och utvecklas ytterligare genom denna naturvärdesinventering.

Naturvärdesobjekt

Inom den geografiska avgränsningen identifierades 20 naturvärdesobjekt. Av dessa bedöms ett ha högsta naturvärde (klass 1), fyra ha högt naturvärde (klass 2) och resterande 15 ha påtagligt naturvärde (klass 3). På kartan nedan redovisas dessa naturvärdesobjekt. Enligt grönplanens riktlinjer ska området med högsta naturvärde (klass 1) bevaras. I riktlinjerna fastslås även att områden med högt naturvärde (klass 2) bör bevaras och att kommunen ska visa hänsyn till de med påtagligt naturvärde (klass 3).

Karta 3. Identifierade naturvärdesobjekt, färgindelade efter naturvärdesklass. Siffror utgör objekt-ID.

Gröna stråk

Grönområden av varierande storlek som tillsammans bildar ett längre stråk av grönska kallas för grönstråk. Förenklat består grönstråken av två delar; livsmiljöer och spridningselement. Livsmiljöer är områden med högre ekologiska värden där miljön gynnar den biologiska mångfalden. Spridningselement är oftast grönområden som inte nödvändigtvis har lika höga värden, men som möjliggör för växter såväl som djur att förflytta och sprida sig i landskapet. Även alléer eller planteringar kan ha en positiv effekt på den biologiska mångfaldens spridningsmöjligheter. Grönstråken är viktiga för den biologiska mångfalden och tillgången till ekosystemtjänster, men även för friluftsliv och rekreation.

På karta 5 är Bollebygds grönstråk utritade. Stråken knyter samman naturområdena, åarna och de mindre grönområdena och parkerna i Bollebygd tätort. Därmed knyts tätortens ytterkanter samman och bidrar till vidare spridning i landskapet. Alla delar har inget särskilt naturvärde, men kan trots detta underlätta för spridning i ett annars bebyggt område. Särskilt starkt är stråket i de södra delarna utmed Sörån, men även i väster med anknäring till Nolån och de lövskogsmiljöer som finns där. Dessa två stråk är sedan tidigare utmarkerade med gröna pilar i Bollebygds översiktsplan, se karta 4. Grönstråkets norra delar är som svagast på grund av bebyggelse, vilket utgör en barriär särskilt för mindre spridningsbenägna arter.

På grund av grönstråkets viktiga ekologiska funktion ska samtliga bevaras. Genom god planering kan grönstråk bevaras och i vissa fall

stärkas, även i fall där exploatering påverkar stråket. Exploatering bör dock undvikas i fall då det riskerar att skada stråkets ekologiska värden. I mindre områden, liksom i smalt utformade sådana, uppstår kantzons effekter som påverkar arter och livsmiljöer negativt genom exempelvis ljusföroreningar, buller och mänsklig aktivitet. Större sammanhängande områden är därför särskilt betydelsefulla och bör om möjligt bevaras i sin helhet (exempelvis naturvärdesobjekt 9, 13 och 17, se karta 3). Däremot finns öppningar för att anlägga promenadstigar, grillplatser eller som i naturvärdesobjekt 13, en discgolfbana, så att boende kan ta del av naturmiljön utan att stråkets värde försämras nämnvärt.

Exploatering kan i vissa fall resultera i att grönområdena fragmenteras. I mer fragmenterade områden blir grönstråken än viktigare för att spridningsvägarna ska kvarstå, även i bebyggda områden. I figur 4 visualiseras vad fragmentering innebär i praktiken och de gröna stråkens funktion förtydligas.

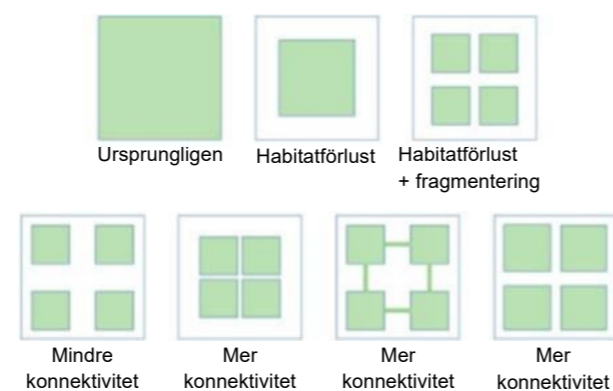
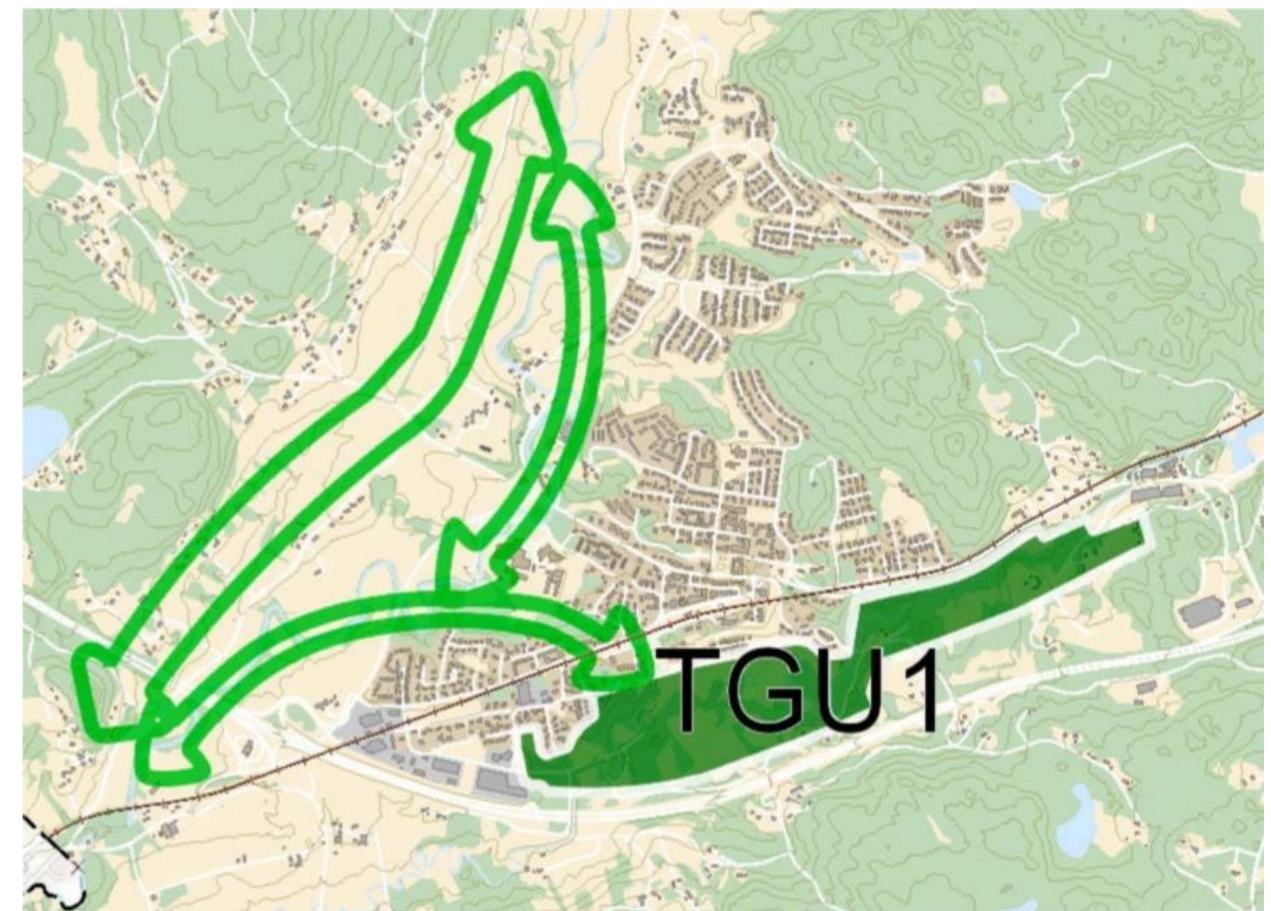
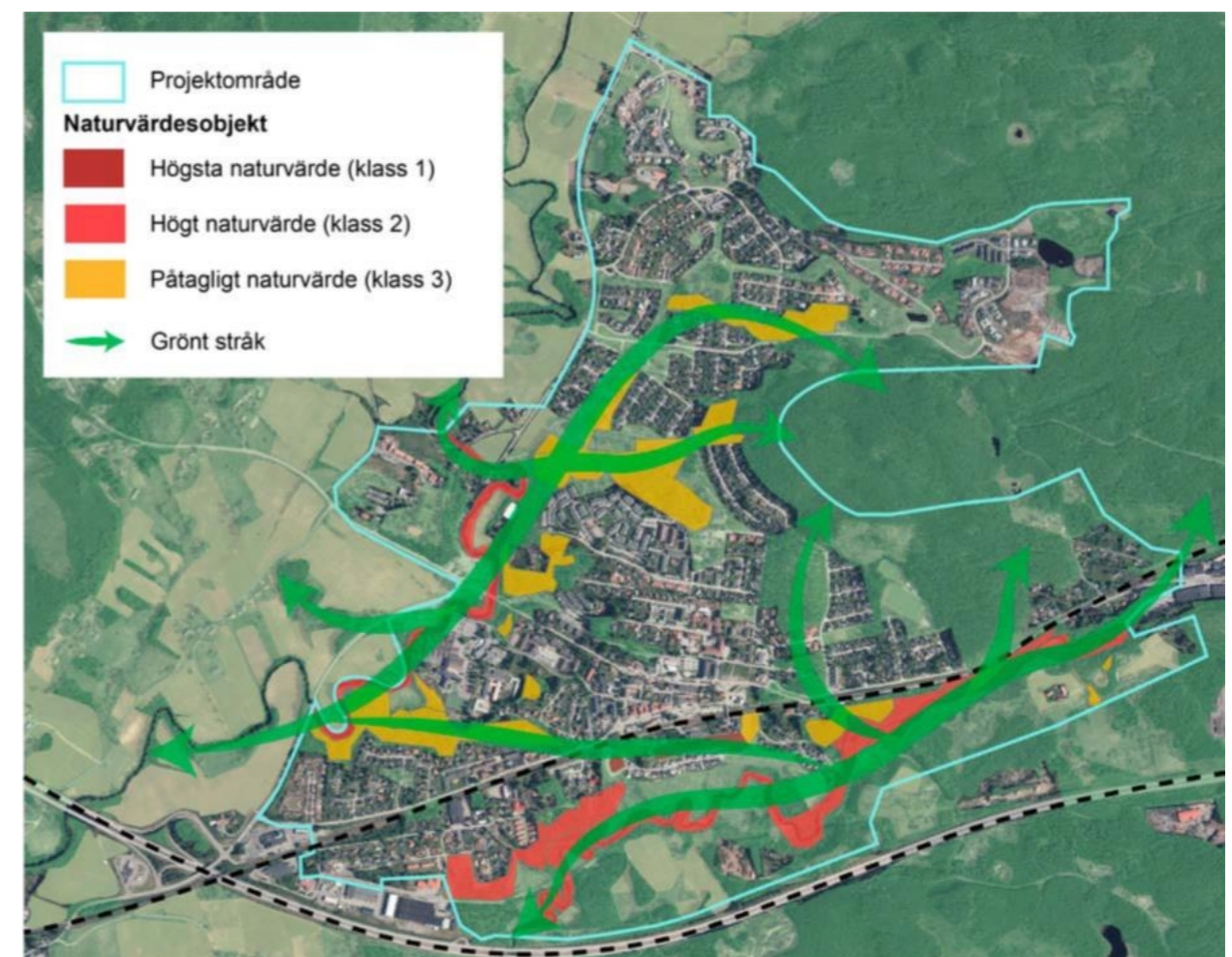

Illustration 4. Visar vad fragmentering innebär i praktiken.

Karta 4. Grönstråk utpekade i Bollebygds översiktsplan 2022

Karta 5. Identifierade naturvärdesobjekt samt gröna stråk som passerar genom Bollebygd tätort.

Foto på utsikten från Bergadalen

Värdeelement

Bollebygd tätort hyser 20 särskilt skyddsvärda träd, vilka utgör värdeelement inom projektområdet. Bland dessa fanns totalt 16 hålträd av björk, lind, ek, klibbal, asp och sälg samt fyra jätteträd (>100 cm i diameter); tre ekar och en gran, se karta 6.

Generella biotopskydd

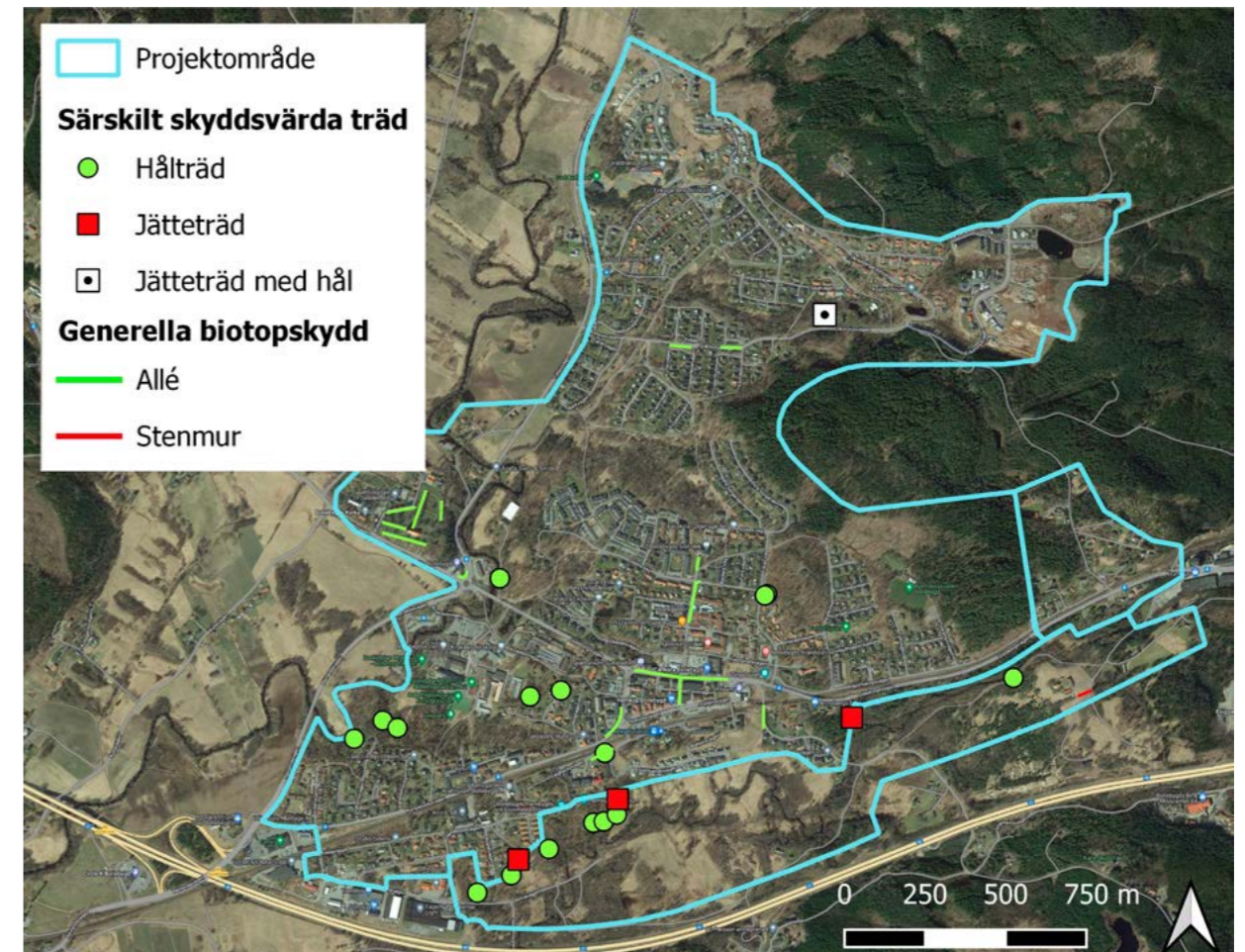
Vissa biotoper är skyddade enligt lag (Miljöbalken 7 kap 11 §). Inom ett biotopskyddsområde får inte verksamheter bedrivs eller åtgärder vidtas som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl, får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet. Inom den geografiska avgränsningen har två typer av skyddade biotoper identifierats; allé (lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd med en stamdiameter på ≥ 20 cm) samt stenmur på jordbruksmark. Dessa, tillsammans med identifierade värdeelement, finns utmarkerade på karta 6.

Naturvårdsarter

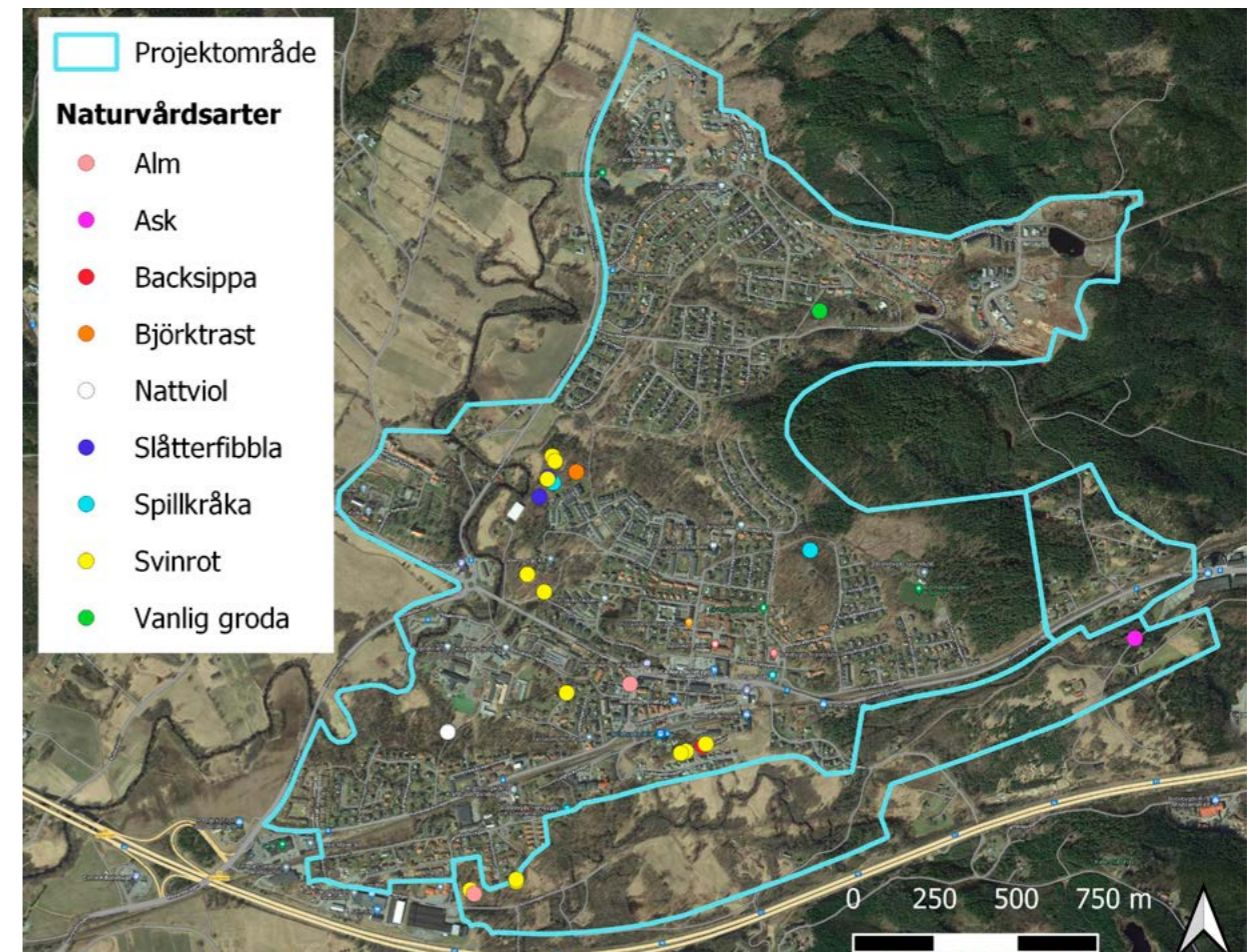
På karta 7 presenteras nio rödlistade och/eller fridlysta arter som observerats i fält. Observera att vanligt förekommande fågelarter inte har inkluderats i analysen, trots att samtliga av Sveriges inhemska fågelarter är fridlysta.

Foto på blommande vattenklöver.

Karta 6. Förekomsten av särskilt skyddsvärda träd samt objekt som omfattas av det generella biotopskyddet.

Karta 7. Förekomster av rödlistade och/eller fridlysta arter.

Ekosystemtjänster med ekologiska värden

Biologisk mångfald och pollinering är ekosystemtjänster som undersökts som en del av ekosystemtjänstanalysen. Dessa anses relevanta för *Fokusområde 1: Ekologiska värden* och har därför inkluderats här istället för under *Fokusområde 3*.

Biologisk mångfald

Värt att notera är att de naturvärdesobjekt som utpekats i naturvärdesinventeringen i viss mån skiljer sig från ekosystemtjänsten biologisk mångfald. Detta beror på att analyserna har haft olika detaljnivå, i viss mån utgått från olika premisser samt att ekosystemtjänsten biologisk mångfald även inkluderat naturvärden av *visst* värde. Enligt riktlinjerna ska kommunen visa hänsyn till områden med visst värde för den biologiska mångfalden.

Biologisk mångfald, det vill säga variationsrikedomen bland levande organismer, är en stödjande ekosystemtjänst som på ett eller annat sätt utgör en förutsättning för alla andra ekosystemtjänster. Ett exempel är insekter som behövs för att pollineringstjänsten ska fungera och således för produktionen av mat. Ett annat är träd och buskar som bland annat bidrar till rekreation och hälsa, liksom djurlivet som håller till i dessa.

Vattendragen Sörån och Nolån pekas ut som särskilt betydelsefulla. Även torrbackarna vid Guldsandbivägen har högt värde.

Restaureringsinsatser av naturen bidrar över tid till högre värden för biologisk mångfald. Generellt kan sägas att ju större ett område är, desto mer bidrar det till den biologiska mångfalden. Vid framtida exploateringar är det därför viktigt att inte bidra till ökad fragmentering av grönytorna.

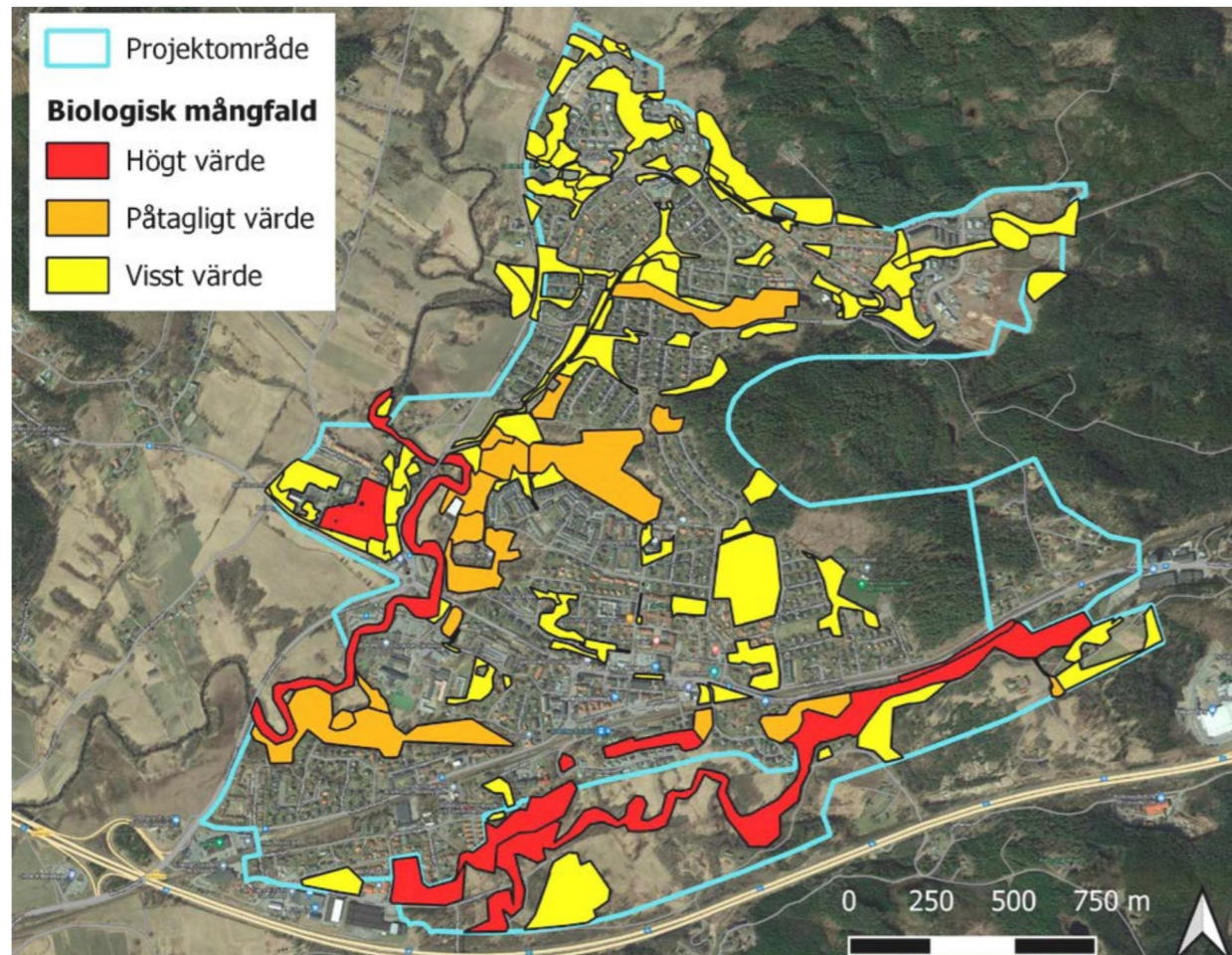
Pollinering

Pollinerande insekter är avgörande för en stor del av vår matproduktion. Det gäller inte enbart på landsbygden utan även i urbana trädgårdar och kolonilotter. Även det vilda växtlivet är i mycket stor omfattning beroende av insektpollinering, som i sin tur bidrar med blomsterprakt, biologisk mångfald och andra nyttor för oss människor.

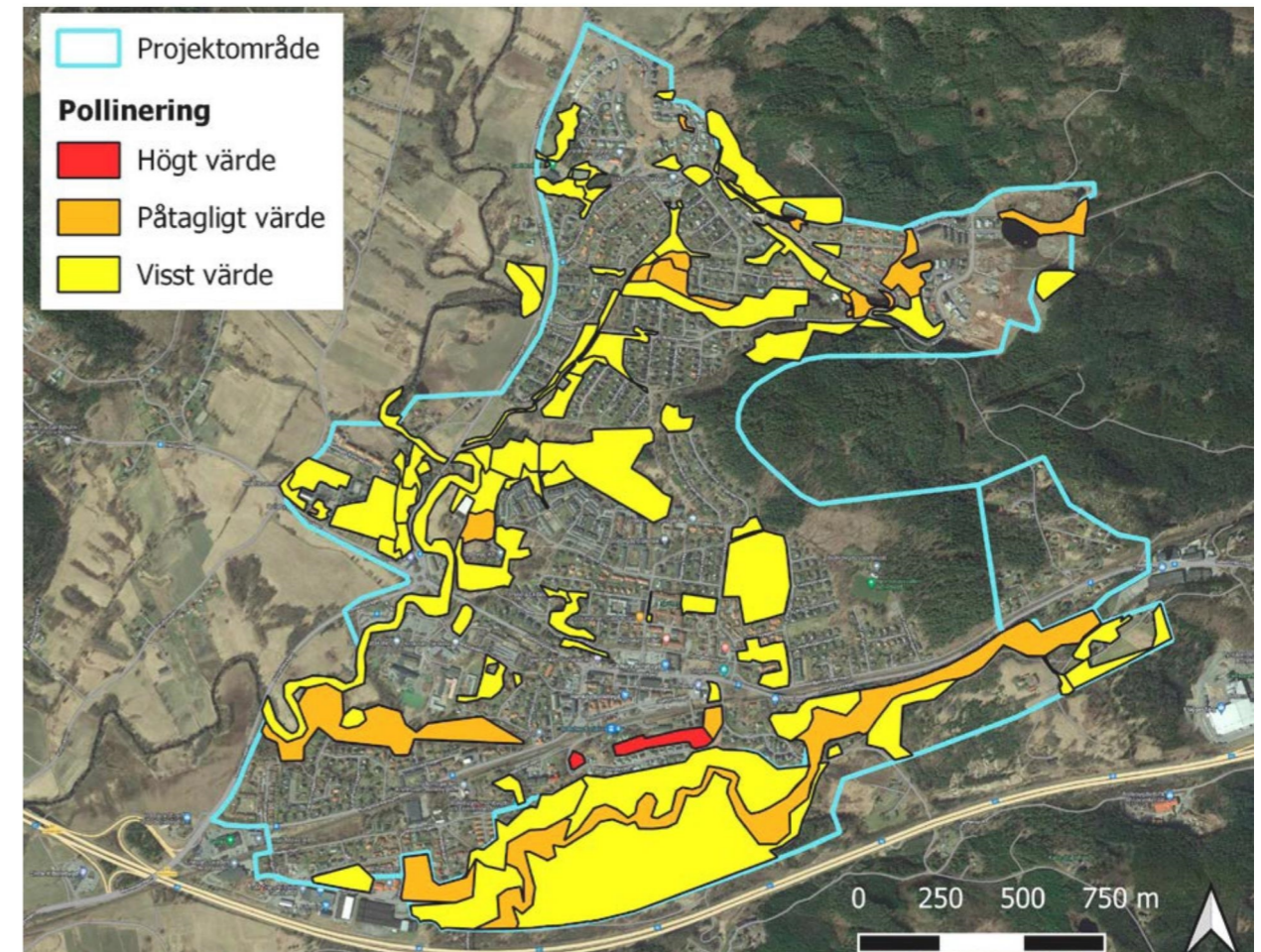
Torrbackarna vid Guldsandbivägen är det enda området som fått högt värde. I tätorter förekommer sällan blomrika miljöer som artrika vägkanter eller naturbetesmarker. Däremot bidrar ofta villaträdgårdar positivt till pollinerande insekter genom rabatter och fruktträd, men dessa har inte ingått i denna analys.

Det finns flera relativt enkla åtgärder för att gynna pollinatörer:

- Välj i första hand blommande växter framför rent dekorativa i offentliga rabatter, samt blommande träd såsom rönn, oxel och lind.
- Använd växter med olika blomningstid så att det finns tillgång till nektar och pollen under hela säsongen, från tidig vår till sen höst.
- Välj växter med dokumenterad hög attraktionskraft och som kan bidra med högkvalitativ och riklig nektar och pollen, exempelvis honungsört och klintväxter.
- Värna sälgar som tidig pollenresurs på våren.

Karta 8. Värde av ekosystemtjänsten biologisk mångfald inom Bollebygd tätort.

Karta 9. Värde av ekosystemtjänsten pollinering inom Bollebygd tätort.

Fokusområde 2: Sociala värden

Fokusområde: sociala värden med tillhörande riktlinjer är framtagen med utgångspunkt i sociotopkarteringen. Nedan kommer riktlinjerna ges en mer djupgående beskrivning, innan en sammanfattning av sociotopkarteringen presenteras. På så sätt kan sammanfattningen läsas med riktlinjerna i åtanke.

Riktlinje 5:

Säkerställ tillgång till rekreationsområden med varierande karaktär och funktion

Genom att erbjuda varierande rekreationsområden tilltalas en bredare målgrupp, där invånare och besökare i alla åldrar utnyttjar områdena. Medan vissa platser bidrar till en lugn miljö kan andra utgöra viktiga mötesplatser eller lektytor. Aktiviteter som riktar sig till olika åldrar kan i många fall kombineras för att förenkla vardagen, öka tryggheten och möjliggöra för möten över generationsgränserna, samtidigt som andra aktiviteter istället bör ges en lokalisering anpassad efter den utpekade målgruppen.

Då forskningen visar på tydliga samband mellan grönska och fysisk samt psykisk hälsa, kan ett ökat nyttjande av lokala grönområden få positiva konsekvenser för kommunen i sin helhet. Grönområden med stora sociala värden är därför något som ska prioriteras och värdesättas, för att bidra till ökad trivsel samt öka Bollebygd's attraktivitet.

Riktlinje 6:

Verka för att lekplats av god kvalitet finns på gångavstånd från tätortens alla delar

Lekplats bör finnas inom 500 meter gångavstånd från tätortens alla bostadsområden. Vid lokalisering av ny lekplats bör dessa placeras i strategiska lägen, där många av de boende passerar regelbundet, för att på så sätt öka dess tillgänglighet och utnyttjandegrad.

Riktlinje 7:

Verka för att öka rekreationsområdenas tillgänglighet, både till och inom områdena

Att öka rekreationsområdenas tillgänglighet kan inkludera många olika typer av åtgärder som förbättrar människors möjligheter att nyttja området, oberoende av dess fysiska förmåga. Samtidigt gör denna typ av åtgärder området mer attraktivt för samtliga besökare. Genom att förbättra möjligheterna att ta sig fram med rullstol i parker och naturområden förbättrar vi inte bara möjligheterna för den rullstolsburne, utan även personen med barnvagn, rullator eller cykel. Även skyltning och belysning till och inom grönområdena, utplacering av bänkar längs med gångstråk och synliga entréer kan förbättra tillgängligheten, åtgärder som efterfrågades av många i sociotopkarteringens enkätundersökning.

Genom att möjliggöra för personer att enkelt ta sig till och från grönområdena till fots eller på cykel premieras samtidigt mer miljövänliga och hälsosamma transporter i Bollebygd, vilket i sin tur kan öka trafiksäkerheten då färre väljer att ta bilen. Arbetet med denna riktlinje kommer främst grundas på föreslagna åtgärder presenterade i grönsplanens kommande åtgärdsprogram.

Vad är en sociotop?

En sociotop är en friyta som besökaren upplever som offentlig och som har vissa vistelsevärden. Dessa vistelsevärden kan vara sådana som bidrar till sociala möten, fysiska aktiviteter eller som erbjuder besökaren en lugn och vacker miljö. Som ett sätt att öka kunskapen om friytornas funktion, tillgänglighet och sociala värden i tätorten, har sociotoperna kartlagts i en sociotopkartering.

I bilaga 2 kan sociotopkarteringen läsas i sin helhet. Här inkluderas även fler kartor vilket ger en mer nyanserad och detaljerad bild av de sociala värdena i Bollebygd tätort.

Foto på gång- och cykelbana vid Galgbacken.

Foto på plantering på Gästgivaretorget.

Foto på grillplats i Getabrohult.

Foto på gungställningen i Skattegårdsparken.

Foto på Bollebygd's kyrkogård.

Metod

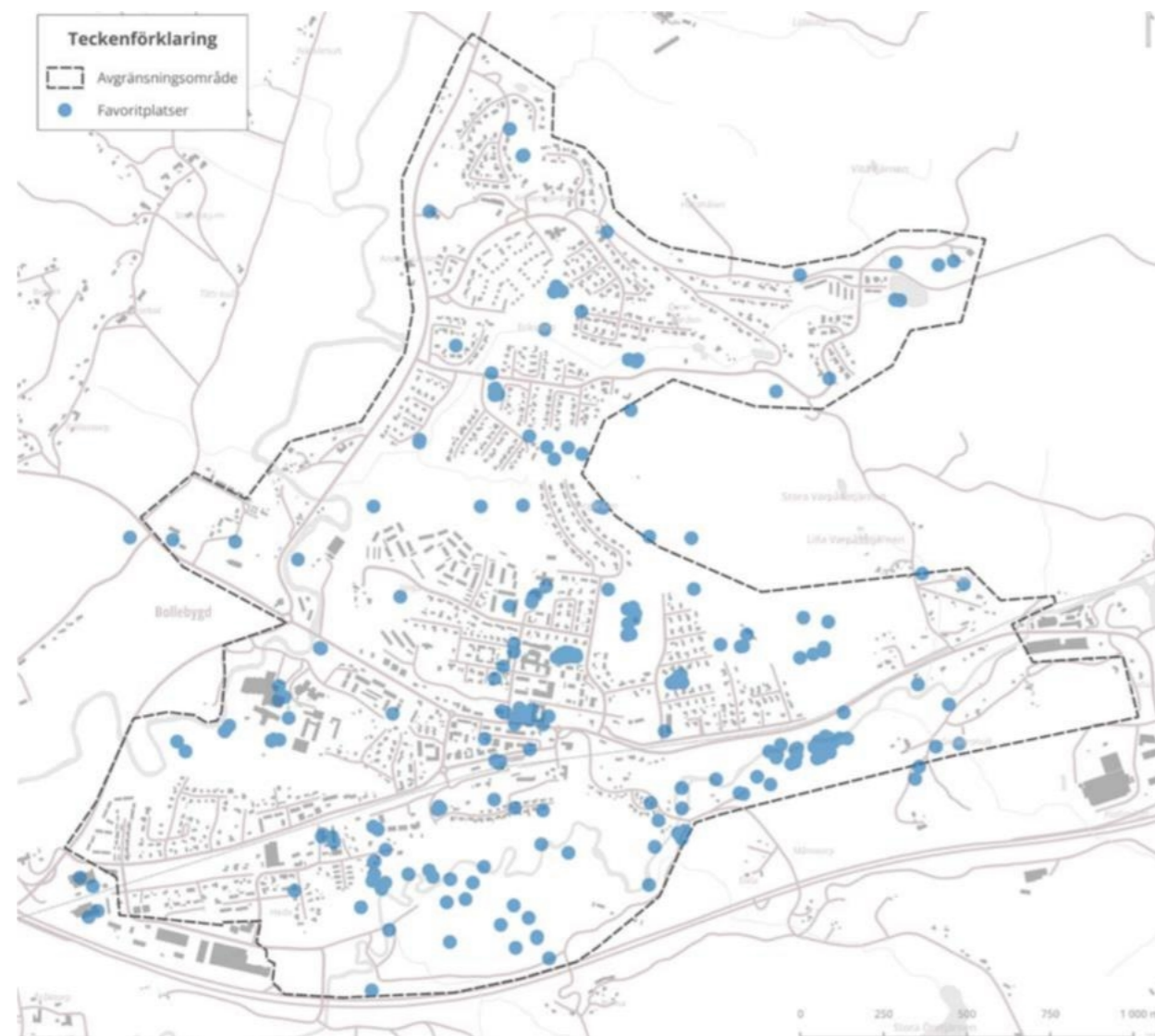
Arbetet med att kartlägga friytorna i Bollebygd tätort har innefattat en webbenkät och en expertvärdering i form av områdesavgränsning och identifiering av sociala värden genom fältobservation.

Med webbenkäten ”Vilka är dina favoritplatser?” fick Bollebygdsborna under 24 april – 4 juni 2023 möjligheten att markera en favoritplats och beskriva dess kvaliteter. Efter att svar som var utanför den geografiska avgränsningen och/eller oseriösa tagits bort kvarstod 242 svar, som använts som underlag vid framtagandet av sociotopkarteringen. Som komplement till detta gjordes en expertvärdering med fältobservation, som bland annat observerade hur många som rörde sig i området, vilken typ av aktivitet som kan utföras på platsen och vilka sociala värden platsen har.

Favoritplatser

Genom medborgarenkäten fick Bollebygdsborna chansen att ange vilka platser som de tyckte mest om i Bollebygd tätort. Den friyta som flest angett som favoritplats i enkäten var östra Rinnaområdet. Området består av lummig skog utmed Sörån. Därefter var Skattegårdsparken, torget och Källevägens lektyta populärast.

Enkätsvaren visar på en bredd vad gäller vilka miljöer som invånarna värderar högst. De olika miljöerna kan erbjuda kvaliteter såsom tätare skog, höga naturvärden, välplanerade lektytor eller mötesplatser. Att dessa olika kvaliteter finns på gångavstånd från varandra kan i sig antas bidra till mervärde, då Bollebygd därmed erbjuder invånarna sociotoper med stora variationer.

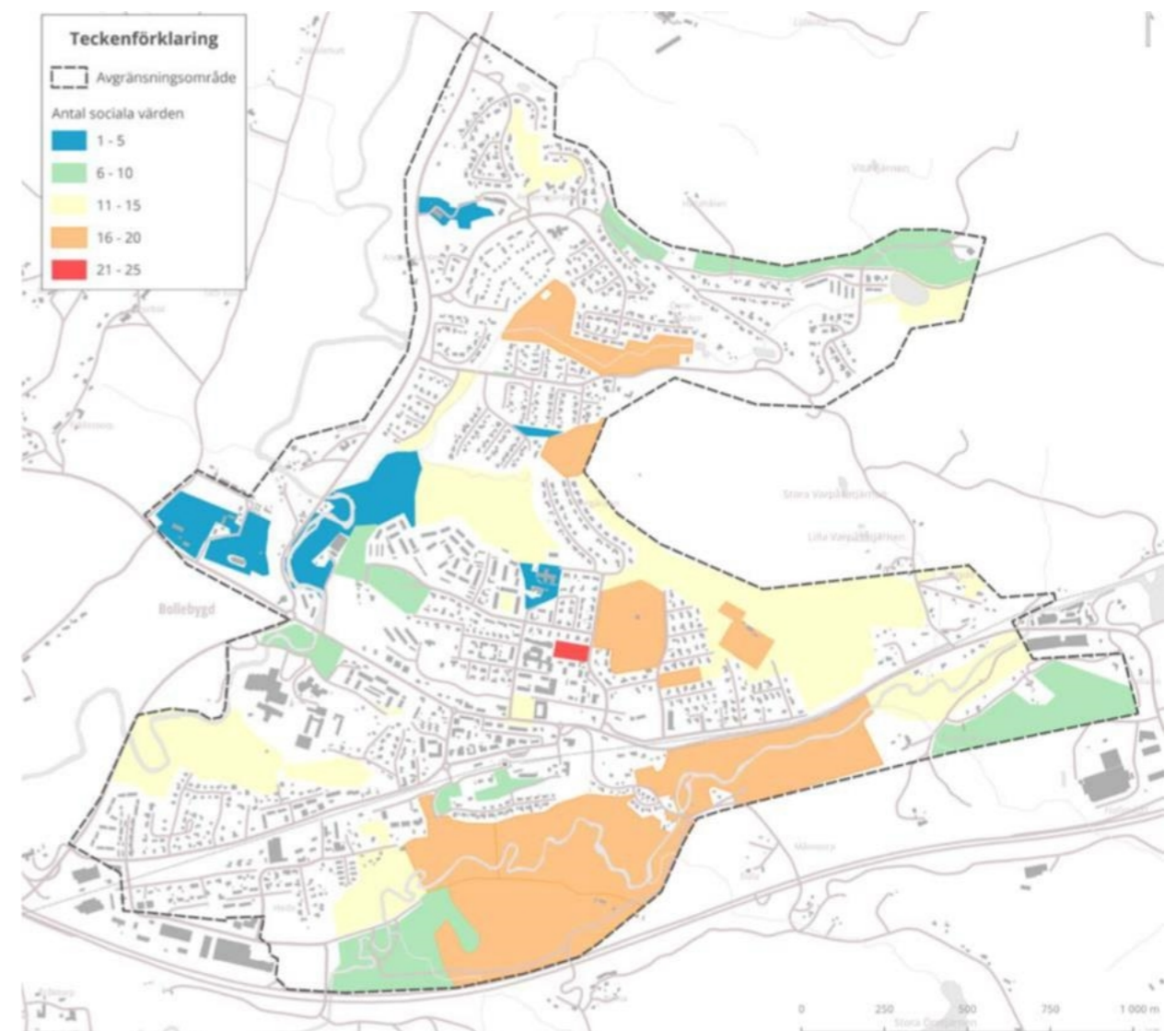
Karta 10. Visar de favoritplatser som angetts i enkäten.

Samlad sociotopkarta

Antalet olika sociala värden som identifierats i sociotopkarteringen redovisas på karta 11 nedan. Genom att kartlägga hur många sociala värden en plats har, kan potentialen för en ökad användning urskiljas.

Röd- och orangefärgade friytor har ett större antal sociala värden kopplade till sig. Dessa platser har därmed en större mångfald av möjliga aktiviteter och är, eller har förutsättningar att bli, viktiga mötesplatser mellan människor med olika ålder och intressen. Friytor markerade i blått visar att det finns få sociala värden som är knutna till platsen, vilket kan tyda på att det här finns ett behov av att förstärka de sociala värdena.

I bilaga 2 preciseras vad det finns för olika sociala värden angivna på respektive friyta.

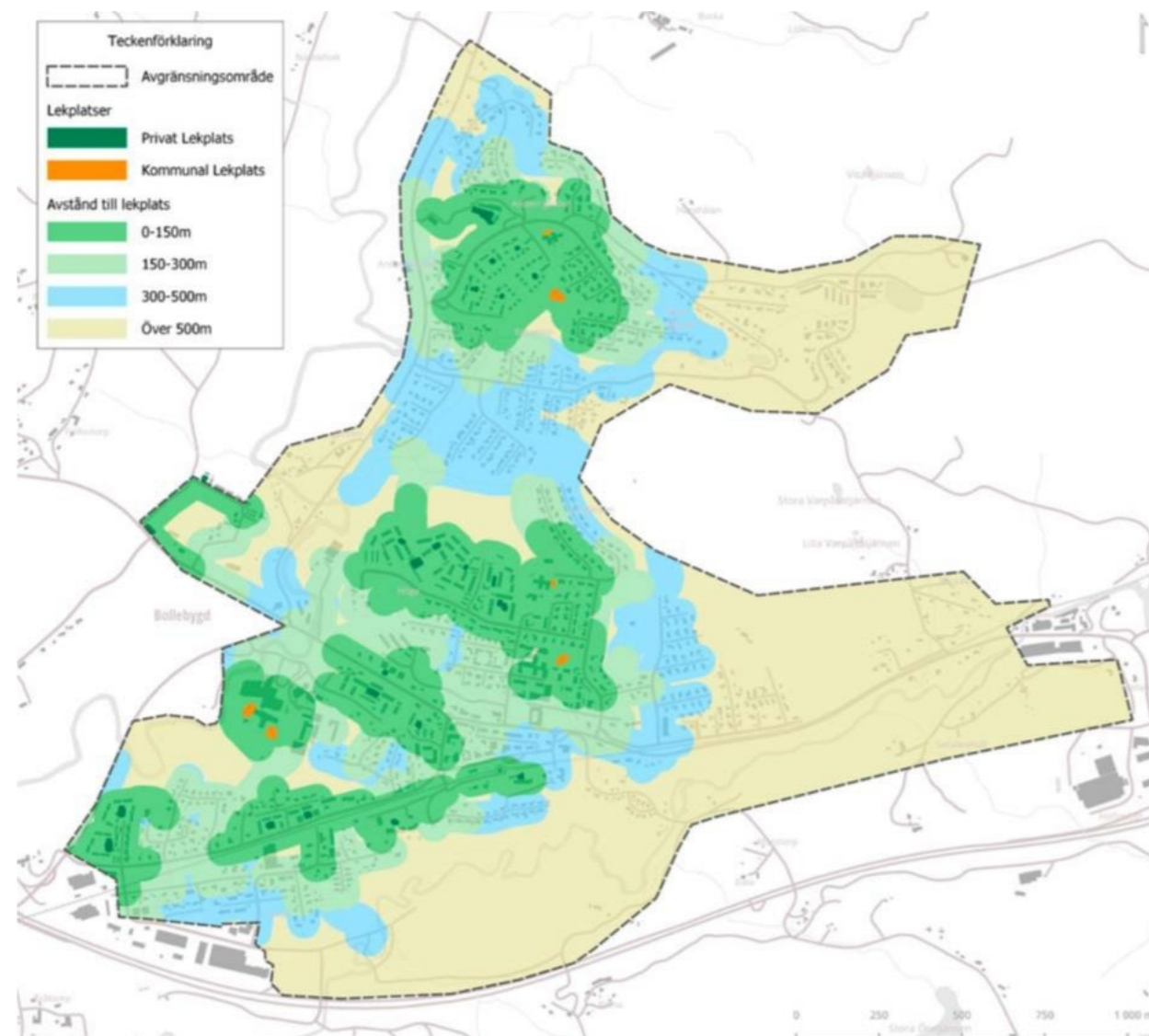
Karta 11. Sociala värden på friytor som identifierats vid sociotopkarteringen. Varje färg representerar ett värde.

Avstånd till lekplats

Som en del av sociotopkarteringen har ett antal kartor tagits fram för att gestalta gångavståndet till olika sociala värden i Bollebygd. En av dessa avståndskartor är lekplatser, där såväl privata som offentliga har inkluderats. Avståndsmätningen utgår från vägnätet för att kartlägga möjligheten att ta sig till olika platser med gång eller cykel. Analysen har alltså inte utgått från människans förmåga att till exempel gena över öppna ytor, vilket förklarar att avståndet inte är jämt fördelat från den utpekade lekplatsen. Kartan ger en vägledning inför framtagandet av åtgärdsprogram, där

det tydligt framgår vilka områden som har längre gångavstånd än de 500 meter som grönplanens riktlinjer förespråkar. De flesta bostäder ligger inom gångavstånd till lekplats, dock inte Bergadalen, Varpås och delar av Idrottsplatsområdet, som har mer än 500m till närmaste lekplats.

Utöver lek finns även kartor som visar avstånd från samtliga av Bollebygds grönytor, sport och träning samt de friytor som i enkäten angetts bidra till lugn och ro. Dessa finns att läsa i sociotopkarteringen i bilaga 2.

Karta 12. Visar kommunala och privata lekplatser och hur långt omgivningen har till dessa. Avstånd till en lekplats redovisas med en färg som representerar ett spann i antal meter till närmaste lekplats.

Förbättringsförslag

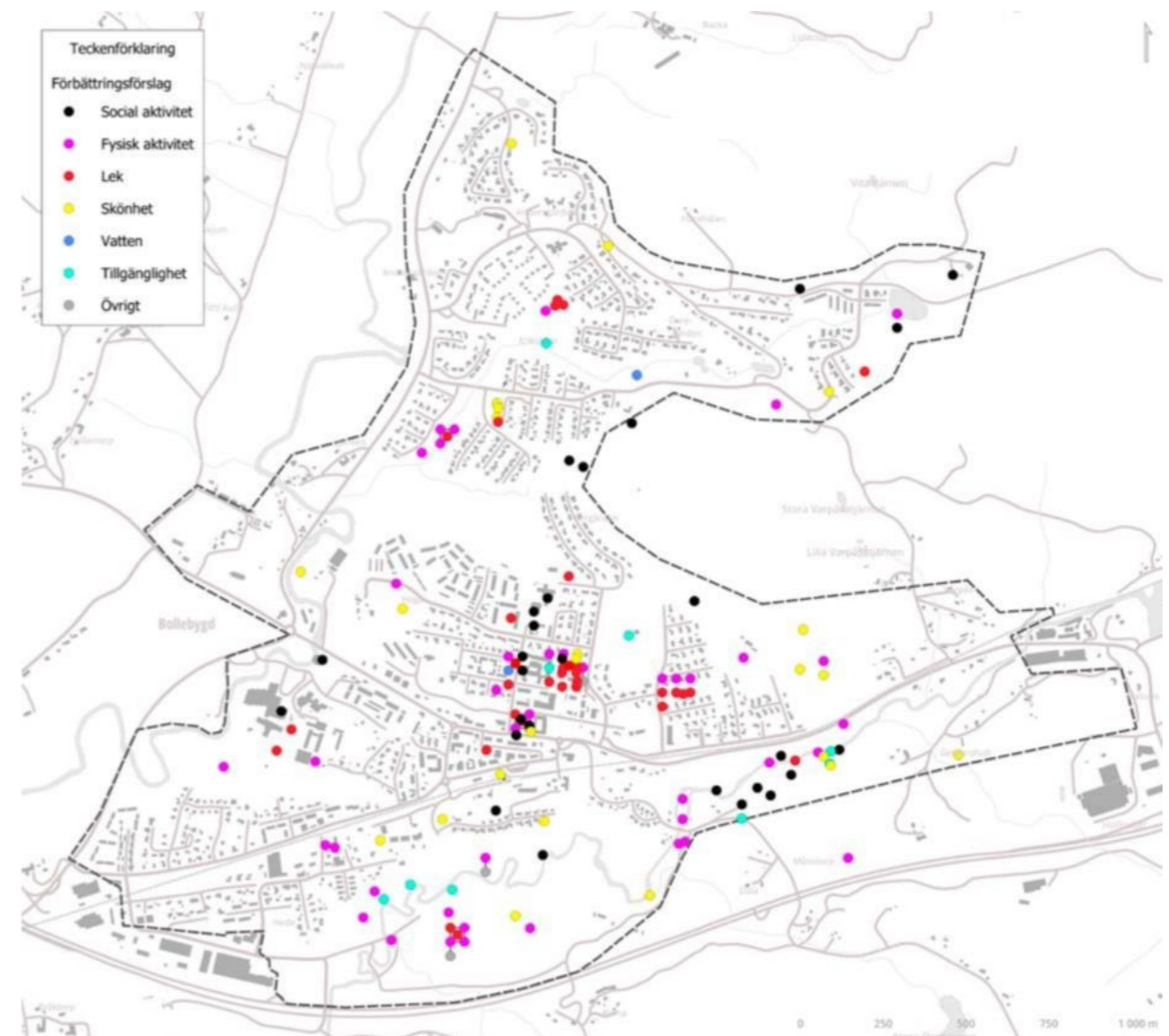
I kartan redovisas, utöver de förslag som angavs i enkäten 2023, även medborgarförslag som inkommit till kommunen under åren 2017–2022. De inkomna medborgarförslagen har besvarats med att dessa ska utredas inom arbetet med grönplanen (tidigare hette uppdraget fördjupad översiktsplan för grönområden). Enkät svar och medborgarförslag har sammanslagits och presenteras på gemensam karta. Förslagen har kategoriserats för att förenkla läsningen av materialet.

Kartans punktmarkeringar ska inte ses som exakta förslag på placeringar, dels för att vissa har lämnat in förbättringsförslag som rör kommunen i en bredare bemärkelse, dels för att förbättringsförslagen ofta är kopplade till området i stort snarare än den specifika platsen.

Totalt har det kommit in nästan 200 förbättringsförslag genom enkäten samt ett tiotal medborgarförslag. Förslagen berör ofta aktiviteter som invånarna redan utför på platsen, men där vissa förbättringar önskas.

Sammanfattningsvis har ett stort antal förslag inkommit gällande lekplatser, promenadstråk/löpspår, fler sittplatser, åtgärder som rör sport och träning samt att naturen ska bevaras som den är. Andra förslag var exempelvis upprustning av grillplats, elljusspår och hundrastgård. En mer gedigen sammanfattning går att läsa i Bilaga 2. Där redovisas även förslagen utifrån olika kategorier, där lokalisering av dessa tydligt framgår.

I grönplanens åtgärdsprogram finns utökade möjligheter att ta till vara på dessa förslag, där konkreta åtgärder är tänkta att föreslås och prioriteras.

Karta 13. Visar favoritplatser enligt de inkomna svaren i enkäten samt medborgarförslag som inkommit under åren 2017-2022.

Fokusområde 3: Reglerande ekosystemtjänster

Fokusområde: reglerande ekosystemtjänster med tillhörande riktlinjer är framtagen med utgångspunkt i ekosystemtjänstanalysen. Nedan kommer riktlinjerna ges en mer djupgående beskrivning, innan en sammanfattning av ekosystemtjänstanalysen presenteras. På så sätt kan sammanfattningen läsas med riktlinjerna i åtanke.

Riktlinje 8:

Stärk och utveckla de ekosystemtjänster där behovet av dessa är stort

Många av tätortens grönområden erbjuder en eller flera ekosystemtjänster med höga värden. Detta är mycket gynnsamt och bör värnas om. Vid motstående intressen behöver dock en prioritering göras och då är det viktigt att ekosystemtjänsterna viktas efter samhällets behov av dessa. Exempelvis ska områden med hög flödesreglering skyddas på platser med stora översvämningsrisker (se karta 16 och 17). På dessa platser bör även påtaglig flödeshantering bevaras, då även dessa kan spela en avgörande roll vid kraftiga skyfall. Liknande resonemang kan föras gällande bullerreglering och luftrening. Ett stort behov kan även uppstå i fall där tillgången på en viss ekosystemtjänst är begränsad i närområdet. Genom att förstärka dessa ekosystemtjänster kan sociala eller ekologiska värden säkras.

Ett sätt att hantera denna typ av intressekonflikter är att reglera vilken typ av exploatering som är tillåten. I lägen där översvämningsrisken är stor bör exempelvis mindre yrkrävande verksamheter premieras över de som har stora behov av hårdgjorda ytor och stora lokaler.

Riktlinje 9:

Visa hänsyn till ekosystemtjänster, där behov av dessa finns

Vilka ekosystemtjänster som bör bevaras vid intressekonflikter ska likt föregående riktlinje anpassas efter våra behov av dessa. Exempelvis ska hänsyn tas till de områden där en förlorad eller försvagad ekosystemtjänst riskerar att resultera i att sociala eller ekologiska värden går förlorade. Genom att se till åtgärdernas kumulativa effekter samt visa hänsyn till tätortens ekosystemtjänster, kan Bollebygds resiliens stärkas.

Riktlinje 10:

Nyttja reglerande ekosystemtjänster i arbetet med klimatanpassning

I dagsläget gynnas tätorten av många ekosystemtjänster, utan att aktivt säkerställa deras förekomst. Med ett alltmer föränderligt klimat där extremväder blir vanligare behöver Bollebygds kommun ta en mer aktiv roll i att dessa ekosystemtjänster finns och nyttjas. Genom att planera för flödesreglerande ytor i områden med stor översvämningsrisk och utnyttja växtlighetens och vattnets förmåga att klimatreglera vid värmeböljor kan Bollebygd tätort bli en säkrare och mer trivsamt plats att bo och vistas på. Även skötseln är en viktig del i arbetet, där val av växter, dess placering och hur dessa sköts påverkar grönytornas förmåga att leverera viktiga ekosystemtjänster vid extremväder. Arbetet med denna riktlinje kommer främst grundas på föreslagna åtgärder presenterade i grönplanens kommande åtgärdsprogram.

Ekosystemtjänstanalys

Ekosystemtjänster är produkter eller tjänster som skapas av naturens ekosystem och bidrar till människans välbefinnande och livskvalitet. Luftrening, rekreation och flödesreglering är exempel på sådana. Ekosystemtjänster som kan delas upp i stödjande, reglerande, försörjande och kulturella. De olika ekosystemtjänsterna hänger ihop och bildar tillsammans en helhet och är i många fall beroende av varandra för dess funktion.

Stödjande ekosystemtjänster är grundläggande funktioner i ekosystemen och utgör grunden för att övriga ekosystemtjänster ska fungera. Exempel på stödjande ekosystemtjänster är biologisk mångfald och naturliga kretslopp. *Reglerande ekosystemtjänster* är den nytta som människan har av ekosystemens påverkan på olika miljöfaktorer, såsom att förebygga översvämningar eller minska bullernivåer. *Försörjande ekosystemtjänster* är livsnödvändiga för människan och bidrar bland annat till rent vatten, syre och matförsörjning. *Kulturella ekosystemtjänster* är upplevelsemässiga och andliga värden som bidrar till människans välbefinnande, såsom skönhet, inspiration och rekreation.

De stödjande ekosystemtjänsterna utgör grunden för övriga och om en av dessa faller bort faller stora delar av systemet (se Figur 5). Det är därför viktigt att ta ekosystemtjänsterna i beaktning från tidigt skede i plan- och byggprocessen. Ekosystemtjänsterna kan även kopplas samman med hållbarhetsmålen i Agenda 2030, vilket ytterligare förstärker motivet att aktivt arbeta med dessa som en del i kommunens hållbarhetsarbete (se Figur 6).

Prioritering och värdering av ekosystemtjänster kan dock vara komplicerat, då deras ekonomiska värde kan vara svårbedömt. Verksamheter som har ett tydligare ekonomiskt värde prioriteras därför ofta högre. Ekosystemtjänstanalysen är ett viktigt verktyg för att öka kunskapen kring ekosystemtjänsternas funktion, lokalisering och värde. Grönplanen blir i sin tur ett dokument som bidrar till att dessa frågor diskuteras och lyfts i tidiga planeringsskedet, för att på så sätt säkerställa att ekosystemtjänsterna uppmärksammas och prioriteras.

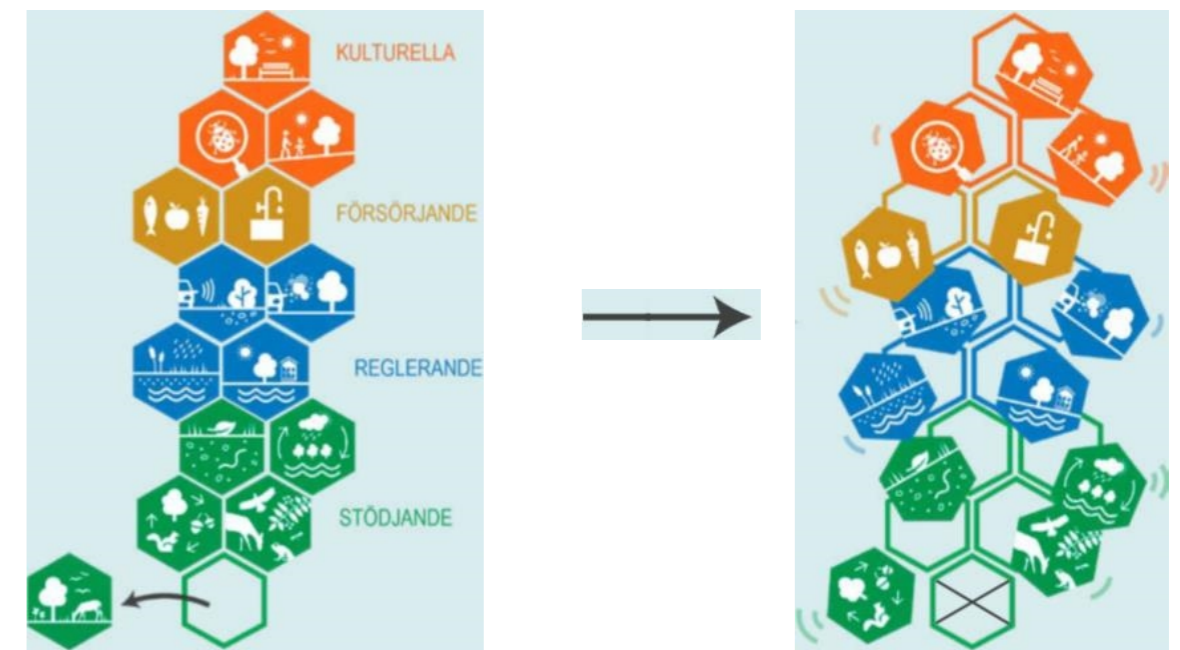

Illustration 5. Ekosystemtjänsterna är beroende av varandra. Illustrationen ovan visar att om en stödjande ekosystemtjänst går förlorad, faller många av de andra ekosystemtjänsterna också. Detta gör det än viktigare att vi värnar om ekosystemtjänsterna, då människan i sin tur är beroende av ekosystemtjänsterna för vårt välbefinnande och överlevnad. Illustrationen är baserad på en figur hämtad från Göteborgs Stads grönplan.

Metod

Sex ekosystemtjänster har ingått i analysen av projektområdet. Följande har valts ut då de har särskild betydelse inom Bollebygds urbana miljöer; biologisk mångfald, luftrening, pollinering, flödesreglering, bullerreglering samt rekreation och hälsa.

Figur 7. Utvalda ekosystemtjänster som ingår i analysen. Ikoner från The New Division/Boverket.

Denna ekosystemtjänstanalys har genomförts med ett semi-kvantitativt tillvägagångssätt (läs mer om kriterierna i bilaga 3).

Analysen har utgått från grönområdenas kvaliteter, snarare än dess funktion eller samhällets behov av den utpekade ekosystemtjänsten. Därmed kan exempelvis höga värden av bullerreglering utpekas i områden med redan låga bullernivåer eller rekreativa värden saknas på platser som idag används för just rekreation. Därför bör ekosystemtjänsterna även ställas mot Bollebygds egna behov av dessa.

Endast luftrening, bullerreglering och flödesreglering presenteras under *Fokusområde 3*, medan biologisk mångfald och pollinering istället presenterats under *Fokusområde 1: Ekologiska värden*. Rekreativa värden går att läsa om i Bilaga 3.

Luftrening

Träd och annan grönska har luftrenande förmåga genom att de fångar upp skadliga partiklar från exempelvis vägtrafiken, vilka annars har en hälsovådlig effekt. Partiklarna spolas sedan bort av regn och hamnar därmed inte i människors luftvägar. Grönska kan även rena luften från luftföroreningar såsom marknära ozon, kväveoxider och koldioxid, samtidigt som syrgas frisläpps. Olika träd samt var och hur de står har betydelse för luftreningskapaciteten. Kunskapen om detta i kommunala planeringsprocesser kan därmed leda till renare luft.

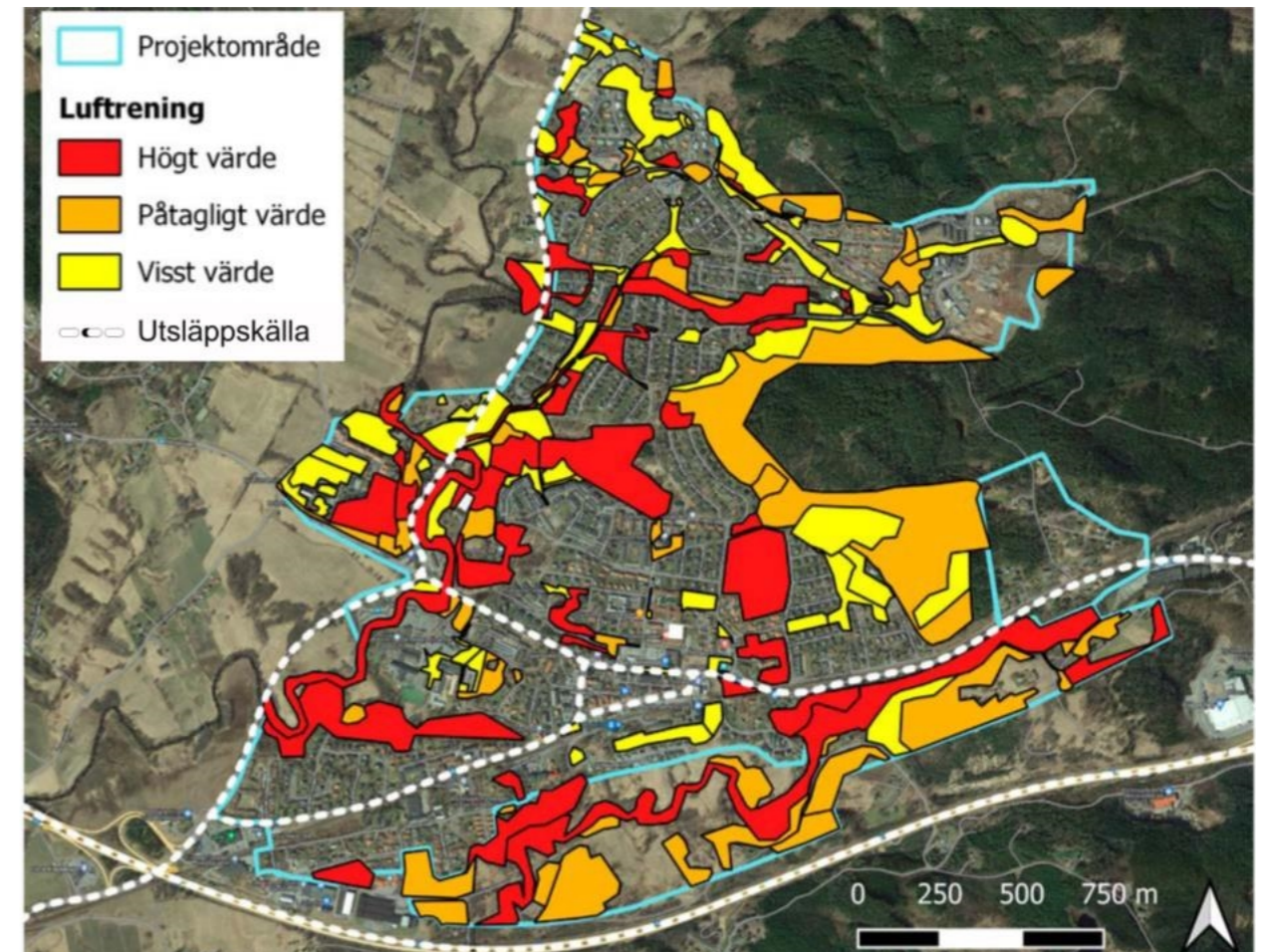
Eftersom behovet av ekosystemtjänsten luftrening delvis är beroende av närliggande utsläppskällor, har de mer trafikerade vägarna i området samt Bollebygds fjärrvärmeverk markerats ut på kartan. Markeringen av utsläppskällorna avser endast att uppmärksamma att behovet av ekosystemtjänsten är beroende av utsläppskällorna på platsen. I övrigt är markeringen inte värderad eller graderad. Luftföroreningar kan dock färdas långa sträckor, vilket innebär att även områden som inte angränsar till större utsläppskällor kan bidra positivt till luftkvaliteten i Bollebygd.

Bullerreglering

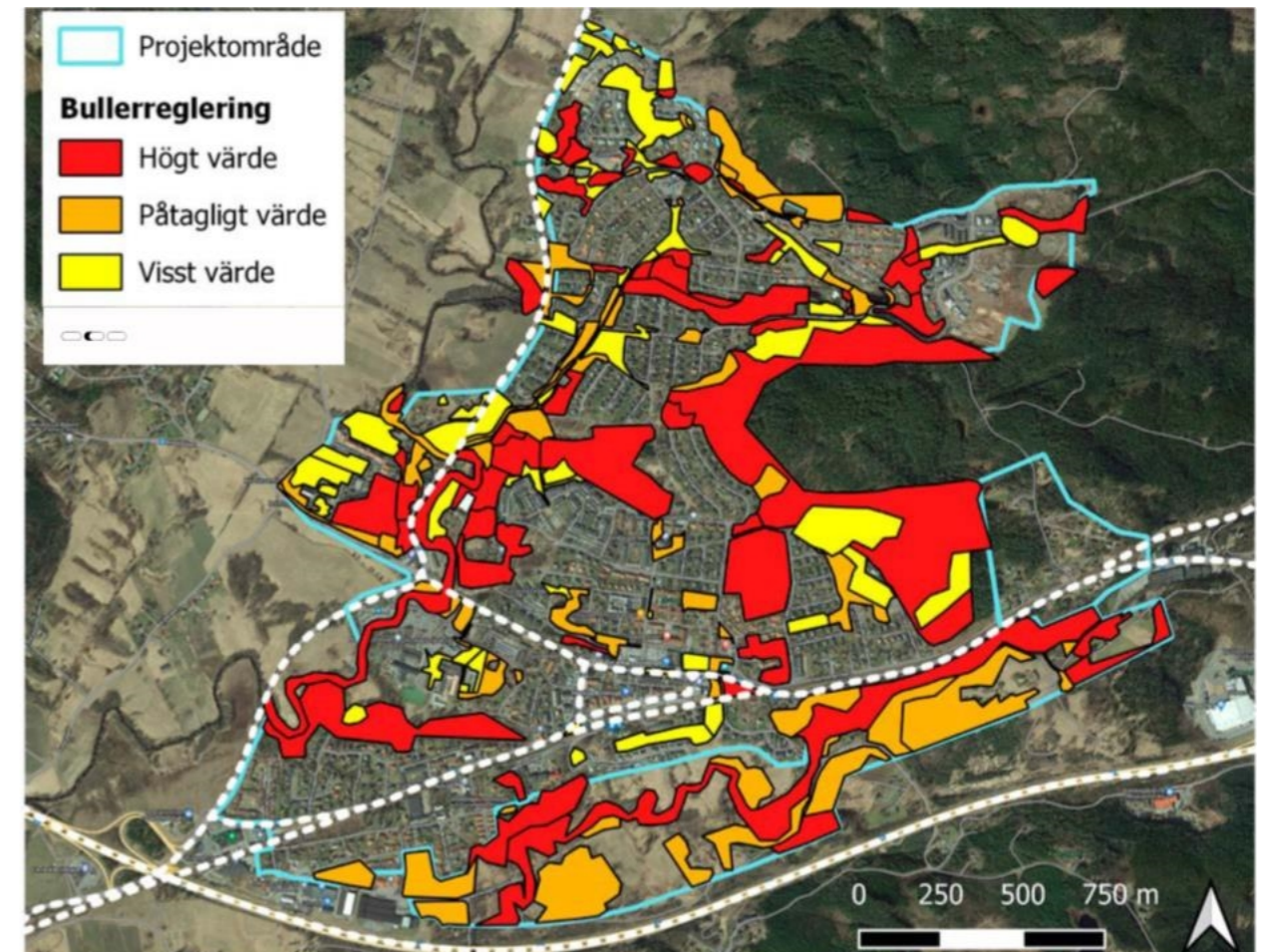
Att minimera buller eller att minska den negativa upplevelsen av buller, är av särskild betydelse i tätbebyggda områden samt längs större bil- och järnvägar. Buller kan annars orsaka negativa hälsoeffekter såsom sömnsvårigheter och på sikt hjärt-kärlsjukdomar. Grönska i form av exempelvis gräsytor, träd och planteringar fyller en viktig roll genom att absorbera ljud. Samtidigt fungerar träd och buskar som habitat till fåglar, vars sång kan maskera sådant ljud som annars kan upplevas som obehagligt.

Bollebygd tätort har förhållandevis mycket grönytor som kan bidra till bullerreglering (se karta 15). Ju större ett område är desto högre bullerreglerande kapacitet har det. Att säkerställa hög grad av grönska inom tätorten bidrar till effektiv bullerreglering och bidrar samtidigt positivt till övriga ekosystemtjänster. Den bullerreglerande kapaciteten kopplar starkt till den luftrenande (se karta 14), då samma strukturer i form av träd, buskar och lövtäcke samspelar. Mindre skillnader kan förekomma exempelvis beroende på vilka trädslag grönytorerna består av. Störst betydelse har stora lövträd vars omfattande bladyta kan fånga upp många luftburna föroreningar. Funktionen är sämre vintertid och inslag av barrträd och vintergröna buskar är därför viktiga. En mångfald av arter och strukturer är att föredra.

Likt ekosystemtjänsten luftrening har de lokala bullerkällorna markerats ut på kartan. Precis som utsläppskällorna har inte heller dessa värderats, utan avser endast att uppmärksamma att behovet av ekosystemtjänsten är beroende av bullernivåerna på platsen.

Karta 14. Värde av ekosystemtjänsten luftrening inom Bollebygd tätort.

Karta 15. Värde av ekosystemtjänsten bullerreglering inom Bollebygd tätort.

Flödesreglering

Klimatförändringarna förutspås leda till mer och kraftfullare regn. Städer och tätorter har mycket hårdgjorda ytor och blir därför sårbara mot större vattenmängder som orsakar att vatten samlas. Det ökar i sin tur risken för översvämning, erosion och materiella skador. Problemet kan minska med hjälp av icke-hårdgjorda ytor såsom gräsmattor och skogar som kan reglera skadliga toppar i flödesmängder. Även sjöar och vattendrag fyller en viktig reglerande funktion.

All form av grönyta har någon form av flödesreglerande kapacitet. Blåstrukturer såsom vattendrag och dammar är särskilt viktiga då de kan magasinera och/eller föra mycket stora volymer vatten vidare på ett säkert sätt. Sörån och Nolån ges därför högt flödesreglerande värde i det avseendet (se karta 16). Även omgivande svämplan där vattennivån tillåts stiga är av betydelse.

För att stärka ekosystemtjänsten flödesreglering så är öppna dagvattenlösningar att föredra framför kulverterade. Med rätt utformning och skötsel har dessa möjlighet att omhänderta och bromsa stora mängder vatten, samtidigt som de kan tillföra positiva effekter för biologisk mångfald.

Behovet av flödesreglering är beroende av risken för översvämning, som presenteras i karta 17. Behovet av flödesreglering begränsas inte till de områden med översvämningrisk, även intilliggande områden kan vara av stor vikt vid höga flöden. Vid exploatering krävs därför att dessa områden tas i beaktning för att säkerställa att översvämningrisken inte ökar.

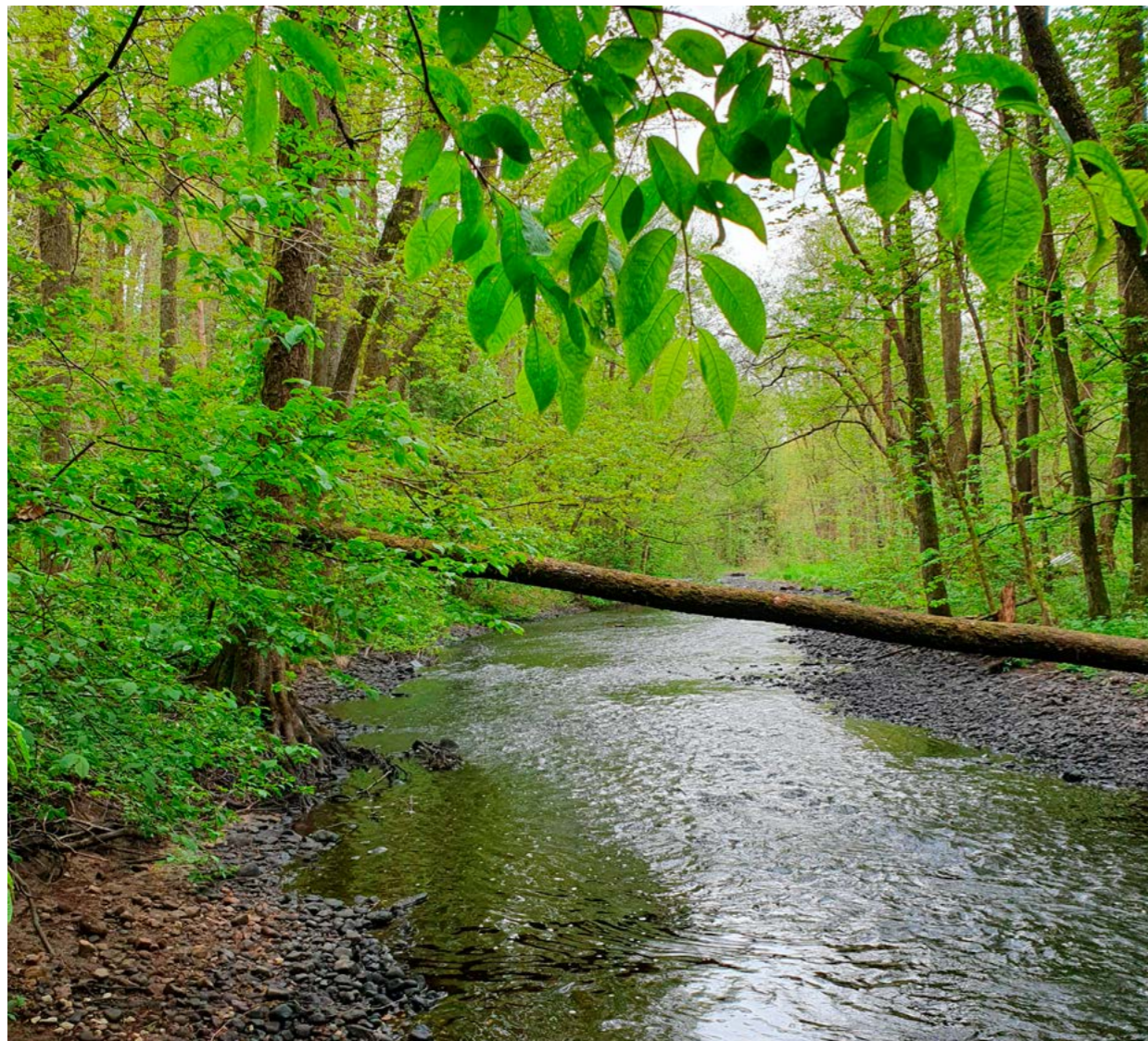
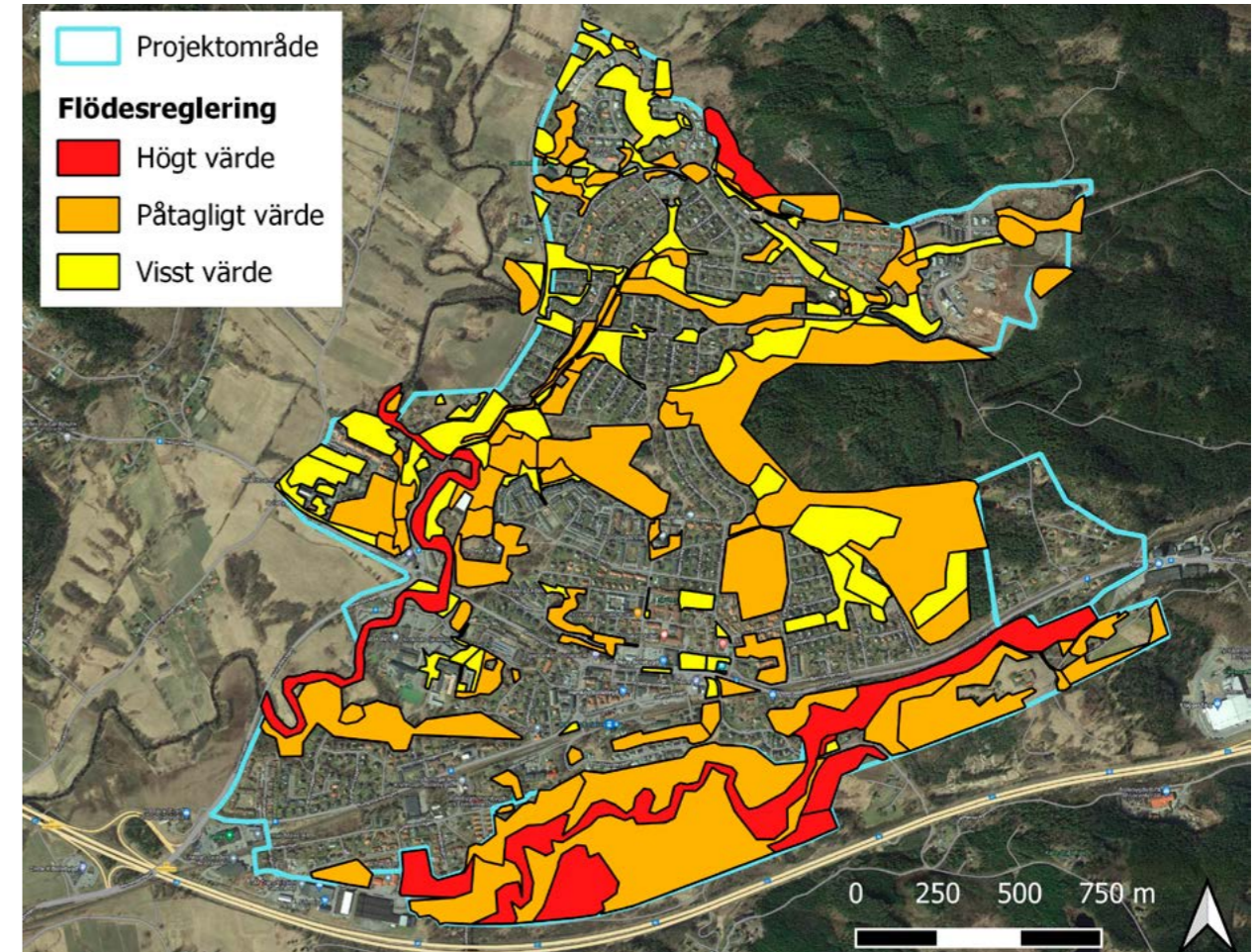
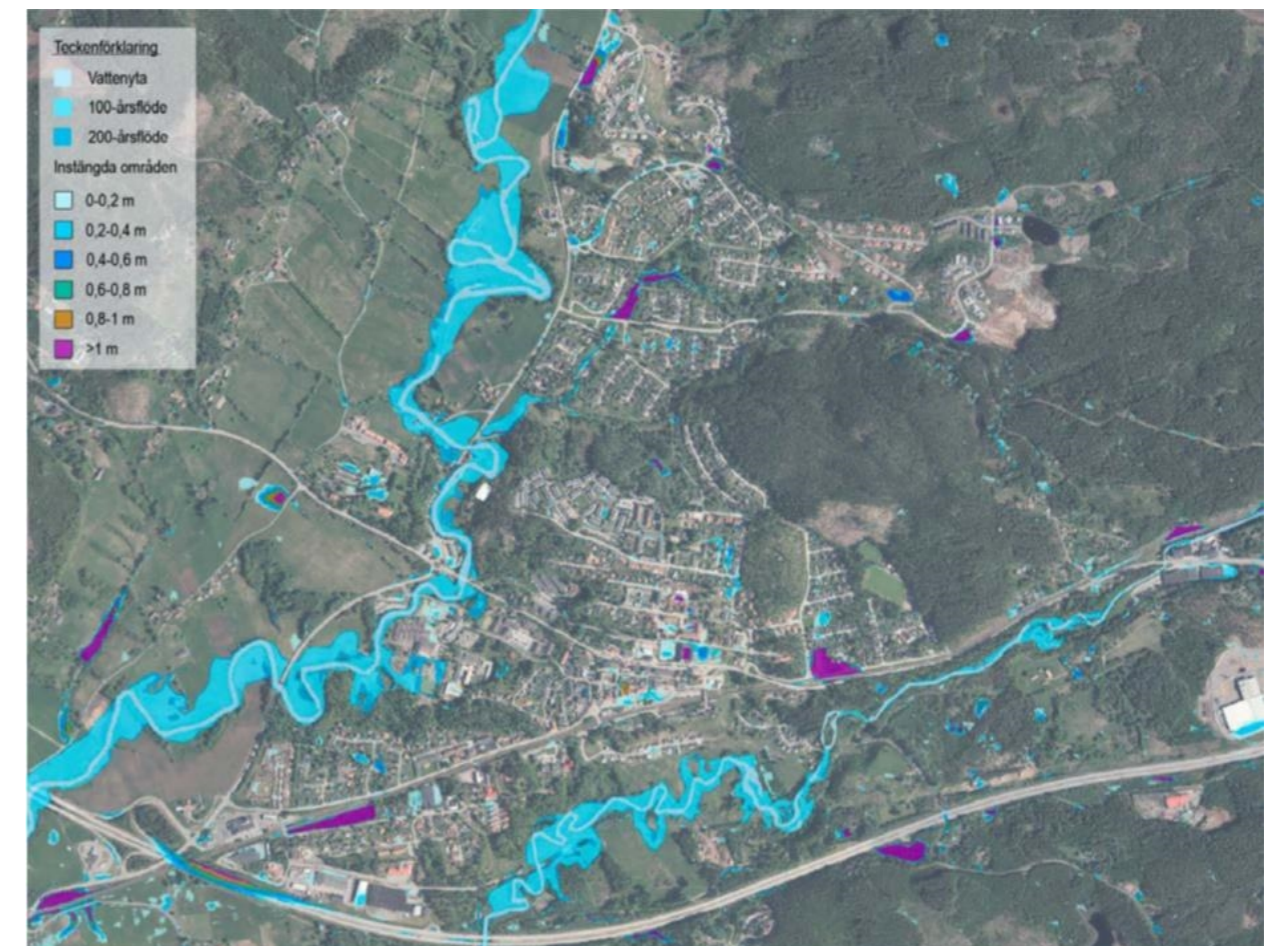

Foto på Sörån. Bild: EnviroPlanning AB.

Karta 16. Värdet av ekosystemtjänsten flödesreglering inom Bollebygd tätort.

Karta 17. Översvämningsskartering över Bollebygd tätort.

Kapitel 5: Fortsatt arbete

Det är viktigt att grönplanen hålls aktuell för att fortsätta vara ett användbart verktyg i arbetet med tätortens grönområden. I följande kapitel förklaras hur grönplanen ska kunna uppdateras och revideras vid behov. Grönplanen föreslås även följas upp av ett åtgärdsprogram.

Uppföljning och fortsatt arbete

Åtgärdsprogram

Grönplanen har tagits fram i syfte att vägleda det framtida arbetet med Bollebygd tätorts grönområden. Nästa steg i arbetet blir att ta fram ett tillhörande åtgärdsprogram som inkluderar åtgärder som rör såväl fysisk planering som skötsel och utveckling av Bollebygds grönområden. För detta krävs ett politiskt beslut. Framtagandet av ett åtgärdsprogram skulle avse att konkretisera grönplanen genom att peka ut olika åtgärder och ansvaret för dessa, vilket förbättrar kommunens förmåga att efterfölja planens uppsatta riktlinjer. Bollebygds kommuns plan- och exploateringsavdelning står som ansvariga för framtagandet av ett åtgärdsprogram.

Geografisk utökning

Efter att åtgärdsprogrammet är på plats kan möjligheten till fortsatt arbete med kommunal grönplanering ses över. Detta är en del av kommunfullmäktiges uppdrag 2022-12-07 § 160, att etappvis studera andra geografiska områden i kommunen för att gradvis utöka grönplaneringens täckning.

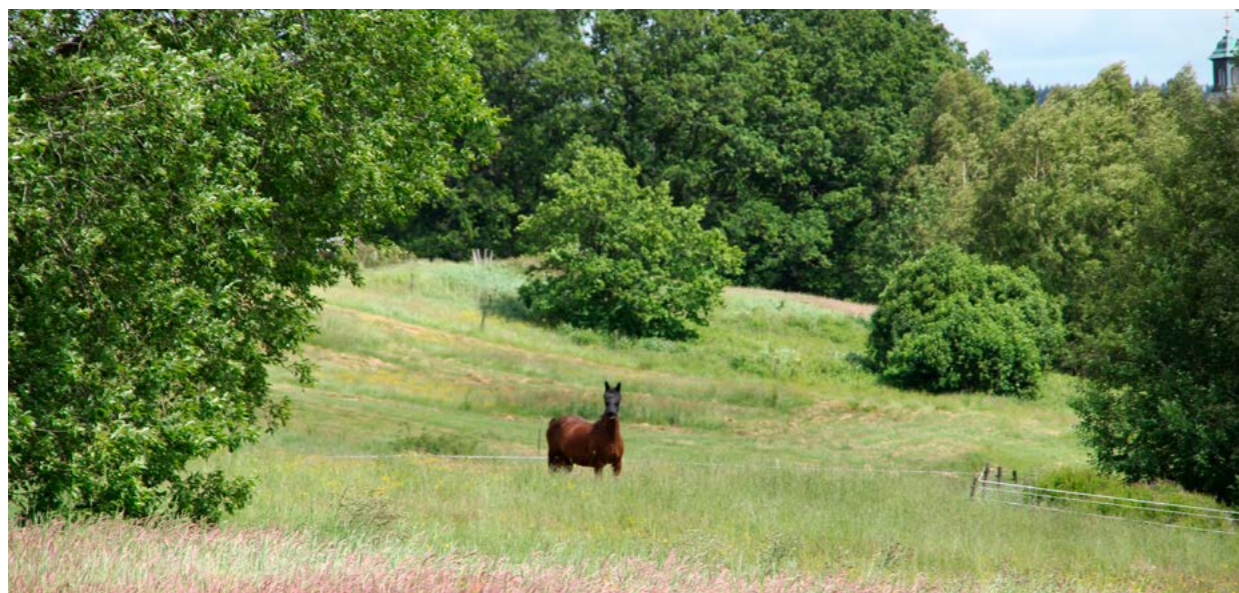
Revidering av kartlager

Det är viktigt att grönplanen för Bollebygd tätort hålls aktuell för att den ska utgöra ett användbart verktyg även i framtiden. Uppdatering av digitala kartlager kan ske kontinuerligt då ny kunskap tillkommer i form av exempelvis nya skyddade områden eller förekomst av hotade arter inom tätorten. Kartläggningar och tematiska kartor kan uppdateras vid behov, för att säkerställa att dessa utgör ett gott underlag till utredningar och beslutsfattande.

Uppdatering av grönplanen

Grönplanens riktlinjer bör däremot endast uppdateras vid revidering av grönplanen i sin helhet. Riktlinjerna är politiskt antagna och revideringar av dessa ska därför förankras politiskt. Ny kunskap, förändringar i den fysiska miljön eller nya nationella riktlinjer eller mål är exempel på företeelser som kan påverka behovet att uppdatera grönplanens riktlinjer. En eventuell uppdatering av grönplanen kan med fördel föregås av en uppföljning, för att se till dess styrkor och svagheter samt vad som uppnåtts och inte under de år som planen varit gällande.

Grönplanen bör aktualitetsprövas varje mandatperiod, med fördel i samband med framtagandet av planeringsstrategier. Ansvarig för aktualitetsprövning samt uppdateringar av Bollebygds grönplan är kommunens plan- och exploateringsavdelning.

Referenslista

- Bollebygds kommun. 2010. *Naturvårdsplan*.
- Bollebygds kommun. 2020. *Hållbarhetspolicy*.
- Bollebygds kommun. 2020. *Miljöpolicy*.
- Bollebygds kommun. 2022. *Vision Bollebygds kommun 2035*.
- Bollebygds kommun. 2022. *Översiktsplan*.
- Bollebygds kommun. 2023. *Skogsbruksplan*.
- Bollebygds kommun. 2023. *Skogspolicy*.
- Boråsregionen. 2021. *Utvecklingsstrategi för Sjubärad 2021-2030*.
- Boverket. 2023. *Grafiskt material för ekosystemtjänster*.
- European Commission. 2023. *Biodiversity strategy for 2030*. environment.ec.europa.eu/strategy/biodiversity-strategy-2030_en?prefLang=sv
- Göteborgs Stad. 2022. *Göteborgs grönplan - för en nära, sammanhållen och robust stad 2022-2030*.
- Naturvårdsverket. u.å. *Ekosystemtjänster*. www.naturvardsverket.se/ekosystemtjanster
- Naturvårdsverket. 2022. *Grönplanera!*
- Naturvårdsverket. 2023. *Sveriges friluftsmål*. www.naturvardsverket.se/amnesomraden/friluftsliv/sveriges-friluftslivsmal
- Kristianstad kommun. 2020. *Grönplanering - en handledning*.
- United Nations Development Programme. u.å. *Globala målen*. www.globalamalen.se
- Naturvårdsverket. u.å. *Sveriges miljömål*. www.sverigesmiljomal.se
- Länsstyrelsen Västra Götaland. 2021. *Handlingsplan klimatanpassning 2021-2024*.
- Västra Götalandsregionen. 2019. *Miljömål 2030*.
- Västra Götalandsregionen. 2019. *Regional handlingsplan för grön infrastruktur*.

*Ledande experter
för en levande värld.*

**BOLLEBYGDS
KOMMUN**

Rapport
Naturvärdesinventering inom Bollebygd tätort
Bollebygds kommun

Titel: Naturvärdesinventering inom Bollebygd tätort
Version: 1
Datum: 2023-11-14
Uppdragsgivare: Bollebygds kommun
Uppdragsnummer: 2068–01
Dokumentnamn: NVI_Bollebygd_EnviroPlanning_2023
Rapport genomförd av: Dennis Jonason & Sofia Berg
Rapport granskad av: Ida Odenius
Rapport verifierad av: Dennis Jonason
Bilder: EnviroPlanning AB

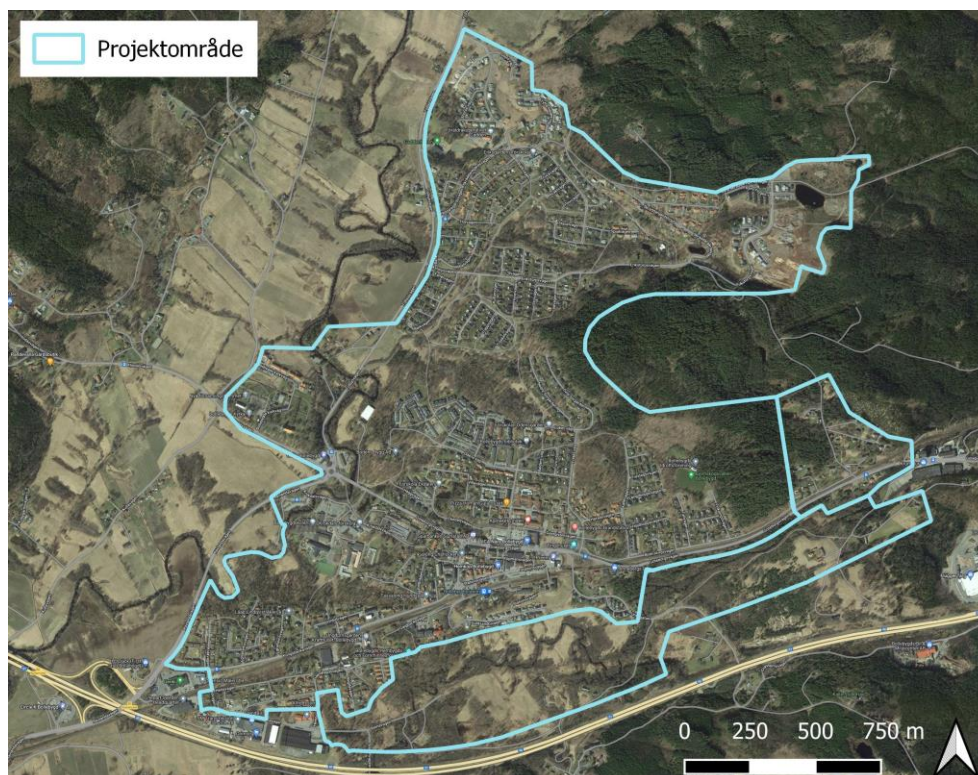
EnviroPlanning AB har på uppdrag av Bollebygd kommun genomfört en naturvärdesinventering inom tätorten. Sammantaget identifierades 20 naturvärdesobjekt. Av dessa har ett högsta naturvärde (klass 1), fyra högt naturvärde (klass 2) och resterande 15 påtagligt naturvärde (klass 3). Därtill noterades nio rödlistade och/eller fridlysta arter, däribland svinrot, backsippa, nattviol och spillkråka, samt 16 objekt som omfattas av det generella biotopskyddet (15 alléer och en stenmur). Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA) är medfinansier för genomförandet av detta projekt.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
2	Metod	2
2.1	Naturvärdesinventering.....	2
2.2	Generella biotopskydd.....	4
2.3	Värdeelement.....	4
2.4	Skyddsvärda arter och naturvårdsarter.....	5
2.1	Förkortningar.....	5
3	Resultat	6
3.1	Naturvärdesobjekt.....	6
3.2	Generella biotopskydd.....	27
3.3	Värdeelement.....	27
3.4	Naturvårdsarter.....	28
3.5	Gröna stråk.....	30
4	Referenser	32

1 Inledning

Natur av värde för ekologiska och sociala samband riskerar att gå förlorade vid exploatering, varför det är betydelsefullt att exploatering sker på platser där minsta möjliga skada sker. Som ett steg i detta har EnviroPlanning AB fått i uppdrag av Bollebygds kommun, genom statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA), att utföra en naturvärdesinventering inom tätorten (Figur 1). En motsvarande naturvärdesinventering genomfördes 2005–2006 och en naturvårdsplan upprättades med grund i denna 2010. Dokumenten anses dock föråldrade och den nya inventeringen, tillsammans med en ny ekosystemtjänstanalys och en sociotopkartering, syftar till att ligga till grund för en ny grönplan. Grönplanen ska utgöra ett planeringsunderlag som underlättar och vägleder vid bedömning av framtida exploateringar. Grönplanen syftar även till att innehålla strategier för att utveckla grönområden och gröna samband inom centralorten Bollebygd, samt uppmärksamma ytor av betydelse för viktiga ekosystemtjänster.

Figur 1. Karta över projektområdet – Bollebygd tätort - för naturvärdesinventeringen. Projektområdet utgår från översiktsplanens utvecklingsområden (T1, TGU1 och T5) och är utpekade som tätort respektive tätortsnära grönområde.

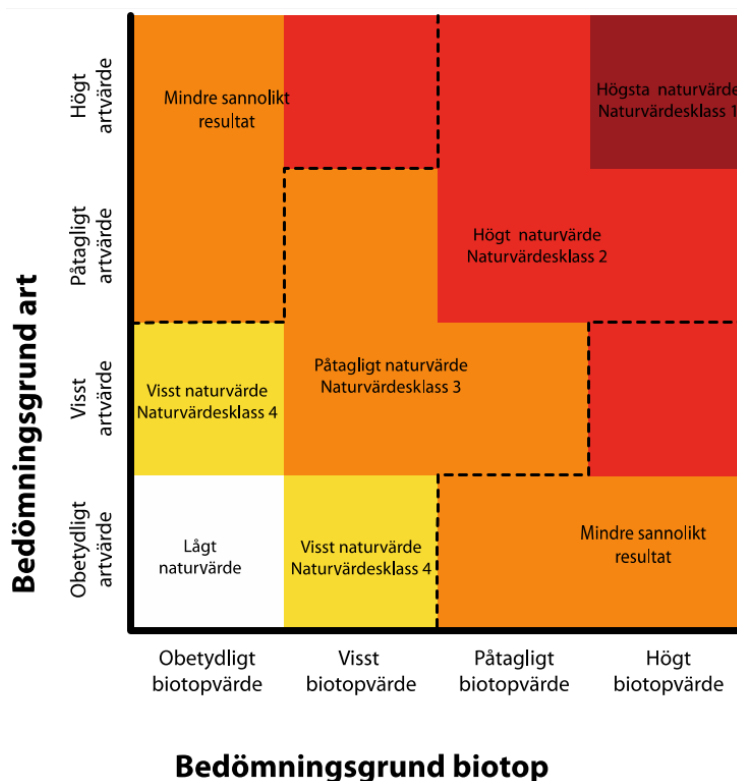
2 Metod

2.1 Naturvärdesinventering

Naturvärdesinventering (NVI) enligt svensk standard (SS 199000:2014) kartlägger och beskriver geografiska områden i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald. Dessa avgränsade geografiska områden naturvärdesbedöms på en fyrgradig skala enligt följande (se också faktaruta 1):

- ◆ Naturvärdesklass 1 – högst naturvärde: störst positiv betydelse för biologisk mångfald.
- ◆ Naturvärdesklass 2 - högt naturvärde: stor positiv betydelse för biologisk mångfald.
- ◆ Naturvärdesklass 3 – påtagligt naturvärde: påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald.

Vilken naturvärdesklass ett område får bedöms utifrån kombinationen av de två bedömningsgrunderna *art* och *biotop* (Figur 2). Artvärdet baseras på områdets artrikedom relativt omgivande landskap samt på närvaro av naturvårdsarter som är ett samlingsnamn för skyddade arter, rödlistade arter (NT), hotade arter (VU, EN, CR), typiska arter, ansvarsarter och signalarter (Nitare 2020). Biotopvärdet baseras på biotopkvalitéer och på biotopens sällsynthet och hotstatus. Läs mer om bedömningsgrunderna i SS 199000:2014.

Figur 2. Bedömningsgrunden för art- och biotopvärdet leder till en viss naturvärdesklass. Bild efter SS 199000:2014.

Tillägg till NVI

Naturvärdesinventeringen i denna rapport har utförts enligt bedömningsgrunder för Svensk standard (ft SS 199000:2014) och följande delar har ingått:

- ◆ NVI fältnivå (4.3 SIS standard)
- ◆ Detaljeringsgrad detalj (4.4 SIS standard)
- ◆ Tillägg: Generella biotopskydd (4.5.3 SIS standard)
- ◆ Tillägg: Värdeelement genom småvatten och särskilt skyddsvärda träd (4.5.4 SIS standard)
- ◆ Tillägg: Detaljerad redovisning av artförekomst (4.5.5 SIS standard)

Naturvärdesobjekt presenteras både på karta och i form av korta textbeskrivningar samt foton under avsnitt 3.1. Naturvårdsarter, i de fall de förekommer, redovisas på karta och med text.

Fältinventeringen utfördes 16–17 maj 2023 av biologerna Dennis Jonason och Sofia Berg, EnviroPlanning AB. Hela området utgör en yta av cirka 404 ha. Redan exploaterade ytor och privata fastigheter för bostadsändamål har exkluderats. Koordinatsystemet som har använts är SWEREF99 TM 13 30. Färdiga kartor har gjorts i QGIS version 3.28.2-Firenze och GIS-skikten redovisas i shape-filer.

Faktaruta 1. Beskrivning av naturvärdesklasser

Naturvärdesklass 1 omfattar geografiska områden som har högt biotopvärde samt högt artvärde. Detta innebär kontinuerlig ekologisk funktion som livsmiljö för ett stort antal naturvårdsarter eller flera rödlistade arter eller enstaka hotade arter. Flera biotopkvaliteter i stor omfattning ska finnas på platsen. Utgörs området av en hotad Natura2000-naturtyp (se SIS-TR 199001:2014) blir biotopvärdet högt. Förekomst av arter och ekologiska förutsättningar kan inte bli avsevärt bättre med svenska förhållanden som referens.

Naturvärdesklass 2 omfattar geografiska områden som har påtagligt till högt biotopvärde samt artvärde. Detta innebär kontinuerlig ekologisk funktion som livsmiljö för flera naturvårdsarter eller enstaka rödlistad art eller är mycket artrikare än omgivande landskap. Flera biotopkvaliteter ska finnas på platsen. Utgörs området av en Natura2000-naturtyp (ej hotad, (se SIS-TR 199001:2014)) blir biotopvärdet påtagligt.

Naturvärdesklass 3 omfattar geografiska områden med visst till påtagligt biotopvärde och artvärde. Området ska ha förutsättningar för att upprätthålla en kontinuerlig ekologisk funktion som livsmiljö för naturvårdsarter eller enstaka rödlistade arter eller vara artrikare än omgivande landskap. Enstaka biotopkvaliteter ska finnas på platsen.

Naturvärdesklass 4 omfattar geografiska områden med visst biotopvärde och visst artvärde. Området har en viss betydelse för biologisk mångfald genom att hysa enstaka naturvårdsarter och/eller enstaka biotopkvaliteter.

2.2 Generella biotopskydd

Nedanstående förteckning utgör biotopskyddsområden, vilka listas i bilaga 1 till förordningen om områdesskydd och är skyddade enligt 7 kap 11 § miljöbalken. Inom ett biotopskyddsområde får inte verksamheter bedrivas eller åtgärder vidtas som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl, får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet.

- ◆ Allé (lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd med en stamdiameter på ≥ 20 cm)
- ◆ Källa med omgivande våtmark i jordbruksmark
- ◆ Odlingsröse i jordbruksmark
- ◆ Pilevall
- ◆ Småvatten och våtmark i jordbruksmark (areal av högst en hektar)
- ◆ Stenmur i jordbruksmark
- ◆ Åkerholme (areal av högst 0,5 hektar som omges av åkermark eller kultiverad betesmark)

2.3 Värdeelement

Värdeelement är element av särskild betydelse för inventeringsområdets naturvärden. Här har värdeelementen skyddsvärda träd samt småvatten eftersökts och kartlagts, medan övriga värdeelement såsom död ved, nektarkällor med flera nämns i beskrivningen av respektive naturvärdesobjekt (3.1).

Med skyddsvärda träd avses här särskilt skyddsvärda träd samt övriga skyddsvärda träd enligt Naturvårdsverket metodik för inventering av skyddsvärda träd i kulturlandskapet (2009).

Särskilt skyddsvärda träd utgörs av:

- ◆ Jätteträd – träd grövre än en meter i diameter på smalaste stället under brösthöjd.
- ◆ Mycket gamla träd – ek, bok, tall, gran äldre än 200 år, övriga trädslag äldre än 140 år.
- ◆ Grova hålträd – träd grövre än 40 centimeter som har en väl utvecklad hållighet i stammen.

Särskilt skyddsvärda träd saknar formellt skydd. Däremot om en verksamhet eller en åtgärd kan komma att väsentligt påverka ett särskilt skyddsvärt träd ska en anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken göras till Skogsstyrelsen eller berörd Länsstyrelse, alternativt till Försvarsinspektören. En väsentlig påverkan innebär avverkning, toppkapning, kraftig beskärning, åtgärder som ger upphov till rotskador, uppförande av byggnad/anordning eller grävarbeten inom 15 gånger stamdiametern från stammen eller två meter utanför kronans dropplinje.

2.4 Skyddsvärda arter och naturvårdsarter

Med skyddsvärda arter menas i denna rapport arter som är skyddade enligt artskyddsförordningen 4–9 §§ (ASF 2007:845) och/eller upptagna på den nationella rödlistan över hotade arter (Artdatabanken 2020) (Figur 3).

Med naturvårdsarter menas de arter som ingår i standarden, det vill säga, arter som indikerar att ett område har ett högt naturvärde samt arter som i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. I begreppet naturvårdsarter inkluderas, förutom skyddsvärda arter, även typiska arter, ansvartsarter och signalarter.

Figur 3. Skyddsvärda arter i denna inventering omfattas av skyddade- och rödlistade arter. Bild från Artdatabanken (2020).

2.1 Förkortningar

Förkortningar som redovisas i Tabell 1 kan förekomma i rapporten.

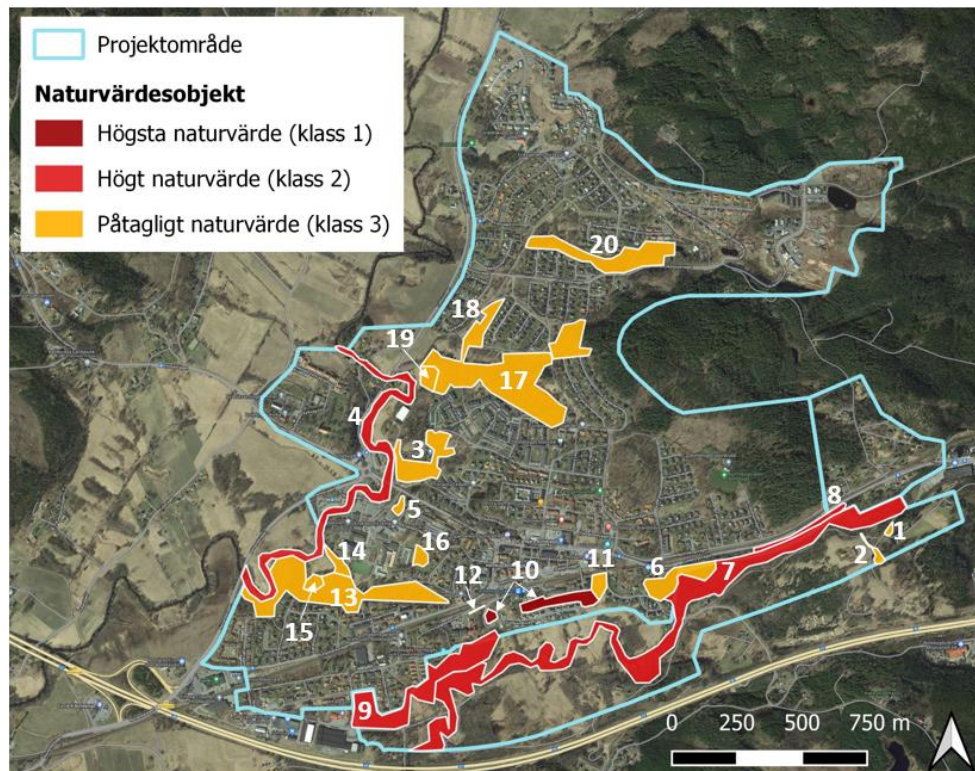
Tabell 1. Förkortningar och dess betydelse.

Förkortning	Betydelse
S	Signalarter i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering
ÄoB	Indikatorarter på värdefull ängs- och betesmark.
ASF, bilaga 1	Arten är fridlyst och innehar om betecknad med bokstaven n eller N i bil. 1 till artskyddsförordningen ett utökad skydd i enlighet med art- och habitatdirektivet (ASF 2007:845, § 4,5 och 7)
ASF, fågeldir.	Arten finns med i artskyddsförordningen och är upptagen i bil. 1 till fågeldirektivet vilket innebär att arten har ett sådant unionsintresse att särskilda skyddsområden ska utses (ASF 2007:845, bilaga 1 B)
ASF, bilaga 2	Arten är fridlyst enligt artskyddsförordningen (ASF 2007:845, § 6, 8 och 9)
Kategorier inom Svenska Rödlistan 2020 (arters utdöenderisk inom Sverige)	
NT	Nära hotad/missgynnad (<i>Near Threatened</i>)
VU	Sårbar (<i>Vulnerable</i>)
EN	Starkt hotad (<i>Endangered</i>)
CR	Akut hotad (<i>Critically Endangered</i>)

3 Resultat

3.1 Naturvärdesobjekt

Sammantaget identifierades 20 naturvärdesobjekt. Av dessa har ett högsta naturvärde (klass 1), fyra högt naturvärde (klass 2) och resterande 15 påtagligt naturvärde (klass 3) (Figur 4). Nedan följer en redovisning av dessa.

Figur 4. Identifierade naturvärdesobjekt, färgindelade efter naturvärdesklass. Siffror utgör objekt-ID.

1	Naturtyp:	Skog och träd	Areal:	0,09 ha
	Biotop:	Blandskog med äldre tallar	Formellt skydd:	-
Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och obetydligt artvärde ger naturvärdesklass 3.			
Beskrivning	Halvöppen blandskog med tall, gran, rönn, ek, sälg och hassel. I området finns ett tiotal äldre tallar med begynnande pansarbark. Marken är torr till frisk och här växer hakmossa, vitsippa, blåsuga, vårfryle, skogsviol, gökärt samt enstaka blomsterlupin. Centralt i området finns en glänta som utgör infiltration för enskilt avlopp.			
Naturvårdsarter	Blåsuga (<i>Ajuga pyramidalis</i>) (ÄoB) – flera			
Värdeelement	Torraka – enstaka; blomrikedom – enstaka; tall – flera; nektarresurser – flera; sälg – flera.			
Värdestrukturer	Olikåldrighet – tämligen utvecklat; trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – tämligen utvecklat; lövbryn – måttligt utvecklat; glänta – tämligen utvecklat.			
Karta och foto	Figur 4 och 5			

Figur 5. Naturvärdesobjekt 1 - Blandskog med äldre tallar. Blåsuga uppe till höger.

2	Naturtyp: Småvatten	Areal: 0,21 ha
	Biotop: Småvatten, våtmark	Formellt skydd: -
Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och obetydligt artvärde ger naturvärdesklass 3.	
Beskrivning	Meandrande bäck med grunt rinnande vatten som mynnar ut i våtmark med stående vatten innan vattnet rinner ut i kulvert under grusväg och vidare mot Sörån. Bäckens är ca 0,5 meter bred med stenig och grusig botten. Trädskiktet i området består av klibbal, sälg, gran, björk och rönn. I området finns även buskskikt med hägg och yngre löv. Marken är frisk till blöt och här växer vitsippa, älggräs, humleblomster, kabbleka, veketåg och topplösa. Objektet har potential som groddjurslokal.	
Naturvårdsarter	Inga observerade	
Värdeelement	Klena lågor – enstaka; bäck/dike – enstaka; småvatten – enstaka; socklar – flera; blomrikedom – enstaka; nektarresurser – enstaka; sälg – flera.	
Värdestrukturer	Olikåldrighet – måttligt utvecklat; trädslagsblandning – måttligt utvecklat; flerskiktning – tämligen utvecklat; skrymslen – måttligt utvecklat; lövbryn – måttligt utvecklat; glänta – tämligen utvecklat.	
Karta och foto	Figur 4 och 6	

Figur 6. Naturvärdesobjekt 2 - Småvatten/våtmark.

3

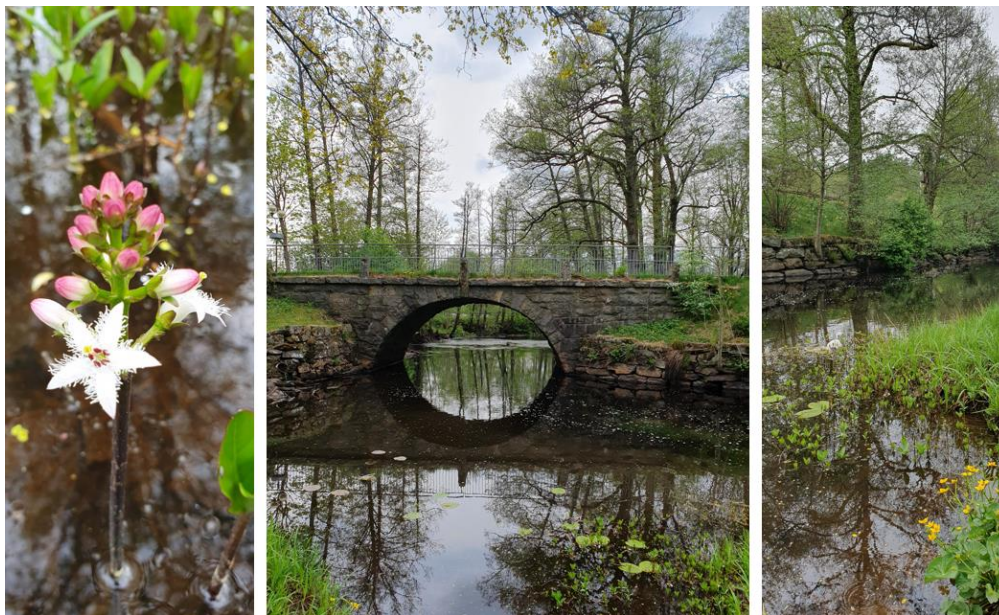
Naturtyp: Skog och träd
Biotop: Lövskog
Areal: 2,12 ha
Formellt skydd: -

Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 3.
Beskrivning	Lövskog i bitvis sluttande terräng. I området finns ett omfattande buskskikt med diverse unglöv samt hägg och skogstry. Marken är frisk och här finns flera grova ekar och björkar samt rikligt med grova aspar. Nektarkällorna i området är säsongsbetonade, mestadels under våren men det finns bär från rönn och hägg samt fågelbär på hösten. I området dominerar ek, björk, rönn, hägg, asp och lönn. Här växer även vitsippa, hallon, vårbrodd, vårfryle, gökärt, svinrot, liljekonvalj och mjölkört. I väster om området finns uppsatt stängsel och marken betas av får. Här finns även stigar och mer öppen mark utan buskskikt.
Naturvårdsarter	Svinrot (<i>Scorzonera humilis</i>) (NT, ÄoB) – enstaka
Värdeelement	Grova lågor – flera; klena lågor – enstaka; högstubbe – flera; bärande buskar/träd – flera; blomrikedom – flera; ek – flera; björk – flera; asp – rikligt; nektarresurser – flera.
Värdestrukturer	Olikåldrighet – måttligt utvecklat; trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – måttligt utvecklat; lövbryn – måttligt utvecklat.
Karta och foto	Figur 4 och 7

Figur 7. Naturvärdesobjekt 3 - Lövskog.

4	Naturtyp:	Vattendrag	Areal:	5,49 ha
	Biotop:	Nolån	Formellt skydd:	Fridlyst art
Naturvärdesklass med motivering	Klass 2 – Högt naturvärde			
Beskrivning	Högt biotopvärde och obetydligt artvärde ger naturvärdesklass 2.			
Naturvårdsarter	Nordfladdermus (<i>Eptesicus nilssonii</i>) (ASF, bilaga 1) - artportalen			
Värdeelement	Klena lågor – flera; småvatten – enstaka; blottad jord – flera; socklar – flera.			
Värdestrukturer	Olikåldrighet – måttligt utvecklat; trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – välutvecklat; skrymslen – tämligen utvecklat; lövbryn – välutvecklat; glänta – välutvecklat.			
Karta och foto	Figur 4 och 8			

Figur 8. Naturvärdesobjekt 4 - Nolån. Blommande vattenklöver till vänster.

5

Naturtyp: Småvatten **Areal:** 0,20ha
Biotop: Småvatten **Formellt skydd:** -

Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 - Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och obetydligt artvärde ger naturvärdesklass 3.
Beskrivning	Permanent småvatten med svämplan. I kanterna växer kaveldun, kråkklover och kabbleka. Småvattnet är kantat av parkmark med klippt gräsmatta och delvis lummig lövvegetation med björk, hägg, hassel, sälg, asp och klibbal. Objektet har potential som groddjurslokal.
Naturvårdsarter	Inga observerade
Värdeelement	Småvatten - enstaka; bärande buskar/träd - enstaka; blomrikedom - enstaka; nektarresurser - enstaka; sälg - enstaka.
Värdestrukturer	Trädslagsblandning - tämligen utvecklat; flerskiktning - tämligen utvecklat; lövbryn - tämligen utvecklat; glänta - tämligen utvecklat.
Karta och foto	Figur 4 och 9

Figur 9. Naturvärdesobjekt 5 - Småvatten.

6	Naturtyp:	Skog och träd	Areal:	1,68 ha
	Biotop:	Talldominerad blandskog	Formellt skydd:	-
Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 3.			
Beskrivning	Blandskog med ett flertal gamla tallar samt enstaka jättegranar med gammelgranslav. Området är kuperat med torr till frisk mark, i branten mot Sörån är det bitvis blockigt och utmed Sörån finns det flacka svämytor. Genom området rinner en bäck som mynnar ut i Sörån. Här växer tall, lönn, björk, gran, alm, ek, sälg, rönn och klibbal i sluttning mot Sörån. I området finns det gott om grov död ved, både liggandes och ståendes. Här växer även fläder, brakved, vitsippa, blåbär, vårfryle, ekorrbar, harsyra, ormbär, liljekonvalj, skogssallat, örnbräken, hultbräken och ekbräken. Området hyser potential för fåglar.			
Naturvårdsarter	Ormbär (<i>Paris quadrifolia</i>) (S) – flera Gammelgranslav (<i>Lecanactis abietina</i>) (S) – flera Västlig hakmossa (<i>Rhytidiadelphus loreus</i>) (S) – flera			
Värdeelement	Grova lågor – rikligt; klena lågor – flera; torraka – enstaka; rotvälta – flera; högstubbe – flera; lodyta – enstaka; stenrosen – flera; bäck/dike – enstaka; blottad jord – enstaka; bärande buskar/träd – flera; blomrikedom – rikligt; tall – flera; gran – enstaka; nektarresurser – rikligt; sälg – flera; hålträd – enstaka.			
Värdestrukturer	Olikåldrighet – tämligen utvecklat; trädslagsblandning – välutvecklat; flerskiktning – välutvecklat; skrymslen – välutvecklat; lövbryn – välutvecklat; glänta – tämligen utvecklat.			
Karta och foto	Figur 4 och 10			

Figur 10. Naturvärdesobjekt 6 - Talldominerad blandskog.

7	Naturtyp:	Vattendrag	Areal:	13,60 ha
	Biotop:	Svämskog, Sörån	Formellt skydd:	Fridlyst art
Naturvärdesklass med motivering	Klass 2 – Högt naturvärde			
Beskrivning	Högt biotopvärde och påtagligt artvärde ger naturvärdesklass 2.			
Naturvärdesarter	Sörån, ca 5–8 meter bred, med strömmande vatten. Botten är stenig med inslag av större block. Området är plant med fuktig till blöt mark. Objektet har strandkant med sumpskog/svämplan med klibbal, hägg, lönn, björk, tall och rönn. Klibbal dominerar, varav flera hålträäd på utvecklade socklar. I området finns död ved, både liggandes och ståendes. Längs strandkanten/svämytan växer vitsippa, skogsbräken, ormbär, humleblomster, skogsbräsma, tuvåtäl, hallon, kärrviol, älggräs, veketåg, kärrfibbla och epifyter i form av skuggstjärnmossa. Området hyser potential för fåglar. Från vattnet har flodpärlmussla tidigare rapporterats till artportalen.			
Värdeelement	Ormbär (<i>Paris quadrifolia</i>) (S) – flera Skogsbräsma (<i>Cardamine flexuosa</i>) (S) – flera Kärrfibbla (<i>Crepis paludosa</i>) (S) – flera Flodpärlmussla AP (<i>Margaritifera margaritifera</i>) (EN, art- och habitatdirektivet bilaga 2) - artportalen			
Värdestrukturer	Grova lågor – flera; klena lågor – rikligt; torraka – enstaka; rotvälta – enstaka; högstubbe – flera; småvatten – enstaka; blottad jord – flera; socklar – rikligt; bohål fågel – flera; klibbal – rikligt; hålträäd – flera.			
Karta och foto	Olikåldrighet – välutvecklat; trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – välutvecklat; skrymslen – välutvecklat; lövbryn – välutvecklat; glänta – välutvecklat.			
	Figur 4 och 11			

Figur 11. Naturvärdesobjekt 7 - Svämskog, Sörån. Ormbär uppe till höger.

8

Naturtyp: Skog och träd **Areal:** 0,61 ha
Biotop: Barrnatureskog **Formellt skydd:** -

Naturvärdesklass med motivering	Klass 2 – Högt naturvärde Högt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 2.
Beskrivning	Barrdominerad blandskog med gran, tall, björk, klibbal, lönn, ek, rönn, sälg och hassel i sydsluttning mot Sörån. Närmast vattenkanten växer klibbal. I området finns rikligt med död ved genom grova lågor i olika nedbrytarstadium, flera bevuxna av långfliksmossa. Området är kuperat med sydvända sluttningar och marken är frisk, genom området går en stig. I området finns en blockrik slänt som övergår i plan mark närmast Sörån. Det finns rikligt med grov gran och gamla pansartallar i området samt tämligen mycket hassel och flera äldre ekar. Här växer även västlig hakmossa, harsyra, ekorrhår, tujamossa, blåbär, vågig sidenmossa, skogsstjärna, vitsippa, liljekonvalj och ekbråken. Området har inventerats tidigare och är biotopskyddat.
Naturvårdsarter	Gammelgranslav (<i>Lecanactis abietina</i>) (S) – stort antal Västlig hakmossa (<i>Rhytidiadelphus loreus</i>) (S) – stort antal Vågig sidenmossa (<i>Plagiothecium undulatum</i>) (S) – flera
Värdeelement	Grova lågor – rikligt; klena lågor – rikligt; torraka – flera; rotvälta – flera; högstubbe – flera; jätteträd gran – flera; blomrikedom – flera; tall – rikligt; gran – rikligt; ek – flera; nektarresurser – flera; sälg – flera; hålträd – flera.
Värdestrukturer	Olikåldrighet – välutvecklat; trädslagsblandning – välutvecklat; flerskiktning – välutvecklat; skrymslen – välutvecklat; lövbryn – välutvecklat; glänta – välutvecklat.
Karta och foto	Figur 4 och 12

Figur 12. Naturvärdesobjekt 8 - Barrnatureskog.

9	Naturtyp: Skog och träd	Areal: 4,87 ha
	Biotop: Ekdominerad blandskog	Formellt skydd: -
Naturvärdesklass med motivering	Klass 2 – Högt naturvärde Påtagligt biotopvärde och påtagligt artvärde ger naturvärdesklass 2.	
Beskrivning	Ekdominerad skog som i västra delen är röjd på sly och i östra delen övergår till flerskiktad ek- och hasseldominerad blandskog. Området är kuperat med sydvända sluttningar och marken är frisk till fuktig. Östra delen av området gränsar mot Sörån och det finns stigar i området. Trädskiktet i området består av ek, hassel, björk, tall, sälg, hägg, asp, rönn och enstaka gran. På ekar växer det gammelgranslav och glansfläck. Det finns även flera jätteträd och hålträd i området samt död ved i form av högstubbar och lågor. I området växer ängsvädd, vårfryle, gökärt, svinrot, åkervädd, älggräs och skogssäv. I den mer slutna delen av skogen växer det rikligt med liljekonvalj, vitsippa, ekorrhår och träjon. Det finns parkslide i området men i mindre bestånd.	
Naturvårdsarter	Svinrot (<i>Scorzonera humilis</i>) (NT, ÅoB) – flera Gammelgranslav (<i>Lecanactis abietina</i>) (S) – flera Glansfläck (<i>Arthonia spadicea</i>) (S) – enstaka Blåsuga (<i>Ajuga pyramidalis</i>) (ÅoB) – flera Ängsvädd (<i>Succisa pratensis</i>) (ÅoB) – stort antal	
Värdeelement	Grova lågor – flera; klena lågor – flera; torraka – enstaka; rotvälta – flera; högstubbe – flera; bäck/dike – enstaka; småvatten – enstaka; jätte träd – flera; bärande buskar/träd – flera; blomrikedom – rikligt; ek – rikligt; tall – flera; björk – flera; nektarresurser – rikligt; hålträd – flera.	
Värdestrukturer	Olikåldrighet – välutvecklat; trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – tämligen utvecklat; skrymslen – välutvecklat; lövbryn – välutvecklat; glänta – välutvecklat.	
Karta och foto	Figur 4 och 13	

Figur 13. Naturvärdesobjekt 9 - Ekdominerad blandskog.

10

Naturtyp: Äng och bete **Areal:** 1,40 ha
Biotop: Torrbacke **Formellt skydd:** Fridlyst art

Naturvärdesklass med motivering	Klass 1 – Mycket högt naturvärde Högt biotopvärde och högt artvärde ger naturvärdesklass 1.
Beskrivning	Torrbacke i sandrik sydslänt som inte blivit betad men som är härdad. Området har torrängsflora men låg frekvens av ohävsarter. Det finns ett mycket stort bestånd av backsippa samt en större population av svinrot. I området finns det enstaka bärande buskar i form av hägg och fågelbär. Här växer även gökärt, äkta johannesört, gråfibbla, bockrot, gullris, knippfryle, ängsviol, ängssyra, åkervädd, gulmåra, gulsporre, röllika, maskros, daggkåpor, hundkex, tjärblomster, ängsvädd, rotfibbla, backskärvfrö, skogsklöver och styvmorsviol.
Naturvårdsarter	Backsippa (<i>Pulsatilla vulgaris</i>) (VU, F, ÅoB) – stort antal Svinrot (<i>Scorzonera humilis</i>) (NT, ÅoB) – stort antal Ängsvädd (<i>Succisa pratensis</i>) (ÅoB) – flera Bockrot (<i>Pimpinella saxifraga</i>) (ÅoB) – flera Rotfibbla (<i>Hypochaeris radicata</i>) (ÅoB) – enstaka Brudbröd (<i>Filipendula vulgaris</i>) (ÅoB) – enstaka Gulmåra (<i>Galium verum</i>) (ÅoB) – stort antal Tjärblomster (<i>Viscaria vulgaris</i>) (ÅoB) – stort antal
Värdeelement	Bärande buskar/träd – enstaka; blomrikedom – rikligt; tall – flera; nektarresurser – rikligt.
Värdestrukturer	-
Karta och foto	Figur 4 och 14

Figur 14. Naturvärdesobjekt 10 - Torrbacke med backsippor.

11	Naturtyp: Äng och bete	Areal: 0,46 ha
	Biotop: Friskäng	Formellt skydd: Generellt biotopskydd
Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och obetydligt artvärde ger naturvärdesklass 3.	
Beskrivning	Friskäng med trivial flora men med inslag av gulmåra, bockrot och åkervädd. I östra delen av området utmed vägen står en ensidig, biotopskyddad björkallé med fem träd. I området växer även hundäxing, knippfryle, stormåra, gårdsskräppa, brännässla, åkertistel och teveronika.	
Naturvårdsarter	Bockrot (<i>Pimpinella saxifraga</i>) (ÅoB) – flera Gulmåra (<i>Galium verum</i>) (ÅoB) – flera	
Värdeelement	Blomrikedom – enstaka; nektarresurser – rikligt.	
Värdestrukturer	-	
Karta och foto	Figur 4 och 15	

Figur 15. Naturvärdesobjekt 11 - Friskäng.

12	Naturtyp: Skog och träd	Areal: 0,20 ha
	Biotop: Lönnallé	Formellt skydd: Generellt biotopskydd
Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 - Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 3.	
Beskrivning	Enkelsidig lönnallé utmed gata med sju lönnar och en asp. Stamdiametern är mellan 30-70 centimeter och det finns ett grovt hålträd (lönn). Allén gränsar delvis till en trädgård. I området växer även buskar i form av hägg.	
Naturvårdsarter	Inga observerade	
Värdeelement	Lönn - flera; hålträd - enstaka.	
Värdestrukturer	Nektarresurser - flera.	
Karta och foto	Figur 4 och 16	

Figur 16. Naturvärdesobjekt 12 - Lönnallé.

13

Naturtyp: Skog och träd **Areal:** 6,28 ha
Biotop: Lövskog **Formellt skydd:** Fridlyst art

Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 3.
Beskrivning	Lövskog med ek, lönn, rönn, sälg, björk, asp, alm, klibbal, tall och bok med årligen hävdad fåltskikt. Området är kuperat med frisk till fuktig/blöt mark. Västra delen av området gränsar till en väg och östra sidan utgörs av kupe-rad lövskog, genom området rinner en bäck, delvis under mark. I området finns stigar och anlagd discgolfbana, vilket skapat gläntor. Det finns flera hålträd av klibbal, ek och asp, diameter mellan 40–72 cm. Buskskiktet består av måbär, hägg, hassel, oxbär samt sly av rönn och klibbal. Här växer även vitsippa, snärjmåra, kaprifol, vårfryle, ängsvädd, gökärt, hallon, älggräs, humleblomster, kabbleka, skogssäv, kranshakmossa, liljekonvalj, strätta, krushättemossa och nattviol. Området är en potentiell fågellokal, det finns även gott om nektarkällor men merparten under våren.
Naturvårdsarter	Grönvit nattviol (<i>Platanthera bifolia</i>) (F) – flera Krushättemossa (<i>Uloa crispa</i>) (S) – enstaka Ängsvädd (<i>Succisa pratensis</i>) (ÅoB) – flera
Värdeelement	Grova lågor – enstaka; klena lågor – flera; torraka – enstaka; rotvälta – enstaka; högstubbe – enstaka; bäck/dike – enstaka; småvatten – flera; bärande buskar/träd – flera; socklar – enstaka; blomrikedom – flera; bohål fågel – flera; asp – rikligt; nektarresurser – rikligt; sälg – flera; hålträd – flera.
Värdestrukturer	Olikåldrighet – välutvecklat; trädslagsblandning – välutvecklat; flerskiktning – tämligen utvecklat; skrymslen – tämligen utvecklat; lövbryn – välutvecklat; glänta – tämligen utvecklat.
Karta och foto	Figur 4 och 17

Figur 17. Naturvärdesobjekt 13 - Lövskog. Blad av nattviol uppe till vänster.

14

Naturtyp: Skog och träd **Areal:** 0,43 ha
Biotop: Klibbalsumpskog **Formellt skydd:** -

Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 - Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och obetydligt artvärde ger naturvärdesklass 3.
Beskrivning	Klibbalsumpskog som följer ett dike med svämytor, diket har svagt strömmande vatten vilket mynnar ut i Nolån. Området är plant med fuktig till blöt mark. Klibbalar är olikåldrade, varav flera har utvecklade socklar. Det finns inslag av rönn, hägg, björk och måbär i området. Här växer älggräs, kabbleka, träjon, skogssäv, humleblomster, skogsfräken och vänderot. Området har potential för groddjur.
Naturvårdsarter	Inga observerade
Värdeelement	Grova lågor - flera; klena lågor - flera; torraka - enstaka; högstubbe - flera; bäck/dike - enstaka; småvatten - flera; bärande buskar/träd - flera; socklar - flera; blomrikedom - flera; bohål fågel - flera; klibbal - flera; björk - enstaka; nektarresurser - rikligt; hålträd - enstaka.
Värdestrukturer	Olikåldrighet - välutvecklat; trädslagsblandning - tämligen utvecklat; flerskiktning - välutvecklat; skrymslen - välutvecklat; lövbryn - välutvecklat; glänta - tämligen utvecklat.
Karta och foto	Figur 4 och 18

Figur 18. Naturvärdesobjekt 14 - Klibbalsumpskog.

15

Naturtyp: Småvatten **Areal:** 0,33 ha
Biotop: Våtmark med småvatten **Formellt skydd:**

Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 - Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och obetydligt artvärde ger naturvärdesklass 3.
Beskrivning	Småvatten med öppen vattenspegel och omfattande buskskikt av salix som kan vara en potentiell livsmiljö för grodor. Småvattnet är omgärdat av blöt våtmark med marktäcke av älggräs och skogssäv. Trädskiktet består av björk, klibbal och asp. Det finns även buskskikt med hägg, skogstry och lövsly i området. I området finns död ved i form av grova och klena lågor. Det finns spridd tillgång på nektar och pollenkällor i form av hägg och sälg på våren samt älggräs på sommaren.
Naturvårdsarter	Inga observerade
Värdeelement	Grova lågor - flera; klena lågor - flera; högstubbe - flera; småvatten - enstaka; bärande buskar/träd - flera; socklar - flera; bohål fågel - enstaka; bohål insekt - flera; nektarresurser - flera; hålträd - enstaka; Sälg - flera.
Värdestrukturer	Olikåldrighet - måttligt utvecklat; trädslagsblandning - tämligen utvecklat; flerskiktning - tämligen utvecklat; lövbryn - tämligen utvecklat; glänta - välutvecklat.
Karta och foto	Figur 4 och 19

Figur 19. Naturvärdesobjekt 15 - Våtmark med småvatten.

16	Naturtyp:	Skog och träd	Areal:	0,34 ha
	Biotop:	Lövduge, sumpskog	Formellt skydd:	
Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 3.			
Beskrivning	Svagt kuperad lövduge med asp, hägg, björk, sälg och klibbal. Trädskiktet är olikåldrat och flerskiktat men med få gamla träd, det finns dock enstaka grova aspar och hålträd. Lågpunkten är fuktig till blöt och omgivande svagt sluttande slänter är fuktiga. Det finns sparsamt med död ved i området och här växer vitsippa, lövsly, vårfryle, hallon, skogsfräken, träjon, strutbräken, älggräs, smultron och kranshakmossa.			
Naturvårdsarter	Inga observerade			
Värdeelement	Grova lågor – enstaka; småvatten – enstaka; asp – enstaka; nektarresurser – rikligt; hålträd – enstaka.			
Värdestrukturer	Olikåldrighet – tämligen utvecklat; trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – välutvecklat; skrymslen – tämligen utvecklat; lövbryn – tämligen utvecklat; glänta – måttligt utvecklat.			
Karta och foto	Figur 4 och 20			

Figur 20. Naturvärdesobjekt 16 - Lövskog, sumpskog.

17

Naturtyp: Skog och träd **Areal:** 8,28 ha
Biotop: Lövskog **Formellt skydd:** Fridlyst art

Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 - Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 3.
Beskrivning	Lövdominerad skog med asp, sälg, björk, lönn, hägg, hassel, tall, gran och klibbal. Området är plant till svagt kuperat, flacka områden är fuktiga och här finns svämytor med strutbräken. Det går ett dike/bäck genom området och det finns en långsträckt raserad stenmur. Delar av området är kraftigt igenväxta med lövsly och andra delar är mer öppna eller rika på gläntor. Stigar finns spridda. I området finns död ved, främst i form av lågor från plockhugning, det finns även flera rotvältor. I området finns en flerstammad jättesälg med en diameter på 140 cm samt ett hålträd i form av sälg med en diameter på 67 cm.
Naturvårdsarter	Strutbräken (<i>Matteuccia struthiopteris</i>) (S) – flera Krushättemossa (<i>Ulotia crispa</i>) (S) – flera Spillkråka (ljud) (<i>Dryocopus martius</i>) (NT, F) – enstaka Björktrast (<i>Turdus pilaris</i>) (NT, F) – flera
Värdeelement	Grova lågor – flera; klena lågor – flera; rotvälta – flera; högstubbe – enstaka; stenrösen – enstaka; stenmur – enstaka; bäck/dike – flera; småvatten – flera; bärande buskar/träd – rikligt; blomrikedom – flera; gamla/grova träd, sälg – rikligt; asp – flera; nektarresurser – rikligt; sälg – rikligt; hålträd – flera.
Värdestrukturer	Olikåldrighet – tämligen utvecklat; trädslagsblandning – tämligen utvecklat; flerskiktning – tämligen utvecklat; skrymslen – tämligen utvecklat; lövbryn – tämligen utvecklat; glänta – tämligen utvecklat.
Karta och foto	Figur 4 och 21

Figur 21. Naturvärdesobjekt 17 - Lövskog.

18

Naturtyp: Skog och träd **Areal:** 1,44 ha
Biotop: Ekskog **Formellt skydd:**

Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde Påtagligt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 3.
Beskrivning	Ekdominerad skogsbacke med olikåldrade ekar. Det finns inslag av tall samt enstaka sälgar och aspar. Området är kuperat med västvända sluttningar och har torr till frisk mark. Området har blivit röjt på yngre träd och den sydöstra delen kantas av en raserad stenmur som är rik på skrymslen. Här växer blåbär, ljung, lövsly, kovall sp, vårbrodd och rödfibbla.
Naturvårdsarter	Inga observerade
Värdeelement	Grova lågor – enstaka; kläna lågor – enstaka; torraka – enstaka; högstubbe – enstaka; stenrosen – flera; bärande buskar/träd – enstaka; ek – flera; nektarresurser – flera; sälg – enstaka.
Värdestrukturer	Olikåldrighet – tämligen utvecklat; trädslagsblandning – måttligt utvecklat; flerskiktning – måttligt utvecklat; skrymslen – tämligen utvecklat; lövbryn – tämligen utvecklat; glänta – tämligen utvecklat.
Karta och foto	Figur 4 och 22

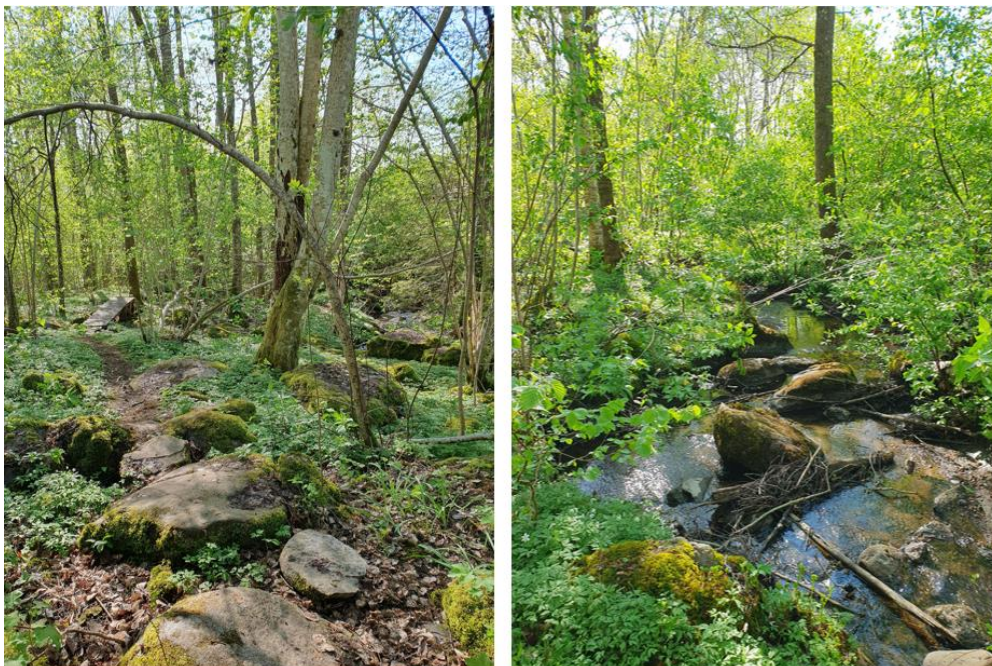
Figur 22. Naturvärdesobjekt 18 - Ekskog.

19	Naturtyp:	Skog och träd	Areal:	0,52 ha
	Biotop:	Sydvästvänt lövbryn	Formellt skydd:	-
Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde			
Beskrivning	Visst biotopvärde och påtagligt artvärde ger naturvärdesklass 3.			
Naturvårdsarter	Svinrot (<i>Scorzonera humilis</i>) (NT, ÅoB) – stort antal Slätterfibbla (<i>Hypochaeris maculata</i>) (NT, ÅoB) – stort antal			
Värdeelement	Blottad jord – enstaka; bärande buskar/träd – enstaka; blomrikedom – rikligt; nektarresurser – rikligt; sälg – enstaka.			
Värdestrukturer	Olikåldrighet – måttligt utvecklat; trädslagsblandning – måttligt utvecklat; flerskiktning – tämligen utvecklat; lövbryn – välutvecklat.			
Karta och foto	Figur 4 och 23			

Figur 23. Naturvärdesobjekt 19 – Sydvästvänt lövbryn. Slätterfibbla till vänster.

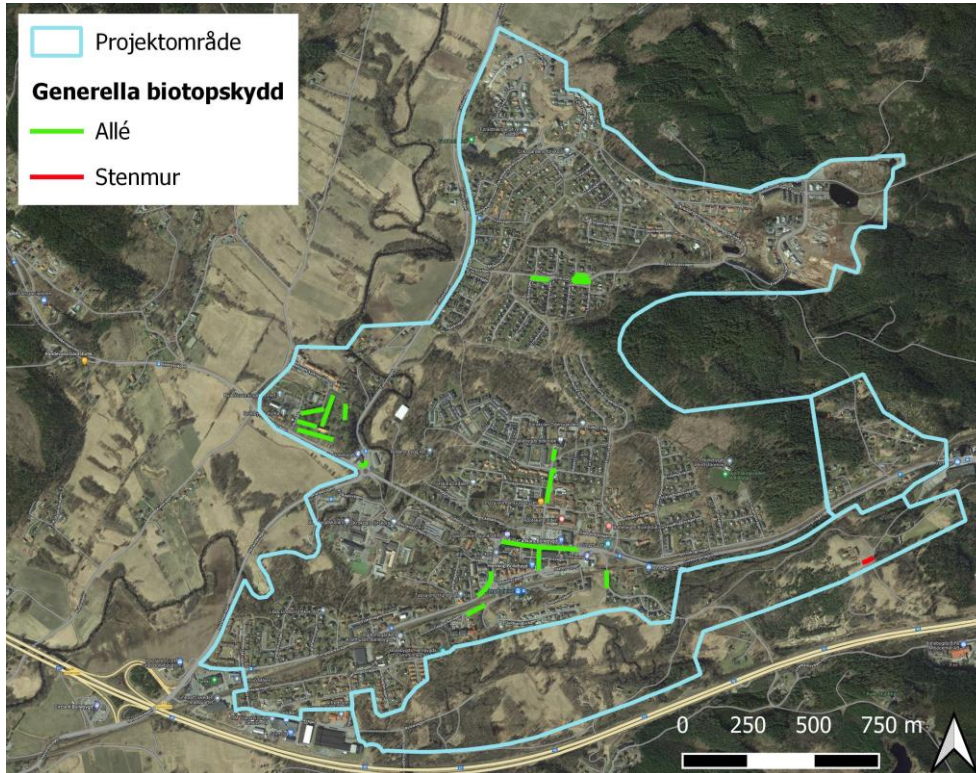
20	Naturtyp: Skog och träd Biotop: Lövskog	Areal: 2,32 ha Formellt skydd: Fridlyst art
Naturvärdesklass med motivering	Klass 3 – Påtagligt naturvärde	
Beskrivning	Påtagligt biotopvärde och visst artvärde ger naturvärdesklass 3.	
Naturvårdsarter	Lövskog i sluttning/dal med bäck som följer lågpunkten. Området är kuperat med frisk till fuktig/blöt mark. Bäckens är ca 1-2 meter bred och har strömmande vatten med stenig botten och svämytor runt om. Klubbalar följer bäckkanten och i området växer även asp, ek, rönn, björk, tall samt enstaka granar. Det finns spridda förekomster av block och en stig som går genom området. Mycket grov död ved, dels från naturliga processer, dels från avverkning utmed stig. I brant slänt växer strutbräken och buskskiktet består av hägg, hassel och måbär. Markflora med vitsippa, renfana, veketåg, skogsbräken, hallon, älggräs, tujamossa, humleblomster, skogsbräsma och smult-ron. Det växer även epifyter i form av krushättemossa och västlig hakmossa.	
Värdeelement	Strutbräken (<i>Matteuccia struthiopteris</i>) (S) – flera Krushättemossa (<i>Uloa crispa</i>) (S) – flera Västlig hakmossa (<i>Rhytidiadelphus loreus</i>) (S) – enstaka Skogsbräsma (<i>Cardamine flexuosa</i>) (S) – flera Vanlig groda (<i>Rana temporaria</i>) (ASF, bilaga 2) – enstaka	
Värdestrukturer	Grova lågor – rikligt; klena lågor – rikligt; torraka – enstaka; rotvälta – flera; högstubbe – enstaka; stenrosen – enstaka; stenmur – enstaka; bäck/dike – enstaka; jätteträd – enstaka; bärande buskar/träd – flera; socklar – flera; klippal – rikligt; ek – enstaka; asp – flera; nektarresurser – rikligt; sälg – flera; hålträd – flera.	
Karta och foto	Olikåldrighet – välutvecklat; trädslagsblandning – välutvecklat; flerskiktning – välutvecklat; skrymslen – välutvecklat; glänta – måttligt utvecklat.	
	Figur 4 och 24	

Figur 24. Naturvärdesobjekt 20 - Lövskog.

3.2 Generella biotopskydd

Inom projektområdet observerades totalt 16 alléer och en stenmur som omfattas av det generella biotopskyddet.

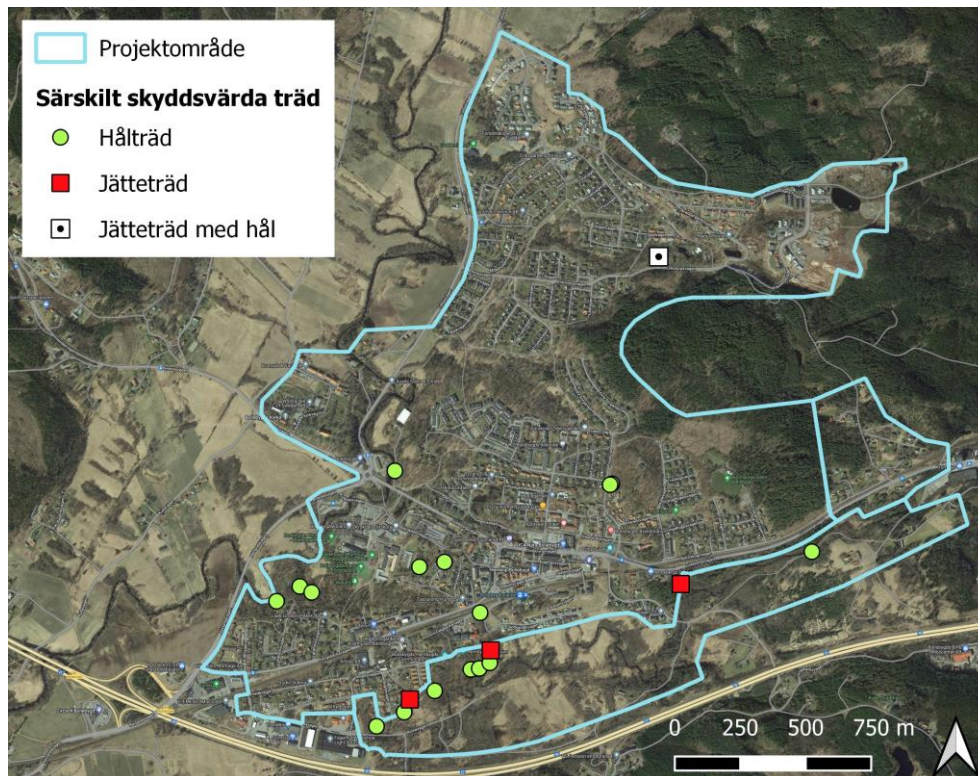

Figur 25. Förekomst av objekt som omfattas av det generella biotopskyddet.

Observera att kartan i Figur 25 inte visar ID för de enskilda generella biotopskydden. Detta på grund av mängden objekt och närheten dem emellan som gör det layouttekniskt svårt att visa varje enskilt ID på ett tydligt sätt. För mer detaljer och exakta positioner för varje enskilt generellt biotopskydd hänvisas till tillhörande GIS-material.

3.3 Värdeelement

Projektområdet hyser 20 särskilt skyddsvärda träd, vilka utgör värdeelement inom projektområdet (Figur 26). Bland dessa fanns totalt 16 hålträd av björk, lind, ek, klibbal, asp och sälg samt fyra jätteträd (minst 100 cm i diameter); tre ekar och en gran. Inga potentiella småvatten för groddjur noterades som värdeelement, däremot klassades tre småvatten som naturvärdesobjekt (naturvärdesobjekt 2, 5 och 15).

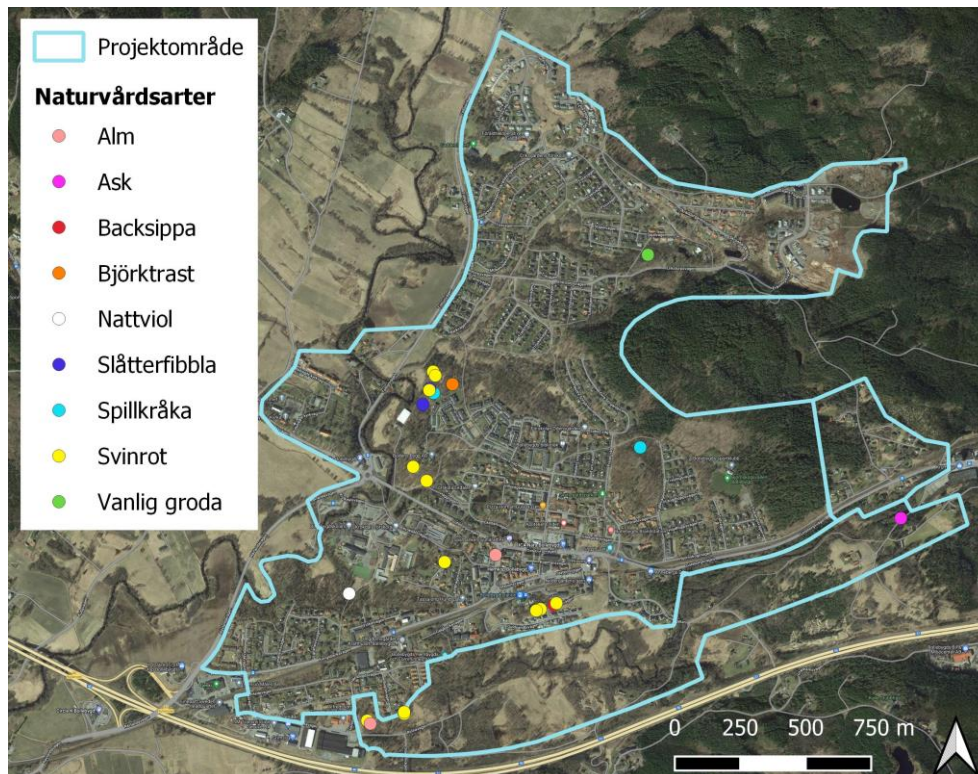
Figur 26. Förekomsten av särskilt skyddsvärda träd.

3.4 Naturvårdsarter

Totalt observerades nio rödlistade och/eller fridlysta arter (Tabell 2; Figur 27). Vanligt förekommande fågelarter (klassade som livskraftiga, LC) redovisas ej men är likt samtliga Sveriges inhemska arter fridlysta.

Tabell 2. Rödlistade och/eller fridlysta arter identifierade inom projektområdet.

Art	Artgrupp	Typ av observation	Skydd/Rödlistning
Alm	Växt	Visuell	CR
Ask	Växt	Visuell	EN
Backsippa	Växt	Visuell	Fridlyst (§ 8 ASF); VU
Björktrast	Fågel	Visuell	Fridlyst (4 § ASF)
Nattviol	Växt	Visuell	Fridlyst (ASF, Bilaga 2)
Slätterfibbla	Växt	Visuell	NT
Spillkråka	Fågel	Visuell och sång	Fridlyst (4 § ASF; bilaga 1); Fågeldir. bilaga 1; NT
Svinrot	Växt	Visuell	NT
Vanlig groda	Groddjur	Visuell	Fridlyst (ASF, Bilaga 2)

Figur 27. Förekomster av rödlistade och/eller fridlysta arter.

Ett urval av naturvårdsarterna presenteras nedan:

Populationsstorleken hos **spillkråka** (*Dryocopus martius*) har minskat med 19 % under de senaste 15 åren. Detta har medfört att arten kategoriseras som nära hotad i den svenska rödlistan (SLU artfakta, 2023). De tätaste populationerna förekommer i variationsrika barr- och blandskogar, men även i rena lövskogar, med god tillgång på gamla träd och död ved. Gamla och murkna träd behövs både för födosök och för bobyggande. Utbredningen av starkt produktionsinriktade skogar med avsaknad av dessa strukturer utgör därför det primära hotet för arten. Spillkråka listas i fågeldirektivets bilaga 1, vilket innebär att särskilda skyddsområden där fågeln häckar ska pekas ut och ingå i Natura 2000-nätverket. Den är även en prioriterad art i Skogsvårdslagen samt fridlyst enligt § 4 artskyddsförordningen.

Nattviol (*Plantanthera bifolia*) (Figur 28) är en orkidé som ofta förekommer i friska till fuktiga hävdade marker, örtrika skogar, längs stigar eller på mossar och i rikkärr. Arten har livskraftiga förekomster men är fridlyst i hela landet enligt 8 § artskyddsförordningens. Fridlysningen innebär att det är förbjudet att plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada hela eller delar av växten. Samma fridlysningsregler gäller för **backsippa** (*Pulsatilla vulgaris*) (Figur 28). Arten är hävdgynnad och växer i mer eller mindre öppna miljöer på torr, helst sandig eller grusig mark såsom grusåsar, torrbackar, hedar och glesa tallskogar, gärna med ett syd- eller sydvästvänt läge. Igenväxning och gödsling är två faktorer som bidragit till att backsippa idag klassas som sårbar (VU) och därmed som en hotad art.

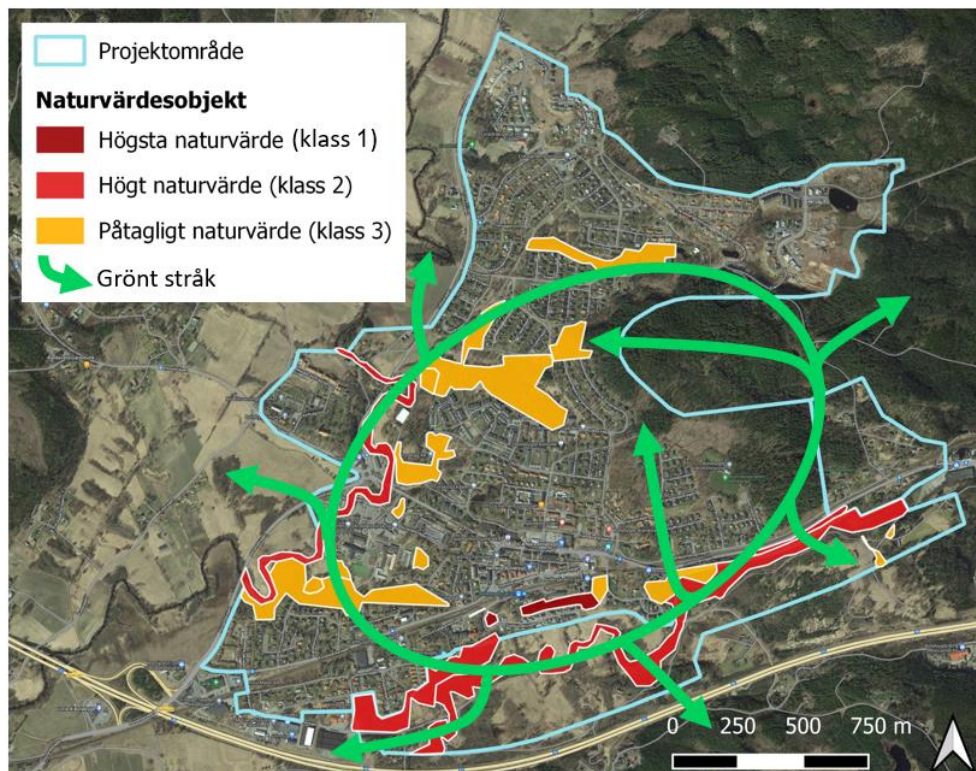

Figur 28. Nattviol (t.v.) och backsippa (t.h.). Två fridlysta arter som förkommer inom projektområdet.

3.5 Gröna stråk

En översiktlig analys av gröna stråk inom Bollebygd tätort har genomförts med grund i utförd naturvärdesinventering och med hjälp av ortofoton.

I grova drag utkristalliseras ett elliptiskt och mer eller mindre sammanhängande grönt stråk med en radie på ca 1 km från centrumkärnan (Figur 29).

Figur 29. Schematisk illustration över gröna stråk inom och i anslutning till Bollebygd tätort.

Detta gröna stråk knyter samman tätortens ytterkanter och utgör grunden för vidare spridning. Omgivande landskap består nästan uteslutande av naturmark, om än av varierande kvalitet, och knyter an till grönstråket. Således finns kort- som långväga spridningsvägar in till och ut från tätorten. Järnvägen och riksväg 40 utgör dock starka barriärer för många arters spridning söderut, särskilt de som inte är flygbenägna.

Alla delar av grönstråken bär inget särskilt naturvärde, men kan trots det underlätta spridning. Särskilt starkt är stråket i de södra delarna utmed Sörån, men även i väster med anknytning till Nolån och de lövskogsmiljöer som finns där. Grönstråket i tätortens norra delar är svagt på grund av bebyggelse, vilket utgör en barriär särskilt för mindre spridningsbenägna arter. Notera dock att även villaträdgårdar, vilket det finns gott om i Bollebygd, bidrar till gröna stråk men att ingen analys på den skalan rymts inom ramen för detta uppdrag.

Samtidigt som förutsättningarna för tätortsnära gröna stråk är förhållandevis goda, ges begränsat utrymme för exploatering i berörda områden om stråkets värde ska bibehållas. Detta på grund av att i mindre områden, liksom i smalt utformade sådana, uppstår kantzonseffekter som påverkar arter och livsmiljöer negativt genom exempelvis ljusföroreningar, buller och mänsklig aktivitet. Större sammanhängande områden är därför särskilt betydelsefulla och bör om möjligt bevaras i sin helhet (exempelvis naturvärdesobjekt 9, 13 och 17). Däremot finns öppningar för att anlägga promenadstigar, grillplatser eller som i naturvärdesobjekt 13 en discgolfbana så att boende kan ta del av naturmiljön utan att stråkets värde försämras nämnvärt.

Det bör understrykas att utpekade gröna stråk är illustrativa och att de tagits fram på övergripande nivå, även om de med visst fog kan utgöra informationsgrund för generella diskussioner kring kommunala planprocesser och naturvårdsåtgärder. För att utröna värdet av stråken på mer detaljerad nivå och för enskilda arter krävs fördjupad kartering i fält.

4 Referenser

- Artdatabanken (2020). Rödlistan 2020. <https://www.artdatabanken.se/publikationer/bestall-publikationer/bestall-rodlista-2020/>
- Artportalen. www.artportalen.se
- Artskyddsförordningen (SFS 2007:845)
- Naturvårdsverket (2010). Manual för uppföljning i skyddade områden – Skyddsvärda däggdjur, samt grod- och kräldjur. Version 4.0.
- Naturvårdsverket (2009). Inventering av skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Version 1.0. <https://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/miljoovervakning/handledning/metoder/undersokningstyper/landskap/skyddsvarda-trad.pdf>
- Naturvårdsverket (2014). Fridlysta växter och djur i Sverige. Folder. ISBN 978-91-620-8605-3. <https://www.naturvardsverket.se/Om-Naturvardsverket/Publikationer/ISBN/8600/978-91-620-8605-3/>
- Naturvårdsverket (2009). *Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – Fridlystning och dispenser*. Handbok 2009:1. Utgåva 1.
- Nitare J (2019). Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
- SLU Artdatabanken, 2023. Artfakta spillkråka. <https://artfakta.se/naturvard/taxon/dryocopus-martius-100049>. 2023-08-22.
- Swedish Standards Institute (2014). Svensk standard SS 199000:2014, Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Swedish Standards Institute, version 2014-05-28, utgåva 1.
- Swedish Standards Institute (2014). Svensk standard SIS-TR 199001:2014, Naturvärdesinventering (NVI) – komplement till SS 199000, version 2014-06-25, utgåva 1.

Sociotopkartering för Bollebygd tätort

Medverkande i arbetet med Sociotopkartering för Bollebygd tätort

Medverkande tjänstepersoner

Anna Lund, Plan- och exploateringschef

Diddi Carlson, planhandläggare

Erika Eliasson, samhällsplanerare

Ewa Andersson, parksamordnare

Andreas Andersson, parksamordnare

Medverkande konsulter

Helen Ashman, planarkitekt *Norconsult AB*

Karl Persson, GIS-ingenjör *Sweco Sverige AB*

David Modig, GIS-ingenjör *Sweco Sverige AB*

Sammanfattning

Sociotopkarteringen av Bollebygds tätort syftar till att kartlägga friytor med avseende på funktion, sociala värden och tillgänglighet. Friytor är mark som är obebyggd och tillgänglig för allmänheten, till exempel skog, natur, parker, lekplatser och torg. Arbetet med att kartlägga friytorna i Bollebygds tätort har innefattat en webbenkät och en expertvärdering i form av områdesavgränsning och identifiering av sociala värden genom fältobservation. Begreppet sociotop får en mer precis definition på nästkommande sida.

Sammanfattningsvis är det god tillgång till tätortsnära natur inom avgränsningsområdet. Analysen uppmärksammar dock att det finns en något sämre tillgång till vissa sociala värden; exempelvis sport/idrott samt lekställningar. Som en del av enkäten inkom en rad förbättringsförslag där främst bättre lekredskap, motionsspår, parkbänkar och ökad tillgänglighet i form av belysning efterfrågades.

Invånarna fick även möjlighet att ange sin favoritplats inom Bollebygds tätort. Dessa beskrevs främst ha kvaliteter såsom möjlighet till promenad, löpträning och bollek/bollspel.

Titel: Grönplan för Bollebygd tätort

Författare: Plan- och exploateringsavdelningen,
Kommunstyrelseförvaltningen, Bollebygds
kommun

Grafisk form och layout: Plan- och
exploateringsavdelningen, Bollebygds kommun

Foton: Bollebygds kommun står som
ägare av samtliga foton som inkluderas i
sociotopkarteringen.

Genomförandet av Bollebygds tätorts
grönplan har medfinansierats av statliga
bidrag till lokala naturvårdsprojekt.

Innehållsförteckning

Inledning	6
Bakgrund	6
Avgränsning	6
Metod	7
Webbenkät	8
Läsanvisningar	9
Samlad sociotopkarta	10
Favoritplatser	11
Platser i topp	11
Favoritplatser i olika åldersgrupper	12
Fördelning av favoritplatsernas värden	13
Promenadstråk	14
Tillgång till grönområden	15
Sociala värden	16
Avstånd till lekplats	17
Avstånd till sport och träning	18
Avstånd till lugn och ro	19
Antal sociala värden	20
Förbättringsförslag	22
Sammanställning av förbättringsförslag	23
Förbättringsförslag: Lekytor	24
Förbättringsförslag: Sport och träning	26
Förbättringsförslag: Övrigt	28
Bilaga 1: Observationsprotokoll	30
Bilaga 2: Kategorisering av sociala värden	32
Bilaga 3: Varpås skogar	33
Bilaga 4: Medborgarundersökning 2017	34

Inledning

En **sociotop** är en friyta som besökaren upplever som offentlig och som har vissa vistelsevärden. Dessa vistelsevärden kan vara sådana som bidrar till sociala möten, fysiska aktiviteter eller som erbjuder besökaren en lugn och vacker miljö.

Sociotopkarteringen av Bollebygds tätort syftar till att undersöka hur invånarna nyttjar och upplever de tillgängliga friytorna i området och synliggöra brister samt förbättringspotential ur ett socialt perspektiv. Karteringen tas fram som ett underlag till grönplanen, som syftar till att ge en ökad förståelse för grönstrukturens och ekosystemtjänsternas roll i planering, byggande och förvaltning. Därigenom kan sociotopkarteringen, och i förlängningen även grönplanen, underlätta för framtida ställningstaganden gällande Bollebygds fysiska utveckling.

Bakgrund

Bollebygds kommun har en långsam men stabil befolkningstillväxt, där majoriteten bosätter sig i kommunens tätorter. För att Bollebygds tätort ska kunna utvecklas på ett hållbart sätt, har kommunen kartlagt grönområdenas ekologiska och sociala värden. Som en del av grönplanen har tre analyser sammanställts; sociotopkartering, naturvärdesinventering och ekosystemtjänstanalys. Denna kartläggning möjliggör för mer välgrundade och långsiktiga beslut, då kommunen får en bättre förståelse för potentiella konsekvenser av framtida utveckling.

Avgränsning

Sociotopkarteringen är geografiskt avgränsad till Bollebygds centrala delar samt delar av Rinna-området. Avgränsningen har utgått från översiktsplanens utvecklingsområden T1, TGU1 och T5, som totalt motsvarar cirka 400 hektar (4 000 000 kvm). Detta motiveras med att bebyggelsestrycket är som högst inom dessa områden, både på kort och lång sikt. De höga naturvärdena som finns i Nolåns dalgång är kända sedan tidigare och tas därför inte med i avgränsningen.

Metod

Sociotopkarteringsmetodiken är utvecklad av Stockholms Stad och sociotopkartan som metod finns bland annat beskriven i Sociotophandboken (SBK 2003:2) och i den vetenskapligt publicerade artikeln Sociotope mapping: Exploring public open space and its multiple use values in urban landscape planning practice (Nordisk Arkitekturforskning, Alexander Ståhle, 2006). Region Gotland har med hjälp av Spacescape år 2021 tagit fram en sociotopkartering i Burgsvik. Resultatet presenteras i en rapport som varit en stor inspirationskälla i framtagandet av sociotopkarteringen för Bollebygd. Centralt i sociotopkarteringsmetoden är att inhämta kunskaper från både brukare (Bollebygdsbor) och experter (sambhällsplanerare och parksamordnare i Bollebygds kommun). Genom sociotopkarteringen summeras resultaten från brukarvärderingen och expertvärderingen.

Metoden för sociotopkarteringen i Bollebygd har skett i fyra steg:

1. Definiera friytor

Inom avgränsningsområdet för Bollebygds tätort identifierades alla friytor, bland annat utifrån Lantmäteriets fastighetskarta och ortofoto. Friytorna delades upp utifrån storlek, markens biotopiska egenskaper och användning. Mindre friytor nära vägar utan tydliga sociala kvaliteter uteslöts, liksom ytor nära bebyggelse samt byggrätter som ännu inte bebyggts uteslöts. Då en sociotop definieras som en friyta som upplevs som offentlig blir vissa sociotoper, som lekplatser, mycket små medan exempelvis skogsområden blir stora.

2. Brukarvärdering

Genom webbenkäten ”Vilka är dina favoritplatser?” fick Bollebygdsborna under 24 april – 4 juni 2023 möjligheten att markera en favoritplats och beskriva dess kvaliteter och eventuella brister. Följande grundfrågor ställdes: vilken är din favoritplats, vilka kvaliteter har den, vilka brister har den och hur är tillgängligheten till platsen. Läs mer under avsnittet ”webbenkät”. Frågorna ger kunskap om hur människor använder friytorna

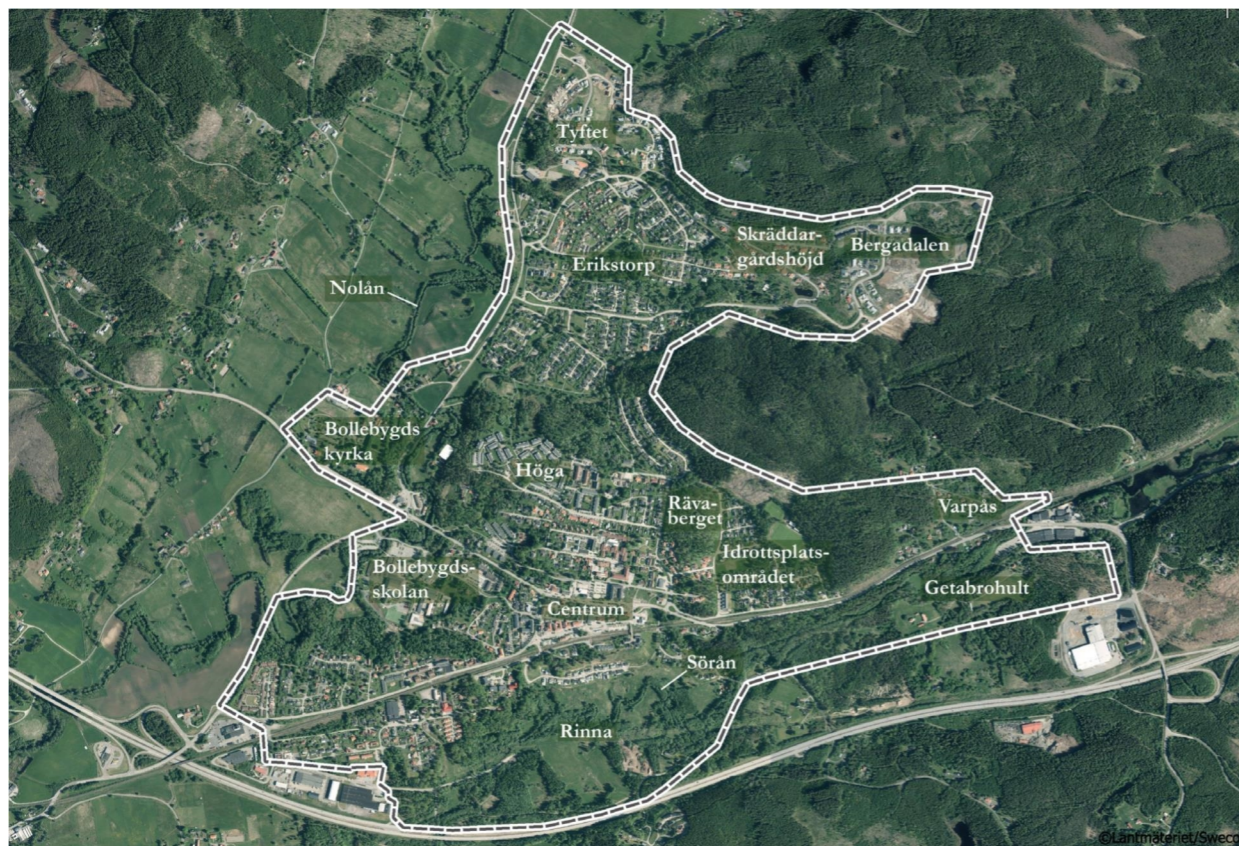
i Bollebygd, vilka platser som är omtyckta och varför. Brukarvärderingen tillför en lokal förankring och ger ökad kunskap om platsernas användning. Att ställa frågor om tillgänglighet ger kunskap om vad som kan förbättras samt vilka platser som är värda en större ansträngning eller resa för att nå. Svaren från webbenkäten kompletterades med medborgarförslag som inkommit under åren 2017-2022, som på olika sätt berör frågorna som diskuteras i sociotopkarteringen.

3. Expertvärdering

Genom en så kallad ”expertvärdering” observerade tjänstepersoner inom samhällsbyggnadsförvaltningen de identifierade offentliga friytorna enligt ett särskilt observationsprotokoll (se bilaga x). Bland annat observerades hur många som rörde sig i området, vilken typ av aktivitet som kan utföras på platsen och vilka sociala värden platsen har. Särskilt viktigt att fånga i expertvärderingen var värden så som kulturmiljöer, landformer och viktiga gångstråk då dessa är svårare att fånga i brukarvärderingen. Observationerna genomfördes under två dagar i maj 2023.

4. Sammanställning

Efter att expertvärderingen och brukarvärderingen utförts sammanställdes informationen från dessa bland annat i kartor om avstånd och tillgång. De värderingar som överensstämde i brukar- och expertvärderingen användes direkt i sociotopkartan. Där det uppstår skilda värderingar gjordes en andra expertvärdering och reflektion kring om de sociala värdena var rimliga. I vissa fall genomfördes även en kategorisering av enkätsvaren för att göra resultatet från analysen mer överblickbart. Sammanställningen presenteras i denna rapport.

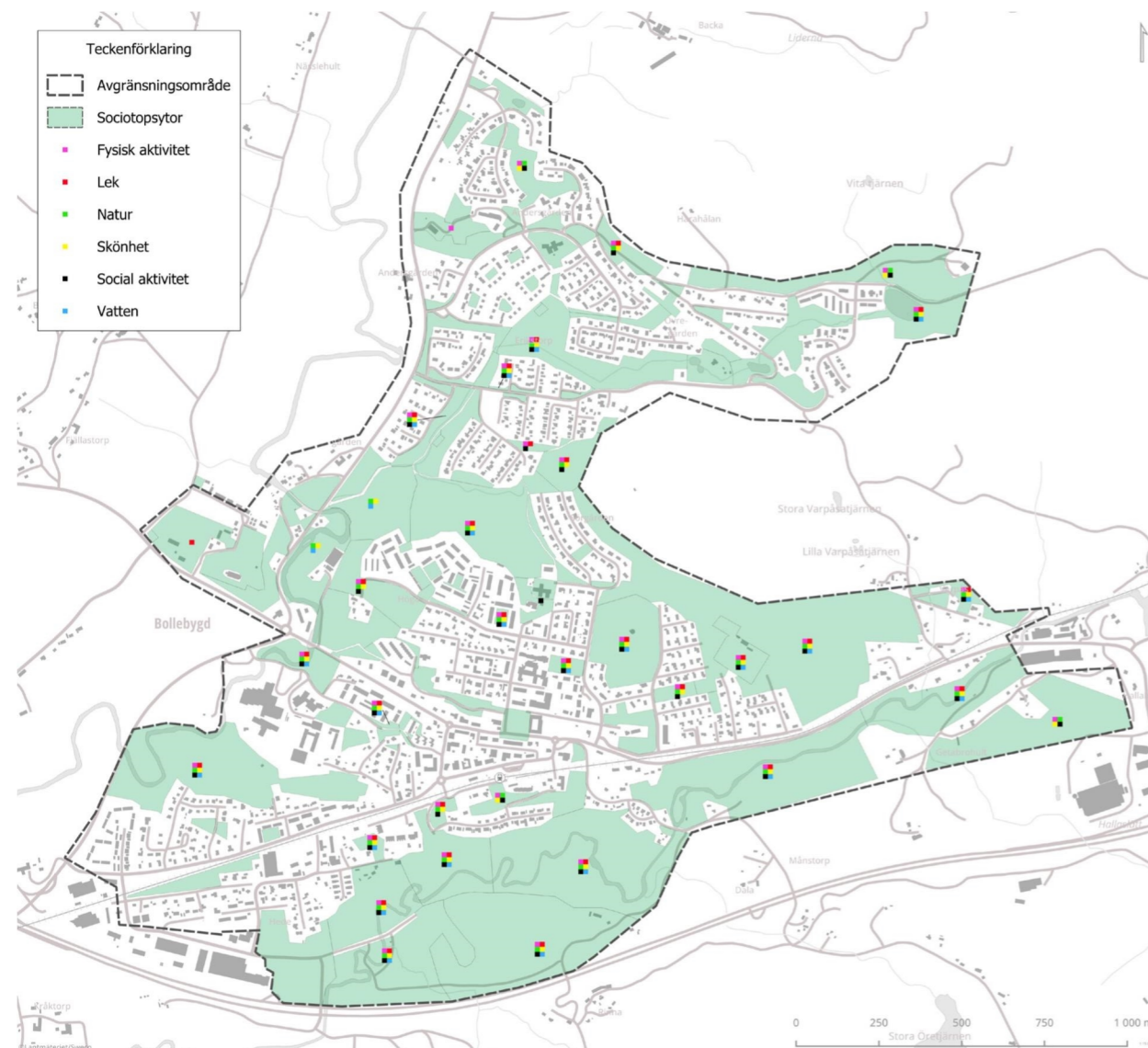

Karta med den geografiska avgränsningen för sociotopkarteringen. Avgränsningen sträcker sig från Rinnaområdet i söder till Tyftet i norr och från Kullamotet i väst till Grönkullenmotet i öst. Källa Lantmäteriet/Sweco.

Samlad sociotopkarta

Tätortens sociala värden har analyserats och sammanställts genom en sociotopkartering. En sociotop definieras här som en friyta som har upplevelsekvantiteter eller förutsättningar för olika typer av aktiviteter. Förenklat kan sociotoper alltså ses som platser som besökaren upplever som offentliga och som på olika sätt bidrar till invånarnas sociala liv. De undersökta friytornas olika värden har i sammanställningen till höger kategoriserats för att ge läsaren en bättre överblick. Varje identifierad friyta redovisas här utifrån dessa kategorier, baserat på enkätsvaren och fältobservationerna.

Det bör dock poängteras att två platser kan båda ha förutsättningar för exempelvis fysisk aktivitet, men att de ändå kan variera mycket vad gäller dess kvalitet. Därmed ger kartan endast en överskådlig bild gällande områdets värden, medan man vid planering och utveckling av ett område behöver göra ytterligare undersökningar för att anpassa insatserna efter platsens förutsättningar och behov.

Kartan visar samtliga studerade friytor samt vilka typer av sociala värden som kunnat identifieras här.

Favoritplatser

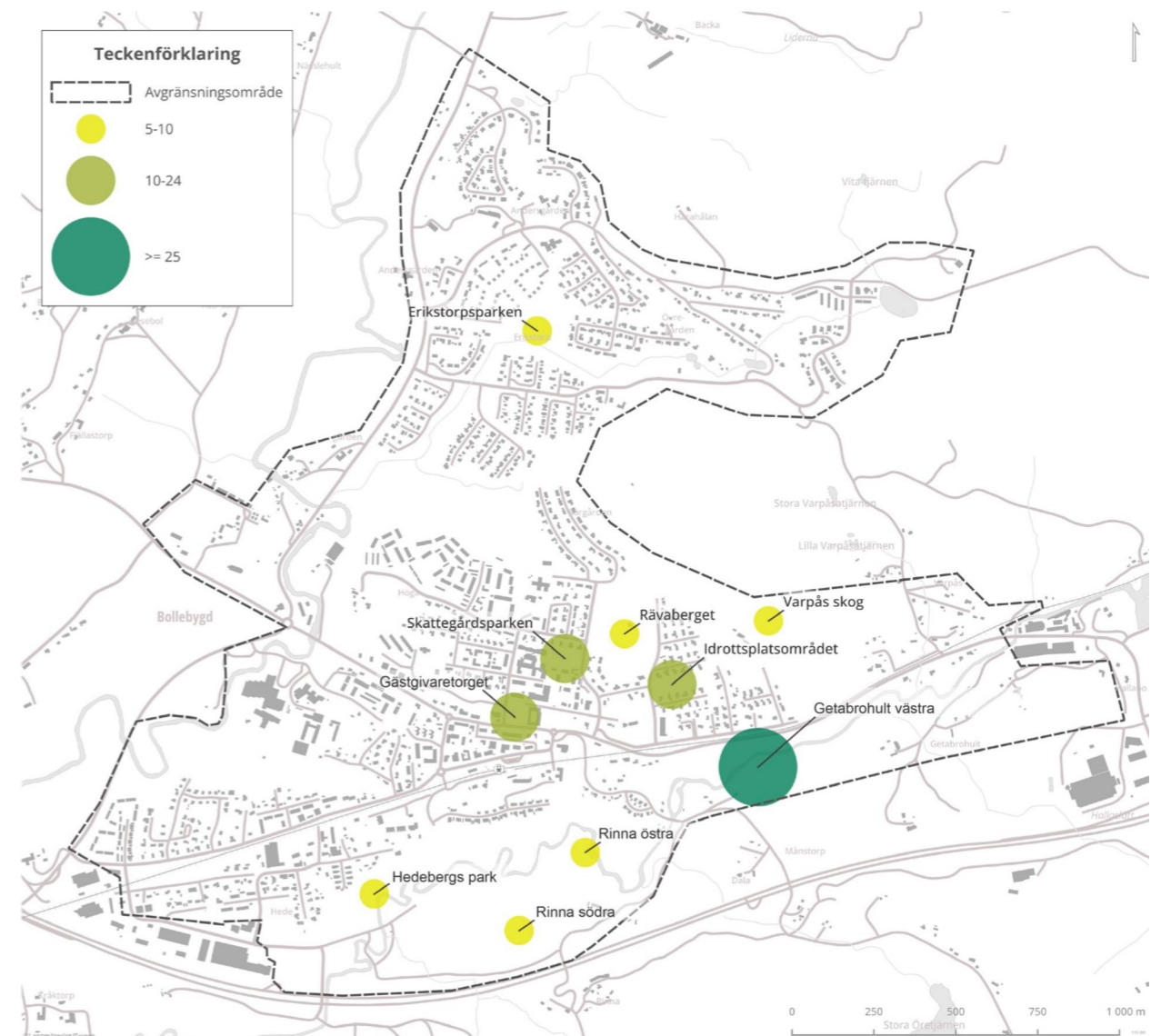
Genom medborgarenkäten fick Bollebygdsborna chansen att ange vilka platser som de tyckte mest om i Bollebygds tätort. I detta kapitel anges vilka dessa platser var, antalet personer som angett dem, vilken åldersgrupp som angett en viss plats samt vilka typer av värden personerna associerade med platsen.

Andra favoritplatser som också angavs i enkäten var: Varpås skogar, Erikstorpsparken, Rävaberget (Vattentornskullen), Hembygdsgården, Gamla Rinna gård, och västra Rinna-området.

Enkätsvaren visar på en bredd vad gäller vilka miljöer som invånarna värderar som högst. De olika miljöerna kan erbjuda kvaliteter såsom tätare skog, höga naturvärden, välplanerade lektytor eller mötesplatser. Att dessa olika kvaliteter finns på gångavstånd från varandra kan även i sig antas bidra till mervärde, då Bollebygd därmed erbjuder invånarna sociotoper med stora variationer.

Platser i topp

Den friyta som flest angett som favoritplats i enkäten var östra Rinnaområdet. Området består av lummig skog utmed Sörån. Därefter var Skattegårdsparken, torget och Källevägens lektyta populärast.

Kartan visar antalet personer som angivit olika områden som deras favoritplats.

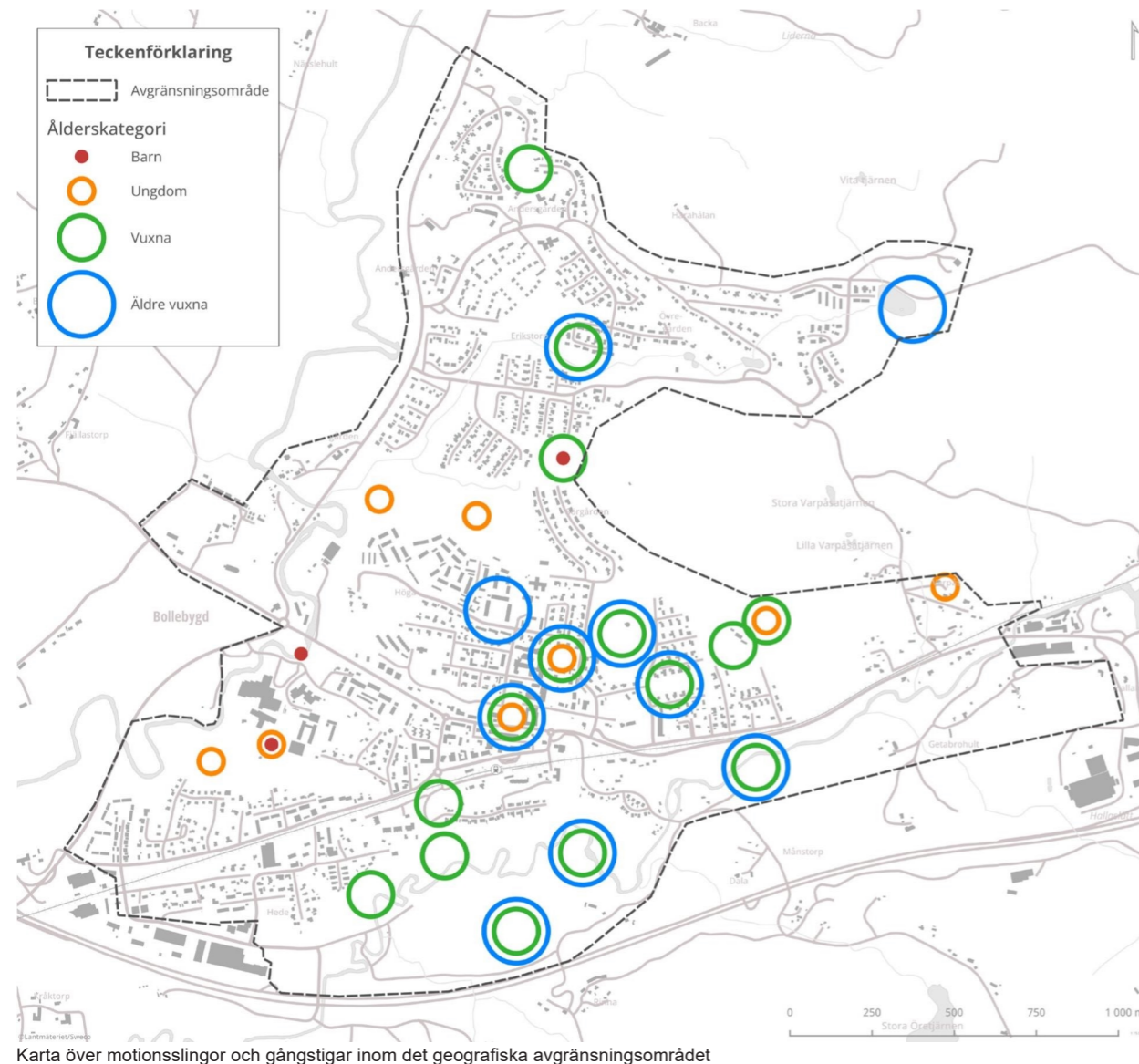
Favoritplatser i olika åldersgrupper

De platser som tilltalar flest åldersgrupper är Skattegårdsparken och torget. Skattegårdsparken är en kommunalt skött lekplats och parkens popularitet beror troligen på dess läge i centrala Bollebygd, ålderdomshemmet närhet till parken och att den är utformad på temat det fyra sinnen. Torget omges av kommunhuset, affärer och restauranger samt har sittplatser och vattenfontän.

Barn och unga var en åldersgrupp som var svår att få in enkätsvar från vilket gör det svårare att dra några slutsatser om de grupperna. Utifrån

enkätsvaren som inkommit föredrar barn och ungdomar Bollebygdskolans utegård, friytorna vid Emmas backe mellan Erikstorp-Höga, Björnskogsvallens idrottsplats och Varpås.

Kartan redovisar favoritplatser där minst ett barn, minst en ungdom och minst en äldre har svarat. Eftersom det är flest i åldersgrupperna 26-65 som har svarat gjordes urvalet att minst tre svar behövs för att vuxna ska redovisas i kartan

Fördelning av favoritplatsernas värden

Favoritplatserna beskrevs i högst utsträckning med värdena promenad, grön oas, lugn/rofylld plats, naturlek och utsikt. Flest svar hade inkommit från åldersgruppen 36-45 år. Barn och unga var däremot underrepresenterade i enkäten, vilket speglas i de värden som de svarande förknippat med favoritplatserna.

Naturlek finns i enkätens topp 5, men övriga värden som ofta kopplas samman med barn och unga fick betydligt lägre ”poäng”. Exempel på sådana värden är skate, lekplats och bollspel. Samtidigt är de vanligast förekommande värdena något som alla kan ta del av och uppskatta, oavsett ålder.

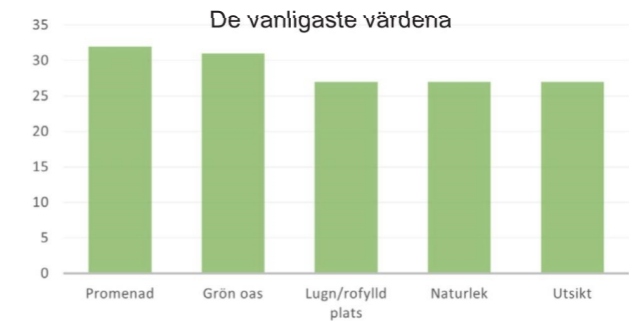
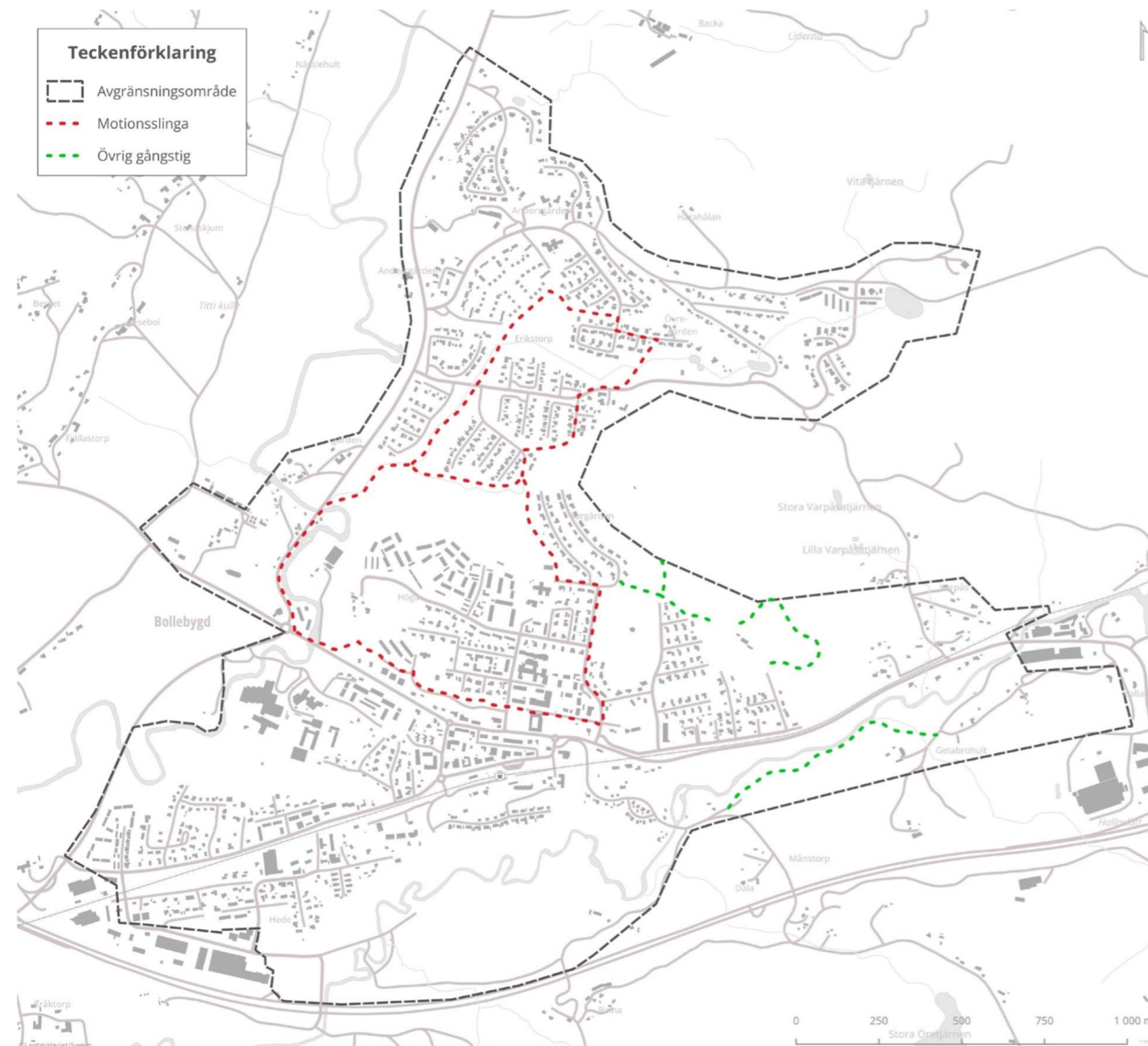

Foto på stig, omgiven av blommande vitsippor.

Promenadstråk

Bollebygds motions slingor och gångstigar binder tillsammans med gång- och cykelbanorna ihop orten och dess sociotoper. Detta möjliggör dels ett mer hållbart användande av områdets grönområden, men gör även att barn och unga har möjlighet att själva förflytta sig och utnyttja viktiga sociotoper i olika delar av Bollebygd.

Motions slingor och gångstigar är även helt eller delvis skilda från bilvägar, vilket ökar säkerheten för barn och unga som passerar. De ökar även utnyttjandet av grönytorna i sig, då stigarna i många fall passerar genom dessa.

Karta över motions slingor och gångstigar inom det geografiska avgränsningsområdet

Tillgång till grönområden

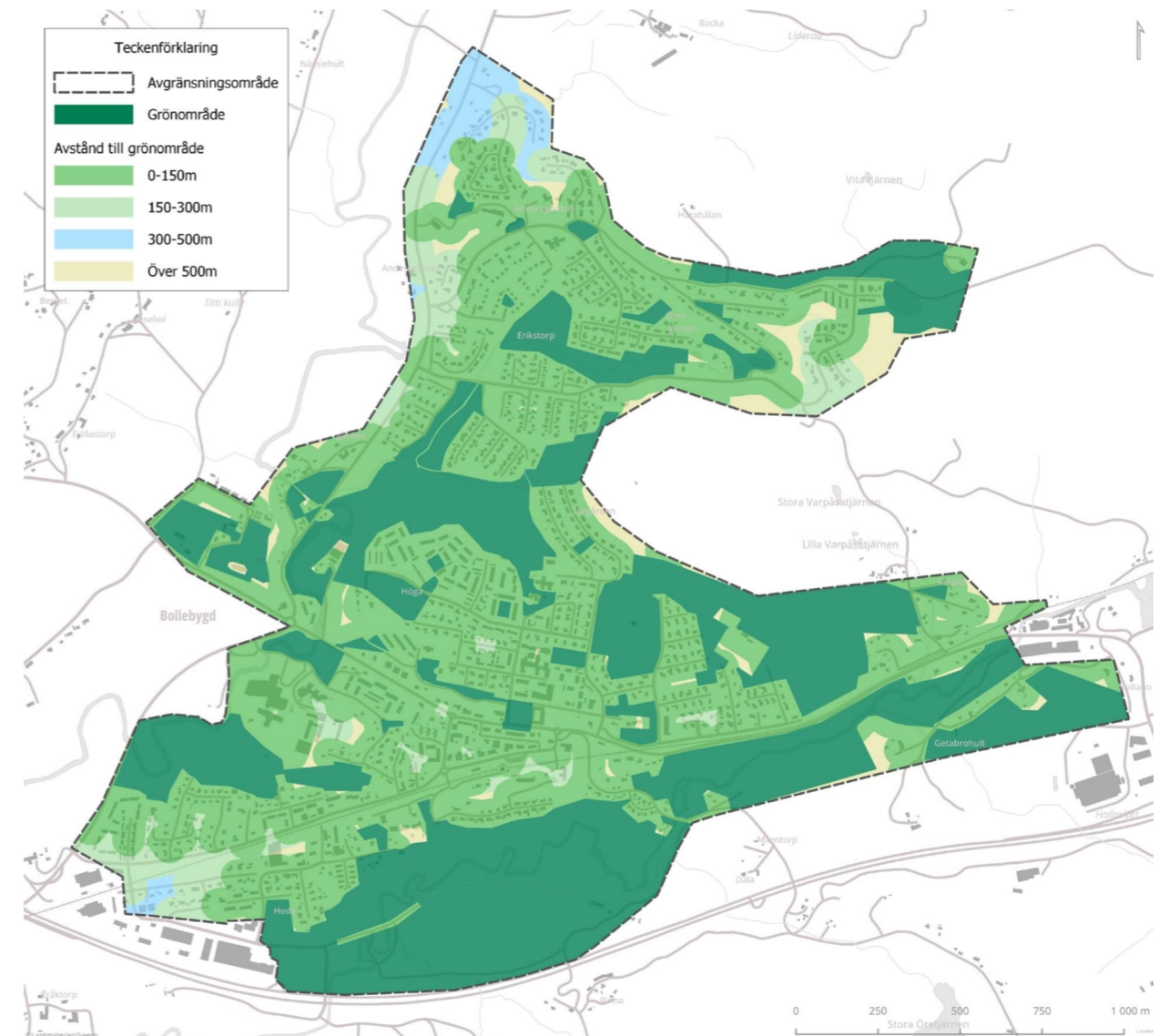
Flera av analyserna i detta samt nästkommande kapitel har utgått från vägnätet för att kartlägga möjligheten att ta sig till olika platser med gång eller cykel. Analysen har inte utgått från människans förmåga att till exempel gena över öppna ytor. Detta till trots ger analyserna en bra överblick över de nuvarande förutsättningarna.

Grönområden

Kartan till höger redovisar avstånden till de grönområden i tätorten som är 0,5 hektar eller större och är allmänt tillgängliga. Betesmark inkluderas, däremot inte åkermark, då det inte är tillåtet att passera över åkermark. Det finns gott om grönytor inom avgränsningen vilket gör att i princip alla har gångavstånd till en grönyta. Vid

eventuell framtida exploatering av en grönyta kan kartan användas som underlag för att få kunskap om påverkan på befintliga bostäders tillgång till grönytor.

Kartan visar inte bostädernas tillgång till grönområden, utan fokuserar på grönområdenas "räckvidd" i gång- och cykelnätet. I kartan syns ett blått område med 300–500 m till grönområde. Detta är för att de har längre avstånd till någon av friytorna inom avgränsningen. Det som inte framgår av analysen är de boendes närhet till grönytor utanför avgränsningsområdet, vilket gör att den blå ytan i detta fall är något missvisande.

Kartan visar grönytor inom det geografiska avgränsningsområdet samt gång- och cykelavstånd till dessa.

Sociala värden

Detta kapitel har sin utgångspunkt i de inkomna enkätsvaren, men har även i viss mån kompletterats med information från kommunens fältobservationer. Inledningsvis presenteras gång- och cykelavståndet till lek, sport och träning samt lugn och ro inom Bollebygd tätort. Därefter redovisas hur många olika typer av sociala värden som identifierats på respektive friyta.

Avståndsmätningen på de tre nästkommande kartorna utgår från vägnätet för att kartlägga möjligheten att ta sig till olika platser med gång eller cykel. Analysen har alltså inte utgått från människans förmåga att till exempel gena över öppna ytor, vilket förklarar att avståndet inte är jämt fördelat från det utpekade sociala värdet.

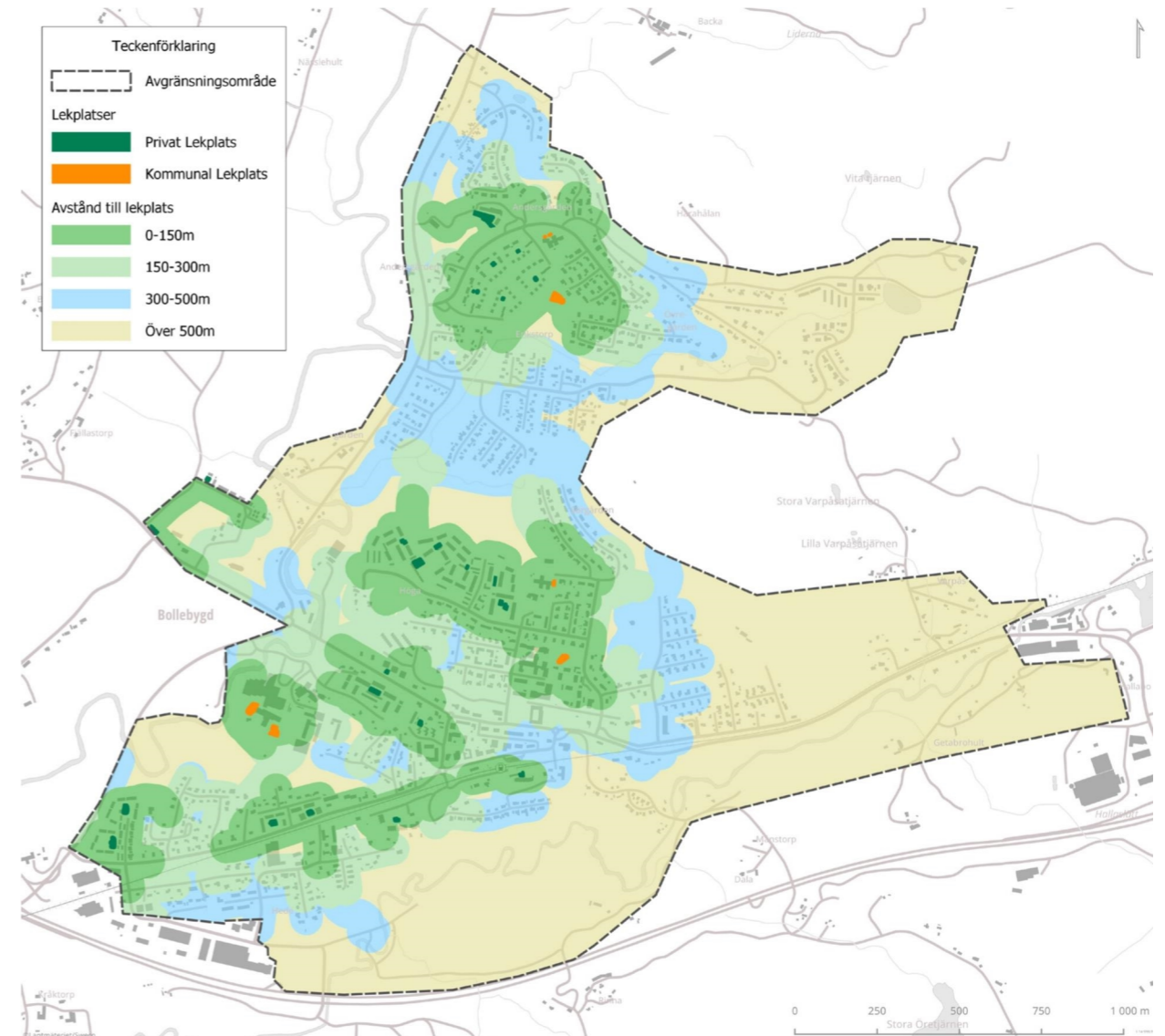

Foto på Skattegårdsparkens lekplats.

Avstånd till lekplats

Kartan visar gångavstånd från lekplatser där det finns lekställningar som gungor och liknande. Både kommunalt och privat skötta lekytor redovisas.

De flesta bostäder ligger inom gångavstånd till lekplats. Som framgår av kartan har dock boende i Bergadalen mer än 500m till närmaste lekplats. Området byggs ut i skrivande stund och enligt detaljplan får lekplats anläggas inom användningsbestämmelsen natur. Området är dock väldigt kuperat på sina ställen vilket kan försvåra detta. Även östra delarna av Idrottsplatsområdet samt Varpås har över 500 meter gångavstånd till yta med lekställning.

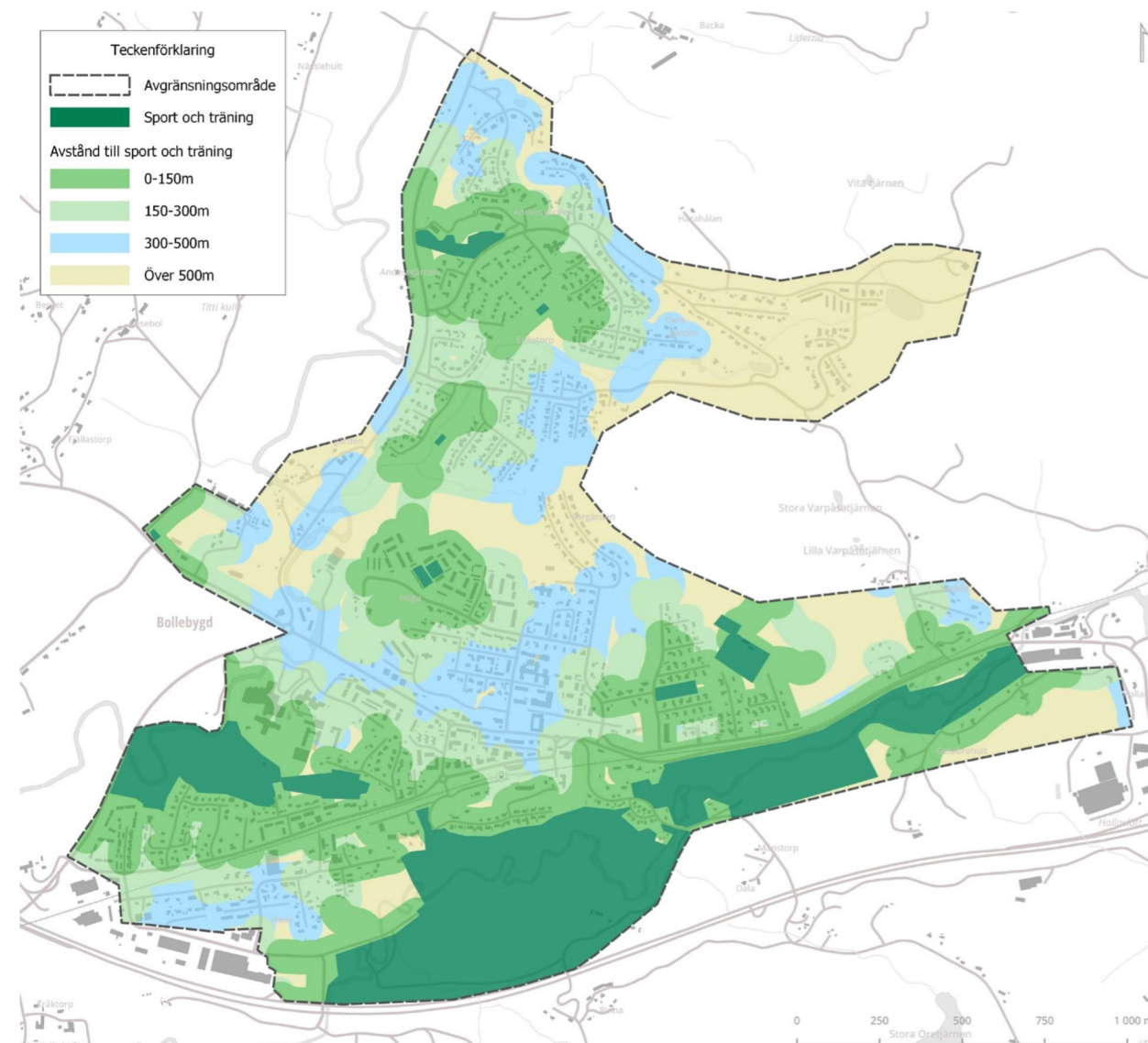

Kartan visar lekplatser inom det geografiska avgränsningsområdet samt gång- och cykelavstånd till dessa.

Avstånd till sport och träning

Sport och träning omfattar värden såsom bollspel och utegym från både enkätsvar och fältobservation. Kartan visar att det finns få friytor med dessa kvaliteter inom norra och nordöstra delen av avgränsningsområdet. Allra främst har Bergadalen och Skräddargårdshöjd långa avstånd till denna typ av friyta. Dock har dessa områden nära till Varpås skogar som är utanför studiens avgränsning¹. Detsamma gäller för delar av Erikstorp och Sörgården.

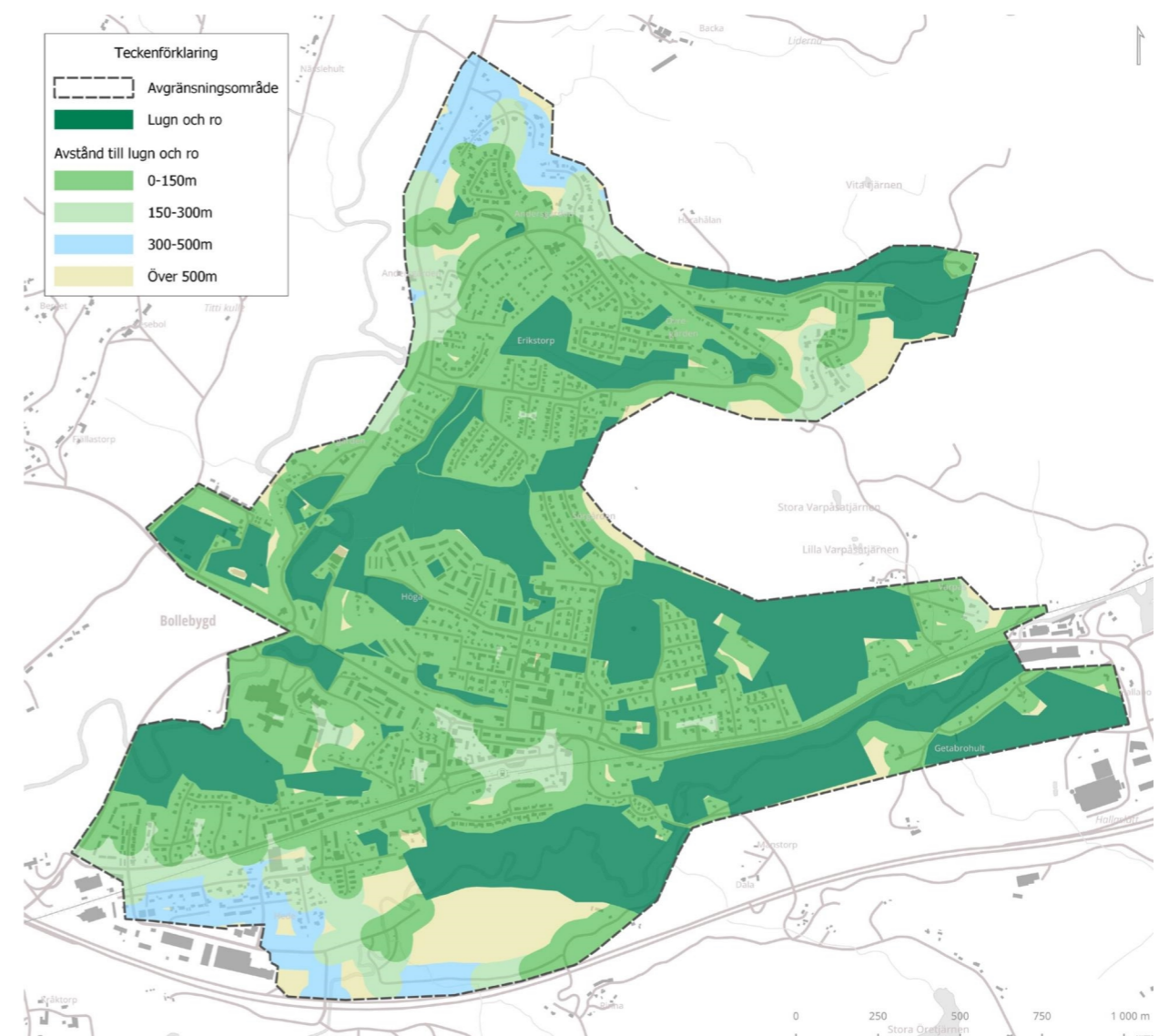
I söder är tillgången till friytor med förutsättningar för sport och träning god, där främst Rinna-området, discgolfbanan vid Bollebygdsskolan samt Björnskogsvallen pekas ut som viktiga platser.

Kartan visar de friytor som utnyttjas för sport och träning inom det geografiska avgränsningsområdet samt gång- och cykelavstånd till dessa.

Avstånd till lugn och ro

Kartan visar att det finns en mängd ytor som enligt enkätsvaren upplevs som lugna och rofyllda. Den goda tillgången gör att nästan alla invånare inom avgränsningen har närhet till tätortsnära natur som bidrar till lugn och ro. Eftersom det finns grönytor utanför avgränsningsområdet har Bollebygdsborna ännu bättre tillgång till rofyllda platser än vad kartan visar, men dessa ytor har inte inkluderats i sociotopkarteringen.

Kartan visar de friytor inom det geografiska avgränsningsområdet som enligt enkäten upplevs som lugna och rofyllda samt gång- och cykelavstånd till dessa.

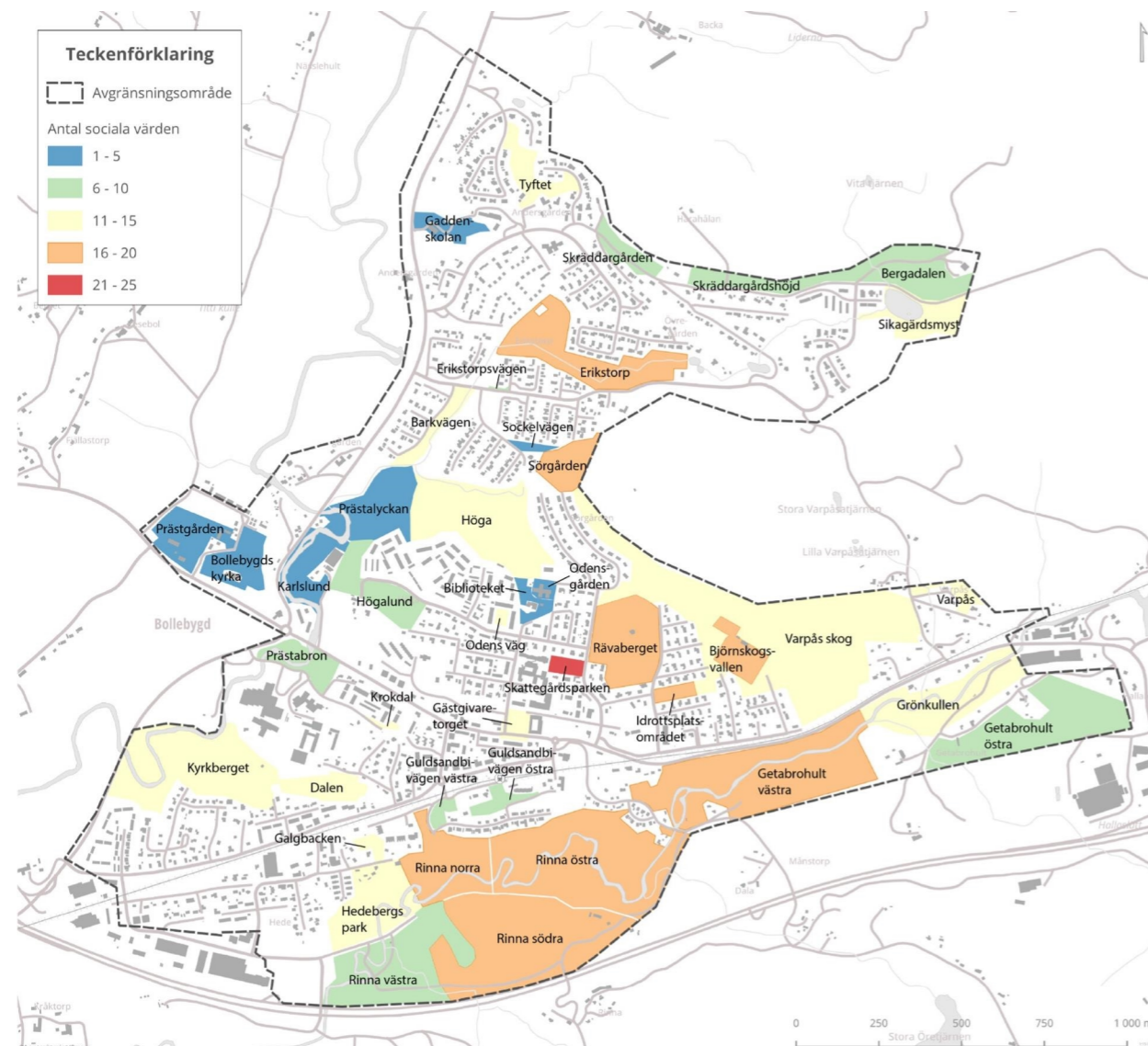
Antal sociala värden

Kartorna på detta uppslag visar mångfalden av sociala värden utifrån resultatet från fältobservationen och enkätsvaren. Genom att kartlägga hur många sociala värden en plats har, kan potentialen för en ökad användning urskiljas. Röd- och orangefärgade friytor har ett större antal sociala värden kopplade till sig. Dessa platser har därmed en större mångfald av möjliga aktiviteter och är, eller har förutsättningar att bli, viktiga mötesplatser mellan människor med olika ålder och intressen.

Friytor markerade i blått visar att det finns få sociala värden som är knutna till platsen. Få enkät svar pekade ut friytorna vid kyrkan som favoritplats men vid fältobservationen upplevdes friytorna vid kyrkan som en av de friytorna med högst kvaliteter av skönhet och blomprakt. Diskrepansen kan bero på att det är svårt att promenera eller cykla till området

samt att delar av området, på grund av dess funktion som begravningsplats, inte anses kunna användas lika fritt när det kommer till exempelvis lek eller träning.

På nästa sida presenteras vilka sociala värden som identifierats på respektive friyta. Detta presenteras i en tabell där namnen från respektive område används, namn som kan återfinnas i kartan på denna sidan. Värdena redovisas genom användning av förkortningar. Förkortningarnas innebörd finns att läsa i listan bredvid.

Kartan visar antalet sociala värden som identifierats på respektive friyta, baserat på den enkätundersökning som gjordes som en del av sociotopkarteringen.

Skattegårdsparken är den friyta med flest typer av sociala värden. Därefter kommer Rävaberget (vattentornskullen), Sörgården, friytan i Idrottsplatsområdet och östra Getabrohult västra. Tre ytor har endast ett utpekade socialt värde; Bollebygds kyrka, Odengårdens förskola och Prästgården. Det bör dock poängteras att analysen endast utgår från brukarnas favoritplatser, därmed kan vissa sociala värden ha förbisetts i denna studie.

Beskrivning	Beskrivning
Ba Bad	Na Naturlek
Be Betrakta vatten	Pr Promenad
Bl Blomsterprakt	Pu Pulka
Bo Bollspel/bollplank	Ri Ridning
Ev Evenemang	Sa Skogskänsla
Fo Folkliv	Si Sitta i solen
Go Grön oas	Sk Skate
Gr Grillning	To Torghandel
Ku Kulturmiljö	Us Uteservering
Le Lekplatslek	Ut Utsikt
Lu Lugn plats/rofylt	Vn Vild natur
Lö Löpträning	Öv Övrigt

Platsnamn	Sociala värden
Skattegårdsparken	Ba,Be,Bl,Bo,Ev,Fo,Go,Gr,Ku,Le,Lu,Lö,Na,Pr,Ri,Sa,Si,To,Us,Ut,Vn,Öv
Rävaberget	Ba,Bl,Bo,Ev,Fo,Go,Ku,Le,Lu,Lö,Na,Pr,Sa,Si,To,Us,Ut,Vn,Öv
Sörgården	Bl,Fo,Go,Gr,Ku,Le,Lu,Lö,Na,Pr,Sa,Si,To,Us,Ut,Vn,Öv
Idrottsplatsområdet	Bo,Ev,Fo,Go,Gr,Ku,Le,Lu,Lö,Na,Pr,Pu,Sa,Si,Ut,Vn,Öv
Getabrohult väst	Ba,Be,Bl,Go,Gr,Ku,Le,Lu,Lö,Na,Pr,Sa,Si,To,Ut,Vn,Öv
Rinna södra	Be,Bl,Ev,Go,Ku,Lu,Lö,Na,Pr,Sa,Si,To,Us,Ut,Vn,Öv
Erikstorp	Be,Bl,Bo,Go,Gr,Ku,Le,Lu,Lö,Na,Pr,Sa,Si,Ut,Vn,Öv
Rinna norra	Be,Bl,Ev,Fo,Go,Ku,Le,Lu,Lö,Na,Pr,Sa,To,Us,Ut,Vn
Björnskogsvallen	Ba,Bl,Bo,Ev,Fo,Go,Gr,Lu,Lö,Na,Pr,Sa,Si,To,Us,Ut
Rinna östra	Be,Bl,Fo,Go,Gr,Ku,Lu,Na,Pr,Pu,Ri,Sa,Si,Ut,Vn,Öv
Krokdal	Ba,Bl,Ev,Fo,Go,Gr,Le,Na,Pr,Sa,Si,To,Us,Ut,Vn
Hedebergs park	Be,Bl,Ev,Fo,Go,Gr,Ku,Lu,Na,Pr,Sa,Us,Ut,Vn,Öv
Varpås skog	Be,Bl,Ev,Go,Gr,Lu,Lö,Na,Pr,Sa,Si,Ut,Vn,Öv
Höga	Ba,Be,Bo,Ev,Fo,Go,Gr,Le,Na,Pr,Si,Us,Ut,Vn
Galgbacken	Ba,Be,Bl,Go,Ku,Lu,Lö,Na,Pr,Sa,Si,Ut,Vn
Kyrkberget/Dalen	Ba,Be,Bl,Bo,Ev,Go,Lu,Na,Pr,Sa,Ut,Vn,Öv
Gästgivartorget	Be,Bl,Ev,Fo,Go,Ku,Lu,Na,Pr,Si,To,Us,Öv
Sikagårdsmyst	Ba,Be,Go,Gr,Lö,Na,Pr,Sa,Si,Ut,Vn,Öv
Barkvägen	Ba,Be,Bl,Bo,Ev,Go,Lu,Na,Pr,Sa,To,Öv
Tyftet	Bl,Bo,Go,Ku,Lu,Lö,Pr,Pu,Sa,Si,Ut,Vn
Odens väg	Be,Bl,Go,Ku,Lö,Na,Pr,Ri,Sa,Ut,Vn
Varpås	Be,Fo,Ku,Lu,Lö,Na,Pr,Ri,Sa,Ut,Vn
Grönkullen	Be,Bl,Go,Ku,Le,Lu,Na,Pr,Sa,Ut,Vn
Erikstorp svägen	Ba,Bo,Fo,Ku,Lö,Na,Pr,Pu,Sa,Vn
Bergadalen/Skraddargårdshöjd	Go,Lu,Lö,Pr,Ri,Sa,Si,Ut,Vn,Öv
Guldsandbivägen västra	Bl,Go,Lu,Na,Pr,Pu,Si,Ut,Vn,Öv
Rinna västra	Be,Bl,Go,Ku,Le,Lu,Pr,Sa,Ut,Vn
Prästabron	Be,Bl,Go,Ku,Lu,Na,Pr,Si,Vn
Skraddargården	Go,Lu,Lö,Na,Pr,Sa,Ut,Vn,Öv
Guldsandbivägen östra	Bl,Go,Ku,Lu,Pr,Si,Ut,Vn
Högalund	Bl,Go,Gr,Lu,Na,Pr,Sa
Getabrohult östra	Bl,Go,Ku,Lu,Pr,Si
Sockelvägen	Bo,Ev,Fo,Le,Pu
Karlslund	Be,Go,Ut,Öv
Prästalyckan	Be,Ku,Sa
Biblioteket	Ev,Öv
Gaddensskolan	Bo,Öv
Bollebygds kyrka	Öv
Odengården	Ev
Prästgården	Le

Förbättringsförslag

I detta kapitel redovisas, utöver de förslag som angavs i enkäten 2023, även medborgarförslag som inkommit till kommunen under åren 2017–2022. De inkomna medborgarförslagen har besvarats med att dessa ska utredas inom arbetet med grönplanen (tidigare hette uppdraget fördjupad översiktsplan för grönområden). Enkät svar och medborgarförslag har sammanslagits och presenteras i detta kapitel i samma kartor. Förslagen har i dessa kartor kategoriserats för att förenkla läsningen av materialet. Därefter presenteras förslagen även utifrån tre teman: lekplats, sport och träning samt övrigt.

Kartornas punktmarkeringar ska inte ses som exakta förslag på placeringar, dels för att vissa har lämnat in förbättringsförslag som rör kommunen i en bredare bemärkelse, dels för att förbättringsförslagen ofta är kopplade till området i stort snarare än den specifika platsen.

Totalt har det kommit in strax under 200 förbättringsförslag genom enkäten samt ett tiotal medborgarförslag. Förslagen berör ofta aktiviteter som invånarna redan utför på platsen, men där de önskar se vissa förbättringar. Flertalet föreslog exempelvis att gångstråket i Rinnaområdet iordningställs och utrustas med belysning, sittplatser etc. Det var däremot få som föreslog att idrottsplats i form av multiarena eller liknande ska anläggas. Flertalet enkät svar föreslog istället att gångstråk och natur behålls som de är idag samt att markerna hålls öppna. De förslag som önskade att gröna värden bevaras har här kategoriserats som skönhet. På detta uppslag listas de inkomna förslagen samt hur många personer som angav liknande förslag.

Sammanställning av förbättringsförslag

Lek

- Äventyrspark, lekplats eller andra lekredskap: 33 st
- Badplats, eller vattenlek: 4 st

Stråk

- Belysning av gångstråk/elljusspår: 11 st
- Märk ut stråk, förläng stråk, skapa fler promenadstråk/löpspår: 26 st
- Gångstråk/motionsspår längs Sörån; från Grönkullen till Hede: 4 st
- Gångbro över Sörån: 1 st
- Ökad tillgänglighet från samhället till gångstråk: 2 st
- Ridleder: 1 st

Natur

- Bevara natur som dom är, håll markerna öppna: 22 st
- Mer blommor och planteringar, park: 12 st
- Bekämpa invasiva arter: 2 st

Sport och träning

- Idrottsplats, multiarena, sport, tennis, skateboardpark, cykelleder: 16 st
- Utegyms: 10 st

Fler sittplatser/parkbänkar: 20 st

Rusta upp grillplats: 7 st

Vindskydd: 2 st

Förbättrad skötsel av lekplats, slyröjning: 6 st

Hundrastgård: 2 st

Fler restauranger, barer, caféer, evenemang: 5 st

Fler informationsskyltar: 4 st

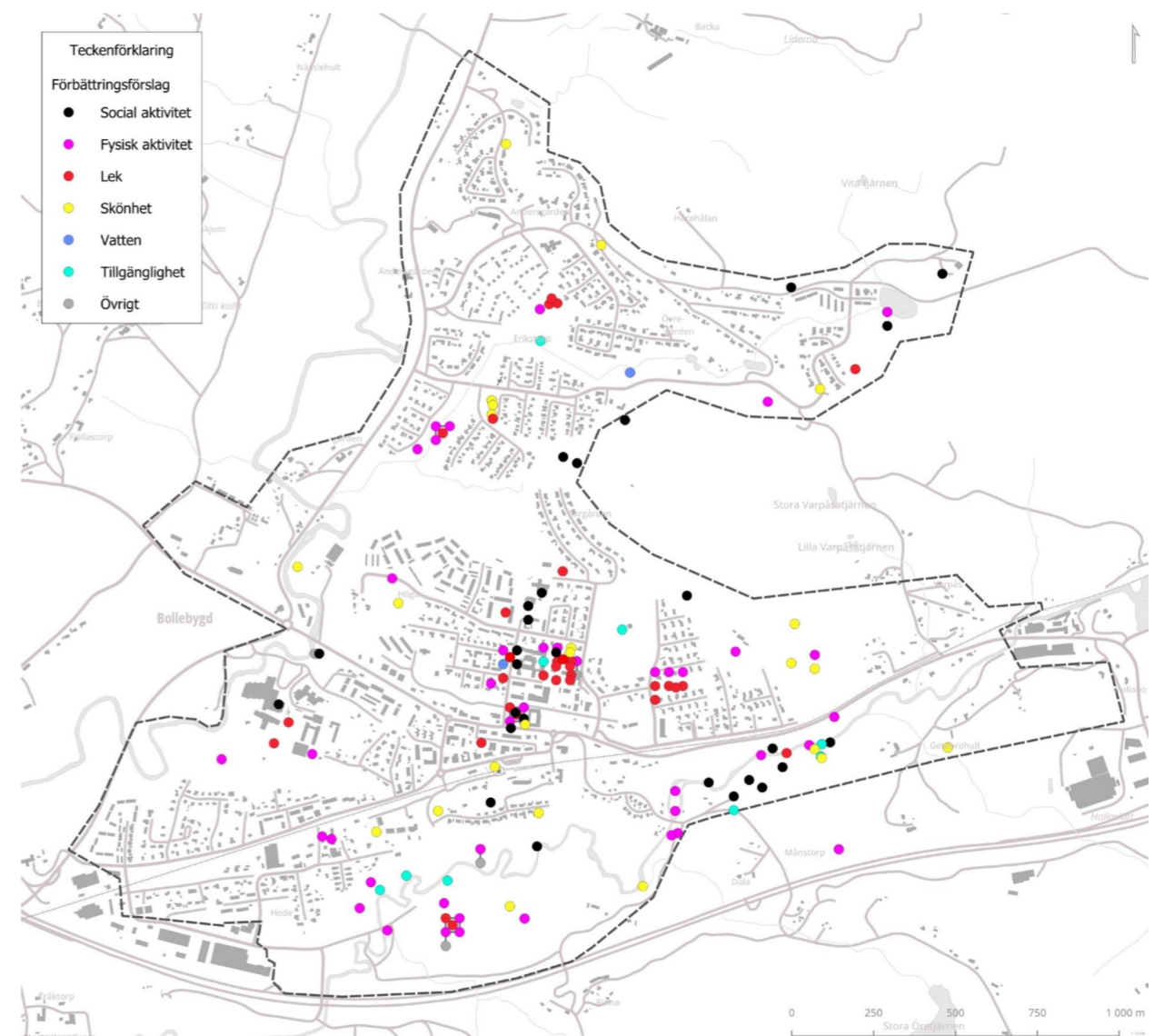
Fler soptunnor: 3 st

Märk ut fornlämningar: 2 st

Ljudbarriär till motorvägen: 1 st

Foto på utegymmet vid Bollebygd prästgård.

Kartan visar de platser där Bollebygdskommunens invånare har gett förslag på förbättring eller utveckling, som del av den genomförda enkätundersökningen 2023.

Förbättringsförslag: Lekytor

På kartan har de förslag som rör lek lyfts fram. Nedan beskrivs de förslag som inkommit i respektive bostadsområde.

Erikstorpsparken

Tre förbättringsförslag från enkäten lyfter att mycket är bra i Erikstorpsparken men att de önskar att lekplatsen utökas med fler lekredskap som också är anpassade efter barns olika åldrar och preferenser. De ger förslag på rutschkana, balansbräda, klätterställning för äldre barn, hinderbana, parkbänkar med bord och äventyrslek i skogsområdet.

Bergadalen

Ett förslag från enkäten och ett medborgarförslag (inkommen 2018-11-15) önskar en lekplats i Bergadalen då det inte finns en idag. Enda alternativet är i dagsläget Erikstorpsparken, vilket anses vara alltför långt.

Erikstorp

Ett enkätsvar föreslår att gamla tennisplanen i Erikstorp kan göras om till naturparklek. Andra enkätsvar föreslår att planen kan göras om till park eller återställas till tennisplan.

Odens Väg

Ett enkätsvar föreslår "äventyrspark för skol- och förskolebarn. Utomhustennis, skateboard, ridleder och cykelbanor" på innergården vid Odens väg 18.

Sörgården

Ett medborgarförslag (inkommen 2023-06-08) föreslår gungor och sandlåda till Lokes väg vid Sörgården.

Skattegårdsparken

Flera enkätsvar önskar att Skattegårdsparken blir roligare och mer spännande med större lekställningar, fler gungor, klätterställning, linbana och lek anpassad för yngre barn. Även fler sittplatser och mer belysning önskas.

Rävaberget föreslås som lokalisering för en naturlekplats och komplement till Skattegårdsparken

Idrottsplatsområdets lekyta

Flera svarande från enkäten önskar att bostadsområdets lekyta utvecklas till lekplats.

Getabrohult

Ett enkätsvar föreslår en "rolig klätterbana naturligt insprängd i natur" i Getabrohult.

Rinna

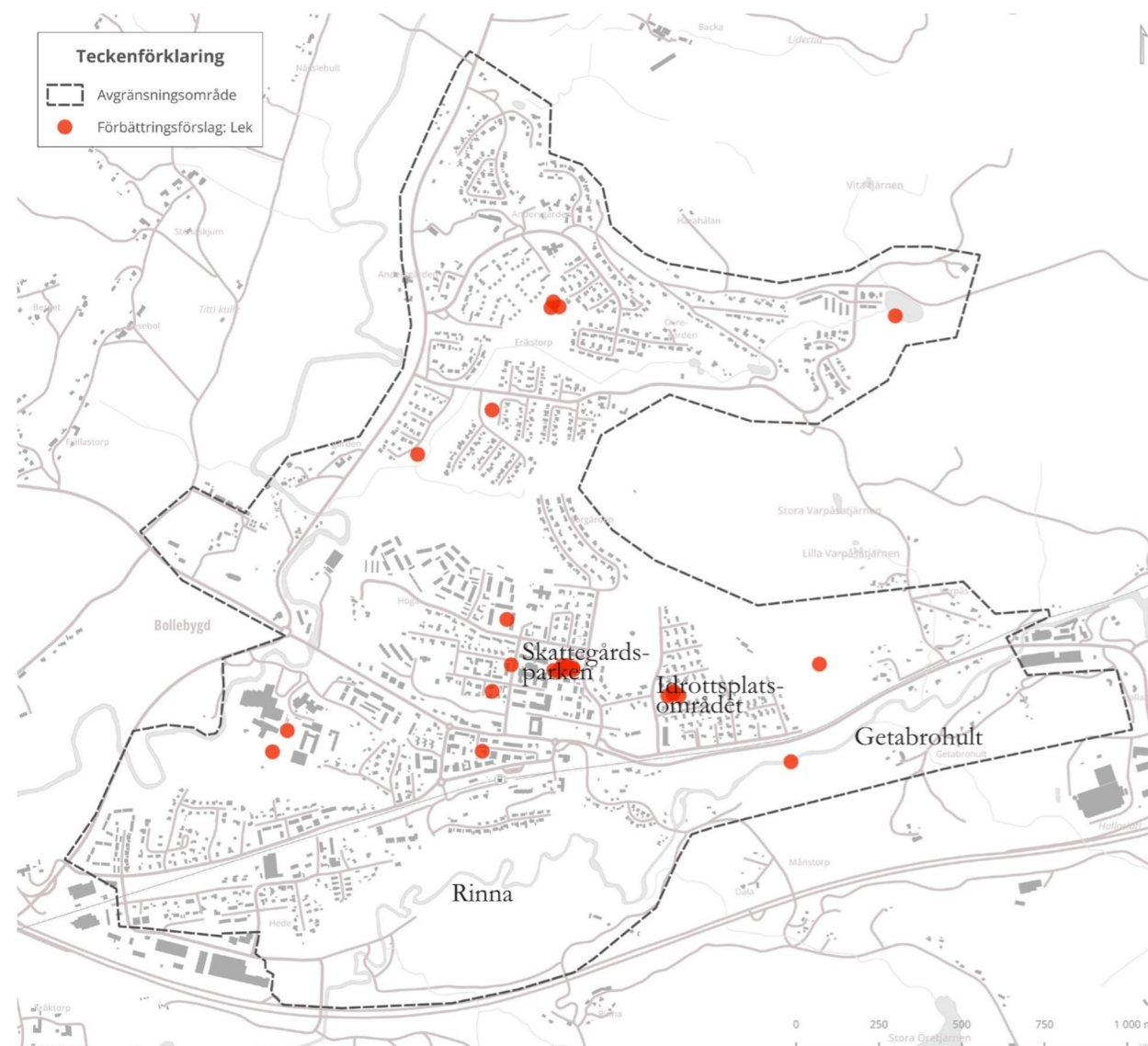
Ett medborgarförslag (inkommen 2017-08-25) föreslår en lekpark i Rinnaområdet.

Kommunen

Ett enkätsvar önskar en tillgänglighetsanpassad lekplats så barn med funktionsnedsättning kan leka. Ett enkätsvar önskar generellt mer "platser för lek för barnen". Ett annat enkätsvar önskar "att det finns trygga ytor att låta barn leka och alla åldrar att umgås". Ett enkätsvar önskar en lekplats för äldre barn.

Ett enkätsvar föreslår att kommunen ser över "möjligheterna för utelek för barn - både förbättra befintliga lekplatser samt utöka med fler lekplatser. Det behöver kreativa utemiljöer för barn att vistas i, att utveckla motorik och vara sociala i."

Ett medborgarförslag (inkommen 2021-05-01) föreslår en fin och stor lekplats för barn i alla åldrar så att den även lockar personer utanför kommunen.

Kartan visar de platser där Bollebygdskommunens barn har gett förslag på förbättring eller utveckling av lekplatser.

Förbättringsförslag: Sport och träning

På kartan till höger syns 10 medborgarförslag och 19 enkätsvar med förbättringsåtgärder gällande sport och träning. Kategorin för sport och träning innefattar bollsport, skate, löpträning och utegym.

Sammanfattningsvis önskas fler motionslingor för löpträning, elljusspår, utegym och idrottsplatser för cykel, skate och liknande.

Erikstorpsparken

Ett medborgarförslag (inkommen 2021-04-08) föreslår fotbollsplanen i Erikstorpsparken som en möjlig placering av en multisportanläggning utomhus för cykel, BMX, kickbike och skateboard.

Bergadalen

Förbättringsförslag från enkäten föreslår motionslinga i Bergadalen och utegym kombinerad med lekplats i anslutning till dammen.

Erikstorp

Ett medborgarförslag (inkommen 2021-04-08) föreslår gamla tennisplanen i Erikstorpsparken som en möjlig placering av en multisportanläggning utomhus för cykel, BMX, kickbike och skateboard. Andra medborgarförslag föreslår samma plats för utegym (inkommen 2020-10-11) och padelbana (inkommen 2021-01-25).

Höga

Ett medborgarförslag (inkommen 2018-09-13) föreslår en skatepark i Höga.

Skattegårdsparken

Inkomna enkätsvar och ett medborgarförslag (inkommen 2021-03-17) föreslår ett utegym i Skattegårdsparken. Ett enkätsvar föreslår även att gångvägarna asfalteras för att göra det smidigare att cykla och skejta i parken.

Idrottsplatsområdets lekyta

Ett enkätsvar föreslår att man här gör skridskobana på vintern. Två enkätsvar önskar nät till fotbollsmålen eller att idrottsplatsområdets lekyta utvecklas med multiarena med skate eller liknande.

Björnskogen

Ett enkätsvar skriver att ”det behövs fler motionslingor i Bollebygd och fler platser där människor möts. Perfekt om det kunde finnas i alla fall en lekplats för äldre barn, gärna med ett gym i anslutning”. Ett annat enkätsvar önskar mer utbud av aktiviteter och utegym. En önskar att man markerar leden i skogen över till Björnskogsvallen så det blir en löprunda.

Getabrohult

En svarande i enkäten önskar se att stigen utmed Sörån ”förlängs som ett motionsspår med elljusspår” och en annan önskar att fler motionslingor blir uppmärksade. Ett medborgarförslag (inkommen 2022-11-01) föreslår en actionsportpark för saker på hjul som skateboard, BMX, inlines och liknande. Personen föreslår placering i det nya friluftsområdet vid den rivna ”endurobanan”

Rinna

Flera enkätsvar för förbättringspotential i Rinna med markerade motionsspår och idrottsplats eller multiarena för barn och vuxna. Medborgarförslag har också föreslagit multisportanläggning (inkommen 2021-04-08), idrottsområde med sporthall (2021-05-26) och elljusspår med utegym (inkommen 2017-08-25).

Fritidsgården

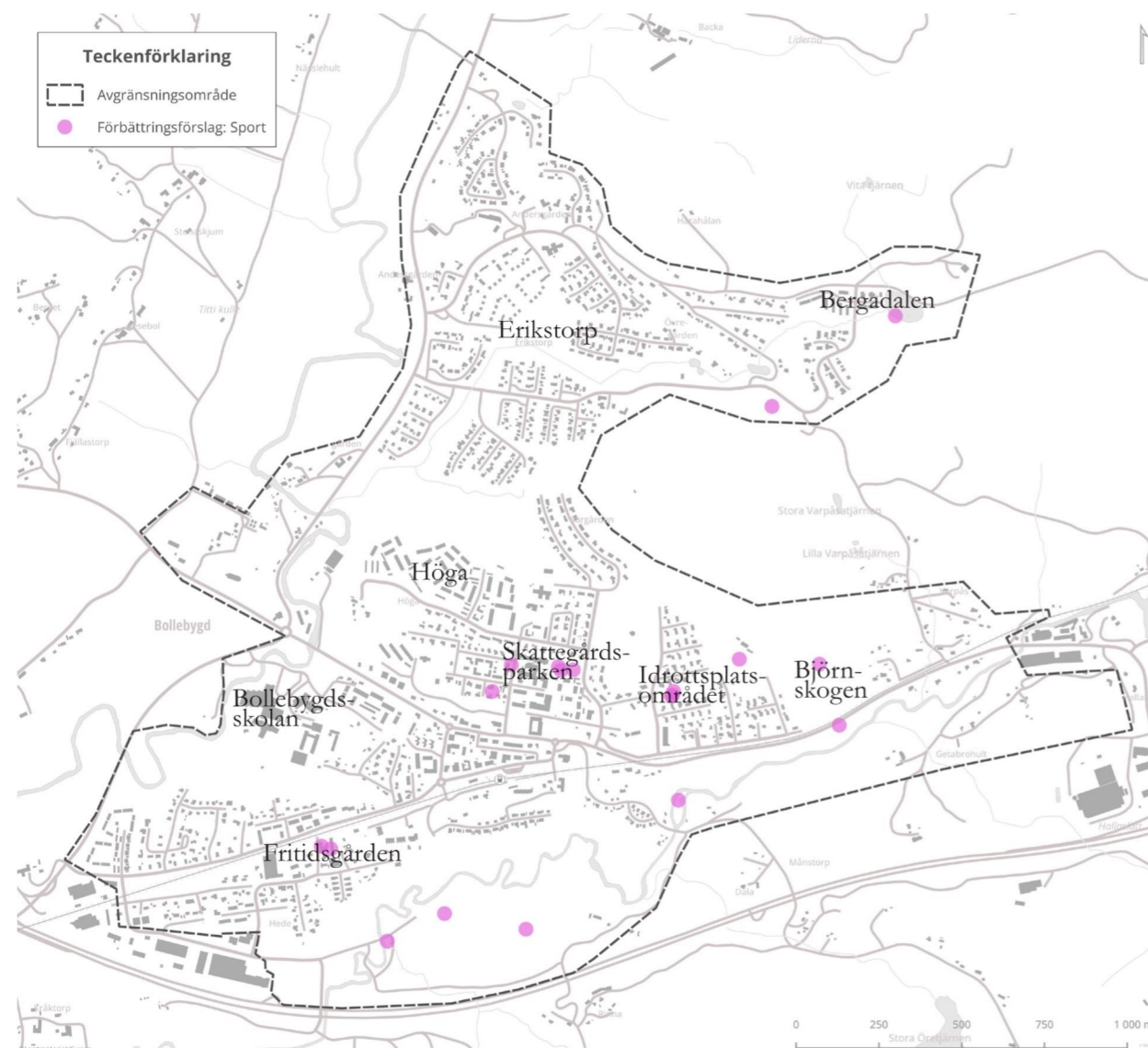
Från enkäten har det inkommit förslag på utomhus skatepark med belysning, pingisbord, pingisbord utomhus och multisportarena på parkeringen (med nät runt).

Bollebygdsskolan

Ett medborgarförslag (inkommen 2021-04-08) föreslår en multisportanläggning utomhus för cykel, BMX, kickbike och skateboard vid Bollebygdsskolan. Ett annat medborgarförslag (inkommen 2021-04-08) föreslår ett utegym vid Bollebygdsskolan i anslutning till frisbee-golfbanan.

Kommunen

Flera enkätsvar föreslår generellt mer satsningar på utegym, skatepark och motionsspår. I centrala Bollebygd föreslås det i medborgarförslag (inkommen 2020-11-09) en tennisplan och en skatepark (inkommen 2019-09-23).

Kartan visar de platser där Bollebygdsskolorna har gett förslag på förbättring eller utveckling av ytor som används eller kan användas till idrott eller träning.

Förbättringsförslag: Övrigt

På kartan till höger syns de resterande 80 förbättringsförslag från enkäten och 5 medborgarförslag. Här ingår förbättringsförslag som promenad, skötsel, parkbänkar och liknande som inte ingick i lekplats eller sport och träning.

Tyftet

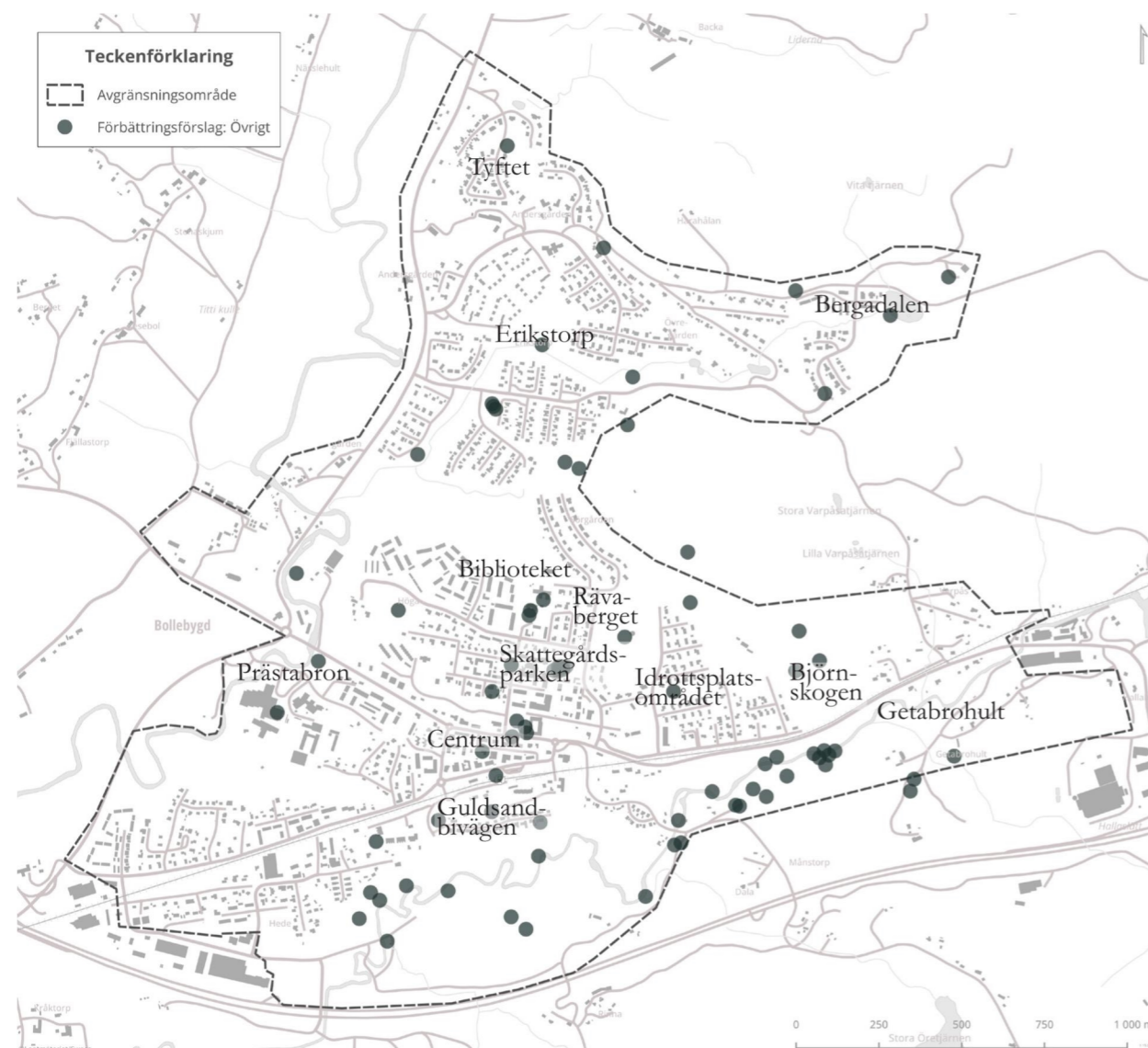
En svarande i enkäten önskar att träd och buskar röjs för att framhäva utsikten över ängarna och dalgången.

Bergadalen

Några förbättringsförslag från enkäten önskar parkbänkar, parkbänkar vid utsiktsplatser och belysning i Bergadalen.

Erikstorp

Flera förbättringsförslag från enkäten önskar förbättrad framkomlighet, mer växtlighet eller en park, ytor för pollinerande insekter, att vindskydd vid utsiktsplatsen i Sörgården byggs upp och att grillplatsen i Sörgården repareras. Det inkom även förslag på att Naturförskolans multihus byggs upp och någon form av bad någonstans. Gamla tennisbanan önskas iordningställas för park.

Kartan visar de platser där Bollebygdensborna har gett förslag på förbättring eller utveckling av ytor som används eller kan användas till idrott eller träning.

Prästabron

Ett enkätsvar föreslår parkbänk och bord vid gångbron nordöst om Bollebygdskolan. Ett medborgarförslag (inkommen 2018-08-01) och initiativärende (inkommen 2022-08-29) föreslår att en inhägnad hundrastgård inrättas på grönytan vid gångbron.

Biblioteket

Bibliotekets uteplats önskas förbättras med bänkar, grill, servering, hängmattor, bersåer och framträdanden på scenen.

Centrum

Några enkätsvar önskar att centrum rustas upp och görs roligare med köpcentrum, blommor, träd, allé, caféer och restauranger. Att en mysig känsla skapas så centrum blir mer än till att bara köpa eller hämta mat. Byggnader och fasader önskas rustas upp. Flera önskar att centrum förbättras som mötesplats.

Skattegårdsparken

Flera enkätsvar önskar fler bänkar, blommor och belysning i Skattegårdsparken. Ett medborgarförslag (inkommen 2021-12-13) föreslår sittplats med tak eller pergola i Skattegårdsparken.

Rävaberget

Tillgängligheten på Rävaberget önskas förbättras genom att anlägga vissa promenadvägar.

Björnskogen

Flera önskar att skogen bevaras.

Getabrohult

Utmed stigen som löper längs Sörån i Getabrohult är det flera som önskar att gångstråket får belysning för promenader under mörka eftermiddagar och kvällar. Flera önskar också att gångstråket märks ut och förlängs samt att grillplatsen rustas upp och fler sittplatser placeras ut. Det föreslås att naturen och kultur- och fornlämningar bevaras.

Guldsandbivägen

Några enkätsvar föreslår att naturen bevaras samt att bänk och informationstavla om naturen placeras ut.

Rinna

Fler anlagda stigar och anslutningar mot centrum önskas samt sittplatser. Det föreslås också att stigen längs Sörån mellan hembygdsgården och Guldsandbivägen stabiliseras eftersom stigen lätt rasar. En ljudbarriär till motorvägen föreslås. Ett medborgarförslag (inkommen 2017-08-25) föreslår att det byggs en gångbro över Sörån i höjd med Guldsandbivägen, för att öka tillgängligheten.

Kommunen

Många enkätsvar önskar fler bänkar och sittplatser runtom i kommunen, att grönska, ängar och naturvärden bevaras samt att skogen i Bergadalen och närområdet bevaras. Några medborgarförslag har önskat en hundrastgård i kommunen.

Bilaga 1:

Observationsprotokoll

Som komplement till webbenkäten genomfördes även fältobservationer av tjänstepersoner på kommunen. Samtliga utpekade friytor besöktes och ett formulär fylldes då i för att dokumentera de värden och förhållanden som observerades. Formuläret utgjordes av två delar; dels ett kartverktyg där den besökta platsen registrerades, dels ett antal frågor som besvarades rörande varje friyta. Nedan presenteras dessa frågor:

Platsens namn

Datum och tid

Temperatur och väder

Storlek

Antal personer

- Antal kvinnor
- Antal män
- Antal barn
- Totalt antal personer

Typ av område

- Skog
- Jordbruk
- Natur
- Lekplats
- Vatten
- Idrott
- Gräs Torg
- Kyrkogård
- Park
- Annat

Rumslighet/barriär

- Öppen
- Halvöppen
- Halvsluten
- Sluten
- Annat

Markform

- Flackt
- Delvis kuperat
- Starkt kuperat
- Annat
- Markyta
- Berg
- Vatten
- Äng
- Gräs
- Grus
- Asfalt
- Plattor
- Gatsten
- Annat

Aktivitet/spår av aktivitet

Fysisk aktivitet:

- bollspel, bollek
- promenad
- pulka
- ridning
- löpträning
- skate
- Ingen fysisk aktivitet
- Annat
- Fysisk aktivitet - kommentar

Social aktivitet

- Folkliv
- Lugn plats/ rofyllt
- Evenemang
- Torghandel
- Sitta i solen
- Uteservering
- Grillning
- Picknick
- Ingen social aktivitet
- Annat
- Social aktivitet - kommentar

Vatten

- Bad
- Betraktar vattnet
- Inget vatten
- Annat
- Vatten - kommentar

Skönhet

- Blomprakt
- Kulturmiljö
- Utsikt
- Ingen skönhet
- Annat
- Skönhet - kommentar

Natur

- Grön oas
- Skogskänsla
- Vild natur
- Ingen natur
- Annat
- Natur - kommentar

Lek

- Lekplatslek
- Naturlek / parklek
- Ingen lek
- Annat
- Lek - kommentar

Näbarhet och orienterbarhet

- Gångstråk
- Övergångsställen
- Landmärken
- Sammanhållen struktur
- Möjligt att gå/cykla/åka kollektivt
- Annat
- Näbarhet och orienterbarhet - kommentar

Tillträde

- Offentlig karaktär
- Tydliga entréer
- Offentliga gator
- Offentliga verksamheter
- Barriärer
- Annat
- Tillträde - kommentar

Framkomlighet

- Bra gångsystem
- Sittplatser
- Annat
- Framkomlighet - kommentar

Trygghet och trivsel

- Trafiksäkerhet
- Överblickbart
- Leksäkert
- Hållbart
- Välskött
- God belysning
- Bullrigt
- Annat
- Trygghet och trivsel - kommentar

Bilaga 2:

Kategorisering av sociala värden

Det inkomna underlaget från sociotopkarteringens webbenkät beskrev olika platser sociala värden genom användningen av förutbestämda begrepp. Dessa begrepp har i vissa fall kategoriserats för att ge en bättre överblick över vad de olika områdena har för sociala värden. Nedan listas vilka sociala värden som ingår i respektive kategori:

Fysisk aktivitet

- bollspel, bollek
- promenad
- pulka
- ridning
- löptränar
- skate

Social aktivitet

- Folkliv
- Lugn plats/ rofyllt
- Evenemang
- Torghandel
- Sitta i solen
- Uteservering

- Grillning
- Picknick

Vatten

- Bad
- Betraktar vattnet

Skönhet

- Blomprakt
- Kulturmiljö
- Utsikt

Natur

- grön oas
- skogskänsla
- vild natur

Lek

- Lekplatslek
- Naturlek / parklek

Tillgänglighet och trygghet

Bilaga 3:

Varpås skogar

Varpås är ett grönområde som angränsar till Bollebygds tätort i öster. Hela Varpås skogar ingår inte i den geografiska avgränsningen för sociotopkarteringen och grönplanen. Inkomna synpunkter gällande Varpås skogar som inte inkluderas i den geografiska avgränsningen presenteras därför som en bilaga. Detta är ett sätt att säkerställa att synpunkterna tas tillvara, trots att de i detta fall rör områden utanför planens. Inkomna synpunkter utgörs av 8 enkätsvar, 1 mejl och 1 telefonsamtal.

Sociala värden:

Fysisk aktivitet

- Löptränar
- Promenad

Social aktivitet

- Lugn plats/ rofyllt
- Picknick
- Sitta i solen
- Grillning

Vatten

- En svarade att de betraktar vattnet.

Skönhet

- Utsikt
- En svarade kulturmiljö som en del av skönheten i området.

Natur

- Skogskänsla
- Vild natur
- Grön oas

Lek

- Naturlek/ parklek
- En svarade att de plockar svamp och cyklar mountainbike.

Transportmedel

- Till fots
- Cykel

Tillgänglighet

- 4 av 8 svarade att det är enkelt att ta sig till platsen
- 3 av 8 svarade att det delvis inte är enkelt att ta sig till platsen

Trygghet

- 7 av 8 svarade att de upplever platsen som trygg

Förbättringsförslag:

- Elljusspår/ motionsspår
- Utegymp vid återvinningsstationen vid Källevägen
- Bevara området som tätortsnära grönområde
- Grillplatser
- Framkomlighet
- Förbättra vägarna upp till skogen så fler kan få ta del av området
- Ta bort bommen mellan Erikstorp och Varpås
- Satsa på Björnskogsvallen med nytt klubbhus och spårcentral för motionsspår

Bilaga 4:

Medborgarundersökning 2017

En medborgarundersökning för rekreativområdet Rinna hölls sommaren 2017 i samband med detaljplanarbetet. Planarbetet har startats upp i omgångar och planuppdraget kvarstår. Syftet med medborgarundersökningen för Rinna var att undersöka möjligheten att utforma området till ett fritid- och rekreativområde. Undersökningen bestod av en enkät och totalt inkom 267 svar. Syftet var att ta reda på:

- Vad som anses vara viktigt i ett rekreativområde.
- Vilka områden kommuninvånarna använder idag för rekreation.
- Hur Rinnaområdet används idag samt hur området upplevs.
- Lämna egna förslag på vad de skulle vilja göra/ha i Rinnaområdet.

I denna bilaga redovisas en sammanfattning av de frågor som berör sociotopkarteringens frågor. Sammanfattningsvis är det snarlika svar från medborgarundersökningen från år 2017 och sociotopkarteringens enkät år 2023. I båda undersökningarna svarar merparten att de använder Rinnaområdet för promenader. I enkäten 2023 svarar ingen att de tar bilen till Rinnaområdet medan i undersökningen 2017 är det ungefär lika många som går till området som åker bil. I båda undersökningarna tycker majoriteten att det är enkelt att ta sig till platsen.

Rinnaområdet är stort och det kan vara en förklaring till varför inte fler lyfte bulleråtgärder som förbättringsförslag och varför det inte var tydligt i undersökningen 2017 om invånarna upplevde området som bullerstört.

Frågor om Rinnaområdet:

- 1. På vilket sätt använder du Rinnaområdet idag (2017)?**
 - Promenad
 - Hundpromenad
 - Löpning
 - Cykling
- 2. Hur tar du dig till området?**
 - Nästan 70 personer svarade går eller promenerar
 - Nästan 60 personer svarade Åker bil
- 3. Upplever du att det är svårt att hitta i Rinnaområdet eller veta var man befinner sig? (snarlik fråga i enkäten 2023)**
 - Majoriteten svarar nej.
- 4. Vad tycker du är viktigast att man ska kunna göra i Rinnaområdet? (förbättringsförslag)**
 - Promenader
 - Vara nära vatten
 - Motion, jogga, springa, utegym
- 5. Vilken tid på dygnet besöker du oftast området? (inte en fråga i enkäten 2023)**
 - Kl.17-21
- 6. Hur ofta besöker du Rinnaområdet? Om du svarar ”mer sällan än en gång i månaden” och ”mycket sällan” finns det någon orsak till att du inte besöker området? (inte en fråga i enkäten 2023)**
 - Finns inget att göra där
 - Oljud från motorväg
 - Använder andra områden
- 7. Upplever du att Rinnaområdet är stört av buller från riksväg 40? (inte en fråga i enkäten 2023)**
 - Ungefär lika många svarar ja som nej.

Övergripande frågor:

- 9. Hur upplever du tillgången till friluft- och rekreativområden i Bollebygds tätort?**
 - Nästan hälften svarade dåligt, en fjärdedel mycket dåligt och en fjärdedel bra.
- 10. Vad tycker du är viktigast i ett friluft- och rekreativområde?**
 - Motion och idrott
 - Vegetation
 - Lek
 - Händelser
 - Lugn
 - Vatten
- 11. Vad brukar du göra i ett friluft- och rekreativområde?**
 - Promenera
 - Träna
 - Jogga
 - Cykla
 - Njuta av naturen
 - Umgås
 - Idrotta-bollsporter
 - Picknick
 - Leka med barnen
- 12. Upplever du att något saknas i de områden du besöker?**
 - Motionsslinga
 - Lekplatser
 - Grillplatser/ Yta för picknick

*Ledande experter
för en levande värld.*

**BOLLEBYGDS
KOMMUN**

Rapport
**Analys av ekosystemtjänster inom Bollebygd
tätort**
Bollebygds kommun

Titel: Analys av ekosystemtjänster inom Bollebygd tätort

Version: 1

Datum: 2023-11-14

Uppdragsgivare: Bollebygds kommun

Uppdragsnummer: 2068-01

Dokumentnamn: Ekosystemtjänstanalys_Bollebygd_EnviroPlan-ning_2023

Rapport genomförd av: Dennis Jonason & Sofia Berg

Rapport verifierad av: Dennis Jonason

Bilder: EnviroPlanning AB

EnviroPlanning AB har på uppdrag av Bollebygd kommun genomfört en analys av ekosystemtjänster inom tätorten. Analysen har utförts genom en semi-kvantitativ värdering (högt, påtagligt eller visst värde) av grönytors betydelse för ekosystemtjänsterna biologisk mångfald, pollinering, bullerreglering, luftrening, flödesreglering och rekreation. Resultatet ska utgöra ett underlag vid uppdateringen av kommunens grönplan som underlättar och vägleder vid bedömning av framtida exploateringar, med strategier för att utveckla grönområden, gröna samband och ekosystemtjänster. Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA) är medfinansierare för genomförandet av projektet.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Ekosystemtjänster.....	1
1.2	Uppdraget.....	3
2	Metod	4
2.1	Projektområde.....	4
2.2	Ingående ekosystemtjänster.....	4
2.3	Värdering av ekosystemtjänster.....	6
3	Resultat	8
3.1	Biologisk mångfald.....	8
3.2	Pollinering.....	9
3.3	Bullerreglering.....	10
3.4	Luftrening.....	11
3.5	Flödesreglering.....	12
3.6	Rekreation.....	13
4	Tillämpning av ekosystemtjänstanalysen	14
5	Referenser	15

1 Inledning

1.1 Ekosystemtjänster

Ekosystemen har enorm betydelse för människans välbefinnande och överlevnad genom de nyttor – ekosystemtjänster – de tillhandahåller. Begreppet myntades i syfte att påminna om människans beroende av naturen och definieras som *ekosystemens direkta och indirekta bidrag till människors välbefinnande* (Millennium Ecosystem Assessment, 2005; TEEB, 2012).

Ekosystemtjänster delas vanligen in i kategorierna försörjande, reglerande, kulturella och stödjande. De stödjande tjänsterna såsom biologisk mångfald, fotosyntes och olika kretslopp utgör förutsättningarna för att övriga tjänster ska fungera. De reglerande ekosystemtjänsterna härstammar från ekosystemens grundläggande funktioner som pollinering och vattenrening, försörjande ekosystemtjänster genererar produkter som människan kan använda, medan kulturella ekosystemtjänster är immateriella tjänster som uppstår i interaktion med människan (Figur 1).

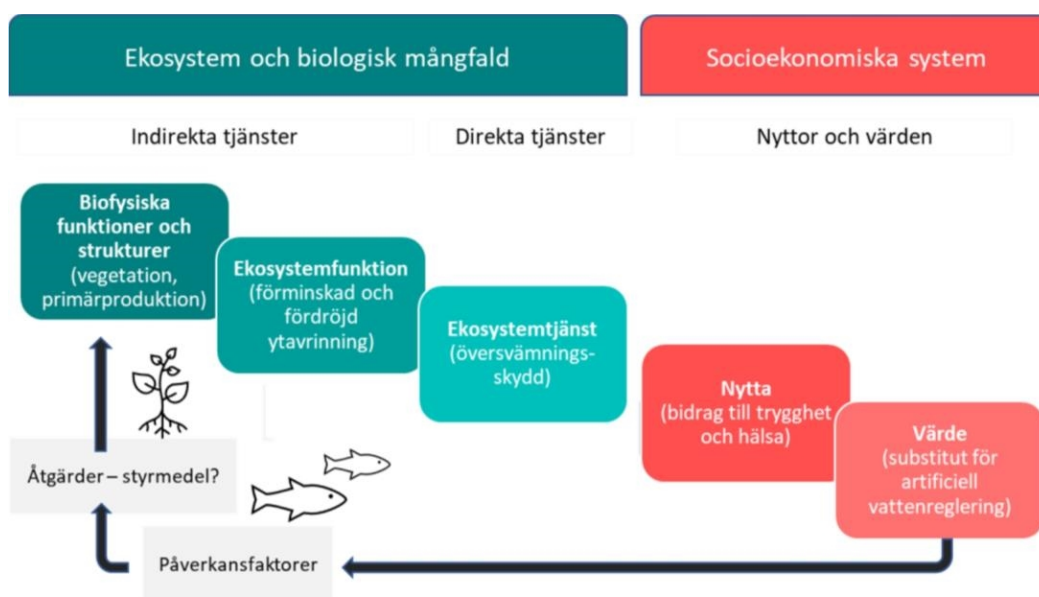
Figur 1. Beskrivning av stödjande, försörjande, kulturella och reglerande ekosystemtjänster.

Förväntningar på att myndigheter, kommuner, företag och organisationer ska värdera och ta hänsyn till ekosystemtjänster ökar och finns upptaget i etappmålet för Hållbar stadsutveckling, som är en del av de svenska miljömålen och anger att:

”En majoritet av kommunerna ska senast år 2025 ta tillvara och integrera stadsgörnska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter.”

Etappmålet syftar till att möjliggöra för hållbar stadsutveckling och är definierat för att förenkla processen med att nå generationsmålet och miljömålen (Sveriges miljömål, 2023).

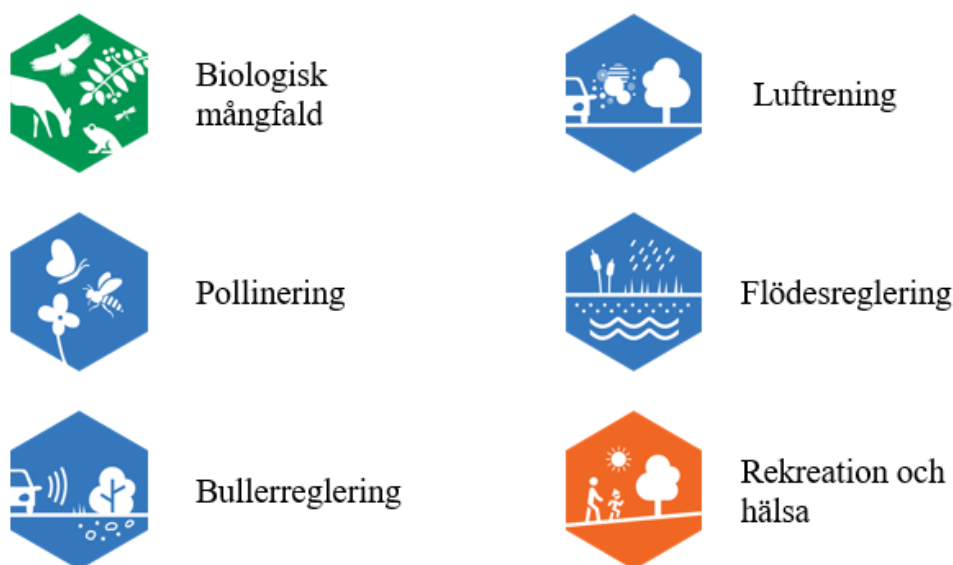
Betydelsen av ekosystemtjänster i samhällsplanering kan illustreras med hjälp av kaskadmodellen som visar på en stegvis koppling mellan ekologiska strukturer och funktioner, ekosystemtjänster och samhällsnyttor (Figur 2)

Figur 2. Kaskadmodellen som visar relationen mellan ekosystemet och socioekonomiska och ekonomiska värden. Figur efter illustration i Naturvårdsverket 2017.

1.2 Uppdraget

EnviroPlanning AB har fått i uppdrag av Bollebygds kommun, genom statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA), att utföra en ekosystemtjänstanalys som karterar, värderar och visualiserar ekosystemtjänster inom tätorten. De ekosystemtjänster som ingått är sådana som anses vara av särskild betydelse inom städer och har valts ut i samråd med representanter från Bollebygd kommun (Figur 3).

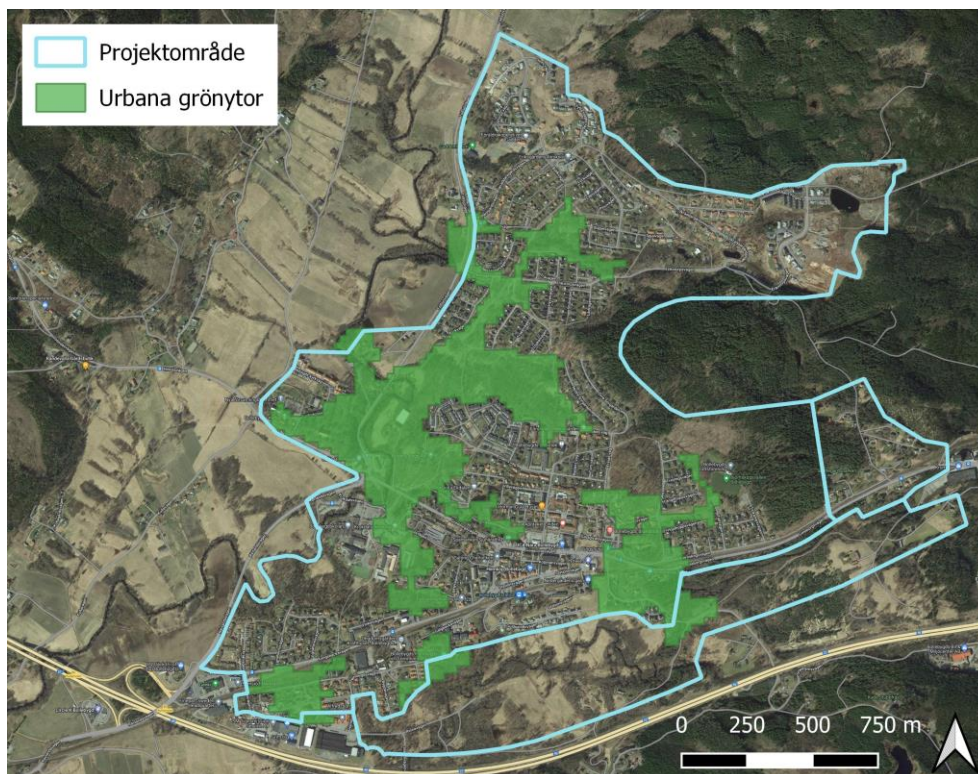
Figur 3. Utvalda ekosystemtjänster som ingår i analysen. Ikoner från The New Division/Boverket (CC BY-ND 4.0.)

Syftet med uppdraget är att identifiera och analysera olika grönytors betydelse för förmedlingen av ovan nämnda ekosystemtjänster. Resultatet ska utgöra ett underlag vid framtagandet av kommunens grönplan, som i sin tur ska bilda ett planeringsunderlag som underlättar och vägleder vid bedömning av framtida exploateringar. Grönplanen syftar även till att innehålla strategier för att utveckla grönområden och gröna samband inom kommunen, samt uppmärksamma ytor av betydelse för viktiga ekosystemtjänster.

2 Metod

2.1 Projektområde

Inom projektområdet Bollebygd tätort finns ytor som enligt nationell marktäckedata klassas som urbana grönytor (Figur 4). Kartmaterialet tillhandahålls av Naturvårdsverket och inkluderar vegetationsrika områden inom tätorter såsom parker, gräsfält, kyrkogårdar, koloniområden och skogsområden. Minsta redovisningsenhet är 2 ha där >70% ska utgöras av vegetation medan resterande yta kan bestå av byggnader och andra artificiellt hårdgjorda ytor (Naturvårdsverket, 2014). Karteringen av ekosystemtjänster har utgått från dessa områden, men har även inkluderat andra grönytor inom projektområdet som inte omfattas av Naturvårdsverkets definition men som ändå anses fylla en betydelsefull roll för förmedlingen av ekosystemtjänster.

Figur 4. Urbana grönytor inom projektområdet.

2.2 Ingående ekosystemtjänster

Sex ekosystemtjänster har ingått i analysen, utvalda i samråd med kommunen efter deras särskilda betydelse inom Bollebygds urbana miljöer, vilket gör dem till värdefulla verktyg i den kommunala planprocessen.

Biologisk mångfald

Biologisk mångfald, det vill säga variationsrikedomen bland levande organismer, är en stödjande ekosystemtjänst som på ett eller annat sätt utgör förutsättning för alla andra ekosystemtjänster. Ett exempel är insekter som behövs för att pollinerings-tjänsten ska fungera och således för produktionen av mat. Ett annat är träd och buskar som bland annat bidrar till rekreation och hälsa, liksom djurlivet som håller till i dessa.

Pollinering

Pollinerande insekter är avgörande för en stor del av vår matproduktion. Det gäller inte enbart på landsbygden utan även i urbana trädgårdar och kolonilottor. Även det vilda växtlivet är i mycket stor omfattning beroende av insektspollinering, som i sin tur bidrar med blomsterprakt och andra nyttor för oss människor.

Bullerreglering

Att minimera buller eller att minska den negativa upplevelsen av buller, är framför allt i stadsmiljöer av särskild betydelse då det annars kan orsaka negativa hälsoeffekter såsom sömnsvårigheter och på sikt hjärt-kärlsjukdomar. Olika former av grönska såsom gräsytor, träd och planteringar fyller här en viktig roll genom att absorbera ljud. Samtidigt fungerar exempelvis träd som habitat till fåglar, vars sång kan maskera sådant ljud som annars kan upplevas som obehagligt.

Luftrening

Träd och annan grönska har luftrenande förmåga genom att de fångar upp skadliga partiklar från exempelvis vägtrafiken, vilka annars har en hälsovådlig effekt. Partiklarna spolas sedan bort av regn och undviker således att hamna i människors luftvägar. Grönska kan även rena luften från gasformiga luftföroreningar såsom marknära ozon, kväveoxider och koldioxid, samtidigt som syrgas frisläpps. Olika träd samt var och hur de står formerade har betydelse för luftreningskapaciteten. Kunskapen om detta i kommunala planeringsprocesser kan således leda till renare luft.

Flödesreglering

Klimatförändringarna förutspås leda till mer och kraftfullare regn i vår del av världen. Städer är sårbara gentemot större vattenmängder på grund av stor andel hårdgjord yta som orsakar ansamling av vatten och således risk för översvämning, erosion och materiella skador. Problemet kan reduceras med hjälp av icke-hårdgjorda ytor såsom gräsmattor och skogar där vattnet kan infiltrera marken eller sugas upp av träd och andra växter. Tack vare det kan skadliga toppar i flödesmängder regleras och kostsam utbyggnad av befintliga dagvattensystem undvikas. Även sjöar och vattendrag fyller en viktig reglerande funktion i detta avseende.

Rekreation

Naturmiljöer med sin variationsrikedom av former, färger, dofter, ljud och upplevelser bidrar positivt till människans rekreation och hälsa på flera plan. Bland annat uppmuntrar det till motion och sociala samspel såsom promenader och svampplockning. Även ljud från naturen såsom fågelsång har betydelse för människors välmående, inte minst för stadsbor då forskning påvisat tydligt avstressande effekt av detta. Stadsnära skogar, grönska och biologisk mångfald samspelar därför i denna kulturella ekosystemtjänst.

2.3 Värdering av ekosystemtjänster

Syftet med en ekosystemtjänstanalys är att identifiera, kartlägga eller värdera ekosystemtjänster för att skapa en mer effektiv och hållbar förvaltning av ekosystemen. Värdering av ekosystemtjänster är viktigt för att skapa förståelse över människans beroende av dem och för att vi ska se på naturen utifrån olika synsätt. Utan, eller med underskattad, värdering riskerar förmedlingen av ekosystemtjänster att få låg prioritet i beslutsprocesser, vilket i slutändan äventyrar välbefinnandet hos nuvarande och kommande generationer. Korrekt värdering kan å andra sidan vägleda beslutsfattandet genom avvägningar av olika alternativ. Värdering av ekosystemtjänster kan således ses som vitalt för arbetet för en hållbar utveckling (Naturvårdsverket, 2015).

Naturvårdsverket har utformat en guide för värdering av ekosystemtjänster (Naturvårdsverket, 2015). Enligt den kan en värdering ske på olika sätt:

- **Kvalitativ värdering:** Värden uttrycks i ord. Exempelvis hur experter eller allmänhet tycker i en viss fråga eller hur något (ett naturområde etcetera) upplevs.
- **Semi-kvantitativ värdering:** Värden uttrycks i en poängskala eller i beskrivande ord, exempelvis från 1–5 eller från lågt till högt.
- **Kvantitativ värdering:** Värden uttrycks genom någon fysisk enhet eller indikator, till exempel mängden råvaror som produceras under en viss period eller antalet besök till ett rekreationsområde.
- **Monetär värdering** – värden uttrycks monetärt, om möjligt.

I det här uppdraget har värderingen av ett områdes förutsättningar att leverera ekosystemtjänster skett semi-kvantitativt enligt kriterier i Tabell 1. Olika grönytors förmåga att uppfylla kriterierna identifierades genom fältbesök 16–18 maj 2023 av Dennis Jonason, Sofia Berg, Emma Håkansson och Simon Rasmussen, EnviroPlanning AB.

Tabell 1. Kriterier för kvantitativ värdering av ekosystemtjänster.

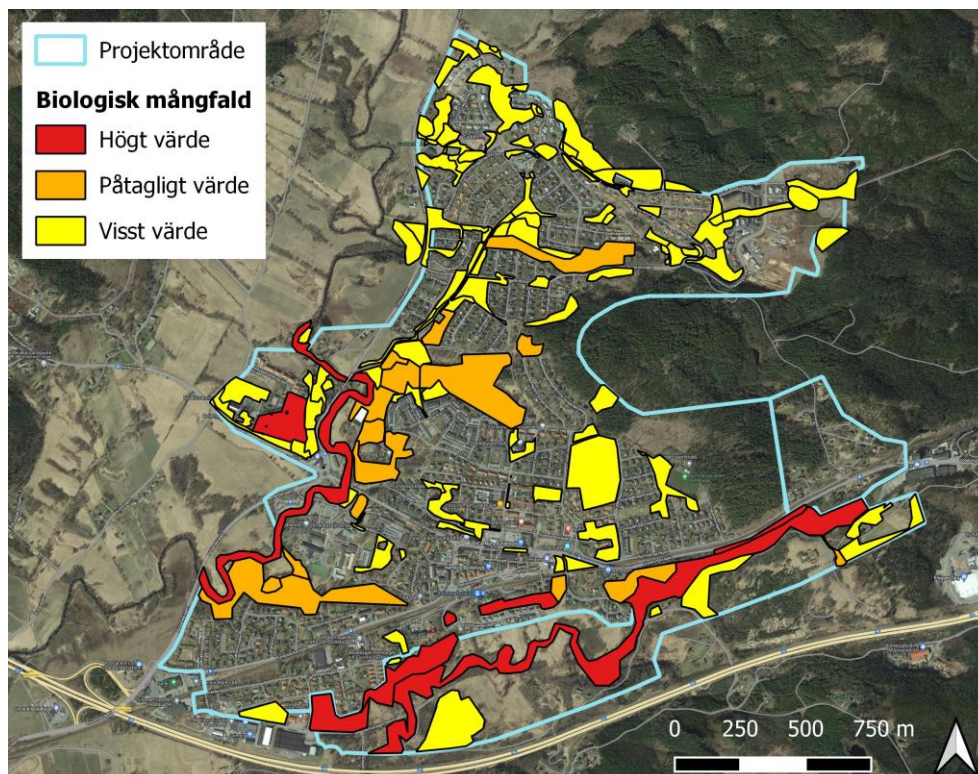
Ekosystem-tjänst	Stor betydelse – klass 1	Påtaglig betydelse – klass 2	Viss betydelse – klass 3
Biologisk mångfald	Områden som hyser högsta eller högt naturvärde (klass 1 och 2) enligt SIS standard för naturvärdesinventering.	Områden som hyser påtagligt naturvärde (klass 3) enligt SIS standard för naturvärdesinventering.	Områden som hyser visst naturvärde (klass 4) enligt SIS standard för naturvärdesinventering.
Pollinering	Stor förekomst av blomrika strukturer (ej invasiva arter) Och/eller Flera småbiotoper för övervintring och boplatser (rösen, sandmarker, hålträd, m.fl.)	Flera förekomster av blomrika strukturer Och/eller Övervintringsområden eller boplatser för pollinerare	Viss förekomst av blomrika strukturer Och/eller Viss förekomst av övervintringsområden eller boplatser
Bullerreglering	Skog eller stor förekomst av äldre träd och buskar på mjuk mark	Förekomst av äldre träd och buskar på hårdjord mark Och/eller Mjuk mark med förekomster av yngre träd och buskar	Förekomst av yngre träd och buskar på hårdjord mark Och/eller Mjuk mark med enstaka träd och buskar
Luftrening	Blandskog Lövskog Stora lövträd	Barrskog Stora barrträd	Öppen mark med vegetation Och/eller Yngre träd
Flödesreglering	Sjö, vattendrag, större våtmark (> 1ha)	Skogar på mjuk mark Mindre våtmarker (<1ha) Områden med flertal stora träd	Gräsytor Områden med yngre träd Enstaka äldre träd Småvatten
Rekreation	Bedömningen utgår från följande åtta kriterier: <ul style="list-style-type: none"> - Stora, höga träd - Skogskänsla (halvöppen skog av naturlig karaktär) - Vyer, öppna landskap - Vatten - Biologisk mångfald - Mötesplats - Aktiviteter (bad, bärplockning, bergsklättring, etcetera) - Tillgänglighet (inom platsen, ej till platsen) Ett område med 1–3 kriterier tilldelas visst värde, 4–5 kriterier påtagligt värde och 6–8 kriterier högt värde.		

3 Resultat

Ekosystemtjänstanalysen redovisas i form av denna rapport med kartor som visualiserar respektive ekosystemtjänsts värde (visst, påtagligt eller högt) inom projektområdet, samt med tillhörande geodata (.shp) för vidare tillämpningar av kommunen.

3.1 Biologisk mångfald

De områden med störst värde för biologisk mångfald sammanfaller med de områden som pekats ut i den naturvärdesinventering som nyligen utförts inom samma projektområde (Figur 5; EnviroPlanning, 2023). Vattendragen Sörån och Nolån med omgivande svämplan, träd och buskar är särskilt betydelsefulla genom att de bidrar med en rad olika livsmiljöer för både vatten- och landlevande arter. Även torrbackarna söder om tågstationen vid Guldsandbivägen, som i naturvärdesinventeringen tillhavs högsta naturvärde (klass 1), framhävs i analysen. Detta tack vare den artrika flora som i kombination med den sandrika miljön skapar mycket goda förutsättningar för bland annat många insekter.

Figur 5. Värdet av ekosystemtjänsten biologisk mångfald inom Bollebygd tätort.

I dagsläget sker vissa restaureringsinsatser av naturen inom kommunen, vilka över tid kommer att bidra till högre värden för biologisk mångfald. Naturmiljön runt vattentornet är ett exempel på det där yngre ekar frihuggits och

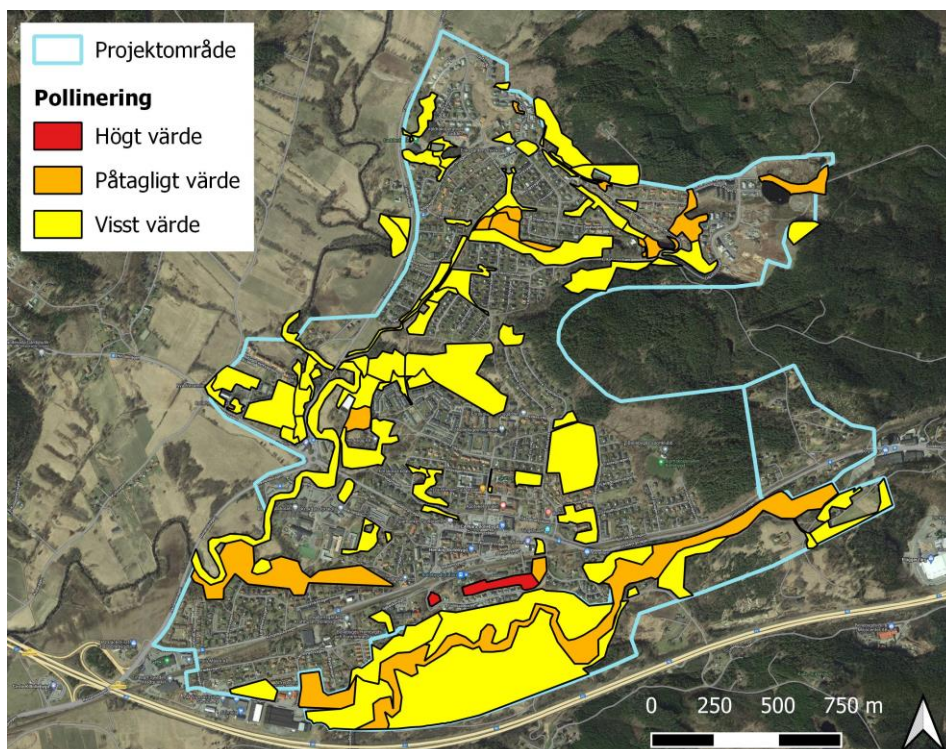
marken gjorts mer solbelyst. Även andra områden såsom skogsområdet vid discgolfbanan skulle gynnas av sådana insatser. Över lag kan sägas att ju större ett område är, desto mer bidrar det till den biologiska mångfalden. Vid framtida exploateringar det därför viktigt att ha en strategi som inte bidrar till ökad fragmentering av grönytorna.

3.2 Pollinering

För ekosystemtjänsten pollinering utgör torrbackarna vid Guldsandbivägen det enda området som fått högt värde (Figur 5). I tätorter förekommer sällan blomrika miljöer som artrika vägkanter eller naturbetesmarker så resultatet var väntat. Däremot bidrar ofta villaträdgårdar positivt till pollinerande insekter genom rabatter och fruktträd, men dessa har inte ingått i denna analys.

För kommunen finns flera relativt enkla åtgärder för att gynna pollinatörer:

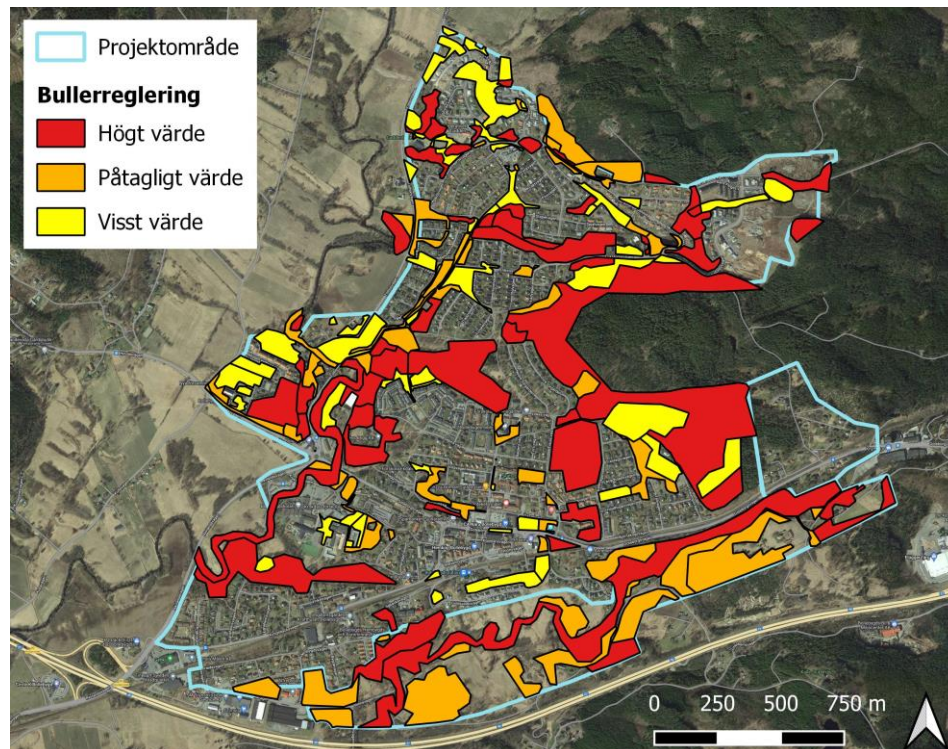
- Välj i första hand blommande växter framför rent dekorativa i offentliga rabatter, samt blommande träd såsom rönn, oxel och lind.
- Använd växter med olika blomningstid så att det finns tillgång till nektar och pollen under hela säsongen, från tidig vår till sen höst.
- Välj växter med dokumenterad hög attraktionskraft och som kan bidra med högkvalitativ och riklig nektar och pollen, exempelvis honungsört och klintväxter. Läs mer om lämpliga växter i Gustavsson (2022).
- Värna sälgar som tidig pollenresurs på våren.

Figur 5. Värde av ekosystemtjänsten pollinering inom Bollebygd tätort.

3.3 Bullerreglering

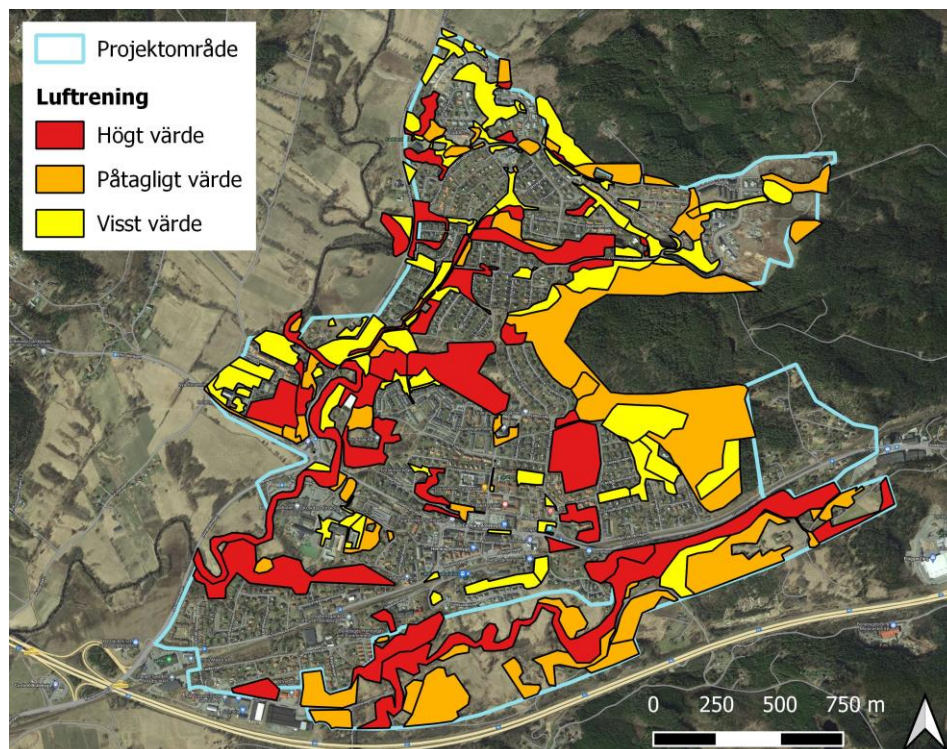
Bollebygds tätort har förhållandevis mycket grönytor som kan bidra till bullerreglering (Figur 6). Stora som små områden har tilldelats högt värde för tjänsten, men det är viktigt att betona att ju större ett område är desto högre bullerreglerande kapacitet har det. De största grönytorna är därmed särskilt värdefulla och påverkas i mindre grad av kanteffekter, vilket samstämmer med rekommendationerna för biologisk mångfald. Att säkerställa hög grad av grönska inom tätorten bidrar till effektiv bullerreglering och bidrar samtidigt positivt till övriga ekosystemtjänster.

Figur 6. Värdet av ekosystemtjänsten bullerreglering inom Bollebygd tätort.

3.4 Luftrening

Den bullerreglerande kapaciteten kopplar starkt till den luftrenande (Figur 7), då samma strukturer i form av träd, buskar och lövtäcke samspelar. Mindre skillnader kan förekomma exempelvis beroende på vilka trädslag grönyttorna består av. Störst betydelse har stora lövträd vars omfattande bladyta kan fånga upp många luftburna föroreningar. Funktionen är dock sämre vintertid, varför inslag av barrträd och vintergröna buskar även bör finnas. En mångfald av arter och strukturer är därför att föredra.

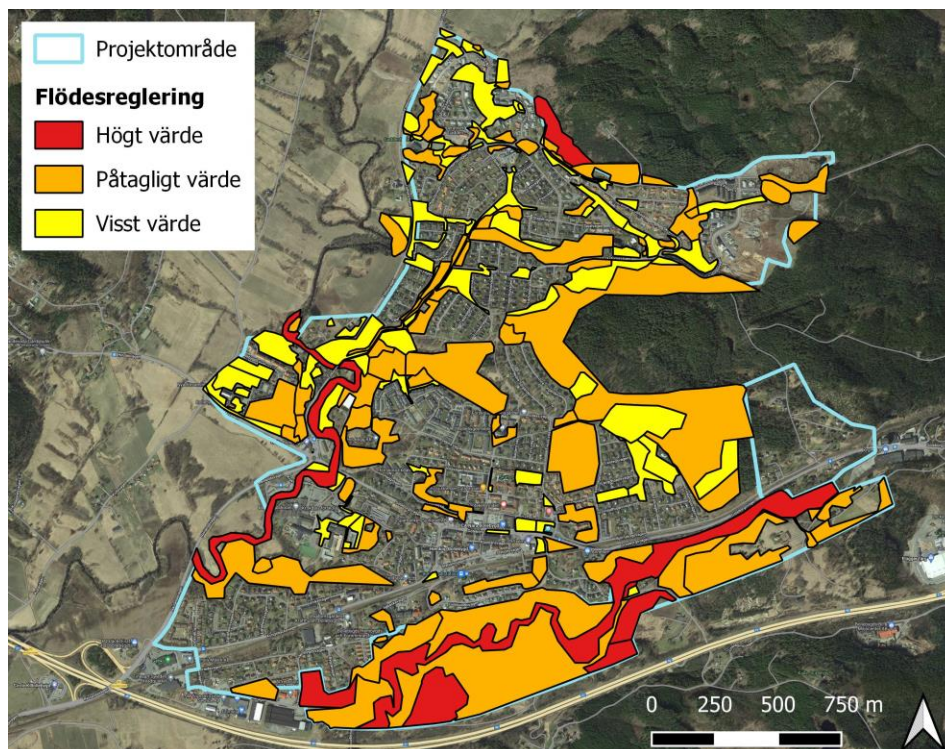

Figur 7. Värdet av ekosystemtjänsten luftrening inom Bollebygd tätort.

3.5 Flödesreglering

All form av grönyta har någon form av flödesreglerande kapacitet. Det kan exempelvis ske genom att vatten infiltrerar marken till skillnad från att det rinner av en hårdgjord yta, att växtlighet suger upp vattnet eller att marker såsom sumpskogar och kärr tillåter magasinering utan att skada uppstår på naturmiljön. På så sätt bromsas vattnet i sin vidare färd och flödestoppar kan med större sannolikhet undvikas. Blåstrukturer såsom vattendrag och dammar är särskilt viktiga då de kan ha möjlighet att magasinera och/eller föra mycket stora volymer vatten vidare på ett säkert sätt. Sörån och Nolån ges därför högt flödesreglerande värde i det avseendet (Figur 8). Viktigt är dock att betona att det inte enbart är själva vattenfåran som är av betydelse utan även omgivande svämplan över vilket vattennivån tillåts stiga.

För att stärka ekosystemtjänsten flödesreglering inom framtida detaljplaner är öppna dagvattenlösningar att föredra framför kulverterade. Med rätt utformning och skötsel har dessa möjlighet att omhänderta och bromsa stora mängder vatten, samtidigt som de kan tillföra positiva effekter för biologisk mångfald med földeffekter på exempelvis pollinering samt bidra till trivsamma miljöer av värde för rekreation.

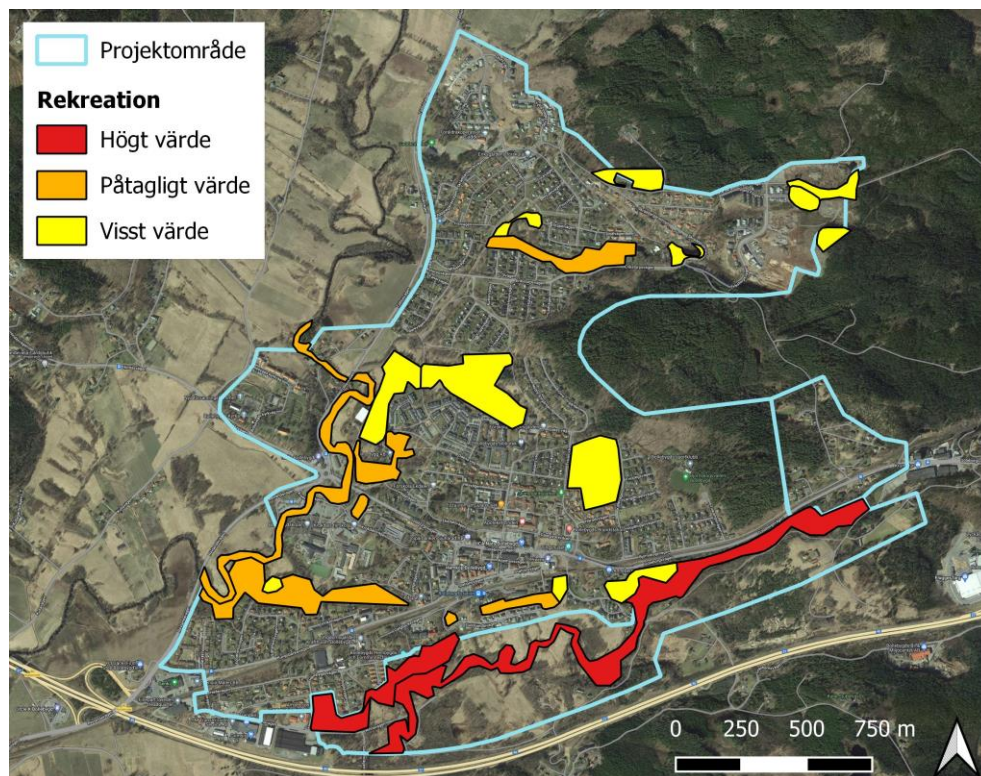

Figur 8. Värde av ekosystemtjänsten flödesreglering inom Bollebygd tätort.

3.6 Rekreation

Söråns strömmande vatten, omgivande skogar, ett rikt växt- och djurliv och relativt god tillgänglighet ger även högt värde med avseende på ekosystemtjänsten rekreation (Figur 9). Nolån har till viss del motsvarande förutsättningar, men dess stadsnära läge och mindre grad av naturlighet minskar rekreationsvärdet till påtagligt. Påtagliga värden förekommer även exempelvis vid de artrika torrbackarna söder om stationen samt i skogen som omgärdar discgolfbanan. Just discgolfbanan är ett utmärkt exempel på hur ett grönområde kan tillgänglighetsanpassas utan att det för den delen mister sin naturlighet, vilket är en strategi att värna högt.

Det går även att öka naturligheten på områden för att göra dem mer attraktiva för rekreation. Exempelvis finns en enförmig och mörk granproduktionsskog strax norr om vattentornet. I stället för att kalavverka skogen när den dagen kommer så kan plockhuggning vara ett alternativ. Genom att inte ta ner alla träd kan en känsla av skog bevaras samtidigt som nya miljöer kan uppstå i gläntor som bildas. Det skapar en variation som kan komma till glädje för både människor och djur!

Figur 8. Värdet av ekosystemtjänsten rekreation inom Bollebygd tätort.

4 Tillämpning av ekosystemtjänstanalysen

Ekosystemtjänstanalysens primära syfte är att utgöra vägledande redskap vid kommunala planprocesser för att exempelvis kunna prioritera vissa områden framför andra vid exploatering. Redan idag tas hänsyn till faktorer såsom fornminnen, bullernivåer och naturvärden, och ekosystemtjänstanalysen utgör här ytterligare ett verktyg med informationsunderlag för att förfina urvalsprocessen.

Att helt undgå att påverka förmedlingen av ekosystemtjänster vid exploatering kan vara svårt, men ekosystemtjänstanalysen kan underlätta för att minimera de negativa följderna. Ekosystemtjänstanalysen ger även kunskaper om vad som eventuellt ”byggs bort”, vilket är avgörande för att rätt kompensationsåtgärder kan genomföras.

Det är viktigt att inte bara utgå från hur en ekosystemtjänst kan komma att påverkas, utan det bör ske med alla ekosystemtjänster simultant för att en helhetsbild ska kunna ges. Detta för att ett område kan sakna betydelse för förmedlingen av en ekosystemtjänst men ha mycket hög betydelse för en annan.

5 Referenser

- EnviroPlanning, 2023. Naturvärdesinventering inom Bollebygd tätort.
- Gustavsson, B., 2022. Blommor för bin – en sammanställning av olika örter attraktionsvärde för bin. JO22:6 Jordbruksverket. Jordbruksverket, 2022.
- Millennium Ecosystem Assessment. (2005). *Ecosystems and human well-being: synthesis*. Island Press, Washington DC.
- Naturvårdsverket. (2014. Svenska Marktäckedata – produktbeskrivning. Utgåva 1.1. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket, 2015. Guide för värdering av ekosystemtjänster. Rapport 6690. Naturvårdsverket, Stockholm
- Naturvårdsverket, 2017. Ekosystemtjänstförteckning med inventering av dataunderlag. Rapport 6797. Naturvårdsverket, Stockholm.
- TEEB, 2012. The Economics of Ecosystems and Biodiversity: Ecological and economic foundations. Earthscan, London, UK, and Washington DC, USA.
- Sveriges miljömål, 2023.
<https://www.sverigesmiljomal.se/etappmalen/integrering-av-stadsgronska-och-ekosystemtjanster-i-urbana-miljoer/> (2023-09-26)

§160

KS2020/24

Översiktsplan Bollebygds kommun - Fördjupad översiktsplan grönområden

Beslut

- 1) Kommunfullmäktige beslutar om ändrat uppdrag för fördjupad översiktsplan grönområden till uppdrag om att ta fram grönplan inom översiktsplanens områden T1, T5 och TGU1 (antagandehandling 2021-10-25).
- 2) Kommunfullmäktige beslutar att resterande delar av kommunen kan studeras i kompletterande uppdrag i senare etapper.

Ärendet

I samband med att kommunfullmäktige antog översiktsplan för kommunen i mars 2022 beslutade fullmäktige också att samhällsbyggnadsnämnden ska ta fram en fördjupad översiktsplan för grönområden. Samhällsbyggnadsförvaltningen upplever dock ottydligheter och motsättningar i uppdraget som anger ”fördjupad översiktsplan gällande grönområden”. En fördjupad översiktsplan hanterar samma frågor som översiktsplanen men på ett mindre geografiskt område och mer i detalj. Ett tematiskt tillägg av översiktsplanen hanterar en tematisk fråga exempelvis grönområden. Utifrån den begreppsdefinitionen anser förvaltningen därför att uppdraget innefattar två olika uppdrag. Därför bör kommunfullmäktige omformulera och precisera uppdraget.

En grönplan beräknas att ta cirka ett år i projekttid att framställa och utredningskostnader bedöms uppgå till cirka 1,5 miljoner kronor. Arbetskostnader för kommunens tjänstepersoner tas ur ordinarie personalpost och arbetskostnad för konsultstöd tas ur egen post. En grönplan är inte lika resurskrävande som en fördjupad översiktsplan och därför blir det lägre utredning- och arbetskostnader för en grönplan.

Samhällsbyggnadsnämnden har behandlat ärendet på sammanträde 2022-10-17, § 183, och föreslår följande: 1) Samhällsbyggnadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar om ändrat uppdrag för fördjupad översiktsplan grönområden till uppdrag om att ta fram grönplan inom översiktsplanens områden T1, T5 och TGU1 (antagandehandling 2021-10-25).

2) Samhällsbyggnadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige beslutar att resterande delar av kommunen kan studeras i kompletterande uppdrag i senare etapper.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tillstyrker samhällsbyggnadsnämndens förslag;

- 1) Kommunfullmäktige beslutar om ändrat uppdrag för fördjupad översiktsplan grönområden till

uppdrag om att ta fram grönplan inom översiktsplanens områden T1, T5 och TGU1 (antagandehandling 2021-10-25).

2) Kommunfullmäktige beslutar att resterande delar av kommunen kan studeras i kompletterande uppdrag i senare etapper.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- §235 KS Översiktsplan Bollebygds kommun - Fördjupad översiktsplan grönområden
- §183 SBN Fördjupad översiktsplan grönområden(SBN2022177-4)
- Geografisk avgränsning(SBN2022177-3)
- Ändrat uppdrag för FÖP grönområden(SBN2022177-2)
- §30 Kf Antagande av översiktsplan för Bollebygds kommun

Skickas till

Samhällsbyggnadsnämnden

4. Revidering av delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen KS2023/117

§27

KS2023/117

Revidering av delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen antar delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen, enligt upprättat förslag daterat 2024-02-01. Kommunstyrelsen upphäver samtidigt beslut om tidigare delegeringsordning, antagen av kommunstyrelsen 2023-09-26, § 160.

Ärendet

Nuvarande delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen fastställdes senast i september 2023. Kommunstyrelseförvaltningen ser ett behov av att dokumentet revideras på flera delområden. Dels har kommunstyrelseförvaltningens interna organisation ändrats på så vis att hela plan- och exploateringsavdelningen från och med 2024-01-01 flyttats över till kommunstyrelsen genom av fullmäktige antagen nämnds- och förvaltningsorganisationsförändring. Hos kommunstyrelseförvaltningen har även en del tjänster ändrats, och nya tjänster tillkommit, dels finns behov av att justera samt lägga till ett antal punkter i delegeringsordningen. Ändringsförslagen framgår av färgmarkeringar i dokumentet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen, enligt upprättat förslag daterat 2024-02-01. Kommunstyrelsen upphäver samtidigt beslut om tidigare delegeringsordning, antagen av kommunstyrelsen 2023-09-26, § 160.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Revidering av delegeringsordning för kommunstyrelsen
- Kommunstyrelsens delegeringsföreskrifter och delegeringsordning, reviderad jan 2024

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Fastställt: Kommunstyrelsen
2023-09-26, § 160
Gäller för: Kommunstyrelsen
Dokumentansvarig: Kanslichef
Reviderad: 2024-02-27, § x

Dnr KS2023/117

Delegeringsföreskrifter och delegeringsordning för kommunstyrelsen i Bollebygds kommun

1. Delegeringsföreskrifter

1.1 Delegering och delegeringsförteckning

Enligt kommunallagen kan en nämnd överföra sin beslutanderätt till en delegat. Delegering får ske till ett utskott, en ledamot, en ersättare eller till en anställd, att på nämndens vägnar besluta i ett visst ärende eller viss grupp av ärenden. Bestämmelser om delegering finns i kommunallagens 6 kap 37-41 §§ och 7 kap 5-8 §§.

Med delegeringsförteckning menas en förteckning över de ärenden nämnden har delegerat.

1.2 Vad kan inte delegeras?

Beslutanderätten får inte delegeras när det gäller

- ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
- framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
- ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
- ärenden som väckts genom medborgarförslag och som lämnats över till nämnden, eller
- ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

1.3 Delegeringsbeslut

Genom att delegera flyttas beslutanderätten från nämnden till delegaten. Delegaten träder helt i nämndens ställe och beslutar i nämndens namn. Nämnden kan inte ändra beslutet. Nämnden kan emellertid återkalla den givna beslutanderätten. Det kan göras generellt för en viss grupp av ärenden, för en viss delegat eller för ett visst ärende. Nämnden kan också genom eget handlande föregripa ett beslut i ett enskilt ärende genom att själv ta över ärendet och fatta beslut. Det bör endast ske i ärenden som nämnden bedömer vara av principiell betydelse.

Om delegaten finner att ett ärende inom delegeringsuppdraget är av större vikt eller av principiell betydelse ska ärendet lämnas till nämnden för avgörande och beslut.

1.4 Redovisning av delegeringsbeslut

Alla beslut som fattas med stöd av delegering från nämnden eller förvaltningschefen ska redovisar/anmälas till nämnden vid närmast påföljande sammanträde.

Av beslutet ska det framgå beslutsfattare, beslutsdatum, hänvisning till delegeringsordning och beslutets innebörd (vem/vad det berör). Anvisningar om hur beslut redovisas till nämnd finns i InfoCaption.

1.5 Vidaredelegering

Förvaltningschefen får vidaredelegera ärenden till underställd anställd. Nämnden ska ha vetskap om vem som har fått beslutanderätten. Beslut som fattas efter vidaredelegering anmäls till förvaltningschefen och nämnden. Vidaredelegerad beslutanderätt kan återkallas av såväl förvaltningschefen som nämnden.

1.6 Ersättare för delegat

Vid förfall¹ för delegat övertas delegatens beslutanderätt:

- i första hand av den som förordnats som vikarie på delegatens tjänst.
- i andra hand av delegatens närmaste chef.

Ärenden delegerade till ordföranden handläggs vid förhinder för denne av vice ordföranden.

Vid förfall för förvaltningschefen övertas beslutanderätten i första hand av den som förordnats som vikarie. Om vikarie inte förordnats eller vid jävssituation övertas beslutanderätten av nämndens ordförande.

1.7 Jäv

Delegat får inte fatta beslut i ärenden där delegaten är jävig. I en jävssituation ska ärendet överlämnas till närmaste chef som då övertar delegatens beslutanderätt i ärendet.

1.8 Verkställighet

Delegering innebär att självständig beslutanderätt förs över från nämnden till delegaten. Föreligger ingen självständig beslutanderätt talar man om ren verkställighet. I sådana ärenden saknas utrymme för självständiga bedömningar. Ofta är frågorna redan reglerade i lag eller avtal, och det är uppenbart att endast ett visst beslut får fattas. Det kan t ex handla om tillämpning av en kommunal taxa. Att exempelvis skicka ut fakturor är ren verkställighet och därför inget delegeringsbeslut.

Verkställighetsbeslut ska inte anmälas till nämnden.

1.9 Överklagan

1.9.1 Förvaltningsbesvär

Förvaltningsbesvär kan anföras över delegeringsbeslut som grundar sig på specialförfattningar med särskilda regler om hur beslut överklagas. Vid förvaltningsbesvär prövas både lagligheten och lämpligheten av det överklagande delegeringsbeslutet. Domstol kan vid förvaltningsbesvär fatta ett nytt beslut.

Förvaltningsbesvär kan endast anföras av den som personligen berörs av delegeringsbeslutet.

Om delegeringsbeslutet kan överklagas med förvaltningsbesvär ska en överklagande-anvisning bifogas beslutet. Vid förvaltningsbesvär ska skrivelsen med överklagandet lämnas till den myndighet som meddelat beslutet. Den ska ha inkommit till myndigheten inom tre (3) veckor från den dag då klagande fick del av beslutet. Den myndighet som meddelat beslutet prövar om överklagandet har inkommit i rätt tid.

Myndigheten (delegaten) ska ompröva beslutet om det är uppenbart oriktigt och om det snabbt och enkelt kan ändras och ändringen kan ske utan nackdel för part.

¹ Frånvaro från tjänst på grund av t.ex. sjukdom, semester, tjänstledighet, längre tjänsteresa eller liknande.

Om överklagandet inte avvisas och myndigheten inte omprövar sitt beslut ska myndigheten överlämna överklagandet tillsammans med alla handlingar i ärendet till den myndighet som ska pröva överklagandet.

1.9.2 Laglighetsprövning

Laglighetsprövning (kommunalbesvär) kan endast anföras av den som är kommunmedlem, d.v.s. folkbokförd, äger fast egendom i kommunen eller är taxerad till kommunalskatt där.

Domstolen prövar endast beslutets laglighet och inte lämplighet.

Tiden för överklagande räknas från den tidpunkt då justeringen av protokollet, från det sammanträde vid vilket delegeringsbeslutet anmäldes, tillkännages på kommunens anslagstavla.

Om delegeringsbeslutet tagits in i särskilt protokoll räknas tiden för överklagande från den tidpunkt då justeringen av detta protokoll tillkännages på kommunens anslagstavla.

1.10 Revidering

Delegeringsordningen ska revideras när förändringar sker som påverkar den, t.ex. ändring i lagstiftning eller organisation. Kommunstyrelsen är ansvarig för att revidering sker och beslutar om ändring i delegeringsordning.

Delegeringsordning

Förkortningar delegater

FC	Förvaltningschef
HrC	HR-chef
KSO/Ordf	Kommunstyrelsens ordförande
KSau	Kommunstyrelsens arbetsutskott
Kdir	Kommundirektör
EkC	Ekonomichef
PIS	Planeringssekreterare
Ksek	Kanslichef/kommunsekreterare
Karkiv	Kommunarkivarie
Upph	Upphandlare (=kommunjurist, upphandlare på KSF)
<u>PIC</u>	<u>Planchef</u>
<u>Säk</u>	<u>Säkerhetschef</u>
<u>GIS</u>	<u>GIS-/mätansvarig</u>
<u>MEX</u>	<u>Mark- och exploateringsingenjör</u>
<u>ITc</u>	<u>IT-chef</u>
<u>RedC</u>	<u>Redovisningschef</u>

Författningar/lagar

FL	Förvaltningslag (2017:900)
FärdtL	Lag (1997:736) om färdtjänst
KL	Kommunallag (2017:725)
OSL	Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
Riksfl	Lag (1997:735) om riksfärdtjänst
TF	Tryckfrihetsförordning (1949:105)
TrafikF	Trafikförordning (1998:1276)
LOU	Lag (2016:1145) om offentlig upphandling
LUF	Lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna
LUK	Lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner
ArkivL	Arkivlag (1990:782)
BFS	Boverkets föreskrifter och allmänna råd
FBL	Fastighetsbildningslag (1970:988)
PBL	Plan- och bygglag (2010:900)
PBF	Plan- och byggförordning (2011:338)
VMA	Lag (2023:407) om viktigt meddelande till allmänheten
JB	Jordabalk (1970:994)

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
----	--------	--------	---------	------------

ALLMÄNT

1	Administrativa ärenden			
1.1	Beslut i ärenden som är så brådskande att nämndens beslut inte kan avvaktas	KL 6 kap. 39 §	KSO	
1.2	Beslut att inte lämna ut allmän handling	TF 2 kap. 12 § och OSL 6 kap. 4 §	Ksek	Överklagas till kammarrätten. Vid tveksamma fall samråds med Kdir. Utlämnande av allmänna handlingar är verkställighet.
1.3	Pröva om överklagande skett i tid/avvisa överklaganden som inkommit för sent	FL 45 §	Ksek	
1.4	Omprövning av beslut: <ul style="list-style-type: none"> - beslut fattat av tjänsteperson - beslut fattat av KSau - beslut fattat av KS - 	FL 37-39 §	Delegat* KSau KS	*Delegat i ursprungsärendet
1.5	Lämna yttrande med anledning av laglighetsprövning av beslut		Kdir	Det överklagade beslutet ska vara fattat som delegeringsbeslut.
1.6	Föra nämndens talan eller utse och ge fullmakt till ombud att föra nämndens talan inför domstol och andra myndigheter samt vid förrättningar av olika slag		KSO	
1.7	Avge yttranden till statliga, landstingskommunala eller primärkommunala myndigheter, annan organisation eller enskild i ärenden som inte är av principiell beskaffenhet eller annan större vikt		KSau	
1.8	Beslut om yttranden i gallringsframställningar	ArkivL	Karkiv	
1.9	Beslut om tillsynsföreläggande utifrån arkivlagstiftningen	ArkivL	Karkiv	

1.10	Beslut om vem som ska anses vara ansvarig för arkivering av gemensamma system		Karkiv	
1.11	Upprätta arkivbeskrivning		Karkiv	
1.12	Revidering av dokumenthanteringsplan under förutsättning att inga förändringar av gallringsbestämmelser berörs, eller att det annars inte är av väsentlig påverkan		Karkiv	
1.13	Tillstånd att använda kommunens vapen och logotyp		Ksek	I rollen som kanslichef.
1.14	NYTT! Skyndsamt beslut om begäran av sändning av ett VMA (=viktigt meddelande till allmänheten)	VMA	Kdir eller Säk	
1.15	Representation och uppvaktning utöver kommunens riktlinjer		Kdir	
1.16	Remittera motion eller medborgarförslag som överlämnats av kommunfullmäktige till kommunstyrelsen för beredning		KSau	I de fall där synpunkter från annan/andra nämnd/nämnder behöver inhämtas.
1.17	Förtroendevaldas deltagande i kurser, konferenser, utbildningar och dylikt		KSO	
1.18	Beslut om eldningsförbud i kommunen, samt beslut om att eldningsförbud upphör		KSO	
1.19	Beslut om de sökbara projektmedel som finns avsatta i verksamhetsplanen för det gemensamma folkhälsoarbetet med Västra Götalandsregionen		KSau	Verksamhetsplan och verksamhetsberättelse beslutas av kommunstyrelsen.

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
1.20	Lämna yttrande till samhällsbyggnadsnämnden i planbeskedsärenden		KSau	I SBN reglemente: Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för handläggning och beslut om planbesked. Kommunstyrelsen ska få möjlighet att yttra sig i varje planbeskedsärende innan samhällsbyggnadsnämnden fattar beslut.

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
2	Personalärenden (nämnd)			Anställa personal (förutom Kdir och FC), besluta om förkortad uppsägningstid, förhandla om avvikelse från arbetstidslagen (ATL), besluta om vikarie för verksamhets-/enhetschef, besluta om anställds ledighet, besluta om anställds deltagande i kompetensutveckling, förhandling vid felaktigt utbetald lön, avgångsförmåner enligt AGF-KL och liknande åtgärder betraktas som verkställighet.
2.1	Förbud mot medarbetares bisyssla		FC	Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut.
2.2	Disciplinåtgärd i form av skriftlig varning respektive avstängning med eller utan löneförmåner		FC	Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut.
2.3	Uppsägning på grund av arbetsbrist eller personliga skäl		FC	Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut.
2.4	Avskedande		FC	Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut.
2.5	Överenskommelse om avgångsvederlag motsvarande lön upp till 12 månader		FC	Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut
2.6	Förordnande av vikarie för FC för en tid understigande 6 månader		Ordf/ KSO	Samråd med Kdir innan beslut

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
3	Personalärenden (övergripande för Bollebygds kommun)			
3.1	Anställning av kommunchef samt beslut om lön och anställningsvillkor		KS	
3.2	Anställning av förvaltningschef samt beslut om lön och anställningsvillkor		KSau	Förvaltningschef är anställd av kommunstyrelsen. Beslut om anställning görs i samråd med berörd nämnds presidium.
3.3	Förbud mot utövande av bisyssla FC		Kdir	
3.4	Förbud mot utövande av bisyssla Kdir		KSau	
3.5	Avstängning av Kdir eller FC		KSau	
3.6	Uppsägning av personliga skäl eller avsked av Kdir eller FC		KSau	
3.7	Överenskommelse om avgångsvederlag motsvarande lön överstigande 12 månader		Kdir	
3.8	Överenskommelse om avgångsvederlag Kdir och FC		KSau	
3.9	Förhandla om avvikelse från LAS och/eller centrala avtal		HrC	
3.10	Särskild avtalspension		Kdir	Får ej vidaredelegeras. Samråd med HrC innan beslut
3.11	Beslut om stadigvarande förflyttning mellan förvaltningar		HrC	Samråd med berörda FC innan beslut

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
3.12	Genom kollektivavtal reglera frågor som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare		HrC	
3.13	Beslut om att föra talan i arbetsrättsliga mål i domstol eller i annat sammanhang		HrC	Samråd med KSau innan beslut
3.14	Beslut om stridsåtgärd		KSau	
3.15	Beslut om arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder mellan förvaltningar		HrC	Samråd med berörda FC innan beslut
3.16	Beslut om tjänstledighet för FC		Kdir	
3.17	Beslut om tjänstledighet för Kdir		KSau	
3.18	Förordnande av vikarie för Kdir för en tid understigande 6 mån		KSau	
3.19	Förordnande av vikarie för Kdir för en tid överstigande 6 mån		KSau	
3.20	Beslut om löneökningstrymme vid löneöversynsförhandlingar och övergripande fördelning		KSau	Beslut om löneökningstrymme fattas av fullmäktige i budgeten varje år
3.21	Beslut om lönestruktur och lönestrategi		KSau	
3.22	Lönesättning vid nyanställning utanför 90:e percentil enligt beslutad lönestruktur		HrC	
3.23	Ny lön vid annan tidpunkt än ordinarie löneöversynstillfälle		HrC	
3.24	Ny lön för Kdir vid årlig löneöversyn		KSau	KSO har lönesamtalet med Kdir
3.25	Särskild pensionslösning till förvaltningschefer		KSau	
3.26	Beslut om befattningsbenämningar		HrC	

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
4	Ekonomiärenden			
4.1	Beslut att avskriva utestående fordringar upp till ett halvt basbelopp per gäldenär och år		EkC RedC	Hos de andra nämnderna ligger ansvaret på respektive FC. FC redovisar delegeringsbeslutet till kommunstyrelsen.
4.2	Beslut om att avskriva utestående fordringar upp till två basbelopp per gäldenär och år		EkC RedC	Gäller hela kommunen.
4.3	Begära indrivning samt ansökan om betalningsföreläggande och handräckning vid myndigheter och domstol		EkC RedC	Inkassering är verkställighet.
4.4	Utse beslutsattestanter		FC	Förteckning över beslutsattestanter ska lämnas till ekonomiavd resp HR-avd
4.5	Upplåning inom av kommunfullmäktige fastställda budgetramar		EkC	I enlighet med kommunens finanspolicy
4.6	Omläggning, konvertering, förlängning och inlösen av lån och krediter som inte medför en höjning av kommunens totala skuld		EkC	I enlighet med kommunens finanspolicy Återrapportering sker i nästkommande uppföljningsrapport (kommunens).
4.7	Placering av kommunens likvida medel samt donationsmedel		EkC	I enlighet med kommunens finanspolicy
4.8	Besluta om borgen vid omplacering av borgenslån		EkC	
4.9	Utdelning ur donationsfonder där stadgar eller liknande föreskrifter inte föreskriver att någon annan ska besluta om utdelning		KSO	
4.10	Företräda kommunen vid exekutiv auktion av fastigheter med lån som omfattas av kommunalt förlustansvar vid statligt reglerade lån för bostadsändamål		EkC	
4.11	Godkänna övertagande och omläggning av lån som omfattas av kommunalt förlustansvar vid statligt reglerade lån för bostadsändamål		EkC	

Nr	Ärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
5	Inköp/upphandling och försäljning			<p>All upphandling ska ske i enlighet med gällande upphandlings-/inköspolicy samt riktlinjer för direktupphandling och inköp. Beakta särskilt lagkravet på dokumentationsplikt vid inköp (direktupphandling) över 100 tkr.</p> <p>Avropsanmälan till inköpscentraler är verkställighet.</p> <p>Avrop mot ramavtal, inklusive förnyad konkurrensutsättning, är verkställighet.</p> <p>Upphandling/inköp understigande 150 tkr är verkställighet.</p>
5.1	<p>Upphandling och inköp av varor, tjänster och entreprenader. I samband därmed godkänns upphandlingsdokument.</p> <p>a) Upp till 3 gånger tröskelvärdet per upphandlingsfall</p> <p>b) Belopp därutöver, samt upphandlingar av strategisk vikt eller politisk karaktär, oavsett värde.</p>	LOU, LUK, LUF	<p>a) EkC</p> <p>b) KSau</p>	<p>Tröskelvärdet som ska användas är tröskelvärdet enligt 5 kap. 1 § LOU för varor och tjänster.</p>
5.2	<p>Fatta tilldelningsbeslut</p> <p>a) Upp till 3 gånger tröskelvärdet per upphandlingsfall</p> <p>b) Belopp därutöver, samt upphandlingar av strategisk vikt eller politisk karaktär, oavsett värde.</p>	LOU, LUK, LUF	<p>a) EkC</p> <p>b) KSau</p>	<p>OBS! Se vidare aktuellt kommunstyrelsebeslut om firmatecknare för avtalstecknande.</p> <p>Ingå avtal till följd av antaget anbud är ren verkställighet.</p>
5.3	Anmälan att delta i upphandlingar som genomförs av Borås stad eller övriga Sjuhäradskommuner.	LOU, LUK, LUF	Upph	Anmälan avser inte fullmakt för tilldelningsbeslut och avtalstecknande.

5.4	a) Beslut att avbryta pågående upphandling. b) Beslut att avbryta då tilldelningsbeslut är fattat av arbetsutskottet.	LOU, LUK, LUF	a) EkC b) KSau	Efter överenskommelse med ansvarig chef.
5.5	Yttrande gällande överprövning i upphandlingsärende	LOU, LUK, LUF	Upph	Yttrande sker i samråd med ansvarig chef, gällande upphandling som blivit föremål för överprövning.
5.6	Försäljning av lös egendom med försäljningsvärde a) Upp till fem (5) prisbasbelopp, IT-utrustning b) Upp till fem (5) prisbasbelopp, övrigt c) Upp till tio (10) prisbasbelopp		a) ITc b) EkC c) Kdir	Kommunens försäljningar av lös egendom ska präglas av affärsmässighet, konkurrens, saklighet och objektivitet. Försäljning vid mindre värde (10 tkr) är verkställighet. Not: föras in i de andra nämndernas delordningar.
5.7	<u>NYTT! Inköp av fast egendom</u>	JB	KSau	<u>Markförvärv och inköp av andra fastigheter.</u>

Trafik (färdtjänst och parkeringstillstånd)

6	Färdtjänst			
6.1	Beslut om färdtjänst	FärdtjL 6-9 §§	PIS	
6.2	Beslut om riksfärdtjänst	Riksfl 4-7 §§	PIS	
6.3	Beslut om resor till/från arbete eller studier		PIS	Enligt riktlinjer beslutade av kommunfullmäktige
7	Parkeringstillstånd			
7.1	Beslut om parkeringstillstånd	TrafikF 13 kap. 8 §	PIS	

Detaljplanering, exploatering och fastighetsbildning

8	Detaljplanering			
8.1	Beslut om att avvisa överklaganden av detaljplaneärenden som inte inkommit i rätt tid		PIC	
8.2	Beslut om överenskommelse med sökanden att planbesked får lämnas senare än inom fyra månader		PIC	
8.3	Rätt att teckna plankostnadsavtal		PIC	Under förutsättning att beslut om planuppdrag finns
9	Mark och exploatering			
9.1	Köpekontrakt eller överenskommelse om fastighetsreglering till följd av lagakraftvunnen detaljplan: a) Upp till och med 400 tkr. b) Över 400 tkr		a) PIC b) FC	
9.2	Ingå avtal för att försäkra kommunen rätt till servitut, ledningsrätt eller nyttjanderätt. Ingå avtal för ändring av sådana befintliga rättigheter. Ingå avtal för att upphäva servitut, ledningsrätt eller nyttjanderätt.		PIC, MEX	
9.3	Framställningar till och yttrande över remisser från lantmäterimyndighet ang. fastighetsbildning, bygglov och dylikt		PIC	
10	Förrättningsärenden			
10.1	Företräda kommunen vid samråd med lantmäterimyndigheten		PIC	
10.2	Ansöka om förrättning hos lantmäterimyndigheten		PIC, MEX	

10.3	Godkännande av beslut eller åtgärd för ledningsrätt		PIC	
10.4	Beslut att påkalla fastighetsreglering som behövs för att mark och vatten ska kunna användas på ett ändamålsenligt sätt	FBL 5 kap. 3 § 3 st	PIC	
10.5	Beslut att ansöka om fastighetsbestämning	FBL 14 kap. 1a § 1st 3-7	PIC, MEX, GIS	
10.6	Godkännande av förrättning, förrättningsbeslut eller gränsutmätning	FBL 15 kap. 11 §	PIC, MEX, GIS	
11	GIS			
11.1	Beslut om att teckna avtal om köp, försäljning och nyttjanderätt till databaser och kartprodukter rörande GIS och geografiska data		PIC	
11.2	Avtal med privat utförare om utstakning och lägeskontroll		GIS	
12	Trafik och parkering			
12.1	Avtal om parkeringsköp (högst 3 platser)		PIC	

5. Uppföljning samverkansavtal lokalt folkhälsöarbete 2023 KS2024/24

§29

KS2024/24

Uppföljning, samverkansavtal lokalt folkhälsoarbete 2023

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen fastställer uppföljningen avseende samverkansavtal lokalt folkhälsoarbete 2023 tecknat mellan södra delregionala nämnden och Bollebygds kommun och överlämnar den till kommunfullmäktige för information.

Ärendet

Kommunens folkhälsostateg har upprättat en uppföljning avseende samverkansavtal lokalt folkhälsoarbete 2023 tecknat mellan södra delregionala nämnden och Bollebygds kommun. Prioriterade utvecklingsområden har varit att integrera folkhälsa i kommunens ordinarie verksamhet samt att de insatser som görs ska främja förutsättningarna för en jämlik hälsa. Målområden för folkhälsoarbetet har under året varit barn och ungas uppväxtvillkor, hälsofrämjande livsmiljö, drogförebyggande arbete samt att främja föreningars folkhälsoinsatser.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen fastställer uppföljningen avseende samverkansavtal lokalt folkhälsoarbete 2023 tecknat mellan södra delregionala nämnden och Bollebygds kommun och överlämnar den till kommunfullmäktige för information.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Bollebygds kommun – Uppföljning avseende samverkansavtal lokalt folkhälsoarbete 2023
- Bollebygds kommun - uppföljning samverkansavtal lokalt folkhälsoarbete 2023
- Budget och ekonomisk redovisning 2023 för lokalt folkhälsoarbete i Bollebygd

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Bollebygds kommun – Uppföljning avseende samverkansavtal lokalt folkhälsöarbete 2023

**BOLLEBYGDS
KOMMUN**

Uppföljning lokalt folkhälsoarbete

Delregionala nämnden södra (DRNS) har ersatt södra hälso- och sjukvårdsnämnden (HSNS) och har från och med 1/1 2023 tagit över de samverkansavtal som HSNS tecknade med varje kommun inom sitt geografiska område. Samverkansavtal avseende lokalt folkhälsoarbete är det avtal som gäller det lokala folkhälsoarbetet. Det innebär lokala systematiska och målinriktade insatser för att förbättra befolkningens hälsa och att utjämna skillnader i hälsa. Samverkansavtal avseende folkhälsoarbete är det avtal som gäller tjänsten som driver det lokala folkhälsoarbetet. Avsikten med avtalen är att underlätta det tvärssektoriella samarbetet för att få ett bättre resursutnyttjande och större genomslagskraft.

Avtalen följs varje år upp tillsammans med verksamhetsplanen för det lokala folkhälsoarbete som bedrivits för gemensamma medel. Besvara frågorna kortfattat och hänvisa inte till eventuellt medsänt material. Eventuella ytterligare dokumentationer som genomförts inom ramen för det lokala folkhälsoarbetet till exempel verksamhetsberättelse, projekt, utvärderingar eller liknande, kan skickas in tillsammans med uppföljningen som kompletterande information.

Mejla in uppföljningen till DRNS diarium på delregional.namnd.sodra@vgregion.se med kopia till lars.paulsson@vgregion.se senast den 25 januari. Uppföljningen skickas även till kommunstyrelsen eller annan ansvarig nämnd. Om den ekonomiska redovisningen inte är helt klar den 25 januari, skickas ett preliminärt resultat in. Använd den särskilda Excelmallen för detta. Den slutliga ekonomiska redovisningen skickas in senast den 15 februari.

Utgångspunkter för samverkansavtal och verksamhetsplan

Internationella och nationella styrande dokument anger riktningen för folkhälsoarbetet medan regionala och lokala styrande dokument, tillsammans med dialoger mellan kommunen och DRNS, utgör grunden för prioriteringar och insatser inom samverkansavtalet.

Internationella och nationella styrande dokument som anger riktningen för folkhälsoarbetet

- Det övergripande nationella folkhälsomålet ”att skapa *samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation*”.
- FN:s Agenda 2030 med 17 Globala målen för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling och agendans grundläggande princip om att alla ska inkluderas och ingen lämnas utanför.

Exempel på regionala/lokala styrande dokument och uppdrag som ligger till grund för prioriteringar och insatser

Regionala dokument

- Regionfullmäktiges budget
- Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030. Av särskild relevans är den långsiktiga prioriteringen ökad inkludering och kraftsamling fullföljda studier.

Kommunala dokument

- Vision Bollebygd 2035
- Mål och budget 2021-2023 för Bollebygds kommun

Lokal styrning, ledning och samverkan

Folkhälsoarbetet ska innehålla systematiska och målinriktade insatser för att förbättra befolkningens hälsa och utjämna skillnader i hälsa. Det ska vara långsiktigt, utgå från identifierade behov hos befolkningen samt bedrivas i samverkan med olika samhällsaktörer.

Det lokala folkhälsoarbetet ska ha en politisk styrning och bedrivas strategiskt. Folkhälsoarbetet förankras i den kommunala förvaltningen genom att folkhälsostrategen regelbundet för dialog med kommunledningen eller en motsvarande strategisk grupp. Folkhälsostrategen ska ha tillgång till, och föra dialog med, relevanta politiska nämnder och forum.

Det är viktigt att fortsätta arbetet med att synkronisera folkhälsoarbetets planeringsprocess med den kommunala planerings- och budgetprocessen, att integrera folkhälsoperspektivet i de olika aktörernas ordinarie verksamhet och att styra mot att de insatser som görs främjar utvecklingen av en mer jämlik hälsa. Arbetet med att främja och utveckla prioriterade gruppers inflytande och delaktighet i de insatser som görs behöver därmed fortsätta.

Uppföljningsfrågor om styrning, ledning och samverkan

Det har inte skett någon organisationsförändring vad gäller ansvar för folkhälsoarbetet eller placering av tjänst.

Sedan ett par år tillbaka arbetar vi utefter ett årshjul, där folkhälsostrategen besöker kommunledningsgruppen regelbundet för att arbeta med att integrera folkhälsa i ordinarie verksamhet. Dialogerna under 2023 har mynnat ut i en gemensam kraftsamling kring barn och ungas psykiska hälsa år 2024.

När det gäller arbetet med att utveckla prioriterade gruppers inflytande och delaktighet så har kommunen under året beslutat att införa ett kommunalt pensionärsråd. Det blir ett viktigt forum för att öka inflytandet och delaktigheten hos målgruppen äldre. Vad gäller barn och unga så arbetar kommunen aktivt med ungdomsrådet. Vidare görs det alltid en barnkonsekvensanalys i samband med beslutsfattande. Barnkonsekvensanalysen syftar till att säkerställa barn och ungs perspektiv och inflytande i de kommunala besluten.

Det finns flera forum där folkhälsofrågorna hanteras internt; i kommunstyrelsen, i kommunledningsgruppen samt i olika arbetsgrupper såsom de trygghetsskapande- och brottsförebyggande grupperna. Vid behov träffar folkhälsostrategen de övriga nämnderna i kommunen, exempelvis vid redovisning av statistik. Samverkan med regionens verksamheter sker framför allt inom Närvårdssamverkan, nätverken för föräldraskapsstöd och inom arbetsgruppen ”samverkan äldre”. Samverkan med externa aktörer sker också i en rad olika sammanhang; inom det trygghetsskapande- och brottsförebyggande arbetet, föräldraskapsstöd, samverkan äldre, samverkan med föreningslivet och så vidare. Det är inget forum som folkhälsostrategen saknar tillträde till för att kunna driva folkhälsoarbetet eller för att kunna samverka med regionen.

Rollen som folkhälsostrateg

Är det några särskilda arbeten eller processer som du deltar i eller driver som du vill lyfta fram och som inte finns med delen om "Uppföljning folkhälsoinsatser? Om ja, vilka?

Folkhälsostrategen arbetar tillsammans med näringslivsutvecklaren med att ta fram ett kommunövergripande program för social hållbarhet.

Folkhälsostrategen deltar i den arbetsgrupp som fått i uppdrag från kommunstyrelsen att utveckla den lokala samverkan med civilsamhället. Det civila samhället utgör en central del av samhället, och ett väl fungerande civilsamhälle är viktigt för demokratin. Det är angeläget att stärka och skapa goda förutsättningar för civilsamhället samt att utveckla arbetsformer för samarbete.

Folkhälsostrategen har deltagit i det våldspreventiva arbetet som har skett i samverkan mellan socialförvaltningen och Länsstyrelsen. Arbetet har primärt fokuserat på tre våldstyper; våld i nära relation, hedersrelaterat våld och sexualiserat våld. En del i arbetet har varit kartlägga förekomsten av våld. Kommunen har även spridit information och kunskap om våld och våldspreventivt arbete till allmänheten.

Ekonomisk redovisning för lokalt folkhälsoarbete

Folkhälsoinsatserna är 50/50-finansierade och respektive part avsätter 14 kronor/invånare. Folkhälsotjänsten finansieras enligt separat avtal. Den ekonomiska redovisningen görs i en Excelmall och skickas in tillsammans med avtalsuppföljningen.

Det är enbart de insatser som genomförs med gemensamma medel som ska finnas med i den ekonomiska redovisningen. Lokala insatser som inte finansieras gemensamt inom avtalet, men som tagits upp i verksamhetsplanen, skrivs in i kolumnen "Övrigt" i Excelmallen.

Uppföljning folkhälsoinsatser

Det som följs upp är vad insatsen har lett till, om insatsen genomfördes enligt plan, en förklaring till eventuell avvikelse och hur insatsen genomförades i stället, och vad kommunen tar med sig i det fortsatta arbetet.

Område: Barn och ungas uppväxtvillkor		
Insats/målgrupp	Genomförande	Uppföljning
Föräldraskapsstöd till föräldrar/vårdnadshavare med barn upp till 18 år	Erbjuda föräldraskapsutbildning. Kurser i Active Parenting. Insatsen syftar till att stärka föräldraförmågan och relationen mellan förälder och barn med mål att alla barn ska få en god uppväxt. Insats sker i samarbete med socialförvaltningen.	<p>En kurs i Active parenting har genomförts under hösten med 10 deltagare. Utvärderingen visade att kursen varit uppskattad och att den bidragit till att stärka föräldrarnas tilltro till sin förmåga.</p> <p>Kommunens två förebyggare har fått kursledarutbildning i föräldraskapsstöd för tonårsföräldrar. Detta innebär ett betydelsefullt komplement till de kurser som kommunen erbjuder idag, för åldrarna 3-12 år. Under 2024 kommer personal kopplad till familjecentralen att utbildas i föräldraskapsstöd för de yngsta barnen (trygghetscirkeln). På så vis kommer kommunen kunna erbjuda föräldraskapsstöd för föräldrar med barn i samtliga åldrar.</p>
	Samordna föräldraskapsstödet genom regelbundna träffar med det lokala nätverket. Sammanställa utbudet av föräldraskapsstöd på kommunens hemsida och i en broschyr. Syftet är att kunna erbjuda vårdnadshavare ett samlat och lättillgängligt	Två genomförda nätverksträffar. Träffarna är värdefulla då de innebär kontakt och informationsutbyte mellan verksamheter som inte möts i andra sammanhang. Samordnaren för

	föräldraskapsstöd för att öka barn och ungas förutsättningar för goda och jämlika uppväxtvillkor. Medverkande är BVC, IFO, bibliotek, svenska kyrkan och elevhälsan.	familjecentralen har adderats till nätverket.
	Delta i Sjuhärads nätverk för föräldraskapsstöd. Syftet är att omvärldsbevaka och kunna erbjuda Bollebygds kommuninvånare ett likvärdigt föräldraskapsstöd som övriga kommuner. Nätverket är en samverkan mellan Sjuhäradskommunerna – Mölndal, Härryda, Länsstyrelsen och Västra Götalandsregionen (Central barnhälsovård, Södra Älvsborg).	Två nätverksträffar har anordnats. Nätverket innebär en god bevakning av vad som sker inom området föräldraskapsstöd samt ett utbyte av erfarenheter.
Föräldraskapsstöd riktat till nyanlända/nya svenskar	Föräldraskapsstödjande insats riktad till målgruppen nyanlända/nya svenskar. Det har visat sig finnas behov av att anpassa föräldraskapsstödet till denna målgrupp, då föräldrastödskurserna som erbjuds generellt i kommunen kräver goda kunskaper i det svenska språket. Samverkan med integrationsenheten.	Insatsen har inte genomförts inom ramen för folkhälsans budget. Integrationsenheten har deltagit i ett AMIF-projekt (Asyl-, migrations- och integrationsfonden). Inom projektet fick personalen möjlighet att ta del av kostnadsfri kursledarutbildning i föräldraskapsstöd, varpå folkhälsomedel inte behövt användas till detta. <i>Medel för insatsen har återbetalats till DRNS.</i>
Ökat inflytande och delaktighet Barn och unga	Regelbundna möten med ungdomsrådet. Ungdomsrådet är remissinstans när samhällsbyggnadsförvaltningen tar fram nya detaljplaner, översiktsplaner mm. Stödja och utveckla ungdomsdemokratiarbetet i kommunen. Öka ungas	Ungdomsrådet har haft tio sammanträden under året. På två möten har ungdomar från Svenljunga kommun och Vårgårda kommun deltagit på studiebesök. Rådet har under året lämnat remissvar på tre

	<p>inflytande och delaktighet i kommunala planerings- och beslutprocesser. Samverkan med förvaltningarna och nämnderna, utifrån vilka frågor som ungdomsrådet initierar och driver.</p>	<p>detaljplaner från samhällsbyggnadsförvaltningen. Rådet har deltagit i dialog med politikerna gällande placering av ny skola i kommunen. Rådet har varit delaktiga i planering och genomförande av en demokrativerkstad för ungdomar tillsammans med Europa Direkt Sjuhärad den 21 nov. Dialogen hade fokus på inkluderande samhällen.</p> <p>Ungdomsrådet fyller en viktig funktion när det gäller barn och ungas inflytande och delaktighet i de kommunala beslutsprocesserna.</p>
	<p>Ett demokratistipendium delas ut årligen för att uppmärksamma och uppmuntra barn och ungas engagemang i demokratifrågor.</p> <p><i>(Insatsen görs utanför avtalet och finansieras av kommunen egna medel).</i></p>	<p>Demokratistipendiet läggs vilande till 2025 på grund av att det är svårt att få in nomineringar. Medel avsätts i stället till kompetenshöjande insatser för ungdomsrådet. Under 2023 har rådet deltagit på konferensen "UNG i VGR" som ungdomsfullmäktige i Göteborg anordnade den 21 okt. Ungdomsrådet har även blivit medlemmar i organisationen Sveriges ungdomsråd, SVUNG.</p> <p><i>(Insatsen görs utanför avtalet och finansieras av kommunens egna medel).</i></p>

	<p>Demokratiprocess där barn och unga beslutar om en summa pengar.</p> <p>Arbetet handlar om att konkretisera hur den demokratiska processen fungerar samt att ge barn möjlighet att påverka sin egen närmiljö.</p> <p>Samarbete med samtliga skolor, ungdomsrådet, samhällsbyggnadsförvaltningen och kommunens förtroendevalda.</p> <p><i>(Insatsen görs utanför avtalet och finansieras av kommunens egna medel).</i></p>	<p>Alla skolor, ungdomsgården och ungdomsrådet deltog i processen.</p> <p><i>(Insatsen görs utanför avtalet och finansieras av kommunens egna medel).</i></p>
<p>Fullföljda studier</p> <p>Aktiv fritid för barn och unga</p>	<p>Samverkan mellan förvaltningar och i delregionens kunskapsnod. Ett gemensamt arbete för att öka andelen unga som fullföljer sina studier.</p> <p>Fritiden är betydelsefull för barn och unga. Utvecklande och meningsfulla fritidsaktiviteter är utvecklingsområden i samverkan mellan förvaltningen.</p> <p>Fullföljda studier och aktiv fritid är två viktiga komponenter för att utjämna uppväxtvillkor för barn och unga. Målsättningen är att uppväga skillnader i barn och ungas förutsättningar.</p>	<p>I samverkan med regionen öppnade Bollebygds familjecentral den 4 december.</p> <p>Verksamheten blir en viktig del i arbetet med att främja jämlika uppväxtvillkor bland barn och unga i kommunen.</p> <p>Inom barn och unga-gruppen i närvårdssamverkan sker ett gemensamt arbete med problematisk skolfrånvaro.</p> <p>Arbetsgruppen har under året arbetat med en gemensam handlingsplan för elever med problematisk skolfrånvaro.</p> <p>Samverkan med kunskapsnoden för att förebygga problematisk skolfrånvaro via projektet "Skola och hem".</p>
<p>Fullföljda studier</p> <p>Barn och unga</p>	<p>Kompetenshöjande insats till personal och/eller vårdnadshavare på förskolan inom ramen för NPF-arbetet.</p>	<p>En föreläsning om Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar</p>

	Förslagsvis: föreläsning Samverkan med utbildningsförvaltningen.	(NPF) för samtlig personal i förskolan (ca 100 personer). Föreläsare Andreas Svensson. Kunskap om NPF- diagnoser, vad de innebär och hur de påverkar vardagen. Verktyg för personalen att möta dessa barn på ett bra sätt utifrån deras behov.
--	--	---

Område: Hälsofrämjande livsmiljö		
Insats/målgrupp	Genomförande	Uppföljning
Trygghetsskapande och brottsförebyggande Riktat till kommunens invånare	Regelbunden samverkan med ”beredningsgruppen” som arbetar strategiskt med planering, utformning och uppföljning av det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Kommunens samverkansöverenskommelse med Lokalpolisområde Borås som ska gälla år 2023–2026, förnyas under år 2022 och ska ligga till grund för arbetet och dess inriktning. Ett exempel på insats är gemensamt arbete med grannsamverkan. Syftet är att förebygga brott och skapa ett tryggare Bollebygd. Kommunpolis, kommunens förvaltningar och näringsliv är representerade. Vid behov bjuds fler aktörer in såsom Länsstyrelsen, räddningstjänsten och föreningsliv.	Fyra möten har genomförts med beredningsgruppen och har inneburit stärkt samverkan inom det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Räddningstjänsten har adderats till beredningsgruppen. Ett nytt samverkansavtal och medborgarlöfte tecknades med polisen i början av året. Åtgärder har genomförts enligt avtalet och medborgarlöftet. Det genomfördes ingen grannsamverkansträff under året pga personalomsättning hos polisen. En träff planeras till våren 2024. Samverkan mellan näringsliv, polis och skola kring för att förhindra klotter, skadegörelse och snatteri. Regelbundna träffar mellan parterna, dialog med elevrådet på högstadiet och brevutskick till vårdnadshavare.

		Näringslivet upplever att samarbetet har gett positiv effekt.
	<p>Deltagande i det trygghetsskapande och brottsförebyggande nätverket i Sjuhärad. Gemensamma insatser såsom exempelvis kompetenshöjande insatser planeras och genomförs utefter behov.</p> <p>Nätverket gör det möjligt att arbeta resurseffektivt med utmaningar och utvecklingsområden som kan hanteras gemensamt över kommungränserna.</p> <p>I nätverket ingår Sjuhärads kommunerna och Lokalpolisområde Borås.</p>	<p>Fyra nätverksträffar under året, varav folkhälsstrategen har deltagit på tre.</p> <p>Ulricehamn bjöd in kommunerna i nätverket till en Trygghetskonferens den 19 december, folkhälsstrategen deltog.</p>
Trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete Barn och unga	<p>Regelbundna träffar och samverkan inom den strategiska arbetsgruppen SSPF (skola, socialtjänst, polis, fritid). Syftet är tidigt upptäckt av ungdomar i riskzon, öka ungas förutsättningar till en god uppväxt samt minska till exempel skadegörelse och droganvändning.</p>	<p>Fyra möten har genomförts med SSPF-nätverket. Träffarna är värdefulla då kommunen i samverkan med polisen får en god lägesbild över aktuell situation i Bollebygd.</p>
	<p>Kompetenshöjande insats i skolan från åk 6 och uppåt om droger och tobak.</p> <p>Nå ut till vårdnadshavare och/eller ungdomar med information om olika typer av droger och tobak.</p> <p>Syftet är att stärka elevernas skydd mot droger och tobak.</p> <p>Förslagsvis: föreläsning Insats sker i samarbete med skolorna.</p>	<p>Föreläsning om tobaksfria nikotinprodukter och deras hälsorisker den 7 dec. Föreläsare Johanna Andersson examinerad läkare och forskare på Göteborgs universitet.</p> <p>Målgrupp; skolpersonal, vårdnadshavare, föreningsliv och andra viktiga vuxna.</p> <p>Lågt deltagarintresse, 8 personer deltog. I fortsättningen kommer anmälan att tas in i samband med föreläsningar, för att undvika liknande situation. Föreläsningar bör heller inte erbjudas i december, då det är stor konkurrens med</p>

		andra aktiviteter då.
	Trafiksäkerhetsdag på högstadiet. Nå ut till ungdomar med information och dialog om trafiknykterhet och trafikregler. Syftet är att skapa förutsättningar för ökad trygghet i trafiken. Insats sker i samarbete med skolan och polisen.	Tre tillfällen med föreläsningar under våren, för åk 7, 8 och 9. Trafikpolis Henrik Malm. Brevutskick med information till vårdnadshavare.
Samverkan äldre Äldre	Regelbundet samordna arbetsgruppen "samverkan äldre". Arbetsgruppen planerar för en äldremässa under våren 2023 samt utvecklar kommunens arbete med uppsökande verksamhet. Syftet är att nå ut till målgruppen äldre med information om vad som erbjuds inom förebyggande verksamheten. Främja fysisk och psykisk hälsa samt motverka ofrivillig ensamhet. Samverkan sker mellan primärvård, kommun och pensionärsföreningarna.	<p>Föreläsningar som anordnats i samarbete med anhörigstödet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Psykisk livräddning, Suicidprevention i Väst, 35 deltagare. - Demens och bemötande, 27 deltagare. - Framtidsfullmakt, anhörigbehörighet och generalfullmakt, Jurister från Lenbergs 40 deltagare <p>En uppskattad äldremässa genomfördes den 9 maj på Bollegården, 250 besökare.</p> <p>I samverkan med lokala närvårdssamverkan och studieförbundet vuxenskolan genomfördes två workshops riktade till målgruppen äldre "lär dig din mobil". Totalt 13 deltagare. Syftet var att stärka de digitala kunskaperna och minska det digitala utanförskapet.</p> <p>Yoga-kurs på 6 tillfällen i samverkan med Genki och anhörigstödet. 15-20 deltagare per gång.</p> <p>Adventsmys, fika och underhållning för målgruppen äldre i december. Cirka 60</p>

		besökare. Träffen anordnades av förebyggande verksamheten i samverkan med köpmannaföreningen.
--	--	---

Område: Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar (ANDTS)		
Insats/målgrupp	Genomförande	Uppföljning
Förebygga och minska bruket av ANDTS hos unga i kommunen	Deltar tillsammans med socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen och ideella föreningar i både det strategiska och operativa arbetet med drogfria aktiviteter. Det handlar bland annat om kommunens drogfria skolavslutningar, ANDTS-information till föräldrar/vårdnadshavare och Länsstyrelsens arbete mot langning.	<p>Drogfri skolavslutning sommar: 380 besökare</p> <p>Brevutskick till vårdnadshavare inför skolavslutning.</p> <p>Informations-spridning inför storhelger och lov.</p> <p>Drogfri Skolavslutning vinter: cirka 55 deltagare.</p> <p>Kartläggning av ANDTS-situationen i kommunen genom samverkan med CAN och Länsstyrelsen. Uppdrag har getts till folkhälsostrategen att ta fram en kommunövergripande ANDTS-policy.</p>
	Information och utbildning till föreningar och frivilligorganisationer gällande ANDT. Stärka och stödja föreningarna på detta område samt skapa förutsättningar för unga att ta del av ett föreningsliv fritt från alkohol, tobak och droger. Insats sker i samarbete med kultur- och fritid samt föreningar och frivilligorganisationer.	<p>Föreläsning om tobaksfria nikotinprodukter och deras hälsorisker den 7 dec. Föreläsare Johanna Andersson examinerad läkare och forskare på Göteborgs universitet.</p> <p>Målgrupp; skolpersonal,</p>

		<p>vårdnadshavare, föreningsliv och andra viktiga vuxna.</p> <p>Lågt deltagarintresse, endast en förening deltog.</p> <p>Folkhälsostrategen planerar att besöka föreningsrådet under 2024 för att föra en dialog om ANDTS.</p>
--	--	--

Område: Främja folkhälsoinsatser hos föreningar och frivilligorganisationer		
Insats/målgrupp	Genomförande	Uppföljning
Sökbara medel till föreningar och frivilligorganisationer	<p>Föreningar och frivilligorganisationer kan ansöka om folkhälsomedel för insatser som främjar hälsan bland kommunens invånare.</p> <p>Anvisningar och kriterier för hur medlen får användas finns.</p> <p>Projekt som verkar för en ökad jämlikhet i hälsa prioriteras.</p> <p>Målet är ökad samverkan med föreningar och frivilligorganisationer och spridning av folkhälsoarbetet.</p>	<p>Två föreningar ansökte om och beviljades medel.</p> <p>Bollebygds riksteaterförening genomförde "picknick i parken". Syftet var att ge kommuninvånarna möjlighet att mötas och njuta av kultur och natur under otvungna former. "Picknik i parken" skedde under två söndagar i juni, med ett varierat program med "något för alla". Första gången deltog 200 personer, andra gången 25 personer. Vädret hade stor inverkan.</p> <p>Kulturarrangemangen skedde i samverkan med kultur- och fritid samt ABF Sjuhärad.</p>

		<p>Bollekollen Sportklubb sökte medel för att komma igång med en ungdomsverksamhet vintertid. Barn och unga rör på sig för lite och föreningen vill skapa meningsfull sysselsättning utomhus och erbjuda kostnadsfri träning för barn och unga. Föreningen har köpt in viss utrustning och startat upp verksamheten i slutet av året.</p>
--	--	---

Övrigt

En föreläsning genomfördes av anhörigstödet och föreningen Shedo den 12 september; *Att leva med självskadebeteende*. Målgrupp hela befolkningen, men marknadsföringen riktades främst till vårdnadshavare. 20 åhörare deltog.

Anhörigstödet anordnade en föreläsning med Anette Laursen och Åsa Olausson, båda mammor till i dag vuxna döttrar med funktionsvariation. Om att vara anhörig, utmaningar och ljusglimtar utifrån egna erfarenheter. Den 5 oktober. Antal åhörare: 9.

Föreläsning; hälsa hos kvinnor över 40 år, samarbete mellan anhörigstödet och Nordic Wellness den 5 december. Antal åhörare: 7 stycken.

Folkhälsostrategen deltog i arbetsgruppen som planerade konferensen om ungas psykiska hälsa den 24 november i Borås. Cirka 90 åhörare. Höstkonferensen anordnas årligen på initiativ av DRNS.

Bollebygds kommun	
Budget folkhälsotjänst och folkhälsoinsatser 2023	Resultat folkhälsotjänst och folkhälsoinsatser 2023

Medel för folkhälsostrategitjänst	Budget			Utfall			Resultat		
	DRNS	Kommun		DRNS	Kommun		DRNS	Kommun	
Tjänst folkhälsostrateg (lön inkl. lönebikostnader)	405 800	243 000		405 800	267 763		0	-24 763	Noll (0) innebär medlen använts enligt budget
Eventuell motfinansiering av folkhälsostrategitjänst via annan typ av tjänst	0	0					0	0	
Totalsumma tjänst/tjänster	405 800	243 000		405 800	267 763		0	-24 763	
Eventuella kommentarer till tjänst/tjänster:				Eventuella kommentarer till tjänst/tjänster:					

Medel för lokala folkhälsoinsatser	Budget			Utfall			Resultat		
	DRNS	Kommun	Övrigt	DRNS	Kommun	Övrigt	DRNS	Kommun	Övrigt
Folkhälsoinsatser 14 kronor/nvånare och part	134 876	134 876	160 000	100 191	100 191	144 687	34 685	34 685	15 313
Överflyttade medel från 2022 till 2023 på eget initiativ enligt avtal*	15 000	15 000		0	0		15 000	15 000	0
Överflyttade medel från 2022 till 2023 efter av HSNS beviljad ansökan*.							0	0	0
Eventuella andra medel							0	0	0
Summa totala folkhälsomedel	149 876	149 876	160 000	100 191	100 191	144 687	49 685	49 685	15 313

*=Medel som inte används under året ska återbetalas till respektive part.

Om redovisningen är preliminär skickas det slutliga in senast 15 februari.

Redovisningen är:

Preliminär		Slutlig	X
------------	--	---------	---

Eventuella kommentarer till budget

Medel som redovisas under övrigt (160 tkr) avser medel som kommunen avsätter för demokratiprocessen (150 tkr), demokratistipendiet (5tkr) och tillgänglighetspriset (5tkr). Dessa insatser sker utanför avtalet och finansieras av kommunen. * 15 000 kr avser ansökan om att föra över medel för insatsen "föräldrarskapsstöd för nya svenskar/nyanlända" från 2022 till 2023.

Eventuella kommentarer till utfall och resultatet

49 685 kr återbetalas till DRNS. 20 000 kr avser insatsen föräldrarskapsstöd för nyanlända. Resterande 29 685 kronor har blivit över då flera insatser kostat mindre jämfört med budget. Tex fanns det 22 000 kr i budget för ANDT-föreläsningar, men kostnaden blev endast 2500 kr. I kolumnen övrigt har 15 313 kronor blivit över då kommunen valt att pausa demokratistipendiet på 5000 kr. Resterande 10 313 kr har blivit över i demokratiprocessen. Det som anges i kolumnen "övrigt" sker utanför avtalet och finansieras av kommunen.

Medel för lokala folkhälsoinsatser

Detaljbudget folkhälsoinsatser 2023									
Folkhälsoinsatser	Budget			Utfall			Resultat		
	HSNS	Kommun	Övrigt	HSNS	Kommun	Övrigt	HSNS	Kommun	Övrigt
Barn och ungas uppväxtvillkor									
Föräldrarskapsstöd	43 500	43 500		21 157	21 157		22 343	22 343	0
Ungas inflytande och delaktighet	3 500	3 500	160 000	2 489	2 489	144 687	1 011	1 011	15 313
Fullföljda studier	12 000	12 000		16 073	16 073		-4 073	-4 073	0
Häsofrämjande livsmiljö									
Trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete	18 500	18 500		3 916	3 916		14 584	14 584	0
Äldre/ensamhet	15 000	15 000		14 206	14 206		794	794	0
ANDTS									
Minska bruket av ANDTS	23 000	23 000		12 186	12 186		10 814	10 814	0
Främja folkhälsoinsatser hos föreningar och frivilligorganisationer									
Sökbara medel	26 500	26 500		26 577	26 577		-77	-77	0
Övrigt									
För ev. fortbildning (exempelvis ungdomsråd eller beredningsgrupp)	3 000	3 000		587	587		2 413	2 413	0
Oförutsett	4 876	4 876		3 000	3 000		1 876	1 876	0
Summa	149 876	149 876	160 000	100 191	100 191	144 687	49 685	49 685	15 313

Eventuella kommentarer till detaljbudget**Eventuella kommentarer till utfall och resultat i detaljbudget**

49 685 kr återbetalas till DRNS. 20 000 kr avser insatsen föräldrarskapsstöd för nyanlända. Resterande 29 685 kronor har blivit över då flera insatser kostat mindre jämfört med budget. Tex fanns det 22 000 kr i budget för ANDT-föreläsningar, men kostnaden blev endast 2500 kr. I kolumnen övrigt har 15 313 kronor blivit över då kommunen valt att pausa demokratistipendiet på 5000 kr. Resterande 10 313 kr har blivit över i demokratinprocessen. Det som

6. Taxa för prövning och tillsyn enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, lag om tobaksfria nikotinprodukter samt lag om handel med vissa receptfria läkemedel (kf fattar slutligt beslut) KS2024/47

§ 20 Taxa för prövning och tillsyn enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, lag om tobaksfria nikotinprodukter samt lag om handel med vissa receptfria läkemedel. – BMN-2024-330.

Beslut

Bygg- och miljönämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att anta ny taxa för prövning och tillsyn enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, lag om tobaksfria nikotinprodukter samt lag om handel med vissa receptfria läkemedel.

Bygg- och miljönämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att delegera till Bygg- och miljönämnden att för varje kalenderår få besluta att justera timtaxan med den procentsats för det innevarande kalenderåret i Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som finns publicerad på SKR:s webbplats i oktober månad året innan den nya timtaxan ska börja tillämpas.

Bygg- och miljönämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att denna taxa träder i kraft den 1 maj 2024 och tillämpas på ärenden som kommer in från och med denna dag. För ärenden som påbörjats innan denna taxas ikraftträdande tillämpas tidigare gällande taxa.

Bygg- och miljönämnden beslutar om omedelbar justering av paragrafen.

Ärendet

Samhällsbyggnadsnämnden (som nu upplösts i och med organisationsförändring) har tidigare ansvarat för myndighetsområdena som denna taxa avser. Bygg- och miljönämnden har ansvaret from 2024.

Under 2023 sades samverkansavtalet upp med Borås Stad, som ansvarat för delar av myndighetsområdena när det gäller prövning och tillsyn. Samhällsbyggnadsnämnden ansvarade för ärendena, men handläggning av ärenden och tillsyn enligt alkohollagen utfördes av personal anställda av Borås stad. Dessutom utförde Borås stad tillsyn av detaljhandel med tobak för Bollebygds kommuns räkning. Kommunerna hade för ändamålet ett samverkansavtal.

Tillståndsgivning enligt lag om tobak och liknande produkter, anmälan av e-cigaretter och påfyllningsbehållare samt tillsyn av rökfria miljöer ombesörjde dåvarande samhällsbyggnadsförvaltningen själva för nämndens räkning, dvs ingen ändring har skett ifrån att samverkansavtalet sades upp.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Ekonomiska förutsättningar

Timavgiften bygger på den inom miljöbalkstillsynen framräknade timavgiften. Beräkningen har gjorts utifrån SKR:s mall vilken innefattar bland annat kostnader för personal, fordon, lokal, administration m.m. Då förvaltningens handläggare är få till antalet arbetar de brett inom myndighetsfältet varvid bedömning har gjorts att det är enklare med en enhetlig timtaxa för områdena.

Timtaxan motsvarar nämndens kostnader för den verksamhet som får och kan finansieras av avgifter. All tillsyn och kontroll inte kan dock inte finansieras med avgifter. Taxorna förändras i linje med kostnadsutvecklingen när indexuppräknning görs med PKV som stöd.

Bedömning

Verksamheter som kräver kommunal tillsyn, ska betala en avgift för det. Därför är underlag till taxan omfattande. SKR har tagit fram underlag som stöd för att beräkna timavgift.

Förvaltningens förslag till beslut

Bygg- och miljönämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att anta ny taxa för prövning och tillsyn enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, lag om tobaksfria nikotinprodukter samt lag om handel med vissa receptfria läkemedel.

Bygg- och miljönämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att delegera till Bygg- och miljönämnden att för varje kalenderår få besluta att justera timtaxan med den procentsats för det innevarande kalenderåret i Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som finns publicerad på SKR:s webbplats i oktober månad året innan den nya timtaxan ska börja tillämpas.

Bygg- och miljönämnden föreslår kommunfullmäktige besluta att denna taxa träder i kraft den 1 maj 2024 och tillämpas på ärenden som kommer in från och med denna dag. För ärenden som påbörjats innan denna taxas ikraftträdande tillämpas tidigare gällande taxa.

Beslutsgång

Ordförande frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

Taxa för prövning och tillsyn enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, lag om tobaksfria nikotinprodukter samt lag om handel med vissa receptfria läkemedel, bygg- och miljöförvaltningens tjänsteskrivelse daterad 2024-02-01.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Taxa för prövning och tillsyn enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, lag om tobaksfria nikotinprodukter samt lag om handel med vissa receptfria läkemedel, förslag till taxa.

Skickas till

Kommunfullmäktige

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

2024-01-10

Fastställt: Kommunfullmäktige XXXX-
XX_XX, § X

Dokumentansvarig: Bygg- och miljöchef

Dnr : BMN

Taxa för prövning och tillsyn enligt alkohollagen, lagen om tobak och liknande produkter, lag om tobaksfria nikotikprodukter samt lag om handel med vissa receptfria läkemedel.

Denna taxa träder i kraft 2024-05-01 och ersätter då tidigare beslutad taxa.

Denna taxa gäller avgifter för Bygg- och miljönämndens prövning och tillsyn enligt lagar nämnda nedan. Enligt 2 kap. 5 och 6 § i kommunallagen (2017:725) får kommuner ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller.

Kommuner får inte ta ut högre avgifter än kostnaden för de tjänster eller nyttigheter som kommunen tillhandahåller (självkostnadsprincipen).

Inledande bestämmelser

1 § Avgift enligt denna taxa gäller för prövning och tillsyn enligt Alkohollagen (2010:1622), Lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter, Lagen (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel, Lagen (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter, samt föreskrifter och förordningar meddelade med stöd av dessa lagar.

Bygg- och miljönämnden får fatta beslut om samt ta ut avgift enligt denna taxa.

Övergripande bestämmelser om taxans avgifter

2 § Avgift för prövning och tillsyn tas ut enligt vad som framgår i bilaga 1,2 och 3 nedan med angivet belopp (fast avgift i kronor) eller med 1 530 kronor för varje timme nedlagd handläggningstid (timavgift). Med handläggningstid avses den sammanlagda tid som varje tjänsteman vid nämnden har använt för inläsning av ärendet, kontakter med parter, samråd med experter och myndigheter, inspektioner, revisioner, provtagning och kontroller i övrigt, beredning i övrigt i ärendet samt föredragning och beslut.

Sådan avgift tas ut för varje halvtimme nedlagd handläggningstid. Om den sammanlagda handläggningstiden understiger en halvtimme per år tas ingen avgift ut. För inspektioner, mätningar och andra kontroller som utförs vardagar mellan klockan 19.00 och 07.00, lördagar, söndagar, julafton, nyårsafton, påskafton, midsommarafton eller helgdagar, tas avgift ut med 1,5 gånger ordinarie timavgift.

3 § Bygg- och miljönämnden får för varje kalenderår (avgiftsår) besluta att justera timtaxan (vilket påverkar de i denna taxa antagna fasta avgifterna och timavgifterna) med den procentsats för det innevarande kalenderåret i Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som finns publicerad på SKR:s webbplats i oktober månad året innan den nya timtaxan ska börja tillämpas.

4 § Avgift enligt denna taxa tas inte ut för:

1. Tillsyn som föranleds av klagomål som visar sig obefogat.
2. Handläggning som föranleds av att Bygg- och miljönämndens beslut överklagas.
3. Avgift tas inte ut för en anmälan eller ansökan som återkallas innan handläggningen påbörjats.

5 § Om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens art och omfattning, tillsynsbehovet, nedlagd handläggningstid och övriga omständigheter, får avgift enligt denna taxa i enskilda fall sättas ned eller efterskänkas.

Avgift för serveringstillstånd

6 § Den som ansöker om serveringstillstånd eller ansöker om/anmäler ändringar av verksamheten ska betala avgift enligt tabell 1 nedan.

Avgift för tillsyn av verksamheter med serveringstillstånd

7 § För ordinarie tillsyn ska innehavaren av serveringstillstånd betala årlig tillsynsavgift enligt tabell 2 nedan. Avgiften är uppdelad i en fast del och en rörlig del. Den fasta delen betalas av samtliga tillståndshavarens med stadigvarande tillstånd. Den rörliga delen baseras på tillståndshavarens omsättning av alkoholdrycker. Avgift för sent inkommen restaurangrapport debiteras enligt tabell.

8 § Tillsynsavgift omfattar kalenderår och baseras på föregående års försäljning samt vilken typ av verksamhet som bedrivs. Den första årliga avgiften betalas året efter beslut om tillstånd. För tillsyn som sker dessförinnan tas timavgift ut. Fast årlig avgift skall betalas med helt avgiftsbelopp för varje påbörjat kalenderår som verksamheten bedrivs.

9 § Tillsyn med anledning av att tillståndshavaren bryter mot lagar, villkor, inte uppfyller krav i tillståndet eller inte rättar sig efter erinran eller varning, ingår inte i den fasta årsavgiften. För sådana åtgärder tas timavgift ut.

Avgift för verksamheter som säljer tobak och liknande produkter, folköl samt vissa receptfria läkemedel

10 § För ansöknings- och anmälningsärenden gällande försäljning av tobak och liknande produkter, folköl samt vissa receptfria läkemedel tas avgift ut enligt tabell 3 nedan.

11 § Den som bedriver tillstånds- eller anmälningspliktig försäljning av tobak och liknande produkter, folköl samt vissa receptfria läkemedel ska betala tillsynsavgift enligt tabell 4 nedan. Avgift som hänger samman med tillsynen ska debiteras efter det att tillsynen har utförts.

12 § För tillsyn med anledning av att verksamhetsutövaren inte följer bestämmelser i lagarna eller inte följer förelägganden eller förbud tas timavgift ut.

Avgift för verksamheter som säljer tobaksfria nikotinprodukter

13 § För anmälningsärenden gällande försäljning av tobaksfria nikotinprodukter tas avgift ut enligt tabell 5 nedan.

14 § Den som bedriver anmälningspliktig försäljning av tobaksfria nikotinprodukter ska betala tillsynsavgift enligt tabell 6 nedan. Avgift för som hänger samman med tillsynen ska debiteras efter det att tillsynen har utförts.

Bilaga 1: Avgifter för alkoholservice (serveringstillstånd)**Tabell 1: Avgifter för ansöknings- och anmälningsärenden**

Ärendetyp	Avgift kr (h)
Ansökan om stadigvarande tillstånd för servering, catering eller provsmakning till allmänheten/slutet sällskap.	12
Anmälan om bestående förändring i stadigvarande serveringstillstånd (utökning av sortiment, tider, ytor, mm).	5
Anmälan om tillfällig förändring i stadigvarande serveringstillstånd (utökning av sortiment, tider, ytor, mm).	2
Ny ansökan om stadigvarande tillstånd för servering, catering eller provsmakning efter avslag p.g.a. ej godkänt kunskapsprov. (Avgift för kunskapsprov tillkommer).	1,5
Avgift för kunskapsprov, per person och tillfälle.	1,5
Ansökan om tillfälligt tillstånd för servering eller provsmakning till allmänheten.	6
Ansökan om tillfälligt tillstånd för servering till allmänheten i obetydlig omfattning.	1,5
Ansökan om tillfälligt tillstånd för servering i slutet sällskap	1,5
Anmälan av lokal för catering i slutet sällskap	0,5

Tabell 2: Tillsynsavgifter

Ärendetyp	Avgift kr (h)
Fast årlig tillsynsavgift för serveringsställe med stadigvarande tillstånd för servering av alkohol till slutet sällskap eller allmänheten.	3
Rörlig årlig tillsynsavgift för serveringsställe med stadigvarande tillstånd för servering av alkohol till slutet sällskap eller allmänheten. Den rörliga avgiften är 1,25% av omsättningen på försäljning av alkoholdrycker exklusive moms. Dock minst 3 500 kr och högst 35 000 kr	3-27
Tillsynsavgift vid uppföljning av avvikelser	Timavgift
Förseningsavgift restaurangrapport	5

Bilaga 2: Avgifter för försäljning av tobak och liknande produkter, folköl samt vissa receptfria läkemedel

Tabell 3: Avgifter för ansöknings- och anmälningsärenden

Ärendetyp	Avgift kr (h)
Ansökan om stadigvarande tillstånd för försäljning av tobaksprodukter.	8
Ansökan om tillfälligt tillstånd för försäljning av tobaksprodukter	8
Anmälan om förändring i tillstånd för försäljning av tobaksprodukter.	1
Anmälan om försäljning av något av följande: folköl, e-cigarett eller påfyllningsbehållare	1

Tabell 4: Tillsynsavgifter

Ärendetyp	Avgift kr (h)
Tillsynsavgift för verksamheter med tobakstillstånd	3
Tillsynsavgift för verksamheter som bedriver anmälningspliktig försäljning av folköl	3
Tillsynsavgift för verksamheter som bedriver anmälningspliktig försäljning av e-cigarett och/eller påfyllningsbehållare	3
Tillsynsavgift för verksamheter som bedriver detaljhandel enligt lagen om handel med vissa receptfria läkemedel	3
Tillsynsavgift för verksamheter med 2 av ovanstående	4
Tillsynsavgift för verksamheter med 3 av ovanstående	5
Tillsynsavgift för verksamheter med samtliga av ovanstående	6
Tillsynsavgift vid uppföljning av avvikelser	Timavgift

Bilaga 3: Avgifter för försäljning av tobaksfria nikotinprodukter**Tabell 5: Avgifter för ansöknings- och anmälningsärenden**

Ärendetyp	Avgift kr (h)
Anmälan om försäljning av tobaksfria nikotinprodukter	Timavgift

Tabell 6: Tillsynsavgifter

Ärendetyp	Avgift kr (h)
Tillsynsavgift för verksamheter med försäljning av tobaksfria nikotinprodukter	Timavgift

7. Årsrapport 2023, kommunstyrelsen KS2024/31

Kommunstyrelseförvaltningen

Daniel Aronsson | Ekonomichef
0734-64 70 06 | daniel.aronsson@bollebygd.se

Kommunstyrelsen

Årsrapport 2023, kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen antar årsrapporten

Ärendet

Kommunstyrelsen har arbetat med åtta av kommunfullmäktiges mål. Bedömningen är att sju av dessa uppnås och ett uppnås delvis.

Kommunstyrelsens resultat var ett överskott på 2,8 mnkr, nettokostnadsutvecklingen i förhållande till 2022 var en ökning på 3,9 mnkr vilket motsvarar 6,9 %.

Sjukfrånvaron i kommunstyrelseförvaltningen är låg, endast 2,5 %.

Barnkonsekvensanalys

Beslut i ärendet bedöms inte påverka barn och unga negativt.

Beslutsunderlag

Årsrapport 2023, kommunstyrelsen

Skickas till

Ekonomiavdelningen

BOLLEBYGDS KOMMUN

Kommunstyrelseförvaltningen

Monica Holmgren

Förvaltningschef

Daniel Aronsson

Ekonomichef

Kommunstyrelsen

Årsrapport 2023
Kommunstyrelsen

Innehållsförteckning:

<u>1. SAMMANFATTNING</u>	<u>3</u>
<u>2. UPPFÖLJNING AV NÄMNDENS MÅL OCH NYCKELTAL.....</u>	<u>4</u>
2.1 KOMMUNFULLMÄKTIGES MÅL FÖR KOMMUNSTYRELSEN	4
2.2 SAMMANSTÄLLNING PROGNOSE FÖR MÅLUPPFYLLELSE	9
2.3 UTREDNINGSUPPDRAG AV KOMMUNFULLMÄKTIGE	10
2.4 UTREDNINGSUPPDRAG FRÅN KOMMUNSTYRELSEN	12
<u>3. EKONOMI.....</u>	<u>14</u>
3.1 BUDGET OCH BUDGETÄNDRINGAR	14
3.2 RESULTAT, ÖVERGRIPANDE	14
3.3 RESULTAT PER ENHET	15
3.4 PROGNOSENA UNDER ÅRET, SAMT EVENTUELLA ÅTGÄRDER	16
3.5 INVESTERINGAR	16
<u>4. MEDARBETARE</u>	<u>18</u>
4.1 PERSONALSTATISTIK	18
4.2 KOMPETENSFÖRSÖRJNING	18
4.3 MÅNGFALD OCH JÄMSTÄLLDHET	18
4.4 ARBETSMILJÖ OCH HÄLSA	19
<u>5. ÅRETS VERKSAMHET I ÖVRIGT</u>	<u>20</u>
<u>6. INTERNKONTROLL</u>	<u>21</u>
<u>7. INFORMATIONSSÄKERHET OCH DATASKYDD</u>	<u>23</u>
<u>8. VERKSAMHETENS SYSTEMATISKA BRANDSKYDDSARBETE.....</u>	<u>23</u>

1. Sammanfattning

Kommunstyrelsen har arbetat med åtta av kommunfullmäktiges mål. Bedömningen är att sju av dessa uppnås och ett uppnås delvis.

Kommunstyrelsens resultat var ett överskott på 2,8 mnkr, nettokostnadsutvecklingen i förhållande till 2022 var en ökning på 3,9 mnkr vilket motsvarar 6,9 %.

Sjukfrånvaron i kommunstyrelseförvaltningen är låg, endast 2,5 %. Den ligger på högre nivå jämfört med tidigare år men det går inte att jämföra då närmsta tidigare år varit år med pandemi och i stort sett alla har arbetat mer eller mindre hemifrån.

Digitala möten och digitala arbetssätt har fortsatt att ersätta fysiska möten i hög grad, vilket har såväl för- som nackdelar, där fördelarna ändå får sägas överväga. Det är en tidsbesparing och möten blir oftare mer stringenta. Arbetssättet med att arbeta på distans har införts som det nya arbetssättet i kommunen. Kommunstyrelseförvaltningen har fortsatt arbetat för att effektivisera sina olika delar.

2023 tillkom två nya funktioner/tjänster genom budgetsatsningar till kommunstyrelseförvaltningen, tjänsterna är en arkivarie samt en ekonom.

Under hela 2023 har kommunstyrelseförvaltningen arbetat med att få fram underlag för en ny nämnds- och förvaltningsorganisation för att undvika risk för jäv inom f d samhällsbyggnadsförvaltningen. Ny organisation beslutades under senare delen av 2023 och ny organisation trädde i kraft 1 januari 2024.

2. Uppföljning av nämndens mål och nyckeltal

2.1 Kommunfullmäktiges mål för kommunstyrelsen

Företagande

Mål 2	Genomföra minst två riktade aktiviteter t.ex. konferenser eller seminarier under 2023–2024			
	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
	-	-	7	2
Insatser				
<p>Förutom de inplanerade företagsbesöken har ett flertal ytterligare företagsbesök genomförts av av såväl kommunstyrelsens arbetsutskott som av näringslivschef</p> <p>Kommunen har genomfört två frukostmöten tillsammans med företagare, båda var välbesökta. På det ena var kommunens energirådgivare med och informerade och på det andra var vuxenutbildningen i Borås med och informerade.</p> <p>Övriga riktade aktiviteter till företagare har varit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Företagsrevitaliseringsprojekt tillsammans med Högskolan i Skövde. (Stötta tillväxtföretag) • Företagsstart Sjuhärad (råd, stöd och hjälp till nystartade företag). Där har vi även lokala företag som berättar om sina tillväxtresor på de allmänna träffarna som är gjorda vid två tillfällen under året. • ”Öppet hus” där alla professioner inom samhällsbyggnadsförvaltningen var med. • Exploatörsträff där kommunens planprocess har presenterats. • Träff med kontrollansvariga • ”Öppet Hus” om enskilda avlopp, allmänt • ”Öppet Hus” om enskilda avlopp för entreprenörer. 				
Måluppfyllelse				
Mål är uppfyllt				
Uppföljning, utvärdering och analys				
Företagsbesök och aktiviteter är inget nytt. Det som är nytt för 2023 är de ”öppna hus” som näringslivschef och samhällsbyggnadsförvaltningen har hållit.				

Mål 3	Förvaltningarna och politikernas bemötande gentemot företagarna ska förbättras			
	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
Insikt (SKR:s undersökning) NKI totalt	56	53	60	Öka till godkänt (62)
Insikt (SKR:s undersökning) Värde/index (0–100) bemötande alla ärende	62	64	66	Öka till godkänt (62)
Insikt (SKR:s undersökning)	62	55	69	Öka till godkänt (62)

Värde/index (0–100) bemötande företagsärenden specifikt				
<p>Värde/index: Mycket högt = över 80 Högt = 70-79 Godkänt = 62-69 Lågt = 50-61 Mycket lågt = under 50</p>				
Insatser				
<p>Kommunstyrelsen har i nära dialog med samhällsbyggnadsnämnden arbetat för en ökad tillgänglighet, både fysiska möten men även bättre tillgänglighet avseende e-post och telefon. Samhällsbyggnadsnämnden har arbetat för och med dialogmöten med företagare genom t ex öppna hus. Näringslivschef oh kommundirektör har under året haft en mycket nära dialog med samhällsbyggnadsförvaltningen oh upphandlingsenhet för att komma tillrätta med det som upplevs mindre bra av företagarna framför allt.</p>				
Måluppfyllelse				
<p>Målet är delvis uppfyllt då NKI totalt inte riktigt når upp till godkänt. Däremot nås målet avseende bemötande i båda kategorierna.</p>				
Uppföljning, utvärdering och analys				
<p>En stor indexökning kan framförallt ses in bemötande mot företagare och där ligger kommunen nu på godkänt på gränsen till ett index som är högt. Det arbete som påbörjats måste hållas i och utvecklas än mer och de områden som inte handlar om bemötande där kommunen ligger lågt måste prioriteras och sättas fokus på, liksom det under 2023 satts fokus på bemötande.</p>				

Personalförsörjning – attraktiv arbetsgivare

Mål 4	Bollebygds attraktivitet som arbetsgivare ska förbättras.			
	Målet ska mätas genom årlig medarbetarenkät			
	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
Workshop om hållbar (tillitsbaserad) organisation			1	1
Resultat av Hållbart medarbetarengagemang, HME, i medarbetarenkäten	83	-	87	84
Insatser				
<p>Med stöd av samma person som arbetat i projektform under ett år med medarbetare och förtroendevalda i tillitsfull dialog har samtliga nämnder och kommunstyrelsen genomfört workshops. Resultatet tas om hand i respektive nämnd. Samtliga nämnder och kommunstyrelsen har gjort en handlingsplan utifrån vad som framkommit.</p> <p>Medarbetarenkäten är genomförd med ett mycket gott resultat på Kommunstyrelseförvaltningen. Förvaltningens chefer har tillsammans med alla medarbetare tagit fram en handlingsplan för att det goda resultatet ska förstärkas.</p>				

Måluppfyllelse
Målet är uppnått
Uppföljning, utvärdering och analys
Workshops är genomförda och arbetet med tillitsfull dialog fortgår. I augusti presenterades resultatet från den uppföljande enkät inom tillitsfull dialog som samtliga medarbetare och förtroendevalda haft möjlighet att besvara. Utifrån resultatet fortgår arbetet.
Medarbetarenkäten genomfördes på Kommunstyrelseförvaltningen med 100 % svarsfrekvens och mycket starka värden på samtliga nyckeltal. Resultaten är högre eller mycket högre jämfört med kommunen i övrigt. Resultatet av Hållbart medarbetarengagemang, HME, har stärkts och visar på höga resultat för total nöjdhet, motivation, meningsfullhet, utvecklingsmöjlighet, ledarskap och arbetsklimat. Resultatet visar på att medarbetarna trivs och utvecklas i sitt arbete. Medarbetarenkäten visar också att 37% av förvaltningens medarbetare upplever att de inte hinner med sitt arbetet under ordinarie arbetstid och förvaltningens chefer har i uppdrag att i dialog med medarbetarna skapa förutsättningar för att medarbetarna ska hinna med sitt arbete inom ordinarie arbetstid.

Mål 5	Genom tillitsfull dialog vill vi skapa en hållbar organisation.			
	Varje nämnd/styrelse ska hålla workshop kring (tillitsbaserad) hållbar organisation.			
	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
Genomförd workshop			1	1
Insatser				
	Kommunstyrelsen har stöttat nämnderna genom att tillhandahålla en processledare som varit ute i samtliga nämnder och hållit en workshop i ämnet.			
	Kommunstyrelsen har själva genomfört en workshop och resultatet från den har sammanställts i en handlingsplan			
Måluppfyllelse				
Målet är uppfyllt				
Uppföljning, utvärdering och analys				
	Det har varit bra att nämnderna själva fått ha en workshop för förutsättningar och utmaningar ser olika ut i de olika nämnderna. Samtliga nämnder har tagit fram handlingsplaner efter workshoparna och dessa kommer nämnderna att arbeta med under 2024.			

Hållbarhet, samhällsutveckling och miljö

Mål 7	Samtliga nämnder ska arbeta med insatser som bidrar till att kommunens energianvändning minskar			
	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
Antal utbildningsinsatser	-	-	2	1
Insatser				
<p>Kommunstyrelsen har genom miljö- och hållbarhetsstrateg tagit fram ett informationsmaterial kring hur man kan bidra till energibesparing på arbetsplatsen. Informationen publicerades på Insidan (intranätet) i januari 2023.</p> <p>Med hjälp av hållbarhetsbyrån HoloHouse, tidigare Miljöbron, har en kort och grundläggande energiutbildning tagits fram. Utbildningen är digital och kommer skickas ut brett inom organisationen under januari 2024. Målet är i första hand att all personal med en fast arbetsplats samt personal inom fastighetsavdelningen och lokalvården ska genomgå utbildningen.</p>				
Måluppfyllelse				
Målet är uppfyllt				
Uppföljning, utvärdering och analys				
Insatserna har framförallt varit information och utbildning. Kommunen överlag behöver dock bli mer aktiva i faktiska insatser och åtgärder				

Kollektivtrafik

Mål 9	Inleda förhandling med Västtrafik om ökad kollektivtrafik i kommunen.			
	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
Ingen indikator för målet	-	-	-	-
Insatser				
Flera, både sedan tidigare planerade och tillkommande, dialogmöten har ägt rum. Dock utan resultat				
Måluppfyllelse				
Målet är uppfyllt (så tillvida att dialog och förhandling pågår hela tiden)				
Uppföljning, utvärdering och analys				
Dialog och förhandling pågår hela tiden. Inget faktiskt resultat kan dock påvisas. Kommunstyrelsens arbetsutskott har bjudit in regionutvecklingsdirektören på VGR till en dialog för att se om vi kan komma vidare i förhandlingarna. Detta möte sker först Q1 2024.				

Finansiella mål

Mål 10	Det ekonomiska resultatet ska över mandattiden motsvara 3 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.

	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
Resultat mandatperiod	5,2 %	5,2 %	0,7 %	3,0 %
Resultat rullande 4-årsperiod	4,6 %	5,2 %	5,0 %	3,0 %
Uppföljning, utvärdering och analys				
<p>I samband med antagande av budget 2024–2026 reviderades de finansiella målen till att gälla under en rullande fyraårsperiod i stället för mandatperiod. Vid mandatperiodens slut sammanfaller de båda formuleringarna av målet. Resultatet för 2023 uppgår till 0,7 % och rensat från engångsposter som skulle kunna redovisas på annat sätt uppgår resultatet till 2,8 %. För mandatperioden bedöms det finnas goda möjligheter att nå ett resultat på 3 % för mandatperioden och målet anses uppfyllt.</p> <p>För det nya målet med rullande fyraårsperiod blev resultatet 5,0 % och målet anses uppfyllt. Dock sjunker resultatnivån kraftigt för 2023 och med ett lågt budgeterat resultat för 2024 krävs resultatförbättringar under år 2025 och 2026 för att nå målet år 2026.</p>				

Mål 11		Över samma tid ska minst 40 % av kommunens skattefinansierade investeringar och exploateringar finansieras med egna medel.		
	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2023
Skattefinansieringsgrad investeringar och exploateringar mandatperiod			56 %	40 %
Skattefinansieringsgrad investeringar och exploateringar 4-årsperiod			140 %	40 %
Uppföljning, utvärdering och analys				
<p>Årets skattefinansierade investeringar och exploateringar blev 64,4 mnkr vilket utgjorde 56 % av årets resultat och årets avskrivningar. Ackumulerat för senaste fyra åren hamnar självfinansieringsgraden av skattefinansierade investeringarna på 140 %. Detta är klart över målet på 40 % sett ur ett rullande fyraårsperspektiv.</p> <p>I en prognos över självfinansieringsgraden sett över hela innevarande mandatperioden skulle målet också vara uppfyllt med 73 % vid plan 2026. I den prognosen finns dock endast genomförda och redan beslutade investeringsprojekt samt reinvesteringar medräknade. Den långsiktiga investeringsplanen rymmer projekt för ytterligare en miljard kronor. Det är dock inte sannolikt att alla dessa kommer genomföras under mandatperioden. Allt annat lika skulle investeringar för ytterligare 160 mnkr kunna göras under mandatperioden för att hamna på 40% självfinansieringsgrad.</p> <p>Utifrån detta resonemang bedöms målet om självfinansieringsgrad av investeringar som uppfyllt.</p>				

2.2 Sammanställning prognos för måluppfyllelse

Nr	Mål	Målet är...		
		uppnått	delvis uppnått	ej uppnått
Företagande:				
2	Genomföra minst två riktade aktiviteter t.ex. konferenser eller seminarier under 2023–2024 (KS)	X		
3	Förvaltningarna och politikernas bemötande gentemot företagen ska förbättras		X	
Personalförsörjning – attraktiv arbetsgivare:				
4	Bollebygds attraktivitet som arbetsgivare ska förbättras.	X		
5	Genom tillitsfull dialog vill vi skapa en hållbar organisation.	X		
Hållbarhet, samhällsutveckling och miljö:				
7	Samtliga nämnder ska arbeta med insatser som bidrar till att kommunens energianvändning minskar	X		
Kollektivtrafik:				
9	Inleda förhandling med Västtrafik om ökad kollektivtrafik i kommunen.	X		
Finansiella mål:				
10	Det ekonomiska resultatet ska över mandattiden motsvara 3 % av skatteintäkter och generella statsbidrag.	X		
11	Över samma tid ska minst 40 % av kommunens skattefinansierade investeringar och exploateringar finansieras med egna medel.	X		
	Summa	7	1	0

2.3 Utredningsuppdrag av kommunfullmäktige

Ny skola

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett beslutsunderlag så att beslut om ny skola kan fattas under 2023.

Kommunstyrelsen har hållit samman arbetet för att få fram ett beslutsunderlag till kommunfullmäktige. Arbetet har involverat samhällsbyggnadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen.

Kommunfullmäktige beslutade den 6 december 2023 att anta en kombination av de lokaliseringsförslag som förvaltningen tagit fram och gav kommunstyrelsen i uppdrag att starta arbetet på befintligt skolområde i syfte att i första hand bygga för F-9 samt en allaktivitetshall. Kommunstyrelsen gavs också i uppdrag att starta planprocessen för Fjällastorp. I syfte att i första hand planlägga förskola.

Arena för näringslivsfrågor

Kommunstyrelsen får ett uppdrag att skapa en arena för näringslivsfrågor för att förbättra förutsättningar för företag och fler arbetstillfällen.

Den arena som sedan flera år redan funnits, där av företagarna utsedda representanter från olika branscher deltar, har utvecklats så till vida att en representant från arbetstagarnas parter har kommit med samt att förutom kommunstyrelsens arbetsutskott, kommundirektör och näringslivschef som tidigare varit med även presidiet för samhällsbyggnadsnämnden och förvaltningschef samhällsbyggnadsförvaltningen varit med.

Träff med näringslivsorganisationerna samt olika branscher fördelat över hela kommunen har genomförts vid åtta tillfällen under året.

Stärka som arbetsgivare

Kommunstyrelsen får ett uppdrag att utreda åtgärder för att stärka Bollebygds kommun som arbetsgivare

Överlag har kommunen ett gott anseende som arbetsgivare. Bland annat visar resultatet i årets medarbetarenkät det. Medarbetarna i kommunen är nöjda med sin arbetsplats.

Kommunen erbjuder alla som har en sådan funktion att man kan arbeta på distans ett distansavtal vilket gör att man kan arbeta hemifrån så mycket som ens uppgifter tillåter. Möjligheten till distansarbete är något som uppskattas av medarbetare och återkoppling från kandidater vid rekrytering visar att det är en fördel att ha möjlighet till distansarbete.

Ett annat sätt att stärka kommunen som arbetsgivare kan vara att erbjuda, utöver distansavtal, möjlighet till kontor på annan ort än just i Bollebygd. Under hösten öppnade ett distanskontor med två arbetsplatser i Härlanda Park i Göteborg. Distanskontoret har nyttjats i en relativ hög grad, framförallt av de som bor i Göteborg. Kontorsplatserna hyrs för ett år och utvärdering kommer att göras sommaren 2024.

Kommunstyrelseförvaltningen arbetar för att stödja de övriga förvaltningarna i sitt arbete att vara en attraktiv arbetsgivare. Flera studier visar på att en attraktiv arbetsgivare har en god arbetsmiljö och utifrån det pågår det ett kontinuerligt arbete för att stärka arbetsmiljöarbetet i hela organisationen. Under året har det genomförts arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud och utbildningarna återkommer kontinuerligt. Under året har också ett nytt samverkansavtal mellan kommunen som arbetsgivare och de fackliga organisationerna slutits. Samverkansavtalet betonar delaktighet, hälsa och arbetsmiljö och är en god plattform för att stärka Bollebygd som arbetsgivare. Avtalet har att implementeras i hela organisationen under hösten 2023. Under året har också genomförts ett arbete för att stärka arbetet med arbetsmiljön inom ramen för skyddskommittéerna. Arbetet innebär att det i samverkan med de fackliga organisationerna tagits fram en process för att tydliggöra skyddskommittéernas roll och öka dialogen om åtgärder utifrån det som kommer fram i skyddskommittéerna.

Bollebygds kommuns förmånspaket för medarbetarna har under sensommaren utökats med möjligheten att genom bruttolöneavdrag köpa förmånscykel.

Rinnaområdet

Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda insatser för att utveckla Rinnaområdet som fritids- och friluftsområde.

Inga specifika insatser har genomförts av kommunstyrelsen under 2023. När plan- och exploateringsenheten från och med 2024 förts över till kommunstyrelsen kommer uppdraget att prioriteras.

Reviderat reglemente

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram förslag på reviderat reglemente som inkluderar ett miljö och hållbarhetsutskott.

Dialog med kommunstyrelsens ordförande och representant från Miljöpartiet har hållits vid flera tillfällen under våren och sommaren för att komma fram till om kommunen ska ha ett nytt utskott eller ett råd för hållbarhetsfrågor. I konsensus enades man om ett hållbarhetsråd. Beslut om riktlinjer för ett hållbarhetsråd togs i Kommunstyrelsen under hösten 2023 och rådets första möte är inplanerat i februari 2024.

Laddinfrastrukturen

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en plan för hur laddinfrastrukturen i kommunen ska utvecklas i samverkan med andra intressenter.

Det fanns en redan antagen publik laddinfraplan som ska ligga till grund för utvecklingen/utbyggnaden av laddinfra i kommunen. Planen är ett levande dokument som kommer att revideras utifrån behov och efterfrågan.

Riktlinje fordon eller kollektivtrafik

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en riktlinje för upphandling och inköp där det framgår att vid inköp av fordon eller kollektivtrafik som till exempel skolskjuts välja fossilfritt alternativ där så är lämpligt.

Riktlinjen arbetades fram i enlighet med uppdraget under 2023 och antogs av kommunstyrelsen i januari 2024. I övrigt beskriver riktlinjen även vilka andra hållbarhetskrav som ska ställas och ett ökat fokus på det lokala näringslivet.

Delfinansiering utökad kollektivtrafik

Kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda hur kommunen kan delfinansiera utökad kollektivtrafik.

Dialog med Västtrafik har skett och pågår kontinuerligt. Frågan är mer komplex än att bara köpa till eller utöka finansieringen och därför behöver frågan lyftas till en högre nivå in VGR. Möte med regionalutvecklingsdirektör är inplanerat och sker Q1 2024.

Mobilitetsplan

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en mobilitetsplan för att ta ett helhetsgrepp kring ett ökat hållbart resande.

Detta uppdrag är inte genomfört men kommer att påbörjas och bli klart under 2024

2.4 Utredningsuppdrag från Kommunstyrelsen

Gryaab

Kommunstyrelsen ger kommunstyrelseförvaltningen i uppdrag att tillsammans med samhällsbyggnadsförvaltningen att bevaka avloppsfrågan och en eventuell framtida anslutning till Gryaab då ett beslut ska tas under 2023

I november 2024 tog kommunfullmäktige ett inriktningsbeslut som innebar att fortsatt arbete ska ske mot eget reningsverk istället för anslutning till Gryaab. Bollebygd kvarstår som delägare i Gryaab och under året har även en avsiktsförklaring som är för antagande hos delägarkommunerna som bl.a. beskriver Bollebygds förutsättningar. Framöver håller tekniska-servicenämnden i frågan och underlag till miljötillstånd för nytt reningsverk arbetas fram.

Social hållbarhet

Kommunstyrelseförvaltningen ges i uppdrag att ta fram en plan för social hållbarhet. I arbetet ska en del vara att fortsätta samordna och ta fram strategier för att utveckla integrationsarbetet.

Under ledning av kommunstyrelseförvaltningen har en arbetsgrupp med representanter från samtliga förvaltningar bildats. Arbetsgruppen har haft ett flertal dialogmöten och workshop i kombination med omvärldsbevakning och kunskapsinhämtning. Detta har mynnat ut i fyra prioriterade områden för ökad social hållbarhet i Bollebygds kommun. Dessa områden är barn och ungas uppväxtvillkor, arbete och sysselsättning, boende och närmiljö och inflytande och delaktighet.

En plan för social hållbarhet är inte färdig men den beräknas kunna tas upp för beslut under 2024.

Samarbete med civilsamhället

Under ledning av kommunstyrelseförvaltningen har en arbetsgrupp med representanter från samtliga förvaltningar bildats. Arbetsgruppen har haft ett flertal dialogmöten och workshop i kombination med omvärldsbevakning och kunskapsinhämtning.

Arbetsgruppen har haft dialog med föreningsråd och pensionärsföreningarna för att informera och inhämta synpunkter. Ett utkast till riktlinjer som beskriver Idéburet Offentligt Partnerskap, IOP, är framtaget. IOP ska ses som ett komplement till övrigt samarbete och samverka med civilsamhället som redan pågår. Riktlinjen planeras kunna tas upp för beslut under 2024.

Även inom krisberedskap har flera kontakter tagits med civilsamhället. Det arbetet kommer att intensifieras under 2024.

3. Ekonomi

3.1 Budget och budgetändringar

Verksamhet	Beslut KF 2023	Nya löner, 2023	Tekniska justeringar	Aktuell budget
Kommunstyrelsen	-62,8	-0,8	-0,1	-63,7
Totalt	-62,8	-0,8	-0,1	-63,7

Belopp är i mnkr.

Lönekompensationer 2023

Kommunstyrelsen har kompenserats med 0,8 mnkr för löneökningar 2023 eftersom budgeten ursprungligen är satt i 2022 års lönenivå.

3.2 Resultat, övergripande

	Helår 2023			Helår 2022
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Intäkter:				
Försäljning varor mm	0,0	0,0	0,0	0,1
Hysesintäkter	0,3	0,3	0,0	0,3
Bidragsintäkter	3,3	1,9	1,4	2,7
Försäljning av vht	0,9	0,8	0,1	1,2
Summa intäkter	4,6	3,0	1,5	4,3
Kostnader:				
Bidrag	-2,1	-1,8	-0,4	-1,8
Köpt huvudverksamhet	-13,3	-14,1	0,7	-12,4
Personalkostnader	-28,6	-28,9	0,3	-26,4
Hyror	-5,1	-5,1	0,0	-4,9
Fastighetskostnader	-0,5	-0,4	-0,1	-0,4
Bränsle, energi, vatten	0,0	0,0	0,0	0,0
Material och tjänster	-9,5	-11,4	1,9	-9,7
Övriga kostnader	-3,7	-2,3	-1,5	-2,8
Kapitalkostnader	-2,4	-2,8	0,4	-2,8
Summa kostnader	-65,4	-66,7	1,3	-61,2
Nettokostnad	-60,8	-63,7	2,8	-56,9
Budgetram	-63,7			
Resultat	2,8			

Belopp är i mnkr.

Kommunstyrelsens resultat var ett överskott på 2,8 mnkr, nettokostnadsutvecklingen i förhållande till 2022 var en ökning på 3,9 mnkr vilket motsvarar 6,9 %. Den största kostnadsökningen var bland personalkostnaderna med 2,3 mnkr (8,7 %), där lönesumman ökade

med 5,4 % och personalomkostnader (PO) ökade med 16,5 främst till följd av kraftigt ökade pensionskostnader.

Den positiva avvikelsen i förhållande till budget beror på att kommunstyrelsen har fått budgettillskott men där insatserna ännu inte har inneburit någon kostnad, t.ex. för införande av återbruksverksamhet. Totalt uppgår dessa till 0,8 mnkr. Dessutom finns en del vakanser till följd av föräldradigheter och uppsägningar. Inom IT-verksamheten syns också minskade kapitalkostnader till följd av att en del större investeringar har slutavskrivits under året och reinvesteringarna ännu inte har genomförts då det inte funnits behov av det.

Intäkterna visar på ett överskott på 1,5 mnkr jämfört med budget och är 0,3 mnkr högre än förra året. Avvikelsen beror främst på att vissa projekt nettobudgeteras, vilket gör att det blir avvikelser på såväl övriga kostnader som intäkter. Inför 2024 kommer nettobudgeteringen upphöra för att kunna göra mer relevanta analyser av budgetavvikelser på aggregerad nivå.

Den totala kostnaden var 4,1 mnkr högre än 2022 men samtidigt 1,3 mnkr lägre än budget.

Kostnaden för köpt huvudverksamhet har ökat med 0,9 mnkr (7,4 %) jämfört med förra året, där den största delen beror på ökade kostnader för kommunens medlemskap i Södra Älvsborgs Räddningstjänsteförbund (SÄRF) med 1,1 mnkr. Det motverkas av lägre kostnader för GIS-samarbete.

Personalkostnaderna är 2,3 mnkr högre än förra året, men 0,3 mnkr lägre än budget. Ökningen jämfört med förra året beror till största del på ökat PO, som förklarar 1,2 mnkr av ökningen, resterande ökningen är högre lönesumma, främst till följd av genomförd lönerrevision men även att det totalt är något fler anställda jämfört med 2022.

Övriga kostnader, material och tjänster är 0,7 mnkr högre än förra året men ca 0,4 mnkr lägre än budget och är främst fördelat på lägre tjänsteköp än vad som budgeterats, främst eftersom det är här digitaliseringsmedlen är budgeterade.

Kapitalkostnaderna är 0,4 mnkr lägre jämfört med förra året och 0,4 mnkr och är ett överskott på 0,4 mnkr. Anledningen är som nämnts ovan främst kopplat till slutavskrivning av viss hård- och mjukvara inom IT.

3.3 Resultat per enhet

	Helår 2023			Helår 2022
	Utfall	Budget	Avvikelse	Utfall
Kommunstyrelsens ordf	-2,1	-2,4	0,2	-2,4
Kommundirektör	-33,4	-35,2	1,8	-30,6
It drift	-6,0	-6,6	0,6	-6,3
Ekonomichef	-10,4	-10,8	0,5	-9,3
HR chef	-8,9	-8,7	-0,2	-8,4
Totalt	-60,8	-63,7	2,8	-56,9

Belopp är i mnkr.

Kommunstyrelsens ordförande

Under kommunstyrelsens ordförande budgeteras kostnader hänförliga till den politiska verksamheten, främst arvoden. Resultatet blev ett överskott på 0,2 mnkr.

Kommundirektörens avdelning

Under kommundirektörens avdelning budgeteras flera av de kommunövergripande kostnaderna såsom räddningstjänst, lokaler, färdtjänst och kollektivtrafik.

Ett litet överskott finns främst till följd av att kommunstyrelsen erhållit viss kompensation i budgeten kopplat till olika uppdrag men där det i nuläget inte beräknas bli någon eller liten kostnad. Det rör uppdragen kopplat till kollektivtrafik, näringsliv samt uppstart av återbruksverksamhet.

Ekonomiavdelningen

Under ekonomiavdelningen budgeteras kostnader för kommunens centrala ekonomi-administration, upphandling, digitaliseringsmedel och IT-personal.

Resultatet blev ett överskott på 0,5 mnkr. Har under året haft vissa vakanser till följd av föräldraledighet men det kommer vägas upp av ett behov av konsultkostnader inom upphandling.

IT-enheten

Under IT-enheten budgeteras samtliga kostnader exkl. personalkostnader för kommunstyrelsens IT-verksamhet. Det gäller främst kommunövergripande licenser, konsulttjänster samt kapitalkostnader för inköpt IT-utrustning. Inom IT-verksamheten syns minskade kapitalkostnader till följd av att en del större investeringar har slutavskrivits under året och reinvesteringarna ännu inte har genomförts.

HR-avdelningen

Under HR-avdelningen budgeteras kostnader för kommunens centrala HR-funktion, fackliga kostnader, kommunövergripande personalsociala kostnader samt kostnader för reception. Resultatet blev ett underskott på 0,2 mnkr.

3.4 Prognoserna under året, samt eventuella åtgärder

	februari	april	augusti	oktober
Prognos för helårsresultatet	0	0,1	2,0	2,5

Belopp är i mnkr.

Prognoserna har förbättrats mycket till följd av att det under året blivit allt mer klart att medel för flera tillskott inte kommer nyttjas. Till viss del även till följd av vakanser samt förskjutning av vissa IT-investeringar under året.

3.5 Investeringar

Verksamhet/område	Utfall 2023	Budget 2023	Avvikelse
Samlingsanslag KS	0,2	1,0	0,8
IT-samlingsanslag	2,7	2,5	-0,2
DR-site	0,5	0,5	0
Strategiska markinköp*	24,7	20,0	-4,7
Summa	28,1	24,0	-4,1

Belopp är i mkr.

Samlingsanslag KS

Under året har investeringsanslaget bl.a. använts till inköp av beredskapslager samt vissa mindre inventarier.

IT-samlingsanslag

Den största posten på 1,3 mkr avser licenser för nätverks- och kommunikationshårdvara samt inköp av datorer.

DR-site

Anslaget har nyttjats för att förbereda för DR-site, främst släckutrustning samt strömförsörjning (UPS).

Strategiska markinköp*

Kommunstyrelsen har under året genomfört två strategiska markinköp för totalt 24,7 mkr. I budgeten fanns 20 mkr avsatt på kommunstyrelsen och 5 mkr på samhällsbyggnadsnämnden. Samhällsbyggnadsnämnden genomförde inte något markinköp, vilket innebär att den totala budgeten på 25 mkr för strategiska markinköp lämnade ett överskott på 0,3 mkr.

4. Medarbetare

4.1 Personalstatistik

	Helår 2023			Helår 2022		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Antal tillsvidareanställda	24	12	36	24	9	33
Antal visstidsanställda	2	0	2	3	1	4
Antal timavlönade (timmar)	656,8	213,8	870,6	455	698,3	1 153,4
Övertid/fyllnad/mertid (timmar)	31,3	37,4	68,8	90,3	61,3	151,6
Andel tillsvidareanställda m. heltid (%)	91,7	100	94,4	91,7	100	94,4
Sjukfrånvaro (%)	2,7	0,6	2	0,5	0,5	0,5
Sjukfrånvaro ≥ 60 dagar (%)	8,6	0	7,8	0	0	0
Sjukfrånvaro ≤ 29 år (%)	0	0	0	0	0,4	0,3
Sjukfrånvaro 30-49 år (%)	3,7	0,4	2,7	0,6	0,3	0,5
Sjukfrånvaro ≥ 50 år (%)	1,6	1	1,4	0,3	1,2	0,5

Antalet medarbetare har ökat på Kommunstyrelseförvaltningen som ett resultat av de budgeterade tjänsterna. Sjukfrånvaron har också ökat något jämfört med föregående år och har nu en normal nivå där medarbetare får de vanligt förekommande infektionssjukdomarna. Även i år har Kommunstyrelseförvaltningen haft timavlönade medarbetare anställda för att täcka upp för vakanser som finns.

4.2 Kompetensförsörjning

Likasom andra kommuner har Bollebygds kommun utmaningar när det gäller kompetensförsörjning. För Kommunstyrelseförvaltningen del märks det då det är svårt att rekrytera nyckelkompetenser och medarbetare som har den utbildning och erfarenhet som krävs. Av 10 annonserade tjänster har rekrytering inte lyckats i 4 och det är vid årets slut fortfarande en vakans. Ett exempel är en medarbetare som ska arbeta med systemförvaltning och som specialist inom lönehantering. Rekrytering har pågått hela året utan resultat då detta är kompetenser som inte finns att tillgå på arbetsmarknaden. För att lösa situationen har ett samarbete med en annan kommun startats under hösten. Förvaltningens chefer lyfter kontinuerligt kompetensutvecklings- och utvecklingsbehov med medarbetarna i röda tråden samtalen för att både nu och i framtiden ha medarbetare med god och uppdaterad kompetens.

4.3 Mångfald och jämställdhet

Kommunstyrelseförvaltningen arbetar kontinuerligt med att vara ett stöd till övriga förvaltningar i mångfald- och jämställdhetsfrågor och har under året omarbetat stödmaterialet som cheferna använder i dialog med sina medarbetare. En viktig del i jämställdhetsarbetet är att varje år genomföra en lönekartläggning ur ett jämställdhetsperspektiv, en så kallad jämställdhetsanalys. Det kan konstateras att löneskillnaden mellan män och kvinnor när man mäter alla anställdas löner i Bollebygds kommun som 2021 var obetydlig åter igen ökar. 2022 var skillnaden 500 kr till

kvinnornas nackdel och 2023 700 kr till kvinnornas nackdel. En slutsats som kan dras av det är att när det inte finns satsningar i kollektivavtalen för de stora kvinnodominerade grupperna inom vård och omsorg så ökar löneskillnaderna till männens förmån. Analys visar att cheferna i organisationen i löneöversyn varje år fördelar sitt löneökningssutrymme könsneutralt. Flera studier visar på att det finns olika förväntningar på lön hos män och kvinnor. Män har högre förväntningar på lön i en rekryteringssituation än kvinnor och börjar förhandla lön i en högre nivå. Vid nyrekrytering tenderar chefer av båda könen att sätta högre löner på män än på kvinnor. Då löneskillnaderna mellan män och kvinnor ökar har det startats ett arbete för att medvetandegöra organisationens chefer om detta och stärka dem att sätta könsneutrala löner där erfarenhet och kompetens är i fokus.

4.4 Arbetsmiljö och hälsa

Resultatet på medarbetarenkäten visar att Kommunstyrelseförvaltningens medarbetare upplever att de har en god arbetsmiljö. Resultatet visar dock på att det är 37 % av medarbetarna som upplever att de inte hinner göra ett bra arbete på ordinarie arbetstid. En genomgång i samband med presentation av medarbetarenkäten på arbetsplatsträffar visar dock att medarbetarna inte upplever det som ett stort problem. Frågan behöver också tolkas utifrån varje medarbetares egen ambitionsnivå eftersom många av tjänsterna är solitära i sin funktion och har en hög grad av eget handlingsutrymme. Även om resultatet inte ska förringas så kan det över tid ett problem om uppdragen och förväntan växer utan att resurserna ökar i samma takt.

För att bearbeta resultatet av medarbetarenkäten har varje avdelning arbetat fram en handlingsplan med åtgärder som ett led i arbetsmiljöarbetet. Hela förvaltningen har under året tagit fram en förvaltningsgemensam handlingsplan som följs upp genom resultatet av medarbetarenkäten 2024.

Genom dialogen i röda tråden samtalen följer cheferna på förvaltningen kontinuerligt upp medarbetarnas hälsa och arbetsmiljö, både på distansarbetsplatsen och på kontoret.

5. Årets verksamhet i övrigt

Europa Direkt Sjuhärad (EDIC)

Europa Direkt Sjuhärad (ED7) har under 2023 arbetat utifrån fastställd kommunikations- och verksamhetsplan. EDIC har genomfört alla aktiviteter som det planerades för och fler därtill. Aktiviteterna var över lag välbesökta. Två lyckade evenemang knutna till det årliga State of the Union-talet gick av stapeln. En välbesökt och uppskattad lärarutbildning på temat EU-val och demokrati genomfördes. Även en lokal demokrativerkstad med ungdomsrådet i Bollebygd arrangerades. Utöver detta har skolbesök genomförts, samt en mängd möten med samarbetsparter. Två informations- och planeringsträffar om kommande EU-val hölls för tjänstemän och politiker i Sjuhärad. Arbetet med att utveckla Europa Direkt Sjuhärad samverkan med regionens kommunala styren fortlöper.

Krisberedskap och civilt försvar

Bollebygds kommun arbetar utifrån Lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, Överenskommelsen om kommuners krisberedskap samt Överenskommelsen om kommunernas arbete med civilt försvar.

Utifrån lagen har kommunen för mandatperioden tagit fram:

- kommunövergripande risk-och sårbarhetsanalys
- handlingsprogram för krisberedskap och civilt försvar
- prioriterade åtgärder för krisberedskap och civilt försvar
- plan och rutin för hantering av samhällsstörningar och extraordinära händelser
- utbildnings och övningsplan.

Arbetet med kontinuitetsplanering fortgår och en riktlinje för kontinuitetsplanering har beslutats. Inventeringar och behovsanalyser för investeringar genomförs tillsammans med övriga förvaltningar och kommer tas upp i budgetarbetet under kommande år.

6. Internkontroll

Nämndens internkontrollplan

Nedan internkontrollplan beslutades av nämnden att gälla för 2023.

Risk- och väsentlighetsanalys

Nr	Risk	Konsekvens	Sannolikhet	Totalt
1	Kortare, mindre än ett dygn, strömavbrott/ingen elförsörjning	2	3	6
2	Längre, mer än ett dygn, strömavbrott/ingen elförsörjning	3	2	6
3	Kortare, mindre än ett dygn, dålig eller ingen internetuppkoppling	3	3	9
4	Längre, mer än ett dygn, dålig eller ingen internetuppkoppling	3	2	6
5	Hacker-/överbelastnings-/cyberattack	4	1	4
6	Ingen eller brister i kontinuitetsplanering	3	3	9
7	Otillåtna direktupphandlingar	1	2	2
8	Brist på avtalsföljsamhet	1	2	2
9	Felaktiga utbetalningar, fakturor	2	1	2
10	Bluffakturor	1	4	4
11	Felaktiga löneutbetalningar beroende på bristande inrapportering/kontroll av chef	2	2	4
12	Liten sårbar förvaltning med många solitära funktioner	2	2	4
13	Svårighet att rekrytera	3	3	9
14	Utlämnande av känsliga personuppgifter	3	3	9
15	Bristande följsamhet till god redovisningssed	2	2	4
16	Ökad inflation/ränta	3	3	9

Risk nr 3 är satt utifrån att det i dag på många ställen saknas kontinuitetsplan för driftsavbrott i IT-tjänster. Förvaltningens bedömning är att risken bäst hanteras genom att arbeta med rutiner för att minska konsekvensen av driftsavbrotten.

Risk nr 16 kommer hanteras i samband med revidering av kommunens finanspolicy och planeras genomföras under 2024.

Internkontrollplan

Utifrån ovanstående risk- och väsentlighetsanalys så har nedan internkontrollplan tagits fram.

Nr	Process rutin/system	Kontrollmoment	Kontrollansvar	Metod
	Hacker-/överbelastnings-/cyberattack		IT-samordnare	
	Ingen eller brister i kontinuitetsplanering		Säkerhetssamordnare	
	Svårighet att rekrytera	Uppföljning av annonserade tjänster	HR-chef	
	Utlämnande av känsliga person-uppgifter		Informationssäkerhetssamordnare	

Hacker/överbelastningsattack

IT har haft två oplanerat driftstopp under 2023 och tidigt 2024. Ingen av stoppen är relaterade till cyberincidenter, utan kunde spåras till en och samma nätverksutrustning, som trots sin redundansfunktion inte klarade av att hantera det uppkomna felet. Denna utrustning är numera utbytt.

Det är viktigt att verksamheterna fortsatt jobbar vidare med sina reserv- och kontinuitetsplaner, dels då IT inte har möjlighet till någon jourtjänst, men allra mest på grund av det rådande säkerhetsläget, där vi fått uppleva flera stora driftstörningar hos stora nationella IT-leverantörer.

Ingen eller brister i kontinuitetsplanering

Kommunstyrelsen har en kontinuitetsplan. Den är inte helt komplett och det finns ett fortsatt arbete att göra för att få fram en fullständig kontinuitetsplan. Detta arbete forgår 2024.

Svårighet att rekrytera

Under 2023 utlyste Kommunstyrelsen 10 tjänster och 4 av tjänsterna besattes inte. De obesatta tjänsterna är på HR avdelningen med 2 tjänster vid rekrytering av systemförvaltare och lönespecialist inte tillsatts på grund av att det inte funnits någon sökande med rätt kvalifikationer. Det har gjorts flera försök under 2023 för att tillsätta den tjänsten utan resultat. Samhällsbyggnadsförvaltningen har haft ute 21 annonser och där har samtliga tillsatts. Socialförvaltningen har haft ute 60 annonser och 13 av dem har inte tillsatts. På utbildningsförvaltningen har det varit 34 annonser ute och 3 har man inte lyckats besätta. Arbetet för att hitta kompetens fortsätter under de kommande åren och arbete för att stärka Bollebygds kommun som arbetsgivare fortgår.

Utlämnande av känsliga personuppgifter

Under 2023 rapporterade 14 personuppgiftsincidenter, samtliga förvaltningar inräknade. Dessa har kunnat begränsas i omfattning och med stöd av rutin har personuppgiftsincidenter hanterats inom den tidsram som gäller vid personuppgiftsincidenter. Tre av dessa incidenter har anmälts till Integritetsmyndigheten, IMY och där har inga ytterligare åtgärder gjorts

7. Informationssäkerhet och dataskydd

Utbildning i informationssäkerhet och dataskydd.

Kommunstyrelsen har genom informationssäkerhetssamordaren målmedvetet arbetat för att ge samtliga medarbetare en grundläggande utbildning i informationssäkerhet och dataskydd för att på så vis öka medvetenhet. Detta har bland annat skett genom obligatoriska nanoutbildningar och information på bland annat ledningsgrupper och APT.

För att minimera de risker som finns med den mänskliga aspekten av cybersäkerhet ses genom olika tester att utbildningarna och informationen gett en förändring i medarbetarnas beteenden, där man inte oreflekterat öppnar länkar som finns i mail som kommer till kommunen och enskilda personer. Detta tyder på att organisationen nu har en kultur för cybersäkerhet.

Då cyberattacker fortsätter att öka mot kommuner i både storlek, sofistikerad och kostnad kommer vi att fortsätta att kontinuerligt utbilda alla medarbetare och ge dem möjlighet att ändra sitt beteende och skydda vår organisation från potentiella risker. Det som ska genomsyra arbetet med säkerhetskulturen är att tänka på säkerhet som något som möjliggör arbetet, inte hindrar det. Utbildning och kunskap har till uppgift att skapa trygga medarbetare. Genom kontinuerlig och anpassade utbildningar kan vi göra informationssäkerhet till en del av våra medarbetares vardag och inte ett nödvändigt ont.

Personuppgiftsincidenter

Personuppgiftsincidenter anmälas till Datainspektionen om det inte är osannolikt att personuppgiftsincidenten medför en risk för fysiska personers rättigheter och friheter. Bollebygds kommun har en kommungemensam rutin för hur arbetet kring personuppgiftsincidenter ska vara och hur förvaltningarna hanterar en sådan incident. För att undvika att personuppgiftsincidenter inträffar, finns ett medvetet säkerhetsarbete där både tekniska och organisatoriska finns för att minska risken för personuppgiftsincidenter. Medarbetare som behandlar mycket personuppgifter har utbildats för att upptäcka risker där en incident kan inträffa.

I rutinen finns beskrivet vilka rapporteringsvägar som gäller då en incident inträffat. Det har blivit uppenbart under året att det inte är någon garanti att vi själv tänker på säkerheten, även våra leverantörer måste göra det. En attack mot någon av kommunens leverantörer får stor påverkan för vår verksamhet. Under året har fem av kommunens leverantörer drabbats attacker som påverkat vår verksamhet i olika omfattning, och effekterna blev kännbara.

8. Verksamhetens systematiska brandskyddsarbete

Alla medarbetare på kommunstyrelseförvaltningen har genomgått brandsskyddsutbildningen enligt rutin. Nya medarbetare får information och genomgång av brandskydd och utrymning i sin introduktion.

Genomgång av brandskydd/förebyggande brandskyddsrund i kommunhuset sker en gång per kvartal. Brister dokumenteras och åtgärder vidtas omgående för att minimera riskerna.

§30

KS2024/31

Årsrapport 2023, kommunstyrelsen - information

Ärendet

Dagens sammanträde

Ekonomichef Daniel Aronsson informerar muntligt om kommunstyrelsens årsrapport 2023.

Närvarande ges tillfälle att ställa frågor. Ordföranden tackar för informationen.

Paragrafen är justerad

8. Förslag till ny förbundsordning för
Sjuhärads samordningsförbund (kf fattar
slutligt beslut) KS2023/316

§32

KS2023/316

Förslag till ny förbundsordning för Sjuhärads samordningsförbund

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige godkänner förslag till ny förbundsordning för Sjuhärads samordningsförbund, att gälla från och med 2024-07-01.

Ärendet

Förbundsordningen för Sjuhärads samordningsförbund ska revideras och medlemmar har från juni till oktober 2023 inbjudits att lämna yttranden inför nytt förslag. Remissförslaget har bearbetats av tjänstepersoner och politiker. Generellt är medlemmarna positiva till föreslagna förändringar och välkomnar de anpassningar av den gamla förbundsordningen som föreslogs i remissen. Samtidigt inkom önskemål om att ytterligare förenkla i text, dela upp text i olika stycken eller använda andra formuleringar. Det tidigare remissförslaget till ny förbundsordning har därför tydliggjorts och reviderats. Förslaget till ny förbundsordning har inte förändrats i några principfrågor.

Efter anpassning enligt inkomna synpunkter antog förbundsstyrelsen 2023-12-15 ett formellt förslag till ny förbundsordning. Förslaget skickas nu till bland annat alla medlemskommuner för beslut i respektive fullmäktige, så även Bollebygds kommun. Under förutsättning att samtliga medlemmar godkänner förslaget gäller den nya förbundsordningen från och med den 1 juli 2024.

I samband med att den nya förbundsordningen träder i kraft ska varje medlemskommun representeras av en beslutande ledamot och en ersättare i styrelsen. Det kan innebära nyval för kommuner som i dagsläget har en representant utan ersättare. Uppgifter om att utse ledamöter finns i 12§ lag om finansiell samordning. Ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen utses av kommunfullmäktige, och det är ledamot eller ersättare i kommunfullmäktige som är valbara. Kommunfullmäktige i Bollebygds kommun utsåg 2022-11-17, § 145, en representant till styrelsen för mandatperioden 2022-2026, ett val som nu får göras om/kompletteras. Kommunfullmäktige får på sitt sammanträde i mars 2024, när förslag till ny förbundsordning ska behandlas och beslutas, även utse beslutande ledamot och ersättare från Bollebygds kommun, för resten av mandatperioden.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner förslag till ny förbundsordning för Sjuhärads

samordningsförbund, att gälla från och med 2024-07-01.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Förslag till ny förbundsordning för Sjuhärads samordningsförbund
- Beslutsärende ny förbundsordning Sjuhärads samordningsförbund

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Ärende: beslut om ny förbundsordning

Förbundsordningen för Sjuhärads samordningsförbund ska anpassas och medlemmar har från juni till oktober inbjudits att lämna yttranden inför nytt förslag.

Remissförslaget har bearbetats av tjänstepersoner och politiker. Några medlemmar har ställt frågor, lämnat synpunkter och förslag. Andra medlemmar har avstått yttranden.

Generellt är medlemmarna positiva till föreslagna förändringar och välkomnar de anpassningar av den gamla förbundsordningen som föreslogs i remiss. Samtidigt inkom önskemål om att ytterligare förenkla i text, dela upp text i olika stycken eller använda andra formuleringar.

Det tidigare remissförslaget angående ny förbundsordning har därför tydliggjorts och reviderats. De textmässigt mest omfattande ändringarna i detta nya förslag är anpassningar för att i högre grad följa den nationella mallen. I en punkt har texten justerats för att tydligare beskriva rådande förutsättningar. Förslaget till ny förbundsordning har inte förändrats i några principfrågor.

Efter anpassning enligt inkomna synpunkter antog förbundsstyrelsen den 15/12 ett formellt förslag till ny förbundsordning. Förslaget skickas nu till alla förbundsmedlemmar för beslut.

För att ny förbundsordning ska träda i kraft behöver beslut om förbundsordningen fattas av:

- fullmäktige i region och respektive kommun
- ledningen för Försäkringskassan och ledningen för Arbetsförmedlingen, eller enligt respektive myndighets delegerade arbetsordning.

Nedan följer:

Sida 2 - 5 Förslag till ny förbundsordning, Reviderat enligt inkomna synpunkter.

Sida 6 - 11 Förslaget med kommentarer till förändringar i förhållande till tidigare remiss.

Under förutsättning att samtliga medlemmar godkänner förslaget gäller den nya förbundsordningen från och med den 1 juli 2024.

Extrainformation till kommunerna:

I samband med att den nya förbundsordningen träder i kraft ska varje medlemskommun representeras av en beslutande ledamot och en ersättare i styrelsen. Det kan innebära nyval för kommuner som i dagsläget har en representant utan ersättare. Uppgifter om att utse ledamöter finns i 12§ lag om finansiell samordning. Ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen utses av kommunfullmäktige, och det är ledamot eller ersättare i kommunfullmäktige som är valbara.

FÖRBUNDSORDNING FÖR SJUHÄRADS SAMORDNINGSFÖRBUND

Sjuhärads Samordningsförbund har inrättats med stöd av lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser, nedan FinsamL.

1 § FÖRBUNDETS NAMN

Förbundets namn är Sjuhärads Samordningsförbund.

2 § FÖRBUNDETS SÄTE

Förbundet har sitt säte i Borås.

3 § FÖRBUNDETS MEDLEMMAR

Förbundets 11 medlemmar är Västra Götalandsregionen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommunerna Borås, Bollebygd, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Herrljunga och Vårgårda.

Kommunerna, Regionen, och de två statliga myndigheterna utgör tillsammans fyra parter.

4 § FÖRBUNDETS ÄNDAMÅL

Förbundets ändamål är att inom det geografiska området för medlemskommunerna bedriva finansiell samordning enligt FinsamL mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Västra Götalandsregionen och kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, och Vårgårda.

5 § ORGANISATION

Samordningsförbundet ska ledas av en förbundsstyrelse. Styrelsen ska utse en förbundschef som ska leda arbetet inom förbundet enligt styrelsens anvisningar.

6 § STYRELSEN

Styrelsen ska bestå av elva ledamöter och elva ersättare. Varje medlem utser en ledamot och en ersättare. Västra Götalandsregionens och kommunernas ledamöter och ersättare väljs för fyra år från och med den 1 januari året efter det att val av fullmäktige i region och kommuner har ägt rum i hela landet. Ersättare har närvaro- och yttranderätt.

Styrelsen utser bland sina ledamöter en ordförande och en vice ordförande för den tid som styrelsen bestämmer. Praxis ska vara att en politiker (dvs en ledamot förtroendevald för kommun eller region) och en tjänsteperson (dvs en ledamot anställd vid Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan) bildar presidium.

7 § UPPGIFTER OCH BESLUTANDERÄTT

Styrelsen är beslutför när fler än hälften av ledamöterna är närvarande.

Beslut fattas med enkel majoritet. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst. I ärenden som avser val eller anställning av personal fattas beslutet dock genom lottning.

Förbundet har till uppgift att

1. besluta om mål och riktlinjer för den finansiella samordningen
2. stödja samverkan mellan samverkansparterna
3. finansiera insatser för individer som behöver samordnade rehabiliteringsinsatser i syfte att uppnå eller förbättra förmågan att utföra förvärvsarbete, och som ligger inom de samverkande parternas samlade ansvarsområde

4. besluta på vilket sätt de medel som finns för finansiell samordning ska användas
5. svara för uppföljning och utvärdering av rehabiliteringsinsatserna
6. upprätta budget och årsredovisning för den finansiella samordningen

Samordningsförbundet får inte besluta i frågor om förmåner eller rättigheter för enskilda eller vidta åtgärder i övrigt som innefattar myndighetsutövning eller att tillhandahålla tjänster som är avsedda för enskilda. Förbundet får inte svara för offentlig upphandling av insatser som riktar sig till enskilda. De insatser som finansieras av förbundet ska registreras och följas upp via uppföljning Finsam, det uppföljningssystem som används nationellt för att följa upp samverkan genom samordningsförbund.

8 § INITIATIVRÄTT

En medlem har rätt att väcka ärenden i styrelsen. Detta ska ske i enlighet med respektive medlems beslutsordning.

9 § SAMRÅD

Styrelsen ska ansvara för och se till att medlemmarna får information om, och möjlighet att ta ställning till beslut av principiell eller annan större betydelse. Styrelsen har rätt att från förbundsmedlemmarna få de yttranden och upplysningar som behövs för att styrelsen ska kunna fullgöra sina uppgifter. Styrelsen ska samråda med förbundsmedlemmarna innan beslut om budget fattas. Varje medlem utser en ägarrepresentant att företräda medlemmen beträffande budgetplan och verksamhetsinriktning.

10 § KUNGÖRELSER

Förbundets kungörelser och andra tillkännagivanden, inklusive tillkännagivanden av justerade protokoll ska anslås på den officiella anslagstavlan hos respektive kommun och på Västra Götalandsregionens anslagstavla.

11 § ANDELAR I TILLGÅNGAR OCH SKULDER SAMT FÖRDELNING AV KOSTNADER

Medlemmarna har vid varje tidpunkt andel i förbundets tillgångar och skulder i förhållande till vad medlemmarna tillskjutit för att täcka förbundets kostnader. Medlemmarna ska täcka de kostnader för förbundets verksamhet som inte täcks på annat sätt. Fördelningen mellan medlemmarna är att Försäkringskassan bidrar med hälften av medlen, regionen med en fjärdedel samt kommunerna gemensamt med en fjärdedel. Kommunernas finansiering baseras på proportionerlig fördelning relativt invånarantalet. Invånarantalet grundas på befolkningsstatistik från juni föregående år.

12 § STYRNING OCH INSYN

Styrelsen ska upprätta tertialsvisa uppföljningar med helårsprognos för verksamheten och ekonomin som skickas till medlemmarna. Styrelsen ska också årligen i samband med bokslutet redovisa verksamhetens utfall för medlemmarna. Förbundet får inte ingå borgen och inte heller sätta sig i skuld utöver vad som är sedvanliga krediter för verksamheten.

13 § BUDGET

Styrelsen ska varje år upprätta en plan för förbundets verksamhet och ekonomi för de nästföljande tre åren. I planen ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För det första av de tre åren ska styrelsen upprätta en preciserad årsbudget. Överskott eller underskott överförs till nästa verksamhetsår.

Årsbudgeten fastställs av styrelsen senast den 30 november året före kalenderåret. Styrelsen ska dessförinnan samråda med medlemmarna om budgeten.

14 § REVISORER OCH REVISION

Förbundets räkenskaper och årsredovisning samt styrelsens förvaltning ska granskas av en revisor för varje förbundsmedlems räkning. För Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska Försäkringskassan utse en gemensam revisor. Mandattid för statens revisorer hanteras i särskild ordning. För kommunerna och Västra Götalandsregionen ska Västra Götalandsregionen utse en gemensam revisor. Mandattiden för förtroendevald revisor är fyra år räknat från och med den 1 januari året efter det att val av fullmäktige i kommun och region har ägt rum i hela landet. Uppdraget är slutfört när revisor under det femte året efter valet har avslutat granskningen av det fjärde årets verksamhet och avlämnat revisionsberättelse.

15 § UTTRÄDE

En förbundsmedlem har rätt att efter uppsägning utträda ur förbundet. Uppsägningstiden är då tre år från kommande årsskifte.

Vid en förbundsmedlems utträde ska förbundet träda i likvidation enligt förbundsordningens § 16 och medlemmarnas ekonomiska mellanhavanden regleras enligt förbundsordningens § 11. Om det efter utträde finns minst en kommun och minst en region kvar, och de statliga medlemmarna kvarstår, får de kvarvarande medlemmarna besluta om att fortsätta förbundets verksamhet. Ett sådant beslut måste fattas innan uppsägningstiden för den utträdande medlemmen har löpt ut.

16 § LIKVIDATION OCH UPPLÖSNING

Om medlemmarna inte kan enas om förutsättningarna för utträde när uppsägningstiden i 15 § är till ända, ska förbundet omedelbart träda i likvidation. Detsamma ska ske om inte förbundet uppfyller det grundläggande kravet om antal medlemmar efter att en medlem utträtt ur förbundet (3 § andra meningen FinsamL).

Likvidationen verkställs av styrelsen i egenskap av likvidator. När förbundet trätt i likvidation ska skulderna betalas och egendomen avyttras. Kvarvarande tillgångar ska därefter fördelas mellan medlemmarna enligt principerna i § 11 i denna förbundsordning.

När styrelsen har fullgjort sitt uppdrag ska den avge en slutredovisning för sin förvaltning. Det görs genom att styrelsen avger en förvaltningsberättelse över likvidationen i sin helhet som redovisar betalning av skulder, försäljning av egendom och skiftet av behållna tillgångar därefter. Till berättelsen ska bifogas redovisningshandlingar för hela likvidationen.

Vad gäller förbundets arkiv ska den kommuns arkivmyndighet som ansvarar för tillsynen (enligt 20 § FinsamL 2003:1210) kontaktas för diskussion om var det upplösta förbundets arkiv ska förvaras. Till slutredovisningen ska fogas styrelsens beslut om vilken av förbundets medlemmar som ska överta och vårda de handlingar som hör till förbundets arkiv. Förbundet är upplöst när förvaltningsberättelsen och redovisningshandlingarna har delgivits samtliga medlemmar.

17 § TVISTER

Tvister mellan förbundet och dess medlemmar ska i första hand försöka lösas genom förhandling mellan parterna. Skulle parterna inte enas ska tvisten avgöras av svensk allmän domstol.

18 § ERSÄTTNING TILL LEDAMÖTER, ERSÄTTARE OCH REVISORER

Arvoden och andra ersättningar till ordförande, vice ordförande, styrelseledamöter, ersättare, och en förtroendevald revisor ska följa Västra Götalandsregionens principer och betalas av förbundet.

Ordförande och vice ordförande i förbundet ersätts med 4 respektive 3 procent av fast månadsersättning för heltidsarvoderat regionråd.

Om förtroendevald revisor anlitar sakkunnigt biträde betalas kostnaden av förbundet.

Ersättning för av staten utsedd revisor utgår istället enligt gällande upphandlingsavtal, där förbundet betalar sin lokala del av uppdraget.

19 § ARKIVTILLSYN

Ansvar för tillsynen av att Samordningsförbundet fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen (1990:782) åvilar kommunstyrelsen i Borås.

20 § ÄNDRINGAR I FÖRBUNDSORDNINGEN

Ändringar i förbundsordningen ska fastställas genom likalydande beslut av förbundets samtliga medlemmar.

Förslag till ny skrivning, med KOMMENTARER om ändringar efter remiss i rutor:

FÖRBUNDSORDNING FÖR SJUHÄRADS SAMORDNINGSFÖRBUND

Sjuhärads samordningsförbund har inrättats med stöd av lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser, nedan FinsamL.

Första ordet har tagits bort.
(Tidigare skrivning var Samordningsförbundet Sjuhärads Samordningsförbund...)

1 § FÖRBUNDETS NAMN

Förbundets namn är Sjuhärads Samordningsförbund.

2 § FÖRBUNDETS SÄTE

Förbundet har sitt säte i Borås.

Den tidigare formuleringen "Förbundets säte är Borås" har bytts mot vanligare formulering.

3 § FÖRBUNDETS MEDLEMMAR

Förbundets 11 medlemmar är Västra Götalandsregionen, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommunerna Borås, Bollebygd, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Herrljunga och Vårgårda.

Kommunerna, Regionen, och de två statliga myndigheterna utgör tillsammans fyra parter.

Tillagt hela sista meningen för att tydliggöra skillnad mellan medlem och part.

4 § FÖRBUNDETS ÄNDAMÅL

Förbundets ändamål är att inom det geografiska området för medlemskommunerna bedriva finansiell samordning enligt FinsamL mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Västra Götalandsregionen och kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, och Vårgårda.

5 § ORGANISATION

Samordningsförbundet ska ledas av en förbundsstyrelse. Styrelsen ska utse en förbundschef som ska leda arbetet inom förbundet enligt styrelsens anvisningar.

Ny rubrik. Första meningen hämtad från paragraf om styrelsen, andra meningen hämtad från paragraf om personal (som därmed blir tom och kan strykas).

6 § STYRELSEN

Styrelsen ska bestå av elva ledamöter och elva ersättare. Varje medlem utser en ledamot och en ersättare. Västra Götalandsregionens och kommunernas ledamöter och ersättare väljs för fyra år från och med den 1 januari året efter det att val av fullmäktige i region och kommuner har ägt rum i hela landet. Ersättare har närvaro- och yttranderätt.

Styrelsen utser bland sina ledamöter en ordförande och en vice ordförande för den tid som styrelsen bestämmer. Praxis ska vara att en politiker (dvs en ledamot förtroendevald för kommun eller region) och en tjänsteperson (dvs en ledamot anställd vid Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan) bildar presidium.

Nytt paragrafnummer då den tidigare första meningen (Samordningsförbundet ska ledas av en förbundsstyrelse) flyttats till en egen paragraf om organisation, tillsammans med uppgifter om personal. Omval kan ske, och tillägget ”i hela landet” tydliggör kring perioden fyra år. Sista meningen förtydligad och könsneutral.

7 § UPPGIFTER OCH BESLUTANDERÄTT

Styrelsen är beslutför när fler än hälften av ledamöterna är närvarande.

Beslut fattas med enkel majoritet. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst. I ärenden som avser val eller anställning av personal fattas beslutet dock genom lottning.

Förbundet har till uppgift att

1. besluta om mål och riktlinjer för den finansiella samordningen
2. stödja samverkan mellan samverkansparterna
3. finansiera insatser för individer som behöver samordnade rehabiliteringsinsatser i syfte att uppnå eller förbättra förmågan att utföra förvärvsarbete, och som ligger inom de samverkande parternas samlade ansvarsområde
4. besluta på vilket sätt de medel som finns för finansiell samordning ska användas
5. svara för uppföljning och utvärdering av rehabiliteringsinsatserna
6. upprätta budget och årsredovisning för den finansiella samordningen

Samordningsförbundet får inte besluta i frågor om förmåner eller rättigheter för enskilda eller vidta åtgärder i övrigt som innefattar myndighetsutövning eller att tillhandahålla tjänster som är avsedda för enskilda. Förbundet får inte svara för offentlig upphandling av insatser som riktar sig till enskilda. De insatser som finansieras av förbundet ska registreras och följas upp via uppföljning Finsam, det uppföljningssystem som används nationellt för att följa upp samverkan genom samordningsförbund.

Nytt paragrafnummer enligt ovan.

Tillägg mening: Beslut fattas med enkel majoritet.

Tillägg under punkt tre: ” i syfte att uppnå eller förbättra förmågan att utföra förvärvsarbete, och som ligger inom de samverkande parternas samlade ansvarsområde

Ändring under punkt 5: ordet rehabiliteringsinsatserna ersätter ”beslutade åtgärder”

Paragraf 7 § PERSONAL försvinner enligt ovan.

Texten: ”Styrelsen ska utse en förbundschef som ska leda arbetet inom förbundet enligt styrelsens anvisningar.” är flyttad till §5 under rubrik ”Organisation”

8 § INITIATIVRÄTT

En medlem har rätt att väcka ärenden i styrelsen. Detta ska ske i enlighet med respektive medlems beslutsordning.

En medlem har rätt att väcka ett ärende i styrelsen är redigerat till plural; ärenden.
Huvudmans beslutsordning bytt mot medlems beslutsordning.

9 § SAMRÅD

Styrelsen ska ansvara för och se till att medlemmarna får information om, och möjlighet att ta ställning till beslut av principiell eller annan större betydelse. Styrelsen har rätt att från förbundsmedlemmarna få de yttranden och upplysningar som behövs för att styrelsen ska kunna fullgöra sina uppgifter. Styrelsen ska samråda med förbundsmedlemmarna innan beslut om budget fattas. Varje medlem utser en ägarrepresentant att företräda medlemmen beträffande budgetplan och verksamhetsinriktning.

Ordet ”upplysningarna” ändras till upplysningar. Mening ” Parterna ska samråda innan styrelsen beslutar om budget” byts till ”Styrelsen ska samråda med förbundsmedlemmarna innan beslut om budget fattas”. Kommunfullmäktige kan ej ge mandat till en person i budgetplan, men en politiker tolkas kunna företräda medlemmens budgetplan som ägare. ”Ägarrepresentant” ersätter därför begreppet ”person med mandat”.

10 § KUNGÖRELSER

Förbundets kungörelser och andra tillkännagivanden, inklusive tillkännagivanden av justerade protokoll ska anslås på den officiella anslagstavlan hos respektive kommun och på Västra Götalandsregionens anslagstavla.

Meningen är ändrad från ”Förbundets kungörelser, protokoll och andra tillkännagivanden ska anslås på den officiella anslagstavlan hos respektive kommun och på Västra Götalandsregionens anslagstavla.” Det har påpekats att det kan strida mot EU:s dataskyddsförordning att publicera ett protokoll (det kan innehålla personuppgifter som inte får publiceras pga sekretess). Att publicera ett tillkännagivande löper inte den risken.

11 § ANDELAR I TILLGÅNGAR OCH SKULDER SAMT FÖRDELNING AV KOSTNADER

Medlemmarna har vid varje tidpunkt andel i förbundets tillgångar och skulder i förhållande till vad medlemmarna tillskjutit för att täcka förbundets kostnader. Medlemmarna ska täcka de kostnader för förbundets verksamhet som inte täcks på annat sätt. Fördelningen mellan medlemmarna är att Försäkringskassan bidrar med hälften av medlen, regionen med en fjärdedel samt kommunerna gemensamt med en fjärdedel. Kommunernas finansiering baseras på proportionerlig fördelning relativt invånarantalet. Invånarantalet grundas på befolkningsstatistik från juni föregående år.

Första meningen är förtydligad från den tidigare: ” Medlemmarna har vid varje tidpunkt andel i förbundets tillgångar och skulder i förhållande till vad man tillskjutit för att täcka kostnaderna.”

12 § STYRNING OCH INSYN

Styrelsen ska upprätta tertialsvisa uppföljningar med helårsprognos för verksamheten och ekonomin som skickas till medlemmarna. Styrelsen ska också årligen i samband med bokslutet redovisa verksamhetens utfall för medlemmarna. Förbundet får inte ingå borgen och inte heller sätta sig i skuld utöver vad som är sedvanliga krediter för verksamheten.

Ordet ”tillställs” har bytts mot ”skickas till” för att förenkla

13 § BUDGET

Styrelsen ska varje år upprätta en plan för förbundets verksamhet och ekonomi för de nästföljande tre åren. I planen ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För det första av de tre åren ska styrelsen upprätta en preciserad årsbudget. Överskott eller underskott överförs till nästa verksamhetsår.

Årsbudgeten fastställs av styrelsen senast den 30 november året före kalenderåret. Styrelsen ska dessförinnan samråda med medlemmarna om budgeten.

Meningen ”Årsbudgeten ska också åtföljas av mål för verksamheten.” är struken och ersatt av mening två, med tillägg om riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

14 § REVISORER OCH REVISION

Förbundets räkenskaper och årsredovisning samt styrelsens förvaltning ska granskas av en revisor för varje förbundsmedlems räkning. För Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska Försäkringskassan utse en gemensam revisor. Mandattid för statens revisorer hanteras i särskild ordning. För kommunerna och Västra Götalandsregionen ska Västra Götalandsregionen utse en gemensam revisor. Mandattiden för förtroendevald revisor är fyra år räknat från och med den 1 januari året efter det att val av fullmäktige i kommun och region har ägt rum i hela landet. Uppdraget är slutfört när revisor under det femte året efter valet har avslutat granskningen av det fjärde årets verksamhet och avlämnat revisionsberättelse.

Mandatperiod följer efter att val av fullmäktige har ägt rum ”i hela landet”. Komplettering sker med det tillägget för att tydliggöra vid eventuella omval som kan ske.

15 § UTTRÄDE

En förbundsmedlem har rätt att efter uppsägning utträda ur förbundet. Uppsägningstiden är då tre år från kommande årsskifte.

Vid en förbundsmedlems utträde ska förbundet träda i likvidation enligt förbundsordningens § 16 och medlemmarnas ekonomiska mellanhavanden regleras enligt förbundsordningens § 11. Om det efter utträde finns minst en kommun och minst en region kvar, och de statliga medlemmarna kvarstår, får de kvarvarande medlemmarna besluta om att fortsätta förbundets verksamhet. Ett sådant beslut måste fattas innan uppsägningstiden för den utträdande medlemmen har löpt ut.

Tillägg i mening två: från kommande årsskifte. Sista stycket har ersatt den tidigare meningen ”Vid utträde ska medlemmarnas ekonomiska mellanhavanden regleras i enlighet med vad som sägs i 11 § i denna förbundsordning.” Det nya stycket är enligt information i nationella mallen.

16 § LIKVIDATION OCH UPPLÖSNING

Om medlemmarna inte kan enas om förutsättningarna för utträde när uppsägningstiden i 15 § är till ända, ska förbundet omedelbart träda i likvidation. Detsamma ska ske om inte förbundet uppfyller det grundläggande kravet om antal medlemmar efter att en medlem utträtt ur förbundet (3 § andra meningen FinsamL).

Likvidationen verkställs av styrelsen i egenskap av likvidator. När förbundet trätt i likvidation ska skulderna betalas och egendomen avyttras. Kvarvarande tillgångar ska därefter fördelas mellan medlemmarna enligt principerna i § 11 i denna förbundsordning.

När styrelsen har fullgjort sitt uppdrag ska den avge en slutredovisning för sin förvaltning. Det görs genom att styrelsen avger en förvaltningsberättelse över likvidationen i sin helhet som redovisar betalning av skulder, försäljning av egendom och skiftet av behållna tillgångar därefter. Till berättelsen ska bifogas redovisningshandlingar för hela likvidationen.

Vad gäller förbundets arkiv ska den kommuns arkivmyndighet som ansvarar för tillsynen (enligt 20 § FinsamL 2003:1210) kontaktas för diskussion om var det upplösta förbundets arkiv ska förvaras. Till slutredovisningen ska fogas styrelsens beslut om vilken av förbundets medlemmar som ska överta och vårda de handlingar som hör till förbundets arkiv. Förbundet är upplöst när förvaltningsberättelsen och redovisningshandlingarna har delgivits samtliga medlemmar.

Hela paragrafen ändras och följer nationella mallen till fullo istället för som tidigare: Förbundet kan träda i likvidation om medlemmarna är överens om det eller om en eller flera medlemmar utträder ur förbundet. Ett sådant beslut ska alltid föregås av ett samråd mellan huvudmännen. När förbundet likvideras ska eventuella skulder betalas och egendom avyttras. Därefter ska kvarvarande tillgångar fördelas enligt principerna i 11 § i denna förbundsordning. Styrelsen svarar för likvidationen. När styrelsen har fullgjort sitt uppdrag ska den avge en slutredovisning för sin förvaltning. Det görs genom att styrelsen visar en förvaltningsberättelse över likvidationen i sin helhet som redovisar betalning av skulder, försäljning av egendom och skiftet av resterande tillgångar därefter. Till berättelsen ska bifogas redovisningshandlingar för hela likvidationen. Förbundet är upplöst när förvaltningsberättelsen och redovisningshandlingarna har delgivits medlemmarna.

17 § TVISTER

Tvister mellan förbundet och dess medlemmar ska i första hand försöka lösas genom förhandling mellan parterna. Skulle parterna inte enas ska tvisten avgöras av svensk allmän domstol.

18 § ERSÄTTNING TILL LEDAMÖTER, ERSÄTTARE OCH REVISORER

Arvoden och andra ersättningar till ordförande, vice ordförande, styrelseledamöter, ersättare, och en förtroendevald revisor ska följa Västra Götalandsregionens principer och betalas av förbundet. Ordförande och vice ordförande i förbundet ersätts med 4 respektive 3 procent av fast månadsersättning för heltidsarvoderat regionråd.

Om förtroendevald revisor anlitar sakkunnigt biträde betalas kostnaden av förbundet.

Ersättning för av staten utsedd revisor utgår istället enligt gällande upphandlingsavtal, där förbundet betalar sin lokala del av uppdraget.

Föregående formulering har förändrats i både rubrik och text från det tidigare:
18 § ERSÄTTNING TILL LEDAMÖTER, ERSÄTTARE, REVISORER OCH REVISORSERSÄTTARE

Ersättning för arvoden och andra ersättningar till ordförande, vice ordförande, styrelseledamöter, ersättare, revisorer och revisorsersättare ska följa Västra Götalandsregionens principer.

Ordförande och vice ordförande i förbundet ersätts med 4 respektive 3 procent av fast månadsersättning för heltidsarvoderat regionråd. Arvode till en gemensamt utsedd revisor för kommuner och region och ersättning för en statlig revisor bekostas av förbundet.

Ersättning för av staten utsedd revisor utgår enligt gällande upphandlingsavtal, där förbundet betalar sin lokala del av uppdraget. Om sakkunnigt biträde anlitas av revisorerna betalas arvodet av förbundet.

19 § ARKIVTILLSYN

Ansvar för tillsynen av att Samordningsförbundet fullgör sina skyldigheter enligt arkivlagen (1990:782) åvilar kommunstyrelsen i Borås.

20 § ÄNDRINGAR I FÖRBUNDSORDNINGEN

Ändringar i förbundsordningen ska fastställas genom likalydande beslut av förbundets samtliga medlemmar.

Delar av paragrafen som handlar om bildandet tillför inte längre något till förbundsordningen och har därför strukits;

I rubriken: **”FÖRBUNDETS BILDANDE OCH”**

I texten:

Sjuhärads Samordningsförbund bildades i januari 2011 genom att förbunden Tranemo – Ulricehamn och Bollebygd – Mark – Svenljunga gick samman med Borås Samordningsförbund samtidigt som kommunerna Herrljunga och Vårgårda gick in som nya medlemmar.

9. Svar på motion (MP) om trafikplan, fokus
hållbarhet (kf fattar slutligt beslut)
KS2022/199

§31

KS2022/199

Svar på motion (MP) om trafikplan, fokus hållbarhet

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige avslår motion om trafikplan. Det finns redan ett befintligt uppdrag om mobilitetsplan i kommunfullmäktiges antagna mål och budget 2024-2026.

Ärendet

Sassi Wemmer (MP) föreslår i en motion daterad 2022-09-05 att det i Bollebygds kommun snarast tas fram en trafikplan, i samverkan med berörda nämnder. Planen ska beskriva hur Bollebygds kommun kan utveckla och styra trafiken i Bollebygd för att fokusera på följande:

- Öka andelen hållbara resor
- Tillgänglighet
- Trafiksäkring av befintliga och kommande gång- och cykelvägar
- Barn och ungas resor i vardagen

Kommunfullmäktige har på sammanträde 2022-09-22, § 105, remitterat motionen till kommunstyrelsen för handläggning.

Kommunstyrelseförvaltningen gör bedömningen att motionen ska avslås då det i kommunfullmäktiges mål och budget 2024-2026 redan finns ett uppdrag om mobilitetsplan. Uppdraget att ta fram mobilitetsplan ligger på kommunstyrelseförvaltningen. Mobilitetsplanen kommer innehålla det motionären avser med fokus på den långsiktiga planeringen som ska uppnå ett effektivt, tillgängligt och hållbart transport- och trafiksystem. Syftet är att ge uttryck för den övergripande inriktningen på kommunens arbete med transporter med utgångspunkt i befintlig transportinfrastruktur. Den ska också föra utvecklingen i önskvärd riktning och se till att olika åtgärder inte motverkar varandra.

Kommunfullmäktige fattar slutligt beslut i ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige avslår motion om trafikplan. Det finns redan ett befintligt uppdrag om mobilitetsplan i kommunfullmäktiges antagna mål och budget 2024-2026.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

- Svar på motion (MP) om trafikplan
- Motion (MP) Trafikplan, fokus hållbarhet

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Motion om Trafikplan för hållbart resande

Bakgrund

Bollebygd växer och Bollebygd behöver öka andelen hållbara resor för att nå miljö- och klimatmål. Dessa två faktorer gör det nödvändigt att ta fram en plan för hur trafiken som kommunen, privatpersoner och näringslivet i Bollebygd orsakar ska styras och utvecklas. Resor och godstransporter behöver ske effektiva, på jämlika villkor och med så liten miljö- och klimatpåverkan som möjligt. Då åtgärderna som krävs är av olika karaktär, strategiska, tekniska, inspirerande, kort- och långsiktiga. Det är nödvändigt att ta ett helhetsgrepp om frågan.

Enligt utsläppsstatistiken i den nationella emissionsdatabasen är trafiken den absolut största källan till utsläpp av växthusgaser i Bollebygd. Att lägga åtgärder här är därför både logiskt och viktigt.

Gång, cykel och kollektivtrafik är trafikslag som är effektiva, miljöoptimerade och tillgängliga för många grupper i befolkningen. Dessa trafikslag behöver prioriteras upp genom samhällsplanering, drift- och skötselåtgärder, förhandling med regionen, tekniska åtgärder, utbyggnad av GC-nät med mera.

Många invånare behöver utföra sina vardagsresor med bil och även näringslivets aktiviteter kräver transporter med lastbil och bil. Dessa resor behöver kunna ske effektiva och omställningen till hållbara bränsleslag och el behöver underlättas där möjligt.

Miljöpartiet föreslår:

Att det snarast i samverkan med berörda nämnder tas fram en trafikplan. Planen beskriver hur Bollebygds kommun kan utveckla och styra trafiken i Bollebygd för att fokusera på:

- Öka andelen hållbara resor
- Tillgänglighet
- Trafiksäkring av befintliga och kommande gång- och cykelvägar
- Barn och ungas resor i vardagen

Miljöpartiet de Gröna i Bollebygd
fullmäktigegruppen

Sassi Wemmer

Rose-Marie Grune

Mattias Ekenberg

10. Budget och verksamhetsplan år 2024 för
Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund
KS2023/299

§33

KS2023/299

Budget och verksamhetsplan år 2024 för Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund**Beslut****Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen**

Kommunstyrelsen godkänner budget och verksamhetsplan år 2024 för Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund.

Ärendet

Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund bildades 1999 och är en samverkansorganisation för kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda. Varbergs kommun är adjungerad till förbundet enligt särskilt avtal. Verksamheten grundar sig på den förbundsordning som beslutats av medlemskommunerna. Förbundets verksamhet innefattar även verksamheter och uppdrag som finansieras av deltagande kommuner; Business Region Borås, Dataskyddsombud, Medarbetarcentrum, Vård- och omsorgscollege, Navet science center samt Närvårdskontoret som koordinerar Närvårdssamverkan Södra Älvsborg. Förbundets samlade budget 2024 visar en omsättning om knappt 132 000 tkr. Medlemsavgiften till förbundet, Business Region Borås samt Närvårdskontoret följer en finansieringsmodell baserad på antal invånare och dessa intäkter ökar med 0,2 % mellan 2023-2024.

Kostnaden för Bollebygds kommuns medlemsavgift är ca 750 tkr för år 2024. Förbundets nuvarande finansieringsmodell för basverksamheten består av en fast summa om 41 kr per invånare. Modellen antogs 2013 och har sedan dess varit oförändrad. De senaste fem åren är den genomsnittliga ökningen av medlemsavgiften 0,6 % och från 2023 till 2024 ökar finansieringen till basverksamheten med 0,3 %. Utifrån treårsplanen förväntas förbundets kostnader öka i snitt 2,2 % per år. Då medlemsavgiften till basverksamheten inte ökar i samma grad som förbundets kostnader finns ett behov att se över den nuvarande finansieringsmodellen för att säkerställa långsiktig ekonomisk stabilitet. Bedömningen är att förbundets verksamhet i sin helhet kommer att uppvisa ett balanserat resultat 2024. Dock är det en budget utan marginaler, och försiktighetsåtgärder i form av särskilda riktlinjer, exempelvis gällande anställning och inköp, kommer att råda. Enligt förbundsordningen ska Direktionens förslag till budget och verksamhetsplan samt treårsplan översändas till förbundsmedlemmarna för godkännande.

Direktionen för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund beslutade vid sitt sammanträde 2023-12-08 att för egen del anta verksamhetsplan, drift- och investeringsbudget 2024 samt att översända densamma till medlemskommunerna för godkännande. Medlemskommunernas beslut meddelas Boråsregionen senast 2024-03-31.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner budget och verksamhetsplan år 2024 för Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Budget och verksamhetsplan år 2024 för Boråsregionen, Sjuhärads kommunalförbund
- Protokollsutdrag § 121 231208 Verksamhetsplan och budget 2024
- Verksamhetsplan och budget 2024
- Verksamhetsplan driftverksamheter 2024

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

§ 121 Verksamhetsplan och budget 2024

Diarienummer: 2023/SKF0177

Beslut

Direktionen antar för egen del Verksamhetsplan samt drift- och investeringsbudget 2024 och översänder densamma till medlemskommunerna för godkännande

Direktionen ger kansliet i uppdrag att under 2024 se över finansieringsmodellen för medlemsavgiften till förbundet

Direktionen ger kansliet i uppdrag att under 2024 se över långsiktig finansiering av Navet science center gällande drift och investeringar

Sammanfattning

Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund bildades 1999 och är en samverkansorganisation för kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda. Varbergs kommun är adjungerad till förbundet enligt särskilt avtal. Verksamheten grundar sig på den förbundsordning som beslutats av medlemskommunerna.

Förbundets verksamhet innefattar även verksamheter och uppdrag som finansieras av deltagande kommuner; Business Region Borås, Dataskyddsombud, Medarbetarcentrum, Vård- och omsorgscollege, Navet science center samt Närvårdskontoret som koordinerar Närvårdssamverkan Södra Älvsborg.

Förbundets samlade budget 2024 visar en omsättning om knappt 132 000 tkr. Med anledning av att förbundets omsättning ökat betydligt de senaste åren är förslaget att ändra det finansiella målet gällande eget kapital från 4 000 tkr till 6 000 tkr.

	2024	2023
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	37 859 948	37 324 893
Övriga intäkter	94 117 605	99 051 036
SUMMA INTÄKTER	131 977 553	136 375 929
KOSTNADER		
Personal	47 737 025	42 032 947
Övriga kostnader	12 150 572	10 858 766
Tjänster	72 089 956	83 484 217
SUMMA KOSTNADER	131 977 553	136 375 929
RESULTAT	0	0

Medlemsavgiften till förbundet, Business Region Borås samt Närvårdskontoret följer en finansieringsmodell baserad på antal invånare och dessa intäkter ökar med 0,2 % mellan 2023-2024.

Justerare	Utdragsbestyrkande
-----------	--------------------

Posten övriga intäkter består till största del av projektmedel. Enhet välfärdsutveckling har de senaste åren erhållit statliga medel för olika satsningar, dessa minskar dock med 20 000 tkr kronor till 2024. Inom administrationen återfinns projektet E-arkiv i samverkan och Business Region Borås har beviljats medel för projektet Västsvenska etableringar för grön omställning, VEGO. Även enhet Regional utveckling samt Närvårdskontoret får utökade projektmedel kommande år. Huvuddelen av projektens kostnader återfinns under rubriken tjänster.

Personalkostnaderna ökar till följd av ökade pensionskostnader samt en utökning av projektfinansierade tjänster motsvarande 3,5 årsarbetare.

Kansliets andel av förbundsmedel minskar till följd av att två tjänster överförs till enhet regional utveckling. Övriga intäkter på kansliet består i sin helhet av ränteintäkter, vilket leder till ett positivt resultat om knappt 1 600 tkr.

Navet science center prognosticerar ett underskott i driften motsvarande knappt 1 600 tkr, vilket i sin helhet förklaras av ökade pensionskostnader. Som en konsekvens av arbetet med Affärsplan 2022-2025 har volymerna på Navet vuxit inom många områden. Exempel är en fördubbling av allmänhetens besök, ökat antal möten och konferenser, eftermiddagsgrupper inom meningsfull fritid och omfattande resurser i olika projekt. En viktig förutsättning för fortsatt utveckling av Navet är att säkerställa en långsiktig finansiering av driftverksamheten. Då Navet varit verksamt i nuvarande lokaler i Simonsland i ca 20 år finns även ett behov av reinvestering i lokalerna, såväl som en långsiktig planering av investeringar för att fortsatt kunna bedriva en attraktiv verksamhet.

Förbundets nuvarande finansieringsmodell för basverksamheten består av en fast summa om 41 kr per invånare. Modellen antogs 2013 och har sedan dess varit oförändrad. De senaste fem åren är den genomsnittliga ökningen av medlemsavgiften 0,6 % och från 2023 till 2024 ökar finansieringen till basverksamheten med 0,3 %. Utifrån treårsplanen förväntas förbundets kostnader öka i snitt 2,2 % per år. Då medlemsavgiften till basverksamheten inte ökar i samma grad som förbundets kostnader finns ett behov att se över den nuvarande finansieringsmodellen för att säkerställa långsiktig ekonomisk stabilitet.

Bedömningen är att förbundets verksamhet i sin helhet kommer att uppvisa ett balanserat resultat 2024. Dock är det en budget utan marginaler och försiktighetsåtgärder i form av särskilda riktlinjer, exempelvis gällande anställning och inköp, kommer att råda.

Enligt förbundsordningen ska Direktionens förslag till budget och verksamhetsplan samt treårsplan översändas till förbundsmedlemmarna för godkännande.

Expedieras till

Medlemskommunerna

Justerare		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

Verksamhetsplan och budget 2024

Boråsregionen Sjuhärad's kommunalförbund

Innehållsförteckning

Organisation	3
Syfte och strategiskt mål	4
Grunduppdrag	5
Regional utveckling	6
Välfärdsutveckling	7
Uppföljning grunduppdrag	8
Nuläge och förutsättningar	9
Mål och uppdrag 2024	11
God ekonomisk hushållning	12
Budget och finansiering	13
Investeringsbudget	19
Treårsplan	20
Bilaga Övriga verksamheter och projekt	21

Foto

Sida 3 – Orban Alija, iStockphoto

Sida 7 – Marks kommun

Sida 8 – Annica Berglund, Åsundenleden i Ulricehamn

Sida 19 – Anna Sigge, Textile Fashion Center i Borås

Organisation

Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund bildades 1999 och är en samverkansorganisation för kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda. Varbergs kommun är adjungerad till förbundet enligt särskilt avtal.

Förbundet leds av en Direktion där medlemskommunerna företräds av politiskt valda ledamöter.

De två beredningsgrupperna Hållbar regional utveckling Sjuhärad (BH7) och Välfärd och Kompetens arbetar med strategiska frågor, bereder ärenden till Direktionen och företräder kommunalförbundet inom sina verksamhetsområden.

Sjuhärads kommunalförbund är delägare i bolagen Gryning Vård AB och Mediapoolen AB. Förbundet ingår även i VästKom, en sammanslutning av de delregionala kommunalförbunden i Västra Götaland som på regional nivå ska företräda och samordna kommunernas intressen inom vissa områden.

Förbundet utser Boråsregionens representanter i regionala beredningar samt nominerar deltagare till styrelsen för VästKom, Beredningen för hållbar utveckling Västra Götaland (BHU) och det politiska samrådsorganet SRO.

Syfte och strategiskt mål

Förbundets övergripande strategiska mål är

Att aktivt arbeta för att Sjuhärad/Boråsregionen ska vara ett bra område att bo, arbeta och leva i

Detta görs genom att med tydligt och långsiktigt Sjuhäradsperspektiv skapa gränsöverskridande möten för att främja samverkan, innovation och nytänkande

Förbundet syftar till att stärka Sjuhäradregionen samt att främja medlemmarnas samverkan för utveckling och effektivt resursutnyttjande.

Enligt förbundsordningen ska förbundet aktivt tillvarata medlemskommunernas gemensamma intressen, bland annat regionalt och nationellt, samt vara en plattform för medlemmarnas sammanhållning byggd på samsyn över kommun- och partigränser.

Ändamål med verksamheten

1. Att verka för samordning av strategiska angelägenheter av gemensamt intresse för medlemskommunerna i deras roll och verksamheter
2. Samverkan i andra frågor där medlemmarna bedömer detta lämpligt
3. Att tills vidare svara för drift av verksamheter som Direktionen samfällt beslutar

Grunduppdrag

VERKSAMHET

Förbundet är en samverkansplattform med huvuduppdrag att verka för samordning och utveckling inom de områden medlemskommunerna anser vara angelägna. Förbundet har specialistkompetens som kan utgöra ett viktigt stöd för medlemskommunerna och bidra till utveckling av Sjuhärad.

Förbundet har grunduppdrag inom regional utveckling och välfärdsutveckling av både permanent och tillfällig karaktär.

Förbundskansliet stödjer de politiska grupperingarna och är kontakt gentemot medlemskommunerna samt andra myndigheter och organisationer.

I syfte att tillvarata och fånga upp utvecklingsbehov deltar förbundet i grupperingar på såväl delregional, regional som nationell nivå.

Förbundets verksamhet innefattar även verksamheter och uppdrag som finansieras av deltagande kommuner; Business Region Borås, Dataskyddsombud, Medarbetarcentrum, Vård- och omsorgscollege, Navet science center samt Närvårdskontoret som koordinerar Närvårdssamverkan Södra Älvsborg.

Närvårdssamverkan styrs av ett delregionalt politiskt samråd bestående av representanter från medlemskommunerna och Västra Götalandsregionen.

STYRDOKUMENT

Verksamheten grundar sig på förbundsordningen.

Styrdokument inom regional utveckling är Utvecklingsstrategi för Sjuhärad 2021-2030 samt Kulturplan Sjuhärad 2024-2027.

Inom välfärdsutveckling styrs enhetens arbete och uppdrag av medlemskommunernas behov tillsammans med gällande lagstiftning samt delregionala och länsgemensamma styrdokument.

De övriga verksamheterna har planer och uppdragsbeskrivningar som beskriver deras arbete.

Regional utveckling

GRUNDUPPDRAG OCH STYRDOKUMENT

De fastställda styrdokumenterna Utvecklingsstrategi för Sjuhärad samt Kulturplan Sjuhärad beskriver förbundets grunduppdrag och fokusområden inom regional utveckling och kulturområdet.

Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030

Den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021-2030 pekar ut riktningen för hur Västra Götaland ska utvecklas till 2030 och konkretiserar vad en sådan omställning innebär ur ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv. Strategin består av fyra långsiktiga prioriteringar och fyra kraftsamlingar. Strategin är vägledande för förbundet och kommunerna i Sjuhärad.

Utvecklingsstrategi för Sjuhärad 2021-2030

Utvecklingsstrategi för Sjuhärad anger riktningen för det delregionala utvecklingsarbetet 2021–2030. Strategin lyfter fram prioriterade fokusområden, inriktningar och önskade effekter. Strategin är styrande för förbundet och fungerar som vägledning och inspiration för alla parter som bidrar till utvecklingsarbetet i Sjuhärad.

Strategins fem fokusområden är

- En innovativ och konkurrenskraftig delregion
- Strategisk kompetensförsörjning
- En socialt hållbar delregion
- En cirkulär och hållbar framtid
- Hållbar samhällsplanering

Fokusområdena samspelar med den regionala utvecklingsstrategins långsiktiga prioriteringar och kraftsamlingar. Strategin lyfter också upp kopplingen till Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen.

Kulturplan Sjuhärad 2024-2027

Utifrån Västra Götalands kulturstrategi har en delregional kulturplan tagits fram som anger riktning och prioriteringar för satsningar under perioden 2024-2027. Kultursamverkan i Boråsregionen ska bidra till att uppfylla målen i regionens kulturstrategi.

Kulturplan Sjuhärad har sex prioriteringar för samverkan

- Barn och ungas rätt till kultur
- Kulturskola
- Bibliotek, demokrati och läsfrämjande
- Kultur och samhällsbygge
- Kultur och lokal utveckling
- Kultur och lokalt engagemang

Överenskommelse delregionala utvecklingsmedel 2021–2024

Miljö- och regionutvecklingsnämnden samt kulturnämnden avsätter årligen medel för delregional utveckling. De regionala medlen motfinansieras till samma nivå av medlemskommunerna. Syftet är att med gemensam finansiering skapa en god grund för regional och delregional utveckling genom flernivåsamverkan.

Välfärdsutveckling

GRUNDUPPDRAG OCH STYRDOKUMENT

Enheten för välfärdsutveckling arbetar med frågor inom äldreomsorg, funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, hälso- och sjukvård, digitalisering, hälsofrämjande och förebyggande, elevhälsa, utbildning, skola, kompetensutveckling och kompetensförsörjning.

Enhetens arbete och uppdrag styrs av medlemskommunernas behov tillsammans med gällande lagstiftning samt regionala och delregionala styrdokument. I utvecklingsstrategi för Sjuhärad är det framförallt två fokusområden som berör enhetens arbete; Strategisk kompetensförsörjning samt En socialt hållbar delregion.

Enheten för välfärdsutveckling skapar mötesplatser för kunskapsutveckling och nätverkande och fungerar som ett stöd för medlemskommunerna. Arbetet handlar om samordning, informationsspridning, kompetensutveckling, förhandlingsarbete och omvärldsbevakning.

Förbundet företräder medlemskommunerna på länsnivå och nationell nivå i partssamtal med övriga kommunalförbund, myndigheter och organisationer. Flera omfattande omställningsarbeten pågår på länsnivå där förbundet samordnar det delregionala arbetet i form av projektledning och stöd till kommunerna.

Nätverkens planer

Enhet välfärdsutveckling samordnar chefsnätverk och specialistnätverk med representanter från medlemskommunerna. Nätverken tar årligen fram varsin plan med för nätverket prioriterade fokusområden och aktiviteter för kommande år.

Uppföljning grunduppdrag

Förbundet utgör en viktig samverkansplattform för medlemskommunerna på såväl politisk nivå som för organisationen i övrigt. Förutom de politiska beredningarna samt Direktionen, driver förbundet ca 25 nätverk för tjänstepersoner i kommunerna.

UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAG

- Uppföljning av Utvecklingsstrategi Sjuhärad 2021-2030 utifrån framtagen handlingsplan
- Uppföljning Kulturplan Sjuhärad 2024-2027 utifrån framtagen handlingsplan
- Uppföljning av de delregionala utvecklingsmedlen, DRUM, enligt regional modell
- Årlig enkät till nätverken utifrån grunduppdraget. Minst 85 % ska vara nöjda med förbundets verksamhet
- Uppföljning av övriga verksamheter och projekt inom samtliga delregionala områden utifrån fastställda uppdrag och planer

Nuläge och förutsättningar

VÄRLDSLÄGET – SÄKERHET OCH EKONOMI

Säkerhetsläget i världen påverkar Sverige och händelser i Sverige leder till påfrestningar i vårt land. Regioner och kommuner står inför stora ekonomiska utmaningar de kommande två åren. Omvärldsläget kommer att påverka förbundets arbetssätt och prioritering av uppdrag.

EN INNOVATIV OCH KONKURRENSKRAFTIG DELREGION

Den gröna omställningen ställer nya krav på kommunerna och näringslivet och behovet av el är en av flera utmaningar. För att skapa förutsättningar för fler etableringar krävs ökad samverkan, både delregionalt mellan kommunerna och regionalt. Konjunkturen kan dock påverka investeringsviljan i negativ riktning, där exempelvis branscher som bygg och handel står inför stora utmaningar. För att ge befintligt näringsliv möjlighet att utvecklas och växa fortsätter förbundets arbete med att utveckla ett närmare samarbete mellan näringsliv, akademi och innovationsstödssystemet.

STRATEGISK KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Kompetensförsörjning anges som en av de största utmaningarna för arbetsgivarna; privata såväl som offentliga. Utbildningssystemet måste skyndsamt anpassas efter arbetsmarknadens behov. Kopplingen mellan skola och arbetsliv behöver stärkas för att skapa intresse för bristyrken. Omställning av befintlig arbetskraft samt att attrahera kompetens utanför regionen är andra viktiga prioriteringar. Sjuhärads attraktionskraft kommer att ha betydelse såväl för kompetensförsörjningen som för nya etableringar. Den förändrade Sverigebilden kan påverka attraktionskraften i negativ riktning.

EN CIRKULÄR OCH HÅLLBAR FRAMTID

Att minska negativ klimatpåverkan och stoppa förlusten av biologisk mångfald är två stora utmaningar som kräver samverkan. Satsningen Fossilfri Boråsregion kommer, i enlighet med den regionala energiöverenskommelsen, att arbeta med aktiviteter i syfte att stärka förutsättningarna för en trygg energiförsörjning. Den gemensamma avfallsplanen är också ett viktigt instrument för att driva på utvecklingen mot att minska avfallsmängder, hushålla med resurser och minska klimatpåverkan. Den Europeiska gröna given kommer att påverka såväl kommunerna som näringslivet i Sjuhärad. Genom samverkan kan Sjuhärad vara förberedd på ny lagstiftning och nödvändiga anpassningar för att nå långsiktig hållbarhet.

HÅLLBAR SAMHÄLLSPANERING

Att samordna och koordinera planeringsprocesser gällande frågor som sträcker sig över kommungränserna bidrar till både högre kvalitet och ökad effektivitet i samhällspaneringen. Projektet strategiskt markanvändning fortsätter under 2024, med fokus på gröna och blå strukturer. Beslutet kring ny järnväg Göteborg-Borås kommer att påverka förbundets arbete i hög utsträckning, samtidigt som samverkan inom övriga två stråk i delregionen är prioriterad för att stärka möjligheterna till effektivt och hållbart resande.

Nuläge och förutsättningar

EN SOCIALT HÅLLBAR DELREGION – TILLSAMMANS FÖR EN OMSTÄLLNING TILL GOD OCH NÄRA VÅRD

Omställningen till Nära vård innebär ett mer personcentrerat förhållningssätt. Målet är att vården ska finnas nära och ges jämlikt med tydligt fokus på hälsofrämjande och förebyggande. Detta leder till att alltmer hälso- och sjukvård kommer att ges i hemmet, vilket ställer nya och förändrade krav på den kommunala hälso- och sjukvården.

Ett förslag till ny nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention togs fram under 2023, vilken kommer att vara utgångspunkten för arbetet med psykisk hälsa på regional och delregional nivå.

Under 2024 presenteras en ny Socialtjänstlag för att möta dagens samhällsutmaningar. Nationella utredningar inom socialtjänstområdet kommer, tillsammans med de ekonomiska utmaningarna, att påverka kommunernas verksamhet under kommande år.

En socialt hållbar delregion innebär att alla invånare har jämlika förutsättningar att leva ett gott liv och delta i samhällslivet. Att bli behörig till gymnasiet och gå klart sin utbildning är viktigare än någonsin, då en gymnasieutbildning ger bättre förutsättningar att få ett arbete och att klara sig i samhället.

Nationellt ses en negativ trend där fler elever lämnar grundskolan utan gymnasiebehörighet eller avbryter sina gymnasiestudier. I Sjuhärad är andelen elever som inte fullföljer sina studier högre än i riket. Kunskapsnod Fullföljda studier arbetar utifrån lokala behov och förutsättningar för att stödja kommunerna i arbetet.

Ytterligare områden där förbundet har en viktig roll att bevaka, samordna och stödja kommunerna är kompetensförsörjning och digitalisering inom välfärden.

KULTURSAMVERKAN

Under 2023 reviderades Västra Götalands kulturstrategi och Kulturplan Sjuhärad. Fokus under 2024 kommer att vara att implementera dessa styrdokument tillsammans med kommunerna.

Den utredning av kultursamverkansmodellen som genomfördes under 2023 kan komma att påverka kommunernas arbete inom kulturområdet.

Förbundet kommer att fortsätta arbetet med att stödja kulturaktörer att utveckla sin verksamhet. Insatser kommer att ske för att öka den externa finansieringen till föreningar, kommuner, bygdegårdar, konstnärer och organisationer i Sjuhärad.

Mål och uppdrag 2024

REGIONAL UTVECKLING

- Skapa förutsättningar för hållbar samhällsplanering med strategisk markanvändning fokus grön- och blåstruktur
- Ta fram ett nuläge avseende pendlingsmönster och infrastruktur inom stråket Borås-Värnamo
- Skapa enighet kring prioriteringar av inspel till regional transportinfrastrukturplan
- Kartlägga förutsättningarna för lokal energiproduktion i enlighet med den regionala energiöverenskommelsen
- Stimulera omställningen till ett fossiloberoende samhälle med fokus på upphandling som skapar omställning av kommunernas fordonsflotta och arbetsmaskiner
- Stimulera omställningen till ett cirkulärt samhälle med fokus på engångsartiklar, elektronik, möbler och textil
- Stödja kommunerna i genomförandet av Klimat 2030 med fokus på klimatlöften 2024-2026
- Inleda arbetet med strukturer för branschforum för inventering av kompetensbehov
- Inventera befintligt arbete gällande samverkan skola-arbetsliv i delregionen samt skapa struktur för fortsatt arbete
- Utveckla metod/modell för arbetet med att attrahera kompetens
- Implementera den delregionala kulturplanen
- Stärka förutsättningarna för att fler kulturaktörer i Sjuhärad ska söka utvecklingsmedel
- Delta i projektet Västsvenska etableringar för grön omställning, VEGO, inom ramen för Business Region Borås
- Revidera överenskommelsen gällande delregionala utvecklingsmedel samt modellen för utlysning av medel 2025 – 2027

VÄLFÄRDSUTVECKLING

- Stödja kommunerna i omställningen till nära vård, exempelvis i arbetet med nytt hälso- och sjukvårdsavtal samt en kommungemensam inriktning kring kommunernas primärvårdsuppdrag
- Bidra till förändrad struktur för arbetet med psykisk hälsa på delregional och regional nivå
- Stödja kommunerna i omställningen inför ny Socialtjänstlag
- Stödja kommunerna i omställningen till följd av nationella utredningar och beslut inom socialtjänstområdet
- Genom Kunskapsnod Fullföljda studier Sjuhärad stödja kommunerna samt samverka med andra aktörer i genomförandet av kraftsamling Fullföljda studier
- Utarbeta en modell gällande fortsatt arbete med Kunskapsnod Fullföljda studier
- Stödja kommunerna i arbetet med strategisk kompetensförsörjning inom välfärden
- Stödja kommunerna i samordningen kring verksamhetsförlagd utbildning, VFU
- Delregional samordning vid införandet av Millenium

Nätverken har i sina planer lyft upp följande fokusområden för 2024

- Välfärdsteknik och digitalisering
- Personal- och kompetensförsörjning
- Ledarskap
- Social hållbarhet
- Placeringar barn och unga
- Funktionshinderpolitik
- Personcentrerad och skälig vård och omsorg

God ekonomisk hushållning

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Enligt kommunallagen 11 kap §1 ska kommuner, kommunalförbund och regioner ha god ekonomisk hushållning. Förbundet ska bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt för att skapa förutsättningar för god ekonomisk hushållning enligt följande riktlinjer:

1. Förbundet ska hantera beslutade budgetmedel rationellt och effektivt så att de gör mesta möjliga nytta för Boråsregionen och medlemskommunerna
 - Förbundets verksamheter, insatser och kostnader ska kontinuerligt utvärderas och omprövas
 - Förbundet ansvarar för att en god intern kontroll upprätthålls utifrån Direktionens reglemente, riktlinjer och beslut
2. Förbundets tillgångar och skulder ska förvaltas på ett betryggande sätt
3. Direktionens budgetbeslut är överordnat verksamheten och vid målkonflikter är det ekonomin som ytterst sätter gränsen för det totala verksamhetsutrymmet.

FINANSIELLA MÅL

Kommunallagen anger att ekonomin ska vara i balans. Intäkterna ska överstiga kostnaderna och det så kallade balanskravet utgör en miniminivå för det ekonomiska resultatet. Förbundets finansiella mål 2024 är

1. Förbundets kostnader ska inte överstiga intäkterna
2. Förbundet ska uppvisa ett eget kapital om lägst 6 000 tkr

Budget och finansiering

FÖRBUNDETS SAMLADE VERKSAMHET

Förbundet bedriver basverksamhet och delregionala projekt samt fördelar utvecklingsmedel enligt avtal med Västra Götalandsregionen.

Medlemsavgiften för 2024 är 78 kronor/invånare, varav 41 kronor för finansiering av basverksamheten och 37 kronor för finansiering av utvecklingsmedel. Medlemsavgiften för Varbergs kommun är 11 kronor/invånare.

I förbundet ingår även Business Region Borås, Dataskyddsombud, Medarbetarcentrum, Vård- och omsorgscollege Sjuhärad, Navet science center samt Närvårdskontoret. Dessa verksamheter finansieras och nyttjas olika av medlemskommunerna. Vård- och omsorgscollege och Närvårdskontoret finansieras av både medlemskommunerna och Västra Götalandsregionen.

Ökningen i personalkostnader härrör från ökade pensionskostnader samt utökning av projektfinansierade tjänster motsvarade 3,5 årsarbetare. Statliga projektmedel inom enhet välfärdsutveckling minskar med 20 000 tkr, samtidigt som det sker viss ökning av projektmedel inom Business Region Borås, enhet regional utveckling samt Närvårdskontoret.

	2024	2023
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	37 859 948	37 324 893
Övriga intäkter	94 117 605	99 051 036
SUMMA INTÄKTER	131 977 553	136 375 929
KOSTNADER		
Personal	47 737 025	42 032 947
Övriga kostnader	12 150 572	10 858 766
Tjänster	72 089 956	83 484 217
SUMMA KOSTNADER	131 977 553	136 375 929
RESULTAT	0	0

Budget och finansiering

FÖRBUNDSKANSLI

Minskningen av förbundsmedel beror på att två tjänster överförts till regional utveckling. Det budgeterade överskottet är en följd av ökade ränteintäkter.

	2024	2023
INTÄKTER		
Förbundsmedel	3 770 066	5 595 204
Övriga intäkter	3 000 000	1 610 000
SUMMA INTÄKTER	6 770 066	7 205 204
KOSTNADER		
Personal	3 405 709	4 579 920
Övriga kostnader	249 897	203 000
Tjänster	1 517 525	1 898 284
SUMMA KOSTNADER	5 173 131	6 681 204
RESULTAT	1 596 935	524 000

ADMINISTRATION

I omsättningen ingår den fördelningsnyckel som tillämpas gällande gemensamma kostnader om ca 7 250 tkr samt ett samverkansprojekt om ca 4 300 tkr.

	2024	2023
INTÄKTER		
Förbundsmedel	0	347 742
Övriga intäkter	11 740 063	9 994 240
SUMMA INTÄKTER	11 740 063	10 341 982
KOSTNADER		
Personal	3 320 458	3 276 731
Övriga kostnader	1 996 660	1 783 652
Tjänster	6 422 945	5 281 599
SUMMA KOSTNADER	11 740 063	10 341 982
RESULTAT	0	0

Budget och finansiering

REGIONAL UTVECKLING

Ökningen av förbundsmedel beror på att två tjänster överförs från förbundskansliet till regional utveckling.

Anslag för tilldelning av utvecklingsmedel är ca 19 000 tkr varav medlemskommunerna bidrar med 8 500 tkr och Västra Götalandsregionen med resterande belopp. Utöver utvecklingsmedel erhålls projektmedel från andra externa parter. Pågående interna projekt omsätter ca 19 000 tkr.

	2024	2023
INTÄKTER		
Förbundsmedel	12 512 157	9 912 677
Övriga intäkter	26 656 408	22 971 178
SUMMA INTÄKTER	39 168 565	32 883 855
KOSTNADER		
Personal	8 192 715	5 406 066
Övriga kostnader	599 429	195 906
Tjänster	30 376 421	27 281 883
SUMMA KOSTNADER	39 168 565	32 883 855
RESULTAT	0	0

VÄLFÄRDSUTVECKLING

Intäkterna består dels av förbundsmedel, dels projektmedel inom välfärd och kompetens. De statliga projektmedlen minskar med 20 000 tkr jämfört med föregående år.

	2024	2023
INTÄKTER		
Förbundsmedel	2 364 317	2 741 464
Övriga intäkter	13 388 758	33 440 340
SUMMA INTÄKTER	15 753 075	36 181 804
KOSTNADER		
Personal	6 591 994	5 396 146
Övriga kostnader	377 853	576 862
Tjänster	8 783 228	30 208 797
SUMMA KOSTNADER	15 753 075	36 181 804
RESULTAT	0	0

Budget och finansiering

BUSINESS REGION BORÅS

Verksamheten finansieras av medlemskommunerna med 6 kronor/invånare. Budgeten innefattar ett projekt personalkostnaderna uppgår till 2 000 tkr samt prognosticerat överskott från 2023 om ca 500 tkr.

	2024	2023
INTÄKTER		
Medlemsavgifter	1 376 628	1 373 544
Övriga intäkter	2 560 307	250 000
SUMMA INTÄKTER	3 936 935	1 623 544
KOSTNADER		
Personal	2 531 000	877 394
Övriga kostnader	153 163	31 652
Tjänster	1 252 672	714 498
SUMMA KOSTNADER	3 936 935	1 623 544
RESULTAT	0	0

DATASKYDDSOMBUD

Verksamheten finansieras genom en fast avgift om 139 tkr per deltagande kommun samt en rörlig del baserad på antal invånare. Avgiften räknas upp med 2,5 % årligen.

	2024	2023
INTÄKTER		
Medlemsavgifter	2 647 639	2 579 537
Övriga intäkter	0	0
SUMMA INTÄKTER	2 647 639	2 576 537
KOSTNADER		
Personal	1 966 569	2 122 614
Övriga kostnader	181 298	78 338
Tjänster	499 772	378 585
SUMMA KOSTNADER	2 647 639	2 579 537
RESULTAT	0	0

Budget och finansiering

MEDARBETARCENTRUM

Borås, Mark, Svenljunga och Tranemo kommuner har avtal med Medarbetarcentrum. Avgiften räknas upp med 2,5 % årligen. Verksamheten får utöver intäkt enligt avtal även intäkter för sålda tjänster till avtalskommuner och övriga.

	2024	2023
INTÄKTER		
Medlemsavgifter	2 678 814	2 613 476
Övriga intäkter	448 584	634 276
SUMMA INTÄKTER	3 127 398	3 247 752
KOSTNADER		
Personal	2 663 222	2 864 797
Övriga kostnader	119 647	111 427
Tjänster	344 529	271 528
SUMMA KOSTNADER	3 127 398	3 247 752
RESULTAT	0	0

VÅRD- OCH OMSORGSCOLLEGE

Verksamheten finansieras av medlemskommunerna och Västra Götalandsregionen enligt fastställd modell. Kommunernas kostnader fördelas utifrån invånarantal. Med hänvisning till kommuners och regioners ekonomiska läge görs ingen uppräknings till 2024. Budgetökningen beror på att två kommuner tillkommit i samverkan.

	2024	2023
INTÄKTER		
Medlemsavgifter	916 100	835 624
Övriga intäkter	300 000	600 000
SUMMA INTÄKTER	1 216 100	1 435 624
KOSTNADER		
Personal	602 785	390 731
Övriga kostnader	148 387	52 818
Tjänster	464 928	992 075
SUMMA KOSTNADER	1 216 100	1 435 624
RESULTAT	0	0

Budget och finansiering

NAVET SCIENCE CENTER

Avtalskommuner är Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo och Ulricehamn. Avgiften räknas upp med 2,5 % årligen. Verksamheten får utöver intäkt enligt avtal även intäkter från Skolverket, Västra Götalandsregionen och för sålda tjänster till avtalskommuner och övriga. Utöver den fasta finansieringen kan olika former av projektmedel komma att sökas för att finansiera projekt. Det budgeterade underskottet beror på ökade pensionskostnader.

	2024	2023
INTÄKTER		
Medlemsavgifter	8 840 971	8 578 537
Övriga intäkter	16 163 485	15 224 604
SUMMA INTÄKTER	25 004 456	23 803 141
KOSTNADER		
Personal	15 565 649	13 813 030
Övriga kostnader	8 281 453	7 745 961
Tjänster	2 754 289	2 768 150
SUMMA KOSTNADER	26 601 391	24 327 141
RESULTAT	-1 596 935	-524 000

NÄRVÅRDSSAMVERKAN SÖDRA ÄLVSBERG

I Närvårdssamverkan medverkar samtliga medlemskommuner, Delregional Nämnd Södra och Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund, som samordnar kommunernas arbete.

Regionens parter står för 50 % av kostnaderna och kommunerna för resterande 50 %. Kommunernas kostnader fördelas utifrån invånarantal, 6 kronor/invånare. Utöver den fasta finansieringen kan olika former av projektmedel komma att sökas för att finansiera gemensamma utvecklingsprojekt. Budgeten innefattar en intäkt om 1 900 tkr från 2023. Resterande intäktsökning består av projektmedel.

	2024	2023
INTÄKTER		
Medlemsavgifter	2 753 256	2 747 088
Övriga intäkter	19 860 000	14 326 398
SUMMA INTÄKTER	22 613 256	17 073 486
KOSTNADER		
Personal	2 633 824	3 305 518
Övriga kostnader	115 785	79 150
Tjänster	19 863 647	13 688 818
SUMMA KOSTNADER	22 613 256	17 073 486
RESULTAT	0	0

Investeringsbudget

	2024	2023
FÖRBUNDSKANSLI		
Inventarier	0	210 000
NAVET SCIENCE CENTER		
Byte av armatur och belysning samt lokalunderhåll	1 200 000	1 200 000
TOTALT	1 200 000	1 410 000

Treårsplan

Treårsplan för förbundets samlade verksamhet. Intäktsmodeller för förbundsmedel samt driftverksamheter redovisas nedan. Kostnadsutvecklingen innebär ett löpande effektiviseringskrav för förbundet.

INTÄKTSMODELL	
Förbundsmedel	Utifrån invånarantal, uppräknig ca 0,6 %
Business Region Borås	Utifrån invånarantal, uppräknig ca 0,6 %
Dataskyddsbud	Årlig uppräknig 2,5 %
Medarbetarcentrum	Årlig uppräknig 2,5 %
Vård- och omsorgscollege	Årlig indexuppräknig utifrån PKV
Navet science center	Årlig uppräknig 2,5 %
Närvårdskontoret	Utifrån invånarantal, uppräknig ca 0,6 %

	2025	2026	2027
INTÄKTER			
Förbundsmedel/medlemsavgifter	38 374 000	38 898 000	39 432 000
Övriga intäkter	89 495 000	88 254 000	89 250 000
SUMMA INTÄKTER	127 869 000	127 152 000	128 682 000
KOSTNADER			
Personal	47 928 000	48 948 000	50 759 000
Övriga kostnader	12 467 000	12 778 000	13 098 000
Tjänster	68 971 000	67 233 000	67 139 000
SUMMA KOSTNADER	129 366 000	128 959 000	130 996 000
EFFEKTIVISERINGSKRAV	-1 497 000	-1 807 000	-2 314 000
RESULTAT	0	0	0

Övriga verksamheter och projekt

DRIFTVERKSAMHETER

- [Business Region Borås](#)
- [Dataskyddsombud](#)
- [Medarbetarcentrum](#)
- [Vård- och omsorgscollege Sjuhärad](#)
- [Navet science center](#)
- [Närvårdskontoret](#)

PÅGÅENDE PROJEKT OCH UPPDRAG

- Fossilfri Boråsregion
- Samordning gemensam avfallsplan
- Strategisk markanvändning
- Kulturutvecklare finansiering
- Kunskapsnod Fullföljda studier Sjuhärad
- Kompetensförsörjning välfärd
- Psykisk hälsa inklusive samsjuklighet
- Samverkan eArkiv
- Västsvenska etableringar för grön omställning

Verksamhetsplan driftverksamheter 2024

Driftverksamheter

Enligt förbundsordningen kan Direktionen ta beslut om att förbundet ska ansvara för drift av verksamheter. I dagsläget har förbundet följande driftverksamheter:

- Business Region Borås
- Dataskyddsbud
- Medarbetarcentrum
- Vård- och omsorgscollege Sjuhärad
- Navet science center
- Närvårdskontoret

Ekonomiskt finansieras och nyttjas driftverksamheterna olika av medlemskommunerna och förs därför som egna enheter i förbundets övergripande budget. Vård- och omsorgscollege Sjuhärad och Närvårdskontoret finansieras av både medlemskommunerna och Västra Götalandsregionen.

Driftverksamheternas mål och uppdrag 2024 sammanfattas i detta dokument.

Business Region Borås

Verksamhet

Business Region Borås, BRB, är Sjuhäradskommunernas samverkansorgan i övergripande tillväxtfrågor. BRBs arbete ska leda till ett expanderande näringsliv i hela regionen. BRBs mål är att vi tillsammans stärker varandras arbete så att vi på regional nivå kan vara en mer attraktiv region för investeringar, ett utvecklat näringsliv i framkant och god tillväxt. Detta leder till fler och växande företag samt ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv.

Arbetet ska synliggöras genom en aktiv profilering av Boråsregionen och stärkas genom ett ökat lokalt, regionalt, nationellt och internationellt arbete.

BRB består av näringslivscheferna i de åtta kommunerna samt en koordinator på förbundet. Under 2024-2026 är organisationen förstärkt med 1,5 årsarbetare till följd av ett regionalt projekt kring västsvenska etableringar.

Nuläge och förutsättningar

De senaste åren har frågor som elförsörjning och markanvändning aktualiserats i kommunernas arbete med näringslivsfrågor. Företagen står inför nya utmaningar som kräver samverkan; internt inom kommunerna och externt med andra kommuner och aktörer.

Arbetet med den stora siten i Lockryd har tydligt visat behovet av samverkan över kommungränserna samt behovet av marknadsföring. Tillsammans med övriga delregioner och Västra Götalandsregionen har BRB beviljats medel för ett treårigt projekt med titeln Västsvenska etableringar för grön omställning, VEGO. Syftet med projektet är att stärka samarbetet inom Västra Götaland och marknadsföra Västra Götalands framdrift inom grön omställning för att på så sätt locka nya investeringar.

Befintlig verksamhetsplan för BRB löper tom 2024 och en prioritering av befintliga mål har genomförts utifrån ovanstående faktorer.

Business Region Borås

Mål och uppdrag 2024

- Tillsammans med övriga delregioner identifiera sätt att planera för stora företagsetableringar och expansionsinvesteringar
- Kartlägga värdekedjan textil inom Västra Götaland
- I samarbete med kommunerna marknadsföra siter via Business Swedens verktyg Site Finder
- Utifrån förstudien Innovationslots ta vidare samverkan till praktisk fortsättning
- Tillsammans med kommunerna genomföra verksamhetsbesök inom ramen för Business Swedens projekt Expand & Retain
- Implementera arbetssättet för att identifiera potentiella tillväxtföretag inom projektet Företagsrevitalisering i drift
- Processleda BRB-nätverket samt revidera verksamhetsplanen
- Vara en aktiv part i projektet Västsvenska etableringar för grön omställning, VEGO
- Samverka med team miljö och samhällsutveckling gällande exempelvis elförsörjning, markanvändning, symbios och textilåtervinning
- Samverka med processledare kompetensförsörjning gällande näringslivets kompetensutmaning

Dataskyddsbud

Verksamhet

Medlemskommunerna har gått samman om en gemensam dataskyddsfunktion. Syftet med verksamheten är att bevaka en rättssäker och korrekt hantering av den personliga integriteten. Målet är att kommunmedlemmar och kommunalt anställda ska känna sig trygga med hur deras personliga uppgifter hanteras.

Dataskyddsbudens viktigaste uppgift är att ge råd och stöd till de kommunala verksamheterna om hur de bäst tillvaratar och skyddar den personliga integriteten på ett lagligt och korrekt sätt samt att genom olika former av granskningar följa upp efterlevnaden. Dataskyddsbuden ska också följa och kommunicera rättsutveckling och praxis relaterat till GDPR och angränsande regelverk, så att ansvariga inom kommunerna kan förhålla sig till detta inom sina verksamheter. Dessutom är de ombud gentemot alla enskilda vars personliga uppgifter hanteras inom den kommunala sfären.

Nuläge och förutsättningar

Ökade regelverkskrav kopplat till GDPR och digitalisering, särskilt inom Artificiell intelligens (AI), kommer de närmaste åren från EU och är kopplade till EU:s digitala strategi 2030. De nya regelverken kommer att ha stor inverkan på GDPR men ligger utanför dataskyddsbudens ansvar att implementera i kommunerna. Däremot behöver dataskyddsbuden en samtalspartner för att reda ut komplexa tolkningar.

Personalomsättning och behov av uppdateringar kräver att personal fortlöpande får relevant information och utbildning i dataskydd. Utifrån kommunernas utmaningar finns dock en risk att dataskyddsfrågorna inte ges samma prioritet som tidigare.

Molnlagring och överföring till 3:e-land kommer även fortsättningsvis att vara en central fråga.

Det finns en väl inarbetad modell för arbetet med dataskyddsfrågor gentemot kommunerna. Dataskyddsbuden stödjer och granskar ett 80-tal verksamheter, vilket ger begränsat utrymme för fördjupade granskningar.

Dataskyddsombud

Mål och uppdrag 2024

- Fortsätta att leverera en proaktiv och professionell DSO-tjänst efter den modell vi skapat.
- Bidra till att öka kunskapen hos beslutsfattarna i kommunerna gällande hanteringen av kommande regelverk från EU.
- Öka fokus på att skapa, marknadsföra och tillhandahålla relevanta utbildningar inom dataskydd.

Aktiviteter och mätetal

- Alla verksamheter (ca 80) ska under året ha genomfört minst en granskningsomgång
- Alla åtta kommuner ska under året ha genomfört en genomgång med Mognadsmatrisen
- Stötta verksamheterna med råd i både enkla och mer komplexa frågor och utredningar
- Besöka nätverk och personalträffar/APT för att informera om dataskydd och stärka medvetenheten kring integritetsfrågor

Aktiviteter och mätetal

- På uppdrag arrangera utbildningar samt publicera minst tre nyhetsbrev. Genomföra två fasta grundutbildningar i webinarieform. Skapa en digital GDPR-utbildning för publicering på medlemskommunernas utbildningsplattformar.
- Stötta arbetet vid alla misstänkta och bekräftade personuppgiftsincidenter
- Finnas tillhands för alla registrerade personer, medarbetare, verksamheter och tillsynsmyndigheten som önskar hjälp med ärenden, information etc. Alla ärenden ska vara återkopplade till frågeställaren inom fem arbetsdagar
- Organisera och kontinuerligt inhämta nyheter och kunskap genom omvärldsbevakning, deltagande i relevanta nätverk och utbildningar
- Genom årlig utvärdering av gångna periodens verksamhet bättre möta efterfrågade aktiviteter och skapa relevant verksamhetsplan och budget

Medarbetarcentrum

Verksamhet

Medarbetarcentrums syfte är att stödja och utveckla anställda i de samverkande kommunerna Borås, Mark, Svenljunga och Tranemo. Syftet är att arbeta hälsofrämjande, förhindra inlåsning och aktivt verka för en lönsam personalrörlighet. Genom Medarbetarcentrum erbjuds ledarskapsutbildningar och grupputveckling samt individuellt stöd i roll och yrkeskarriär. Medarbetarcentrum tar tillvara medarbetarnas kompetens, arbetar för välmående arbetsgrupper; för hälsa, trivsel och prestation såväl för chefer som för medarbetare. Medarbetarcentrum inspirerar medarbetare som vill ha och behöver en positiv *Kraft till förändring*.

Nuläge och förutsättningar

Hur kommunernas ekonomiska utmaningar framöver påverkar Medarbetarcentrums verksamhet är svårt att förutse. Antal reflekterande samtal och efterfrågan på grupputvecklingsinsatser samt ledarutvecklingsprogram kan både öka och minska, beroende på hur kommunerna prioriterar denna typ av insatser.

Antal matchningar till lediga tjänster kan komma att minska genom att kommunerna är försiktiga och restriktiva i sin rekrytering och ersättning av personal.

Medarbetarcentrum ser dock redan en efterfrågan på tilläggstjänster inför 2024, vilket visar på att kommunerna fortsatt vill satsa på sina medarbetare, chefer och arbetsgrupper.

Medarbetarcentrum

Mål och uppdrag 2024

- Marknadsföra Medarbetarcentrums verksamhet för ökat användande
- Tillhandahålla ett attraktivt utbud av tjänster utifrån kommunernas behov. Utforska nya behov och önskemål utifrån medlemskommunerna eller omvärldsbevakning
- Bidra till personalrörlighet genom jobbmatchning och samtal
- Bidra till att nödvändig kunskap och kompetens finns hos cheferna i medlemskommunerna genom ledarskapsprogrammet
- Genom grupputvecklingsinsatser vara ett stöd och verktyg för arbetsgivarna i arbetet med organisatorisk och social arbetsmiljö för att bidra till ökad hälsa hos medarbetarna, högre prestationer i grupper och för ökad attraktivitet hos medlemskommunerna

Aktiviteter och mätetal

- Tre nyhetsbrev
- Uppdaterad eller ny hemsida klar under året
- Erbjud dialogträff med kommunernas ledningsgrupper
- Erbjud dialogträff med kommunfullmäktige
- Minst två styrgruppsmöten
- Årlig dialogträff med HR-personal på respektive förvaltning och kommun
- 90 % av medarbetarna ska vara nöjda med det reflekterande samtalet
- 90 % av deltagarna på ledarskapsprogrammet ska ange att de kan rekommendera utbildningen till annan.
- Vid uppdrag ska 90 % av cheferna vara nöjda med gruppinsatsen

Vård- och omsorgscollege Sjuhärad

Verksamhet

Vård- och omsorgscollege är en organisation för certifierad samverkan mellan arbetsgivare, fackliga organisationer och utbildningsanordnare. Syftet är att samverka kring kompetensförsörjningsfrågor inom vård- och omsorgsbranschens gymnasiala yrkesgrupper, till exempel undersköterska. Samverkan sker på regional och lokal nivå inom kommuner och Västra Götalandsregionen. Samtliga kommuner i Sjuhärad deltar i samverkan.

Nuläge och förutsättningar

- Enligt prognos kommer det att saknas cirka 2 800 undersköterskor i Sjuhärad år 2035
- Antalet antagna till vård- och omsorgsutbildningar behöver öka, i nuläget ser vi dock ett minskat söktryck
- Nya arbetstidsbestämmelser innebär utmaningar vad gäller bemanning i verksamheterna
- Undersköterska blev en skyddad yrkestitel 2023. Hur många anställda behöver kompletterande/hela utbildningsinsatser för att nå upp till kraven för skyddad yrkestitel? Vilka förutsättningar har verksamheterna att ersätta personal som utbildar sig?

Vård- och omsorgscollege Sjuhärad

Mål och uppdrag 2024

- Öka antalet elever och studenter som söker vård- och omsorgsutbildning
- Öka antalet elever och studenter som fullgör sin vård- och omsorgsutbildning
- Kvalitetssäkra praktik, apl/LIA-platser
- Öka mångfalden på utbildningar och arbetsplatser genom en breddad rekrytering

Aktiviteter

- **Återcertifiering:** VOC Sjuhärad ska återcertifieras under 2024. Det gäller båda lokala college samt regionalt college.
- **Marknadsföringsinsatser:** Informationsmöten för studie- och yrkesvägledare inför gymnasievalet, medverkan i jobbmässor och öppet-husarrangemang, utåtriktade aktiviteter i samband med VO-Collegeveckan (vecka 42).

- **Regional stödstruktur för språkutvecklande arbetsplatser:** Aktiviteter för att långsiktigt stödja språkbudnen i deras uppdrag och erbjuda kontinuerlig kompetensutveckling
 - Chefsutbildningen "Fem nycklar till en språkutvecklande arbetsplats"
 - Regelbundna nätversträffar
 - Språkbudensutbildningar
 - En seminariedag kring språkutveckling på arbetsplatser
- **Kvalitetsutveckling handledning och validering:** Nätverksträffar samt temadag för vård- och omsorgslärare som arbetar med validering, handledardag med fokus på peer-learning. Genomförande av handledarutbildning steg 1,2 och 3. Övriga handledarutbildningar utifrån samverkansparternas behov.
- **Yrkesambassadörsutbildningar** utifrån samverkansparternas behov.

Navet science center

Verksamhet

Navet är en publik arena för bildning som ska vara med och utveckla Sjuhärad till en attraktiv och konkurrenskraftig delregion med hög utbildningsnivå och en befolkning med stort intresse för naturvetenskap, teknik, matematik och hållbar utveckling. På Navet sätts dessa ämnen i ett kreativt, upplevelsebaserat sammanhang baserat på vetenskap.

Navet ska:

1. Bidra till att Sjuhärad har barn och unga som upplever naturvetenskap, teknik, matematik och hållbar utveckling som intressanta och spännande ämnen.
2. Bidra till det livslånga lärandet genom att erbjuda kompetensutveckling och bildning inom naturvetenskap, teknik, matematik och hållbar utveckling.
3. Skapa upplevelser som stärker kreativitet och innovationsförmåga samt nyfikenhet och lust att lära om naturvetenskap, teknik, matematik och hållbar utveckling.
4. Vara en publik mötesplats för hållbar samhällsutveckling.

Navets vision är "Navet är en självklar aktör och samarbetspartner för förverkligande av Agenda 2030". Navets mission är "Navet ska inspirera till ökad nyfikenhet och lust att lära". Navet samverkar med offentlig sektor, akademi, näringsliv och samhälle.

Nuläge och förutsättningar

Som en konsekvens av arbetet med Affärsplan 2022-2025 har volymerna på Navet vuxit inom många områden. Exempel är en fördubbling av allmänhetens besök, två hundra möten och konferenser per år, eftermiddagsgrupper inom meningsfull fritid och omfattande resurser i olika projekt. Navet har svårt att växa ytterligare utan ett större organisatoriskt omtag. Det är av största vikt att under 2024 arbeta med interna rutiner och processer så att utvecklingen och tillväxten blir hållbar.

Kommande år är ekonomiskt utmanade för kommunerna i Sjuhärad. För skolorna kan det innebära mindre resurser för bussresor till Navet. För att möta detta kommer Navet att erbjuda fler mobila och digitala skolprogram som ett komplement till fysiska besök på Navet.

En viktig förutsättning för fortsatt utveckling av Navet är att säkerställa en långsiktig finansiering av driftverksamheten. Då Navet varit verksam i nuvarande lokaler i Simonsland i ca 20 år, finns även ett behov av reinvestering i lokalerna, såväl som en långsiktig planering av investeringar för att fortsatt kunna bedriva en attraktiv verksamhet.

Navet science center

Prioriterade insatser 2024

NAVET SKOLA & FÖRSKOLA

- 20 000 elever på skolprogram
- Minst ett digitalt program för alla stadier
- Mobila skolprogram; Det brinner, programmering och utomhusprogram
- Kommunstruktur för att möta hela årskurser likvärdigt
- Kombinationsprogram - Navet mersmak
- Experimentlådor för utlåning i Expo
- Genomlysning tillgänglighet och eventuella anpassningar
- Riktade insatser skolnärvaro/särbegåvning i dialog
- Tekniktrappan
- Drömstaden
- Forskarfredag
- SamBio
- Glokal aktion

NAVET KOMPETENS

- 1 250 individer i kompetensutvecklingsinsats (personal inom skola/utbildning)
- Lärande för hållbar utveckling, F-6 samt 7-9
- Utbildningserbjudande till kommunala förvaltningar och bolag inom hållbar utveckling
- Möjliggöra för pedagogiska utbildningar på Högskolan Borås att använda Ramshulan för utomhuspedagogik
- Genomlysning tillgänglighet och eventuella anpassningar

NAVET MÖTESPLATS

- Bibehålla 2023 års besöksantal
- Sträva efter att bibehålla betyg 4,8 på Google
- Skapa en årsplanering för besöksmålet och dess säsonger
- Öka försäljning i butiken från x kr till y kr per besökare
- Fokus att nå invånare i Göteborg, vuxna och äldre barn
- Ungas delaktighet i Sjuhärad
- Klimatneutrala Borås 2030
- Bibehålla 2023 års försäljningsnivå med bibehållen hög kvalitet
- 200 barn i pedagogiska aktiviteter utanför skoltid
- Socialt hållbart föräldrastöd i Borås
- Lovkurser och dagläger i samverkan

NAVET UTVECKLINGSARENA

- Samverkan Kunskapsnod Fullföljda studier Sjuhärad
- Uppföljning och dialog om fortsättning för Tekniktrappan
- Uppföljning och dialog om fortsättning för Ungas delaktighet
- Utifrån investeringsplan dialog med potentiella parter kring framtida samverkan

NAVET DRIFT

- Översyn och anpassningar SharePoint och digitala system
- Investeringsbudget
- Sponsoringserbjudande företag
- Struktur, rutiner och processer för en växande organisation
- Arbetsgruppsutveckling
- Översyn och anpassningar internkommunikation
- Arbeta för ökad kännedom och delaktighet, se prioriterade insatser i Kommunikationsplan
- Sörja för att utställningar och rum lockar till livslångt lärande, se prioriteringar i Investeringsplan och Driftsplan

Närvårdskontoret

Verksamhet

Närvårdssamverkan Södra Älvsborg omfattar kommunal primärvård, socialtjänst och skola i Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda samt regional hälso-och sjukvård i Södra Älvsborg.

Närvårdssamverkan Södra Älvsborg arbetar genom samverkan för att vården och omsorgen ska vara god och fungera sömlöst för den enskilde.

Närvårdskontoret har i uppdrag att koordinera, stödja, omvärldsbevaka, bereda ärenden samt följa upp samverkan inom olika grupper. Närvårdskontorets medarbetare har ett opartiskt förhållningssätt gentemot huvudmännen.

Nuläge och förutsättningar

Närvårdssamverkan är en del i varje huvudmans uppdrag och finansieras inom ramen för detta ansvar.

Vårdsamverkansparterna svarar för kostnaderna för Närvårdskontoret. Regionens parter står för 50 procent och kommunerna för 50 procent av kostnaderna. Kostnaderna fördelas utifrån folkmängd föregående år. Utöver den fasta finansieringen kan olika former av projektmedel tillkomma för att finansiera gemensamma utvecklingsprojekt inom ramen för Närvårdssamverkan Södra Älvsborg.

Närvårdskontoret har valt mål utifrån att sträva efter att vara en förebild i hur man samarbetar och samverkar, i det komplexa uppdrag som samarbetet mellan kommun och region innebär.

Närvårdskontoret

Aktiviteter och mätetal

Närvårdskontoret ska koordinera, stödja, omvärldsbevaka, bereda ärenden samt följa upp samverkan inom olika grupper.

Mätningarna görs via enkät, utskickad av Närvårdskontoret två gånger per år (augusti och december). Den text som anges inom parentes anger vem som är mottagare av respektive fråga. Målvärdet är att samtliga frågor ska besvaras med ja till minst 95 procent.

- Har Närvårdskontoret samordnat den årliga samverkanskonferensen på ett tillfredsställande sätt? (Styrgrupp)
- Har kallelsen kommit i tid, minst en vecka innan mötet? (Styrgrupp, DPS och Uppdragsgrupper, Beredningsgrupp)
- Är protokollen som skickas ut för justering tydliga? (Styrgrupp och Presidiet)
- Är informationsbrevet tydligt? (Styrgrupp)
- Är medarbetarna på Närvårdskontoret professionella? (Styrgrupp, DPS, Uppdragsgrupper och Beredningsgrupp)
- Är medarbetarna på Närvårdskontoret tillgängliga? (Styrgrupp, DPS, Uppdragsgrupper och Beredningsgrupp)
- Är ärendena väl beredda? (AU och Presidium)
- Ges rätt och tillräckligt stöd för att leda uppdragsgrupperna? (Ordförandena i uppdragsgrupperna)
- Ges rätt och tillräcklig handledning? (Projektledarna)

11. Revidering av samverkansavtal om regional vuxenutbildning inom Sjuhärad
BRvux KS2023/302

§34

KS2023/302

Revidering av samverkansavtal om regional vuxenutbildning inom Sjuhärad BRvux

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen godkänner revidering av samverkansavtal om regional vuxenutbildning inom Sjuhärad, BRvux.

Ärendet

Samverkansavtalet avseende regionalt yrkesvux tecknades första gången 2010 mellan Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda då statsbidrag för regionalt yrkesvux startade. Under åren 2010 till idag har regionalt yrkesvux blivit en allt viktigare motor i regionernas kompetensförsörjning.

I och med att en ny reform kring planering och dimensionering av gymnasial utbildning införs behöver samverkansavtalet revideras. Förändringarna som genomförts i revideringen inkluderar uppdaterade begrepp och lagstiftning, omformulerat syfte, tillägg kring samverkan för planering och dimensionering, konkretisering av styrkedjan och tillägg kring samordning som förtydligar Borås Stads åtaganden.

Skolchefgruppen i regionen ställer sig bakom det reviderade förslaget på avtal. Det reviderade samverkansavtalet ska kompletteras med en bilaga som beskriver nuvarande arbetssätt. Bilagan tas fram av skolchefgruppen, som också har möjlighet att ta fram fler bilagor vid behov för att verkställa intentioner och förtydliga arbetssätt. Skolchefgruppen ansvarar för att årligen informera beredning Valfärd och Kompetens kring uppföljning och utvärdering.

Kommunstyrelseförvaltningen har vid ärendets handläggning tillfrågat utbildningsförvaltningen, där förvaltningschefen svarar att skolchefgruppen tillsammans har gått igenom avtalet och att samtliga utbildningschefer har varit delaktiga i revideringen. Ur utbildningsförvaltningens perspektiv är det ett bra och hållbart samverkansavtal.

Direktionen för Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund beslutade vid sitt sammanträde 2023-12-08, § 112, att rekommendera medlemskommunerna att godkänna det reviderade samverkansavtalet gällande BRvux. Medlemskommunernas beslut meddelas Boråsregionen senast 2024-03-31. Reviderat avtal gäller från och med 1 juli 2024 och gäller tills vidare.

Förslag till beslut

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsen godkänner revidering av samverkansavtal om regional vuxenutbildning inom

Sjuhärad, BRvux.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förslag till beslut kan antas och finner att så sker.

Beslutsunderlag

- Revidering av samverkansavtal om regional vuxenutbildning inom Sjuhärad, BRvux
- Protokollsutdrag § 112 231208 Samverkansavtal BRvux
- Samverkansavtal BR Vux

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

§ 112 Samverkansavtal BRvux

Diarienummer: 2023/SKF0174

Beslut

Direktionen rekommenderar medlemskommunerna att godkänna det reviderade samverkansavtalet för regional yrkesutbildning inom BRvux efter justeringen att följande mening i § 10 tas bort: *Av bilaga 1 till detta samverkansavtal framgår hur den överenskomna summan räknats fram*

Direktionen beslutar att fastställa Bilaga 1 inklusive beräkningsunderlag vid kommande Direktionsmöte

Sammanfattning

Samverkansavtalet avseende regionalt yrkesvux tecknades första gången 2010 mellan Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda då statsbidrag för regionalt yrkesvux startade.

Under åren 2010 till idag har regionalt yrkesvux blivit en allt viktigare motor i regionernas kompetensförsörjning. I och med att en ny reform kring planering och dimensionering av gymnasial utbildning införs behöver samverkansavtalet revideras.

Förändringarna som genomförts i revideringen inkluderar uppdaterade begrepp och lagstiftning, omformulerat syfte, tillägg kring samverkan för planering och dimensionering, konkretisering av styrkedjan och tillägg kring samordning som förtydligar Borås Stads åtaganden. Skolchefgruppen ställer sig bakom det reviderade förslaget på avtal.

Det reviderade samverkansavtalet ska kompletteras med en bilaga som beskriver nuvarande arbetsätt. Bilagan tas fram av skolchefgruppen, som också har möjlighet att ta fram fler bilagor vid behov för att verkställa intentioner och förtydliga arbetsätt. Skolchefgruppen ansvarar för att årligen informera beredning Valfärd och Kompetens kring uppföljning och utvärdering.

Expedieras till

Medlemskommunerna
Skolchefgruppen

Justerare		Utdragsbestyrkande
-----------	--	--------------------

Samverkansavtal

för regional yrkesutbildning inom BRvux

BOLLEBYGDS
KOMMUN

BORÅS STAD

Herrljunga
kommun

Mark

SVENLJUNGA
KOMMUN

TRANEMO
KOMMUN

ULRICEHAMNS
KOMMUN

Vårgårda kommun

2023-12-11

§ 1 Avtalsparter

Avtalets parter utgörs av kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda.

Pågående samverkansavtal som finns vid ingåendet av detta avtal med andra kommuner utanför samverkansområdet får fortsätta att gälla. Innan tecknande av nya samverkansavtal ska kommunerna som ingår i detta avtal informera övriga i samverkansavtalet.

§ 2 Bakgrund

Regionalt yrkesvux är statsfinansierade yrkesutbildningar inom komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå.

Samverkansavtalet avseende regionalt yrkesvux tecknades första gången 2010 mellan Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, Vårgårda då statsbidrag för regionalt yrkesvux startade.

Under åren från 2010 till idag har regionalt yrkesvux blivit en allt viktigare motor i regionernas kompetensförsörjning. I och med ny reform kring planering och dimensionering av gymnasial utbildning införs behöver samverkansavtalet revideras.

§ 3 Syfte

Detta samverkansavtal syftar till att:

- Att samverka kring planering och dimensionering av yrkesutbildningar för de vuxnas efterfrågan och behov av utbildning den enskilda individen och att arbetsmarknadens behov i de samverkande kommunerna tillgodoses.
- Bidra till dimensionering och tillväxt inom Boråsregionen samt stödja och samverka med regionens näringsliv/arbetsliv inom såväl privat som offentlig sektor.
- Avtalet avser att öka satsningen på tillväxtskapande yrkesutbildningar samt övriga utbildningar som beslutas gemensamt inom Boråsregionen.
- Utnyttja avtalsparternas samlade kapacitet av utbildningsresurser och studerande samt att optimera de kommunala resurserna för vuxenutbildning ur såväl ett ekonomiskt som ett kvalitetsperspektiv.
- Skapa förutsättningar för invånare i de avtalsslutande samverkande kommunerna att fritt välja utbildning inom regionen samt att öka tillgång och tillgänglighet till ett brett utbildningsutbud.

2023-12-11

§ 4 Samverkan kring planering och dimensionering

Arbetsmarknadens och den enskildes behov och förutsättningar ska vara utgångspunkten för vilka yrkesutbildningar som genomförs i avtalsparternas samverkande kommuner. Planering ska utgå ifrån analyser av arbetskraftsbehovet i de lokala och regionala arbetsmarknadsområdena. Planering och dimensionering av utbudet ska genomföras i dialog inom styrgruppen för BRvux inför varje ansökningsomgång. Dialogen utgår ifrån inhämtat underlag från kommunernas näringslivsenheter, arbetslivsförvaltningar, Arbetsförmedlingen och Boråsregionens kompetensråd samt sammanställningar av elevernas efterfrågan. Underlagen ligger till grund för samverkandet av utbildningsutbudet och dimensionering.

§ 5 Utbildningar

Yrkesutbildningarna är gemensamt beslutade i Boråsregionen och omfattar i första hand yrkesinriktade utbildningar utifrån;

- Nationella yrkeskurser på gymnasial nivå
- Nationella yrkespaketet enligt skolverket
- Regionala yrkespaket

§ 6 Ledning och styrning med påverkan på samverkan

Beredningsgrupp Välfärd och Kompetens

Beredningsgrupp Välfärd och Kompetens består av politiskt valda ledamöter från medlemskommunerna i Boråsregionen och ansvarar för att vårda avtalets intentioner. Beredningsgruppen ska därför årligen hålla sig informerad om hur avtalet efterlevs.

Skolchefsgrupp

Skolchefsgruppen, i vilken ingår ansvarig skolchef för komvux i respektive kommun, ska verka för att samverkansavtalets innehåll genomförs, följs upp och utvecklas. Skolchefsgruppen ansvarar för att informera beredningsgruppen kring uppföljning och utvärdering årligen. Skolchefsgruppen fattar beslut, utifrån framtaget beslutsunderlag av Styrgruppen för BRvux, kring utbud och lokalisering av yrkesutbildningarna inom Boråsregionen. Skolchefsgruppen har möjlighet att fatta gemensamma beslut om att bilägga dokument till avtalet, vilka behövs för att verkställa avtalets intentioner och förtydliga arbetssätt. Skolchefsgruppen ansvarar för att bilagda dokument kontinuerligt revideras. Skolchefsgruppen ansvarar även för att informera beredningsgrupp Välfärd och Kompetens om antagna bilagor under året.

2023-12-11

Styrgrupp för BRvux

Styrgruppen för BRvux består av vuxenutbildningschefer och rektorer som ansvarar för yrkesinriktad vuxenutbildning inom komvux från respektive kommun och leds av vuxenutbildningschefen i Borås. Styrgruppen tar årligen fram ett beslutsunderlag kring utbud och lokalisering av yrkesutbildningarna och lämnar detta för beslut till Skolchefgruppen. Vuxenutbildningschef i Borås rapporterar till Skolchefgruppen.

§ 7 Kommun

Anordnarkommun

Med anordnarkommun avses den kommun där den regionala utbildningen är lokaliserad. Anordnarkommun är huvudman för de regionala utbildningarna oavsett mottagande studerandes hemkommun. Anordnarkommun svarar för de studerandes försäkringar.

Hemkommun

Med hemkommun avses den studerandes folkbokföringskommun. Hemkommunen ansvarar för individuell kartläggning medverkar i information och marknadsföring av det regiongemensamma utbildningsutbudet.

§ 8 Marknadsföring

Avtalsutbildningarna ska marknadsföras regionalt och informeras om på lämpligt sätt för att göra regionens invånare medvetna om avtalsutbildningarna. Den regionala marknadsföringen förutsätter samarbete mellan kommunerna, och kommunal medverkan i väglednings- och marknadsföringsinsatser.

§ 9 Samordning

Vuxenutbildningen i Borås Stad ansvarar för samordningen av avtalsutbildningarnas planering, genomförande, uppföljning och utvärdering. Samordningen förutsätter ett nära samarbete med samtliga kommuner. I samordningen ingår ansvar för:

- ansökan om och uppföljning (ekonomisk och studerande-) till Skolverket av statsbidrag för avtalsutbildningarna och andra statsbidrag som parter överenskommer att ansöka om gemensamt.
- samordning av ansökan och antagning för utbildningsstarterna.

2023-12-11

- tillhandahållande av webbplats (brvux.se) för marknadsföring av och information om avtalsutbildningarna.
- genomförande av kvalitetsgranskning av avtalsutbildningarna.
- övergripande administration och samordning av de ekonomiflöden som blir resultatet av de utbildningsvolymerna som genomförs.
- organisering av regional branschsamverkan, inom ramen för Boråsregionens kompetensråd.
- genomföra kartläggning av utbildningsutbud.
- kontinuerlig omvärldsbevakning av faktorer som påverkar avtalets syfte och intentioner.
- upphandling av avtalsutbildningarna enligt lagen om offentlig upphandling (LOU).
- upprättar årlig kvalitetsrapport.

§ 10 Ekonomiska villkor och förutsättningar

Ett villkor för samverkan för regional yrkesvux är oförändrade förutsättningar vad gäller statsbidrag. Vuxenutbildningen i Borås Stad ansvarar för enligt ovan beskrivet i § 9 och för detta fakturerar Borås Stad en överenskommen summa av erhållna statsbidrag till respektive kommun.

§ 11 Oenigheter, tvister och force majeure

Tvister med anledning av detta avtal ska i första hand lösas genom förhandling mellan avtalsparterna. Tvist avgörs slutligen av allmän domstol.

Om parts fullgörande av åtagande enligt detta avtal förhindras av omständigheter som parten inte kan råda över såsom exempelvis arbetskonflikt, eldsvåda, krig med mera är parten inte ansvarig för skada eller förlust som därigenom kan uppkomma för motparten/motparterna.

§ 12 Uppföljning och utvärdering

Enligt §9 upprättar Vuxenutbildningen i Borås Stad en kvalitetsrapport för BRvux årligen. Denna presenteras av rektor i respektive kommun. Åtgärder vid kvalitetsbrister genomförs i enlighet med de avtal som tecknats med utbildningsanordnarna.

§ 13 Avtalsvillkor

Föreliggande avtal gäller från och med 1 juli 2024 och gäller tills vidare. Eventuell uppsägning av part görs med en framförhållning på minst 18 månader. Uppsägningsdatum är den 1 januari.

2023-12-11

Datum:

Undertecknande parter:

Ulf Rapp

Kommunstyrelsens ordförande
Bollebygd

Ulf Dahlberg

Kommunstyrelsens ordförande
Mark

Mats Palm

Kommunstyrelsens ordförande
Herrljunga

Driton Bilalli

Kommunstyrelsens ordförande
Tranemo

Johan Björkman

Kommunstyrelsens ordförande
Svenljunga

Bengt Hilmersson

Kommunstyrelsens ordförande
Vårgårda

Wiktor Öberg

Kommunstyrelsens ordförande
Ulricehamn

Ulf Olsson

Kommunstyrelsens ordförande
Borås

12. Tillståndsprövning enl miljöbalken för
Bollebygds avloppsreningsverk –
samrådsyttrande till teknik- och
servicenämnden KS2024/54

Underlag för avgränsningssamråd

Tillståndsprövning enligt 9 kapitel miljöbalken
för Bollebygds avloppsreningsverk, Bollebygds kommun,
Västra Götalands län

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Administrativa uppgifter	4
1.2	Samrådsprocess	4
2	Bakgrund och syfte	4
2.1	Bakgrund	4
2.2	Vad som kommer att ingå i ansökan och avgränsningar	5
3	Lokalisering och omgivningsbeskrivning	5
3.1	Lokalisering	5
3.2	Planförhållanden	7
3.3	Skyddade områden och objekt	8
3.4	Bostäder och verksamheter	11
4	Recipient och vattenförekomster	12
4.1	Ytvatten	12
4.2	Grundvatten	13
5	Verksamhetsbeskrivning	14
5.1	Gällande beslut	14
5.2	Befintlig verksamhet	15
5.3	Planerad verksamhet – tidsbegränsad	17
6	Alternativ	19
6.1	Nollalternativ	19
6.2	Alternativ lokalisering	19
6.3	Alternativ utformning	20
7	Förutsedd miljöpåverkan	20
7.1	Recipientpåverkan	20
7.2	Luft och lukt	22
7.3	Buller	22
7.4	Trafik och transporter	22
7.5	Natur, kultur, friluftsliv och kommunikationer	23
7.6	Hushållning	24
7.7	Miljökonsekvenser under ombyggnation	24
7.8	Känslighet för klimatförändringar	25
8	Risk och säkerhet	26
9	Miljömål	26
10	Miljökonsekvensbeskrivning	27
11	Referenser	28

Bilagor**Bilaga 1** Föreslagna samrådsparter**Bilaga 2** Recipientutredning, Bollebygd ARV

1 Inledning

Bollebygds avloppsreningsverk (nedan reningsverket) ligger väster om Bollebygds samhälle, söder om riksväg 40, i Bollebygds kommun, Västra Götalands län.

Reningsverket byggdes 1972 och byggdes om 2000. Vid reningsverket behandlas avloppsvatten med mekanisk, kemisk och biologisk rening. Reningsverket med tillhörande ledningsnät har ett tidsbegränsat tillstånd från 2019 som gäller till och med 31 december 2025. Tillståndet omfattar maximal belastning motsvarande högst 6 000 personekvivalenter (pe). Recipient för det renade avloppsvattnet är Nolån.

Detta dokument är ett samrådsunderlag för avgränsningssamråd inför kommande tillståndsansökan enligt miljöbalken för ett nytt tidsbegränsat tillstånd.

1.1 Administrativa uppgifter

Sökande:	Bollebygds kommun, Samhällsbyggnadsnämnden
Organisationsnummer:	2122000-2973
Anläggning:	Bollebygds avloppsreningsverk
Fastighetsbeteckning:	Bollebygd Forsa 1:18
Verksamhetskod:	90.10 B
	Avloppsreningsanläggning med en anslutning av fler än 2 000 personekvivalenter (pe) eller som tar emot avloppsvatten med en föroreningsmängd som motsvarar mer än 2 000 pe.
Kontaktperson:	My Nilsson, tf enhetschef VA/Gata
Adress kommunhus:	Ballebovägen 2, 517 83 Bollebygd
Adress reningsverk:	Rävlandavägen 26, 517 91 Bollebygd
Telefon:	033-23 13 00 (växel)
e-post:	teknikochservicenamnden@bollebygd.se
Tillsynsmyndighet:	Länsstyrelsen Västra Götalands län

1.2 Samrådsprocess

Bollebygds kommun avser att samråda enligt bilaga 1 med berörda myndigheter och organisationer, närboende, närliggande verksamheter samt allmänheten som kan antas bli särskilt berörda av den planerade verksamheten. Verksamheten utgör betydande miljöpåverkan enligt miljöbedömningsförordningen (2017:966) och samrådet är därför ett avgränsningssamråd.

2 Bakgrund och syfte

2.1 Bakgrund

Bollebygds kommun är delägare i Gryaab. Tillsynsmyndigheten har i ett beslut meddelat den 8 april 2021 godkänt en anmälan från Gryaab om påkoppling av Bollebygds avloppsvatten till Ryaverket för rening. Denna lösning förutsätter dels att samordning sker med överföring av Härryda kommuns avloppsvatten, dels att Gryaab anlägger en ny överföringsledning under Mölndalsån.

Bedömningen har varit att överföringsledningen skulle vara klar till 2025 och att reningsverket i Bollebygd i samband därmed kunde avvecklas.

En förutsättning för att kunna avleda avloppsvattnet till Gryaab är att ledningskapaciteten under Mölndalsån utökas. Detta projekt drivs av Gryaab och det har av olika skäl tagit längre tid än vad som kunde förutses. Gryaab lämnade under sommaren 2023 in ansökan till mark- och miljödomstolen för en ny överföringsledning under Mölndalsån, och den nya ledningen bedöms stå klar att tas i bruk först under 2027.

Det står klart att Bollebygds reningsverk inte kommer att kunna vara avvecklat till den 31 december 2025 då gällande tillstånd upphör att gälla. Ett nytt tidsbegränsat tillstånd behöver därför sökas för att ge Bollebygds kommun erforderlig tid för att kunna utreda och skapa en långsiktig lösning på avloppshantering för Bollebygd.

På grund av rådande situation med bristande ledningskapacitet under Mölndalsån har Bollebygds kommun öppnat för möjligheten att utreda en ombyggnation av Bollebygds reningsverk. Bollebygds kommun har även under hand fortsatt utreda sin del av överföringsledningen, och genomförda kostnadsberäkningar påvisar en betydligt dyrare investering än vad som först förutsågs. Kommunen har därför också beslutat att utreda möjligheterna att rena avloppsvattnet i egen regi som en permanent lösning. För det fall utredningsarbetet, inklusive en lokaliseringsutredning, leder fram till att ett avloppsreningsverk, nytt eller ombyggt, ska ersätta befintligt reningsverk i Bollebygd kommer en ny tillståndsansökan att lämnas in. För att skapa den tid som behövs för att besluta och genomföra en sådan permanent avloppshantering söks emellertid först ett nytt tidsbegränsat tillstånd för befintligt reningsverk.

2.2 Vad som kommer att ingå i ansökan och avgränsningar

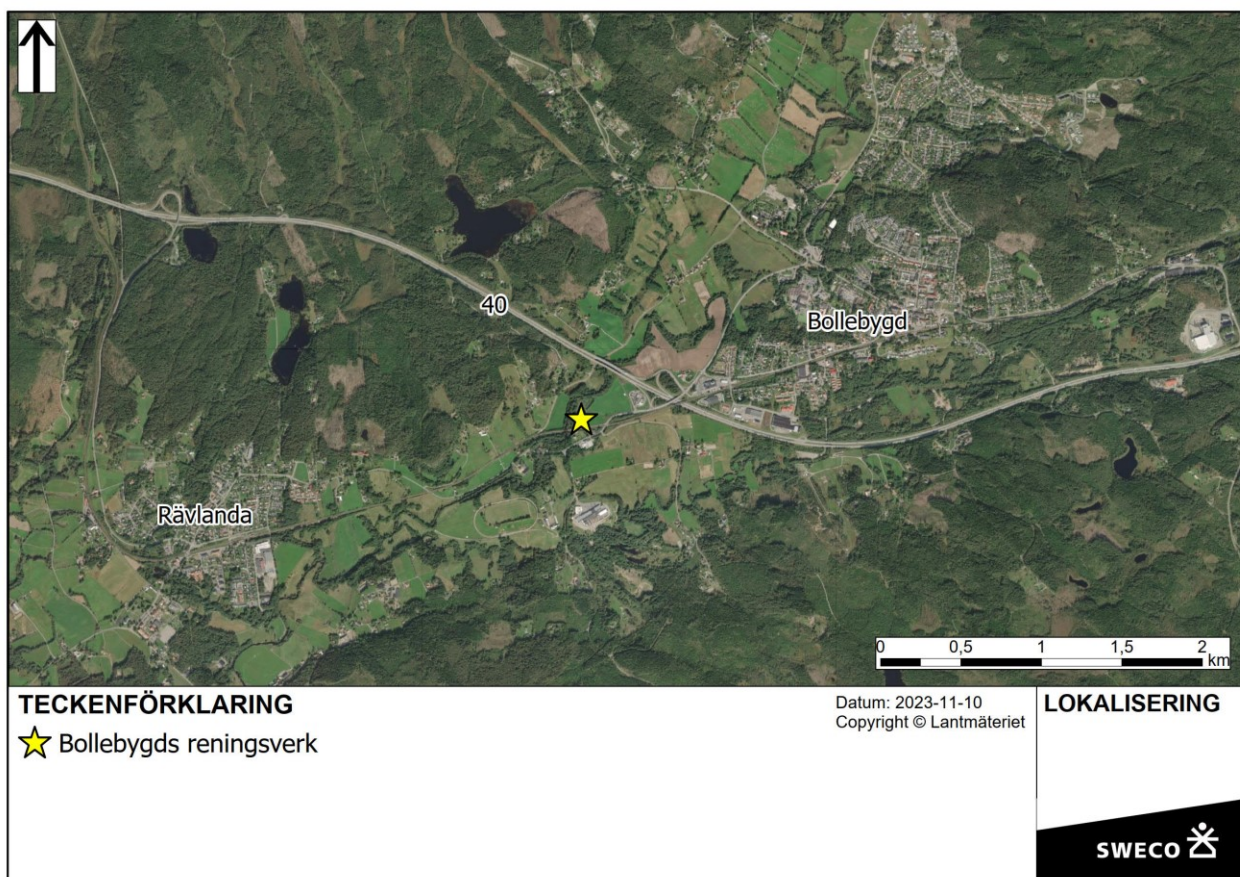
Ansökan kommer att avse ett nytt tidsbegränsat tillstånd enligt 9 kap Miljöbalken för fortsatt verksamhet och drift vid Bollebygds avloppsreningsverk med tillhörande ledningsnät med samma belastning som gäller för nuvarande tillstånd. Det tidsbegränsade tillståndet kommer föreslås gälla omkring 10 år efter att ett nytt tillståndsbeslut har vunnit laga kraft.

Ansökan kommer även att avse en förändring i reningsverkets processer för att kunna sänka utgående halter av ammonium. I nuläget utreds flera olika alternativ, vilka kommer presenteras i den miljökonsekvensbeskrivning som ska tas fram.

3 Lokalisering och omgivningsbeskrivning

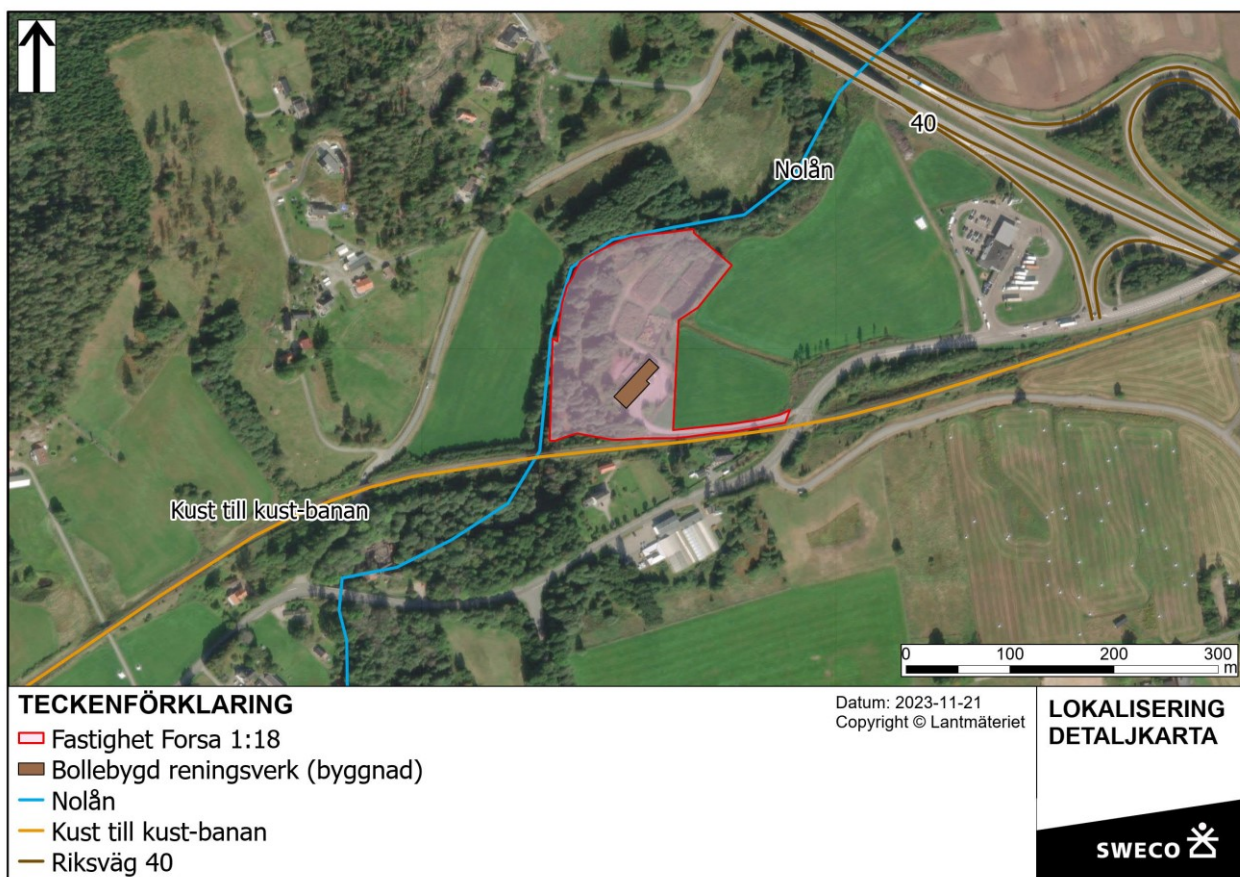
3.1 Lokalisering

Reningsverket är beläget väster om Bollebygds samhälle, söder om riksväg 40, se Figur 1.

Figur 1. Verksamhetens lokalisering i förhållande till Bollebygd, Rävlanda och riksväg 40.

Aktuell fastighet är Bollebygd Forsa 1:18, se Figur 2. Järnvägen *Kust till kust-banan* passerar strax söder om reningsverket. Recipienten Nolån passerar norr och väster om verksamheten och rinner söderut. Direkt öster om verksamheten finns jordbruksmark, se Figur 2.

Figur 2. Verksamhetens lokalisering och närmaste omgivning. Aktuell fastighet för verksamheten är Forsa 1:18.

3.2 Planförhållanden

3.2.1 Översiktsplan

Reningsverket finns markerat i översiktsplanens digitala kartmaterial avseende teknisk infrastruktur.

I översiktsplanens digitala kartmaterial avseende infrastruktur framgår att Trafikverket har pekat ut ett reservat för järnvägen Götalandsbanan genom Bollebygds kommun som riksintresse. Reservatet utgörs av en korridor som går söder om riksväg 40 och som omfattar den plats där reningsverket ligger. I översiktsplanen anges att ny bebyggelse, som kan komma att utgöra ett hinder för banans anläggande och utnyttjande eller som kan komma att påverkas av järnvägstrafiken på sådant sätt att skyddsåtgärder kan behövas, inte får uppföras inom reservatsområdet. Befintlig bebyggelse får däremot utvecklas normalt (Bollebygds kommun, 2021). Bollebygds kommun och Trafikverket har diskussioner om möjligheten att fortsätta att driva reningsverket och tidsaspekter på den frågan.

I översiktsplanen nämns även att Nollåns dalgång är viktig i form av ett grönt samband, som har betydelse både för sin naturmiljö och för rekreation och friluftsliv.

3.2.2 Detaljplan

Aktuell fastighet, Forsa 1:18, är inte detaljplanelagd.

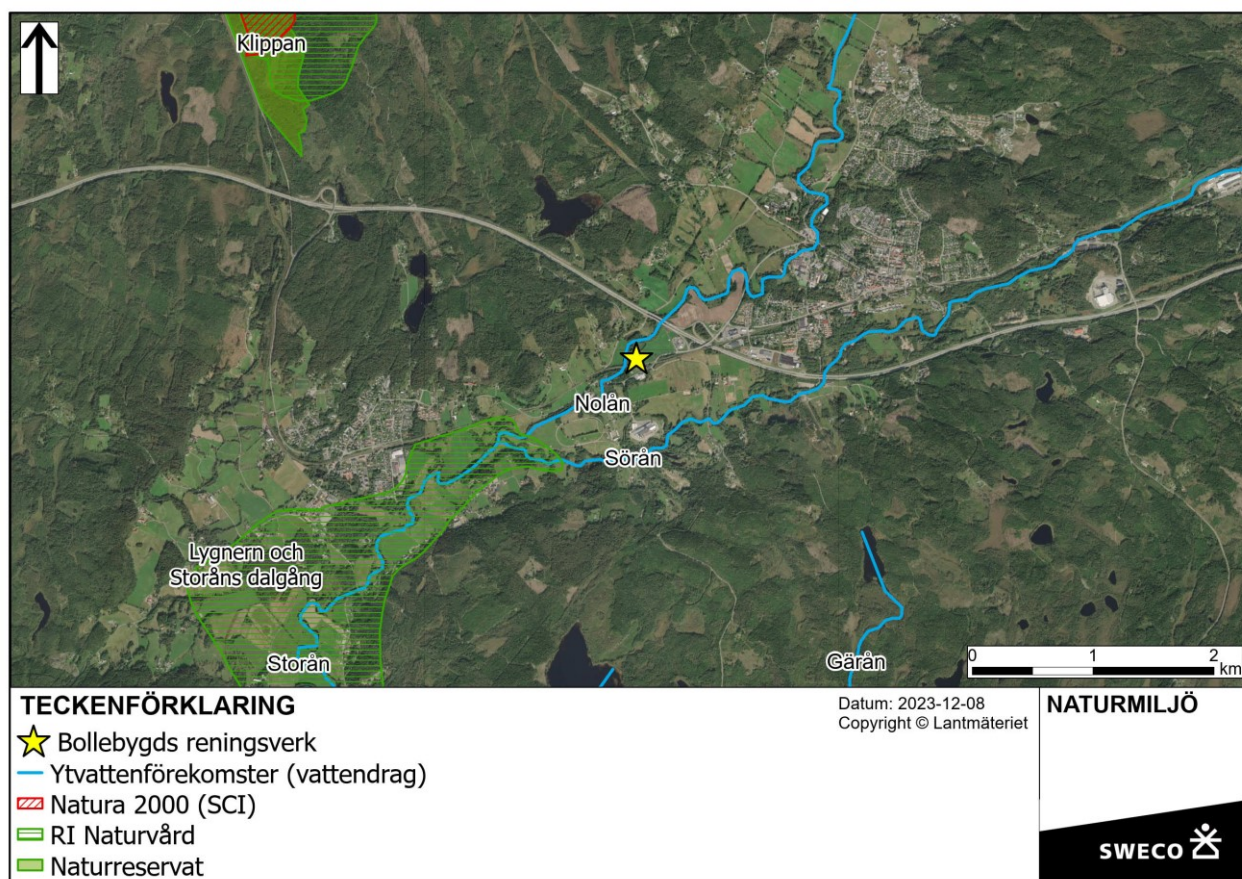
3.3 Skyddade områden och objekt

3.3.1 Naturvärden

Riksintresse för naturvård, naturreservat och Natura 2000

Lygnern och Storåns dalgång utgör riksintresse för naturvård (NRO 14166). Riksintresset omfattar även delar av Nolån, som närmast drygt 1 km nedströms reningsverket. Riksintressets värden utgörs bland annat av att Lygnern har en artrik fiskfauna, där Lygnern, Storån och dess biflöden utgör lek- och uppväxtområde för öring. Storåns meandrande dalgång har betydande skönhetsvärden och ädellövskogarna vid Lygnern är botaniskt rika. Förutsättningar för bevarande av riksintressets värden är bland annat att nya landskapsförändrande verksamheter, så som större infrastrukturprojekt och täkter, inte kommer till stånd och att lövskogarna bevaras. Vattensystemet tål inte ytterligare näringstillskott (Naturvårdsverket, u.å).

Naturreservatet *Klippan* (NRV-id 2000802) ligger drygt 3 km nordväst om reningsverket. Delar av området utgör även Natura 2000-området *Klippan* (SE0520145) och skyddas enligt Art- och habitatdirektivet (SCI). Delar av området utgör även riksintresse för naturvård *Klippan* (NRO 14158). Området hyser gammal granskog, våtmarker samt en gårdslämning med kringliggande odlingsmark. Det finns en artrik flora och fauna och delar av området nyttjas även för rekreation och friluftsliv (Skyddad natur, 2023).

Figur 3. Naturmiljövärden i verksamhetens omgivning.

Strandskydd, nyckelbiotop, sumpskog och värdefullt odlingslandskap

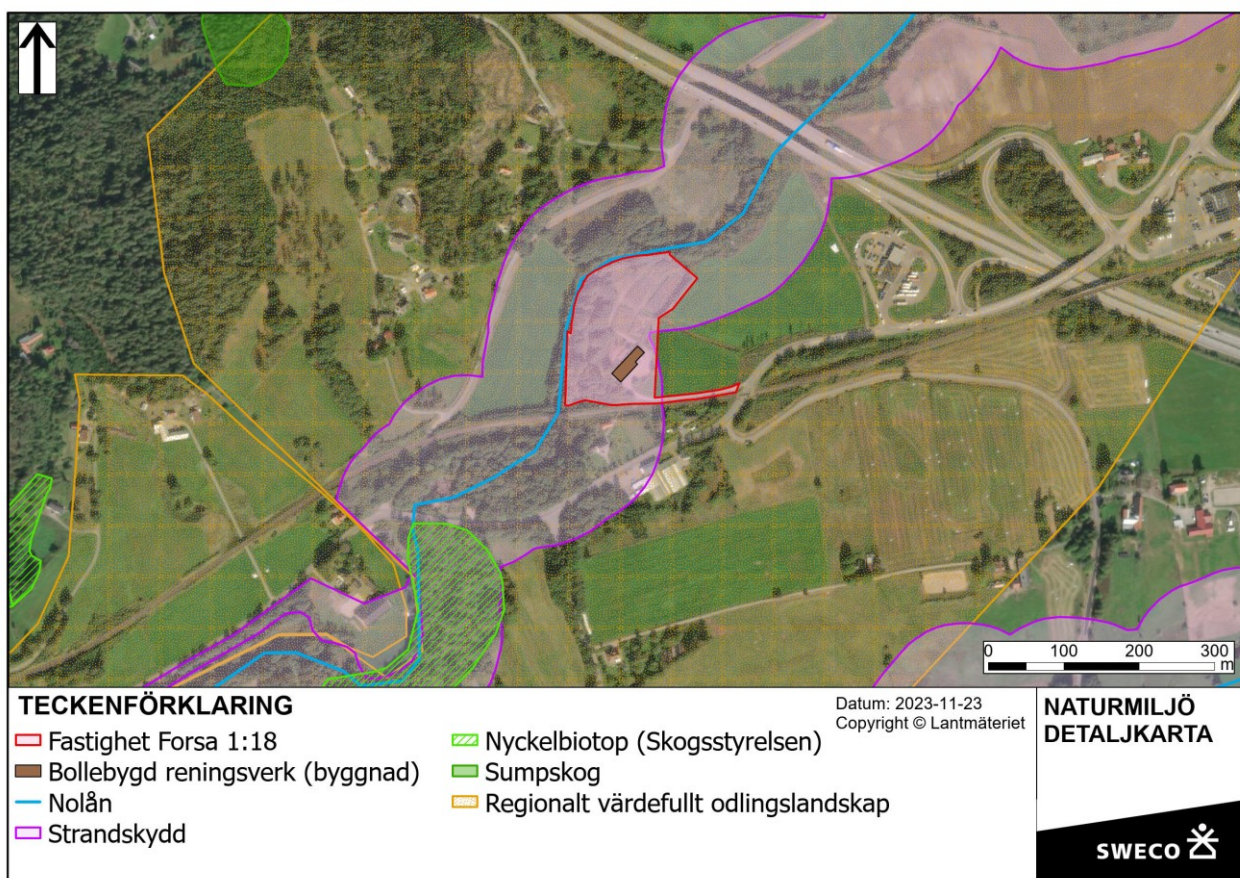
Nolån och 100 meter från strandkanten i båda riktningarna omfattas av strandskydd, vilket innebär att strandskyddet omfattar i princip hela verksamhetsytan för reningsverket. Reningsverket anlades 1972, dvs. före strandskyddsbestämmelsernas tillkomst. Syftet med strandskydd är att långsiktigt trygga medborgarnas tillgång till strandområden genom allemansrätten samt att bevara goda

livsvillkor för växt- och djurliv. Inom strandskyddsområden är det som regel förbjudet att vidta vissa åtgärder, men dispens kan fås om åtgärden inte motverkar strandskyddets syften. För det fall planerad verksamhet bedöms aktualisera en dispensprövning, söks dispens i separat ordning.

Knappt 300 meter sydväst om verksamheten, längs med Nolån, finns en ej namngiven nyckelbiotop (N 1476-1996) som utgörs av en sekundär lövnaturskog, se Figur 4. Det finns även en nyckelbiotop kallad *Rammaberget* (N 100-1992) ungefär 750 meter väster om verksamheten, som utgörs av ädellövnaturskog, rasbrant och hagmark.

Ungefär 550 meter nordväst om reningsverket finns en sumpskog, kallad *Östra Källeberg*, som utgörs av blandskog av löv- och barrträd, se Figur 4.

Reningsverket ligger inom regionalt värdefullt odlingslandskap, *Nolåns dalgång*, med naturmiljö- och kulturmiljövärden samt tilltalande landskapsbild som är beroende av fortsatt odling, se Figur 4.

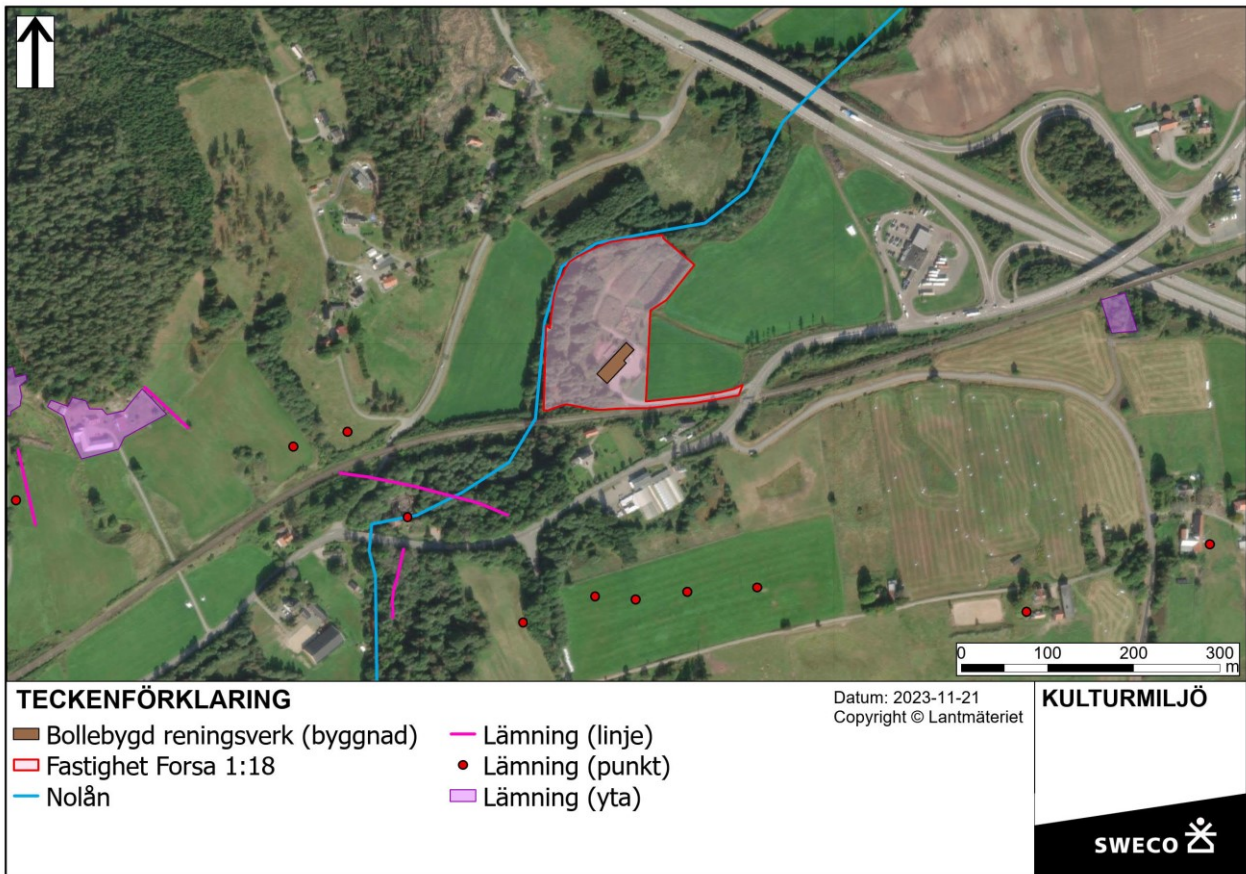
Figur 4. Naturmiljön i verksamhetens närmaste omgivning. Strandskydd, Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, sumpskog och regionalt värdefullt odlingslandskap redovisas.

3.3.2 Kulturvärden

Det finns inget riksintresse för kulturmiljövård i verksamhetens närhet, det närmaste är området *Storåns dalgång* (KO 12), drygt 3 km sydväst om verksamheten.

I Figur 4 ovan framgår att reningsverket ligger inom ett område som utgör regionalt värdefullt odlingslandskap.

Det finns inga kända fornlämningar eller övriga kulturhistoriska lämningar inom reningsverkets verksamhetsyta, se Figur 5.

Figur 5. Fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar i verksamhetens närhet.

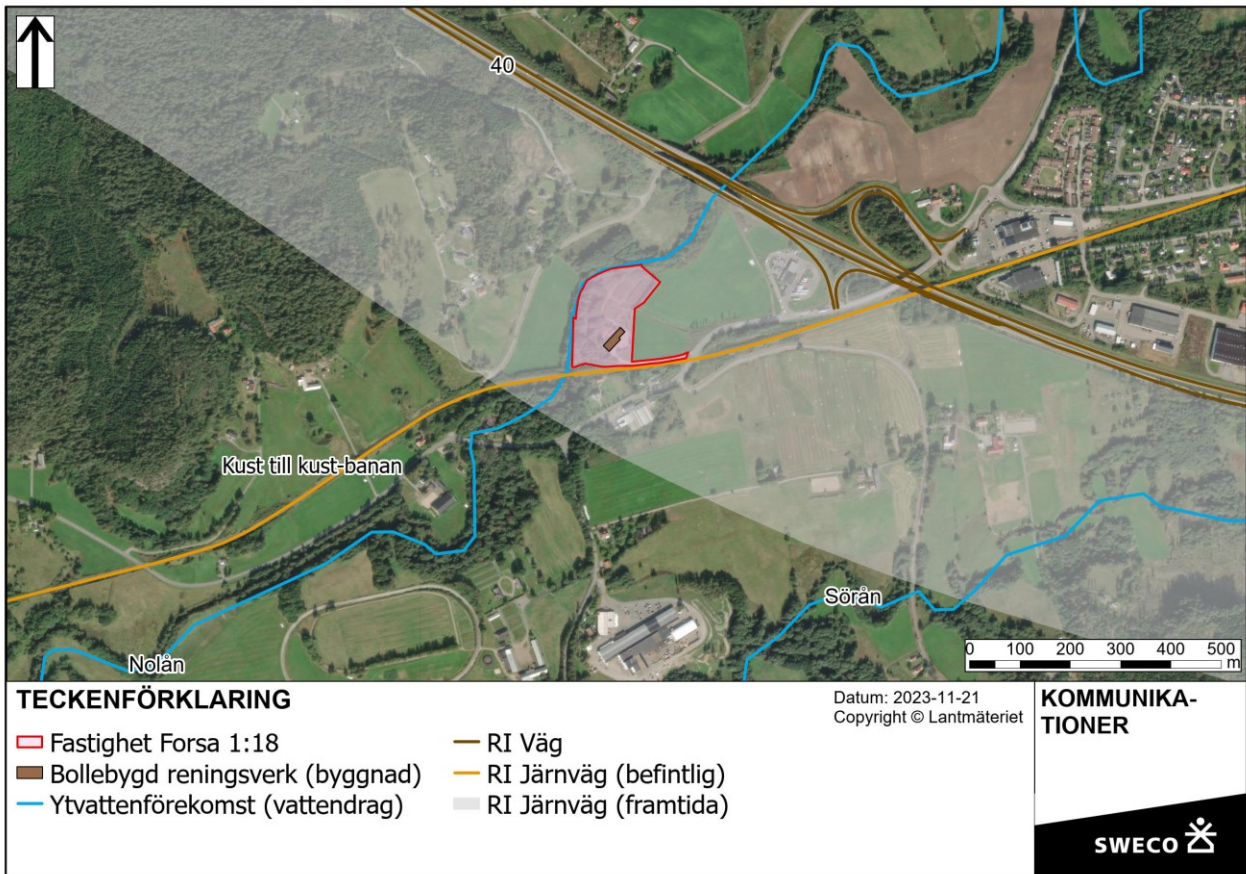
3.3.3 Friluftsliv

Det finns inga riksintressen för friluftsliv eller rörligt friluftsliv i verksamhetens närhet. Det närmaste riksintresset för friluftsliv är *Klippan* (FO 22), drygt 3 km norr om verksamheten. Längs med Storån, ungefär 7 km nedströms reningsverket återfinns även riksintresset för friluftsliv *Lygnern och Storåns dalgång* (FO27).

3.3.4 Kommunikationer

Riksväg 40 utgör riksintresse för väg och Kust till kust-banan utgör riksintresse för järnväg.

Reningsverket ligger inom ett område som har utpekats som riksintresse för framtida järnväg, se Figur 6, vilket även nämndes i informationen om översiktsplan i avsnitt 3.2.

Figur 6. Verksamhetens lokalisering i förhållande till riksintressen för kommunikationer (väg och järnväg).

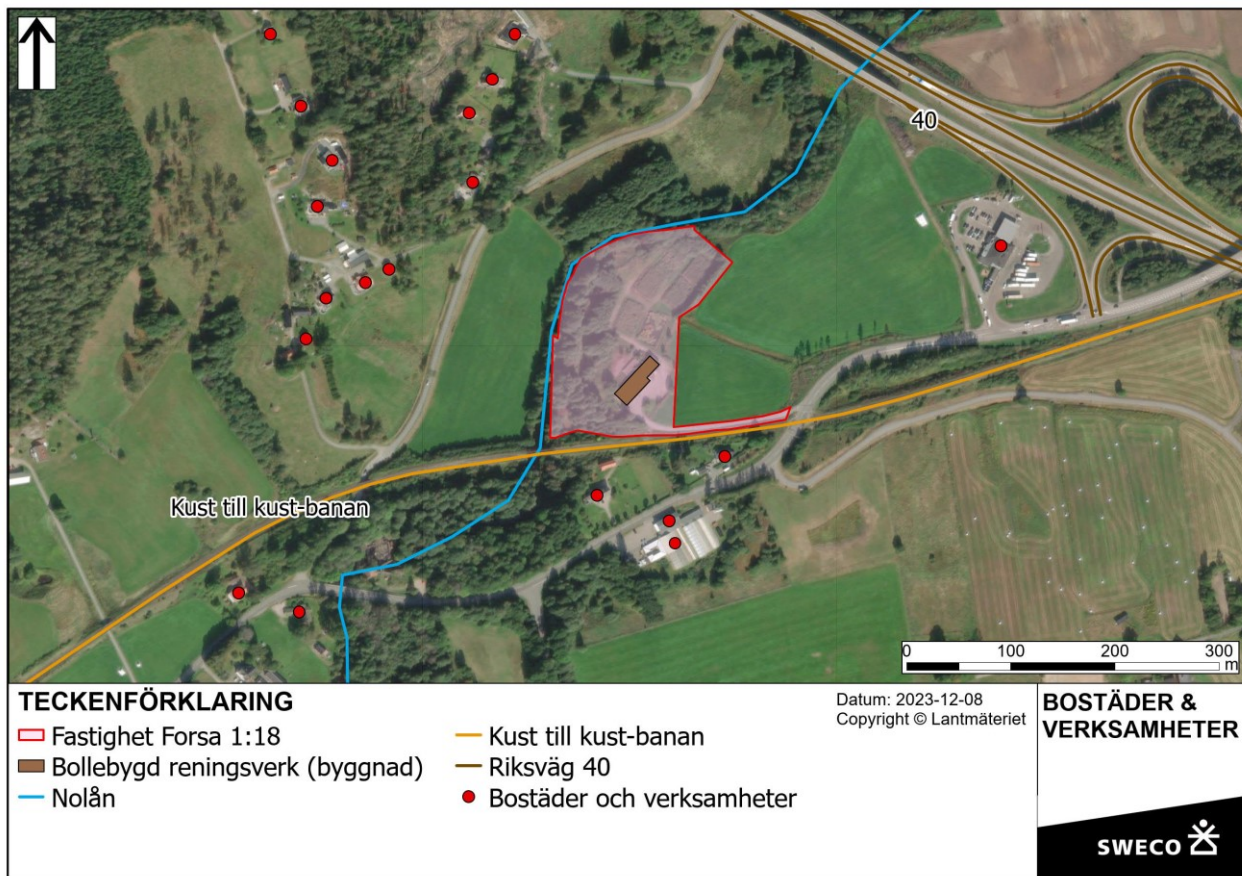
3.4 Bostäder och verksamheter

De närmaste bostäderna finns söder om järnvägen, på mellan 90 och 110 meters avstånd från reningsverket.

En plantskola/blomsterhandel, *Alfredssons Blommor*, ligger på adressen Rävlandavägen 33 (fastighet Forsa 1:21) ungefär 120 meter söder om reningsverket, se Figur 7.

Det finns även bostäder väst/nordväst om Nolån, de närmaste på 180 till 240 meter från reningsverket.

En bensinstation, *Circle K*, ligger på adressen Rävlandavägen 22 (fastighet Kappered 1:4), ungefär 250 meter öster om reningsverket, se Figur 7.

Figur 7. Bostäder och verksamheter i reningsverkets närhet. Markeringarna är ungefärliga.

4 Recipient och vattenförekomster

4.1 Ytvatten

Recipient för reningsverket är Nolån (*Nolån - från mynningen i Storån till Bua /Gisselåns inflöde*, WA14571200 / SE639988-130661).

Enligt beslutade miljö kvalitetsnormer 2023-05-02 (förvaltningscykel 3) ska Nolån uppnå:

- God ekologisk status år 2033.
- God kemisk ytvattenstatus, med undantag i form av mindre stränga krav för bromerad difenyleter samt kvicksilver och kvicksilverföreningar.

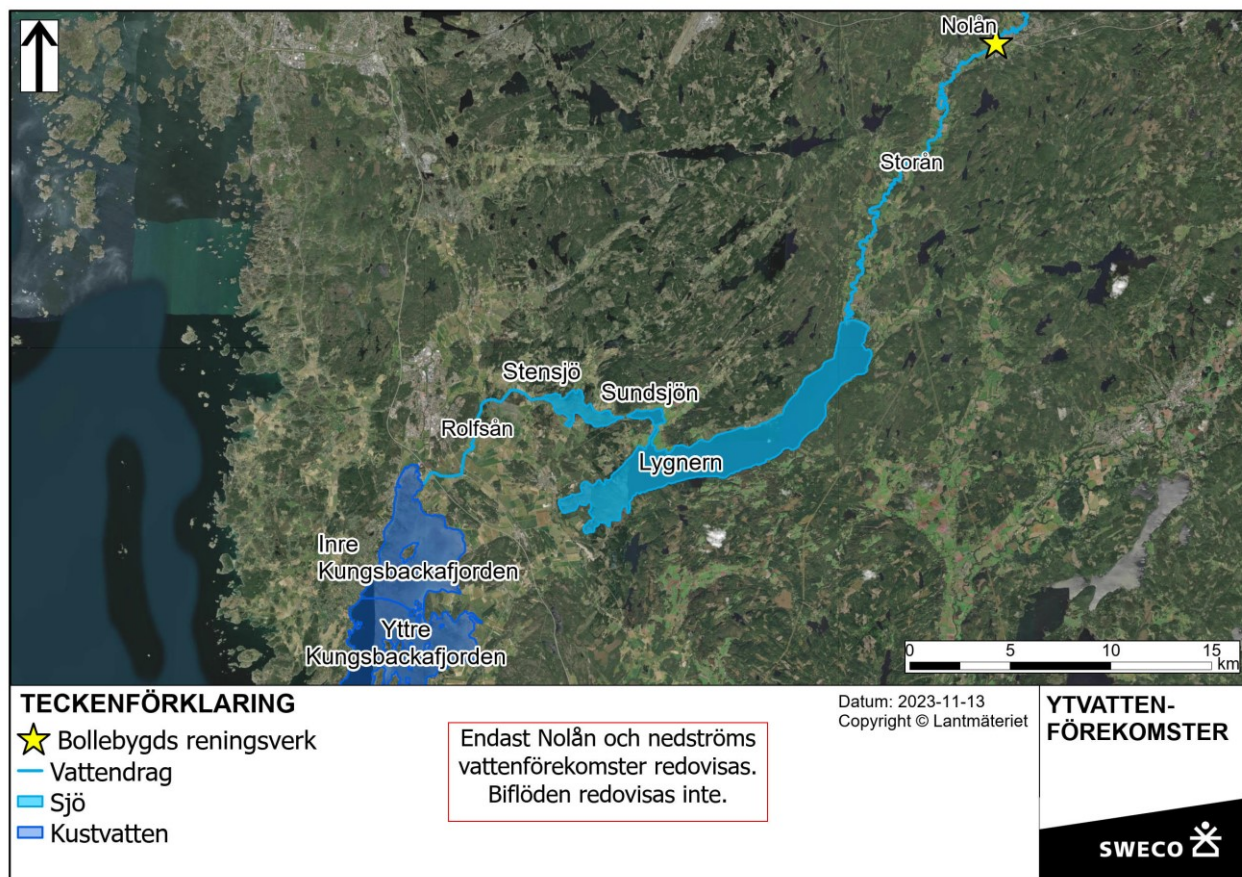
Nolån har idag otillfredsställande ekologisk status och ej god kemisk status (VISS, 2023).

I VISS anges att Bollebygds reningsverk är en punktkälla med betydande påverkan på Nolåns status, utifrån reningsverkets ammoniumutsläpp.

Nolån rinner ihop med Storån (*Storån - Gunnarstorp / Gäråns inflöde till Rävlanda / Söråns inflöde*, WA30127868 / SE639185-130062 samt *Storån - mynningen i Lygnern till Gunnarstorp / Gäråns inflöde*, WA38898132 / SE638496-129753) som rinner ungefär 15 km innan den mynnar i sjön Lygnern (WA77847215 / SE637886-128777).

Lygnern avleds via Sundsjön och Stensjö till Rolfsån som till slut mynnar i kustvattenförekomsten Inre Kungsbackafjorden. Inre Kungsbackafjorden har ett stort utbyte med Yttre Kungsbackafjorden, se Figur 8.

I Nolån förekommer flodpärlmussla ungefär 3,3 km uppströms reningsverket (*föryngring, ej kärnområde, bekräftat*) (Länsstyrelsen Västra Götaland, 2023). I Storån, ungefär 4,2 km nedströms reningsverket finns också förekomster av flodpärlmussla (*ej föryngring, ej kärnområde, bekräftat* samt *ej föryngring, ej kärnområde, ej bekräftat*). Flodpärlmusslan är sedan 1994 fridlyst i hela Sverige och klassas som Starkt hotad (EN) i den nationella rödlistan 2020. Den är även listad i EU:s Art- och habitatdirektiv, och är upptagen på IUCN:s globala rödlista där den klassas som Hotad (EN) (Havs- och Vattenmyndigheten, 2020).

Figur 8. Ytvattenförekomster från Nolån och vidare nedströms, till kusten.

I recipientutredningen (Bilaga 2) finns mer utförlig information om vattenförekomsternas status och liknande.

4.2 Grundvatten

4.2.1 Grundvattenförekomster

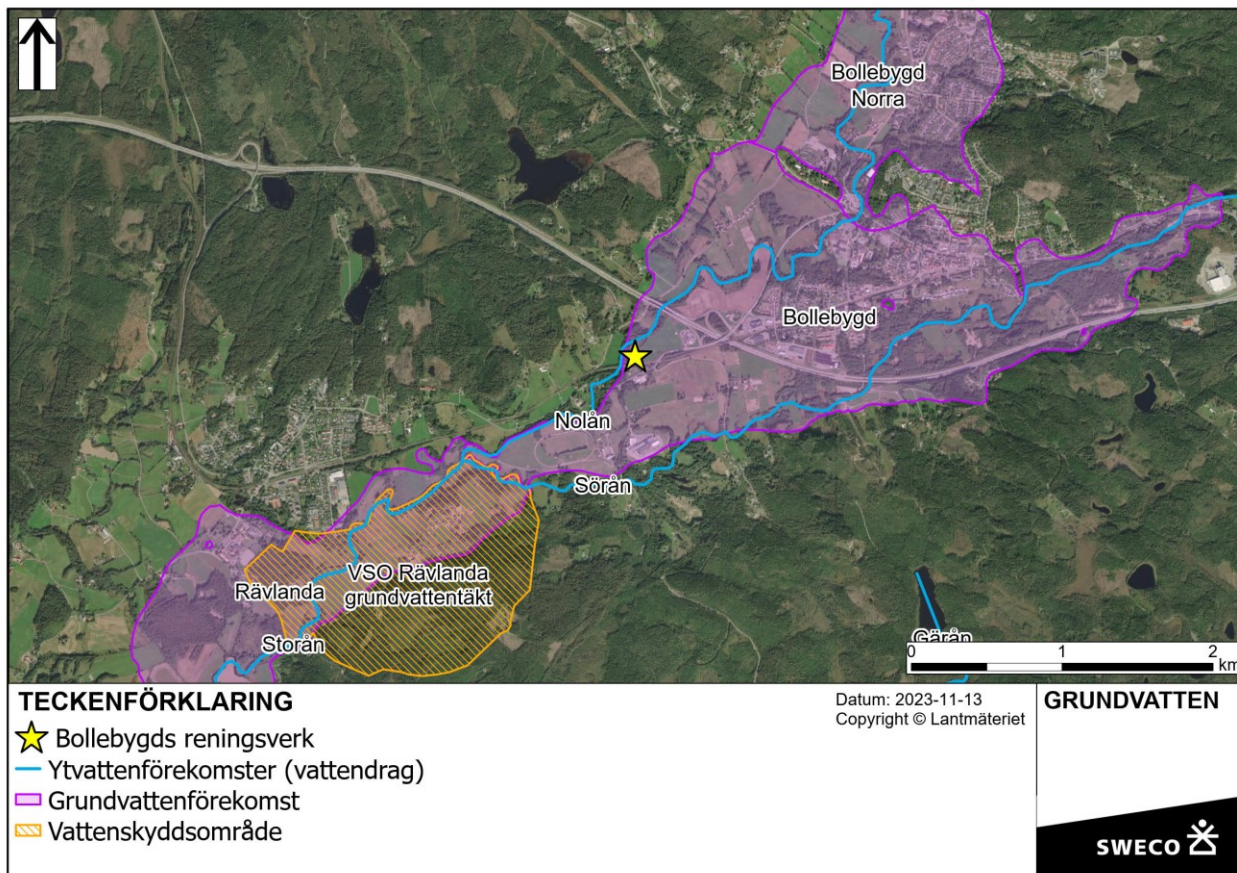
Det finns en grundvattenförekomst på aktuell plats, *Bollebygd* (WA61038232 / SE639796-130619), se Figur 9. Den är en sand- och grusvattenförekomst med god kemisk status och god kvantitativ status.

Vid Nolån, nedströms reningsverket, finns grundvattenförekomsten *Rävlanda* (WA34145921 / SE639583-130253). Även denna är en sand- och grusvattenförekomst med god kemisk status och god kvantitativ status.

Vid Nolån, uppströms reningsverket, finns grundvattenförekomsten *Bollebygd Norra* (WA21229235 / SE640179-130740). Även denna är en sand- och grusvattenförekomst med god kemisk status och god kvantitativ status.

4.2.2 Vattenskyddsområden

Delar av grundvattenförekomsten Rävlanda omfattas av vattenskyddsområde för *Rävlanda grundvattentäkt* (NRV-id 2041609), se Figur 9. Vattenskyddsområdet utgörs av tre zoner; en primär, en sekundär och en tertiär zon, med bestämmelser för vilken typ av verksamhet eller åtgärder som får genomföras inom respektive zon (Härryda kommun, 2007).

Figur 9. Grundvattenförekomster och vattenskyddsområden (VSO) i reningssverkets närhet.

5 Verksamhetsbeskrivning

5.1 Gällande beslut

Verksamhetens gällande tillstånd, som beslutats av Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västra Götalands län 2019-01-30 (diarienummer 551-37310-2017), omfattar:

- Maximal genomsnittlig veckobelastning från tätbebyggelsen: 6 000 pe.
- både avloppsreningsanläggning på fastigheten Forsa 1:18 och dess tillhörande ledningsnät i Bollebygds kommun med utsläppspunkt i Nolån.
- en maximal belastning om 420 kg BOD₇ per dygn motsvarande högst 6 000 personekvivalenter (pe), beräknade på 70 g BOD₇ per person och dygn. För att tillståndet ska vara uppfyllt ska 10 av 12 mätningar per kalenderår understiga ovan angiven belastning med avseende på BOD₇.

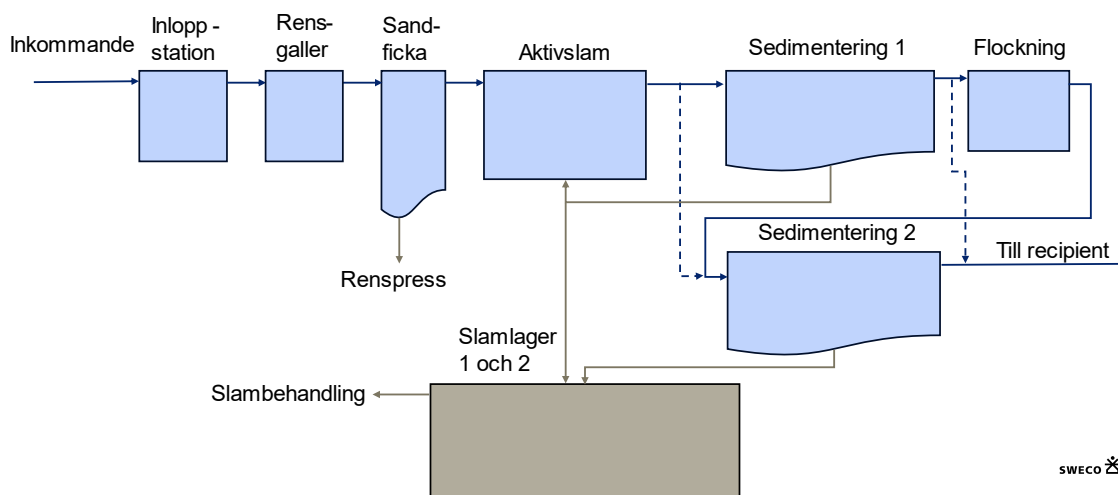
Tillståndet är tidsbegränsat och gäller till och med den 31 december 2025.

Bollebygds kommun ansökte om tidsbegränsat tillstånd för 8 000 pe till 2025 för att kunna hantera den snabba befolkningstillväxt som kommunen förutsåg och för att skapa tid för att välja och genomföra en långsiktig lösning för avloppsreningen i Bollebygd. I prövningen diskuterades

särskilt recipientfrågor med avseende på ammoniak och möjligheten att uppnå god status i Nolån. Eftersom reningsverkets utsläpp har en påverkan på Nolån, framför allt vad gäller ammoniakkväve, kunde Miljöprövningsdelegationen inte medge ett tillstånd större än 6 000 pe utan installation av kväverening. Det ansågs samtidigt inte relevant att ställa krav på rening av ammoniak eftersom reningsverket skulle drivas så kort tid att ett sådant krav skulle ta tid att genomföra och inte hinna få någon effekt i recipienten under den kvarvarande tillståndstiden.

5.2 Befintlig verksamhet

Reningsverket byggdes om år 2000 och innefattar mekanisk, biologisk och kemisk rening. Den mekaniska reningen består av ett rensgaller och sandfång, där större rens/partiklar och sand avskiljs. Renset leds till en renspress och sedan vidare till en soptunna.

Figur 10. Schematisk bild över reningsprocessen. OBS ej skalenlig.

Det biologiska reningssteget är en aktivslamanläggning med tre luftade volymer, den totala volymen är ca 300 m³. Det organiska materialet omvandlas till biomassa (aktivslam) och koldioxid. En mindre del kväve och fosfor binds in i det nybildade slammet och avskiljs då från avloppsvattnet. Aktivslam separeras från renat avloppsvatten i en mellansedimentering, varefter vattnet leds till det kemiska reningssteget. För att bibehålla bakterierna (och därmed funktionen) i anläggningen återförs sedimenterat slam till aktivslamprocessen (returslam), och en viss del pumpas till två slamlager (överskottsslam).

I det kemiska reningssteget tillsätts en fällningskemikalie, polyaluminiumklorid, för flockning av fosfor. Polyaluminiumklorid tillsätts i ledningen innan en flockningsbassäng på ca 55 m³. Den kemiskt bundna fosfor separeras från vattenfasen i en slutsedimentering. Vid höga flöden (> 90 m³/h) används båda sedimenteringsbassängerna parallellt istället för i serie, för sedimentering efter aktivslamprocessen. Fällningskemikalien doseras då i den sista aktivslambassängen, vilket gör att fosfor kan avskiljas tillsammans med aktivslam i de båda sedimenteringsbassängerna.

En översiktbild finns i Figur 11 och en situationsplan visas i Figur 12.

5.2.1 Bräddning

Bräddflödesmätare finns i inkommande brunn till verket. Bräddning är inte möjlig efter rensfil, avloppsvattnet recirkuleras istället till inkommande brunn om rensfilen överbelastas.

5.2.2 Slambehandling

Slam från mellan- och slutsedimentering lagras i två bassänger med en total volym på ca 150 m³. För slambehandling används en förtjockare, varefter det förtjockade slammet förvaras i en container och sedan transporteras till Sobacken ARV i Borås (rötning och förädling). Verket har också sex vassbäddar som kan utnyttjas under sommarmånaderna (växtsäsongen) då slam pumpas ut på bäddarna. Vassbäddarna nyttjas enbart över storhelger när slamlagren/containeren inte räcker till.

5.2.3 Kemikaliehantering

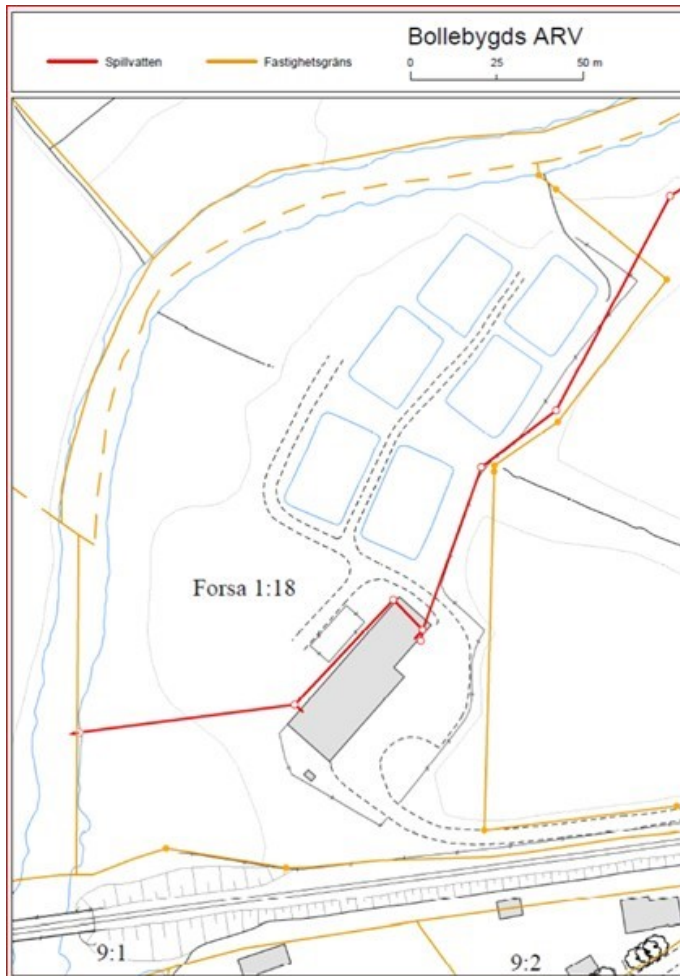
Polyaluminiumklorid lagras i en 25 m³ tank. Det är den kemikalie som förbrukas i störst volymer. En polymer används till förtjockaren, som levereras flytande på plastfat (125 kg).

5.2.4 Ledningsnät

Det finns åtta pumpstationer på ledningsnätet, alla har bräddmöjlighet. Innan reningsverket samlas inkommande avloppsvatten i inloppsbrunn, varefter det finns en inloppspumpstation.

Figur 11. Drönbild tagen 2023-05-24, från recipientutredningen (Bilaga 2). Reningsverkets byggnad och vassbäddarna för slamhantering syns i bilden, liksom riksväg 40 på bro i bakgrunden. Nollan går till vänster om reningsverket, men är dold bakom träd.

Figur 12. Situationsplan över befintlig verksamhet. I bilden syns fastighetsgränser, spillvattenledningar, reningsverksbyggnaden och befintliga vassbäddar.

5.3 Planerad verksamhet – tidsbegränsad

Två huvudsakliga alternativ har tagits fram för tillfällig reningslösning. I båda alternativen är målet rening av ammonium genom nitrifikation, en biologisk process där ammonium omvandlas till nitrat. Utgående halter av ammonium bestäms av den nitrifierande processens volym, slamhalt, nitrifikationshastighet (temperatur- och pH-beroende) och inkommande halter av kväve.

Båda förslagen är beroende av beslut/faktorer som påverkar utformningen, varför processlösningarna inte är fastställda. En viktig förutsättning för båda alternativen är att ordinarie drift av reningsverket kan pågå utan stora störningar.

5.3.1 Alternativ 1: ändringar inom befintlig anläggning

I detta avsnitt redovisas möjliga reningslösningar inom befintlig verksamhet (MBBR, IFAS och MABR). Gemensamt för dessa tekniker är att det behövs en lösning för att rena avloppsvattnet under ombyggnationen. Under ombyggnaden behöver aktivslamsteget sektioneras och en bassäng i taget behöver åtgärdas. Exakt hur en ombyggnad ska genomföras är inte fastställt i nuläget men det är en stor risk att BOD reningen påverkas under ombyggnadstiden. Bygglov eller dispens från strandskyddsbestämmelserna behöver inte sökas.

Returslamluftning

Ett av slamlagren och en outnyttjad befintlig volym kan användas som luftade volymer för returslammet. Dessa åtgärder tillsammans med en höjning av slamhalten i aktivslambassängerna ger teoretiskt sett förhållanden för nitrifikation under perioder med vattentemperaturer över ca 13

°C. Det är också vid högre temperaturer som ammoniumutsläpp blir mer kritiska då mer ammonium omvandlas till det toxiska ämnet ammoniak.

Detta alternativ innebär alltså ingen ny byggnad, utan endast nya ledningar och installation av nya luftare. Med detta förslag förloras nitrifieringen under vintern då vattentemperaturen är låg.

Då ett av slamlagren tas i anspråk behöver man förändra slamhanteringen. Troligen behövs en slamskruvpress. Utredning för placering och drifrutiner av en till slamskruvpress och lagring av efterföljande behandlat slam är i nuläget inte utrett.

En fördel är att lösningen kan påbörjas efter att en anmälan om processändring godkänts av tillsynsmyndighet. Efter godkännande uppskattas alternativet kunna vara i drift efter ca 1 år.

MBBR

I en MBBR (Moving Bed Biofilm Reactor) växer bakterierna i en biofilm på bärare, normalt gjorda av plast. Biofilmen gynnar slamåldern och därmed nitrifikationen. Bärare kan appliceras i befintliga volymer och beräknas kunna nitrifiera inkommande kväve sommartid.

Det finns dock flera nackdelar med MBBR. Ombyggnation med installation av bärarsilar krävs för att hålla bärarmaterialet i bassängerna, dessutom måste luftarsystemet bytas ut. Under ombyggnationen behöver bassängerna tömmas helt eller delvis, vilket har en stor inverkan på reningsresultatet under byggperioden. Lösningar med bärare har alltid risken att bärare läcker ut till recipienten. Tidspressen för ombyggnaden är till stor nackdel.

IFAS

IFAS-tekniken (integrated fixed-film activated sludge) är som en blandning av MBBR och aktivt slam. Fördelen är att biomassan har en högre slamålder i biofilmen, och en kortare i flockarna. En IFAS-process väntas kunna rena inkommande kväve i biofilmen på bärarmaterialet, och organiskt material (BOD) i suspensionen. Nitrifikationen kommer bli något högre vintertid än den blir för en ren MBBR lösning.

Åtgärder och nackdelar är desamma som för en ren MBBR, men en teknisk skillnad med IFAS är att returslam cirkuleras i processen vilket medför att större silburar krävs och en ökad risk att silburarna sätts igen av returslammet.

MABR

MABR (Membran Aerated Biofilm Reactor) har i likhet med MBBR växer biomassan som biofilm vilket ger en längre slamålder, och mer långtgående nitrifikation. Membran sätts ned i befintliga bassänger, på vilka biofilmen växer, och luft tillförs avloppsvattnet genom membranen. I teorin och labb-försök ska MABR kunna nitrifiera tillfredsställande. Det finns dock få referenser på reningsverk med tekniken vilket ger en stor osäkerhet. Särskilt uppstarten av processen är en stor risk.

Ombyggnationen innebär installation av membranen som kan bli komplicerad eftersom vissa bassänger täcks med valv och en bassäng täcks av en stor kemikalietank.

5.3.2 Alternativ 2: lösningar utanför befintlig anläggning

De lösningar som presenteras nedan placeras utanför den befintliga reningsverksbyggnaden och teknikerna är jämförbara med varandra. Båda processerna installeras efter dagens aktivslamsteg. Då lösningarna placeras utanför befintlig byggnad kan storleken helt dimensioneras utifrån önskad reningsgrad. Båda teknikerna ryms inom befintlig fastighet men vid nybyggnation behöver bland annat bygglov och strandskydd beaktas.

MBBR

En MBBR består av en reaktor/bassäng som fylls till ca 50% med bärrmaterial på vilken biofilm växer. Då vattnet är renat från BOD blir nitrifikationshastigheten hög. MBBR-bassängen beräknas till ca 100 – 200 m³ för att nitrifiera all ammonium. Det finns några referensanläggningar med tekniken i Sverige bland annat har Ryaverket (Gryaab) MBBRer som efternitrifikation.

Bedömningen är att åtgärden tar ca 1 år att projektera och bygga.

Biobädd

En biobädd består av ett packningsmaterial med en fast bädd där avloppsvattnet strilas över bädden. Bakterierna som omvandlar ammonium till nitrat växer på packningsmaterialet och tekniken har stor likhet med MBBR med skillnaden att i detta fall är bädden fast. En biobädd skulle kunna bli i storleksordningen 50–100 m² och 4–5 m hög. Även med denna teknik finns några referensanläggningar i Sverige tekniken finns även på Ryaverket (Gryaab).

Bedömningen är att åtgärden tar ca 8 månader att projektera och bygga.

Kemikaliedosering (pH-justering)

Vid nitrifikation konsumeras alkalinitet, vilket leder till att vattnet förlorar sin buffertförmåga och pH sjunker. Detta sker i båda alternativen. Lågt pH påverkar både fortsatt nitrifikation men framför allt kemisk rening. För att kompensera för lågt pH behöver lut eller kalk doseras särskilt om fullständig nitrifikation ska uppnås.

6 Alternativ

6.1 Nollalternativ

En miljökonsekvensbeskrivning ska enligt 6 kap. 35§ miljöbalken (1998:808) innehålla uppgifter om hur rådande miljöförhållanden förväntas utvecklas om den ansökta verksamheten inte kommer till stånd. Detta brukar kallas nollalternativ.

Reningsverkets nuvarande miljötillstånd gäller till och med den 31 december 2025.

Nollalternativet innebär att verksamheten vid reningsverket ska upphöra efter det. Det är inte sannolikt att någon annan lösning för omhändertagande av det avloppsvatten som uppkommer i Bollebygd finns på plats efter den 31 december 2025. Men det är en högst olämplig situation att reningsverksamheten upphör och att avloppsvattnet leds orenat till recipienten är inte acceptabelt. Att samla in avloppsvattnet och transportera någon annanstans bedöms inte realistiskt så länge inga överföringsledningar finns på plats. Därför är det mest troliga nollalternativet (om förlängt tillstånd inte beviljas) att verksamheten fortsätter som innan. Bollebygds kommun kommer både att bli ställda till svars för att en miljöfarlig verksamhet drivs utan tillstånd och tvingas till lösningar under stor tidspress. Recipienten kommer att ta emot renat avloppsvatten med liknande innehåll som idag för ytterligare en tid. För Bollebygds kommuns del är det av största vikt att verksamheten kan bedrivas kontinuerligt i enlighet med gällande lagstiftning och ett gällande tillstånd.

6.2 Alternativ lokalisering

Inför den senaste miljöprövningen lät kommunen göra en förstudie om alternativa lösningar för avloppsvattenhanteringen i Bollebygd (Ramböll Sverige AB, 2017-02-03, Framtida spillvattenrening i Bollebygd). Utredningen omfattade flera olika lösningar, att fortsätta driva befintligt reningsverk, att bygga ett nytt reningsverk med större kapacitet i kommunen eller att avleda avloppsvattnet till en grannkommun. I utredningen avskrevs att fortsätta driva reningsverk på samma plats och även platsen Forsa på grund av att marken där behöver användas till annat.

Även alternativet att avleda avloppsvattnet till Marks kommun avskrevs eftersom kapaciteten i Skene reningsverk var för osäker. Slutligen jämfördes alternativen nytt reningsverk i Hägnen, nytt reningsverk i Kampes, avledning till Borås Sobacken och avledning till Gryaab Ryaverket. Kommunen har sedan arbetat vidare med alternativet som innebär avledning till Gryaab.

I kommande ansökan om nytt tidsbegränsat tillstånd kommer inte frågan om alternativ lokalisering att fördjupas eftersom någon alternativ lokalisering inte är möjlig i det korta perspektivet. I det fall kommunen bestämmer att avloppshanteringen ska ske inom kommunen som en permanent lösning kommer en annan tillståndsansökan att lämnas in där denna fråga fördjupas i vanlig ordning. I det fall avledning till Gryaab verkställs såsom tidigare planerats behövs ingen ny lokaliseringsutredning.

6.3 Alternativ utformning

Som redogörs för i avsnitt 5.3 utreds flera alternativ för kväverening, men huvudsakligen två som har som syfte att rena ammonium. I kommande MKB presenteras de alternativ som inte valts som alternativ utformning.

7 Förutsedd miljöpåverkan

Själva syftet med ett avloppsreningsverk är att minska den miljöpåverkan som ett samhälle ger upphov till i form av avloppsvatten. Alla samhällen behöver hantera avloppsvatten för att minska risken för påverkan på människors hälsa och risken för påverkan på miljön genom utsläpp av framför allt näringsämnen. Avloppsreningsverk är i grunden en miljöskyddsåtgärd. Verksamheten vid ett avloppsreningsverk ger ändå upphov till ett antal miljökonsekvenser där utsläpp till vatten är det mest betydande.

Nuvarande tillstånd är relativt nytt (sedan 2019). Den nu aviserade ansökan om ytterligare tidsbegränsat tillstånd omfattar samma belastning och utformning som nuvarande verk med den skillnaden att det nu kommer tillföras ytterligare reningssteg för kväve/ammonium. Miljökonsekvensbeskrivningen kommer därför, för de delar som inte kommer att ändras, baseras på den MKB som låg till grund för beslutet som gavs 2019. Däremot kommer miljöeffekterna för utsläpp av vatten till recipient att utredas och redovisas noggrant. Nedan listas de miljöeffekter som kommer att beskrivas och bedömas i den MKB som bifogas tillståndsansökan.

7.1 Recipientpåverkan

7.1.1 Inkommande belastning

Inkommande belastning till reningsverket de senaste tre åren redovisas i Tabell 1.

Tabell 1. Inkommande belastning på reningsverket år 2020-2022. Källa: Miljörapporter

	2020	2021	2022
Fysiska personer	4 362	4 330	4 471
Ink BOD ₇ (kg/d)	235	279	246
Flöde (m ³ /år)	438 978	361 832	331 311
Bräddning vid reningsverket, utan behandling (m ³)	1 244	13	434
Bräddad mängd på ledningsnät och pumpstationer (m ³)	58	0	0

7.1.2 Utsläpp till vatten

I tabell 2 redovisas utsläppsvärden från de senaste 3 åren. I befintligt tillstånd finns begränsningsvärden för fosfor (P-tot) på 0,3 mg/l och för syreförbrukande ämnen (BOD₇) 10 mg/l som rullande tre månaders medelvärden. För kväve (N-tot) finns i dagsläget inget villkor.

Tabell 2 Utsläppsvärde per år 2020-2022. Källa: Miljörapporter för reningsverket

	2020	2021	2022	Gränsvärde som årsmedel
BOD ₇ (mg/l) inklusive bräddning	4,2	4,1	4,6	10
P _{tot} (mg/l) inklusive bräddning	0,057	0,084	0,22	0,3
N _{tot} (mg/l) inklusive bräddning	34	37	37	-
NH ₄ ⁺ -N (mg/l) inklusive bräddning	30	31	34	-
BOD ₇ (kg/d) inklusive bräddning	5,0	4,1	4,2	-
P _{tot} (kg/d) inklusive bräddning	0,07	0,08	0,2	-
N _{tot} (kg/d) inklusive bräddning	41	36	34	-
NH ₄ ⁺ -N (kg/d) inklusive bräddning	36	31	31	-

Villkoren för BOD₇ och P_{tot} innehålls med god marginal. För N_{tot} saknas för närvarande villkor.

I framtida verksamhet förväntas BOD₇ och P_{tot} fortsatt kunna hållas på en låg nivå. Inga förändringar i processen som påverkar dessa parametrar planeras. Däremot förväntas halterna för N_{tot} och ammonium att minska vilket ses som en viktig förutsättning för att kunna fortsätta att bedriva verksamheten.

I kommande ansökan kommer villkoren för BOD₇ och P_{tot} att föreslås i samma halter som idag, men som årsmedelvärden. Det innebär att ingen större skillnad bedöms uppkomma för dessa parametrar.

För kväve och ammonium utreds vilket villkorsförslag som blir lämpligt. Det utreds utifrån förutsättningarna i recipienten och utifrån vilka tekniska lösningar som bedöms möjliga och ekonomiskt skäliga. I ansökan lämnas ett villkorsförslag för kväve/ammonium.

En recipientutredning har genomförts, som omfattar en sammanställning av befintliga data om recipienten Nolån och nedströms vattenförekomster samt en bedömning av hur en förbättrad rening av utgående vatten från ett ombyggt reningsverk kan påverka dessa, se Bilaga 2. I utredningen redovisas den framtida recipientpåverkan utifrån de villkor som kommer att föreslås för fosfor och BOD₇. För ammonium räknas istället ”baklänges” för olika flöden i recipienten och i förhållande till årsmedelgränsvärdet och maximalt tillåtna halt för ammoniak. Dessa beräkningar ligger till grund för utredningen om lämpligt villkor.

7.1.3 Kontrollprogram

Kommunen tar prover i recipienten Nolån sedan början av det här året (2024) och analyserar vattnet med avseende på P_{tot}, N_{tot}, pH, temperatur och ammonium en gång i månaden. Prover tas uppströms och nedströms reningsverket samt vid en referenspunkt i Sörån.

7.1.4 Bräddningar

Ledningsnät

Bollebygds kommun har under 2020 tagit fram en plan för att arbeta med tillskottsvatten i ledningsnätet och flödesmätningar och utredningar har utförts. Utifrån utredningen har kommunen tagit fram prioriterade åtgärder som behöver genomföras på ledningsnätet. Inläckaget varierar mellan ca 50 % och 22 % under 2020 – 2022. Ett inläckage på 50 % är relativt normalt medan inläckage på 22 % är lågt. Under 2020 inträffade bräddning på ledningsnätet, men 2021 och 2022 var det ingen bräddning på ledningsnätet.

Reningsverket

Bräddning vid reningsverket förekommer, men det är relativt lite. 2020 bräddade 1244 m³ och de följande åren betydligt mindre.

7.2 Luft och lukt

Reningsverket ger upphov till vissa utsläpp till luft från transporter och från reningsprocessen. Verksamheten kan också ge upphov till lukt.

Transporterna till och från verksamheten är relativt få, se avsnitt 7.4, och bedöms således ge upphov till små utsläpp av växthusgaser, kväveoxider, svaveloxider och partiklar.

Vad gäller lukt så är det framför allt slamhanteringen som riskerar att lukta. Att reningsprocessen bedrivs inomhus dämpar luktspridningen till omgivningen. Det senaste klagomålet avseende lukt från reningsverket inkom under år 2018. Sedan dess har inga klagomål avseende lukt inkommit.

I alternativ 1 kommer reningsverksprocessen fortsatt att drivas inomhus och luktsituationen kommer att likna dagens. I alternativ 2 byggs bassänger utomhus. Till bassängerna leds vatten som redan har genomgått flera reningssteg och lukt förväntas inte från processteget. Framtida påverkan från lukt bedöms i detta läge som liten.

7.3 Buller

De vanligaste källorna till buller på ett reningsverk är transporter till och från anläggningen. Verksamhetens processer bedöms inte ge upphov till buller som kan påverka boende i omgivningen. Anläggningsdelar med bullrande maskiner är inbyggda och kommer att vara det fortsatt.

I dagens gällande tillstånd finns inget villkor för buller och inga klagomål angående buller har kommit till kommunens kännedom för de senaste fem åren.

Transporterna till och från verksamheten är relativt få, se avsnitt 7.4. Transporterna sker i huvudsak under dagtid på vardagar.

Framtida påverkan från buller bedöms i detta läge som liten, både från alternativ 1 och 2.

7.4 Trafik och transporter

Transporter till och från reningsverket sker dagligen med olika typer av fordon.

Tyngre fordon (lastbil/slambil) används för transport av slam och kemikalier som exempelvis fällningskemikalie och polymer. Dessa transporter sker huvudsakligen under dagtid på vardagar.

Transporter ligger troligen kvar på en liknande nivå som idag. De kan öka marginellt till följd av ökad kemikaliehantering och minska i det fall då en slamskrub installeras.

7.5 Natur, kultur, friluftsliv och kommunikationer

I Tabell 3 nedan redovisas förslag till avgränsning i kommande miljökonsekvensbeskrivning avseende identifierade värden och objekt (riksintressen och liknande). Inga relevanta riksintressen eller andra värden har identifierats utöver de som listas i tabellen nedan.

Tabell 3. Förslag till avgränsning i kommande miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

Värde/objekt	Hanteras i MKB	Kommentar
Riksintresse för naturvård: <i>Lygnern och Storåns dalgång</i> (NRO 14166)	Ja	Riksintresset hyser flera olika typer av värden. Vissa av dem har med vattenkvalitet att göra.
Riksintresse för naturvård: <i>Klippan</i> (NRO 14158) Naturreservat: <i>Klippan</i> (NRV-id 2000802) Natura 2000: <i>Klippan</i> (SE0520145) Riksintresse för friluftsliv: <i>Klippan</i> (FO 22)	Nej	Området ligger drygt 3 km från reningsverket och inte invid Nolån. Ingen risk för påverkan.
Strandskydd längs med Nolån	Ja	Eventuella åtgärder inom strandskyddat område kommer att redovisas och bedömas i ansökan och MKB.
Nyckelbiotop: ej namngiven (N 1476-1996) vid Nolån	Nej	Nyckelbiotopen ligger visserligen vid Nolån nedströms reningsverket, men dess värde i form av en sekundär lövnaturskog bedöms inte riskeras att påverkas.
Nyckelbiotop: <i>Rammaberget</i> (N 100-1992)	Nej	Området ligger ungefär 750 meter från verksamheten och inte invid Nolån. Ingen risk för påverkan.
Sumpskog: <i>Östra Källeberg</i>	Nej	Området ligger ungefär 550 meter från verksamheten och inte invid Nolån. Ingen risk för påverkan.
Regionalt värdefullt odlingslandskap: <i>Nolåns dalgång</i>	Nej	Reningsverket ligger inom område som utgör regionalt värdefullt odlingslandskap. Reningsverket kommer dock inte att ta ytterligare mark i anspråk, varför odlingslandskapets värden inte riskerar att påverkas.
Riksintresse för kulturmiljövård: <i>Storåns Dalgång</i> (KO 12)	Nej	Området ligger drygt 3 km från verksamheten vid Storån. Ingen risk att verksamheten påverkar kulturmiljövärden där.
Fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar	Nej	Inga kända lämningar inom verksamhetsytan. Ingen risk för påverkan.
Riksintresse för friluftsliv: <i>Lygnern och Storåns dalgång</i> (FO27)	Nej	Området ligger ungefär 7 km från verksamheten vid Storån. Ingen risk att verksamheten påverkar friluftslivvärden där.
Riksintresse för väg: <i>Riksväg 40</i>	Ja	I MKB kommer verksamhetens transporter redovisas, inklusive hur stor andel av trafiken på Riksväg 40 som är på väg till eller från reningsverket.
Riksintresse för järnväg: <i>Kust till kust-banan</i>	Ja	Reningsverket ligger nära järnvägen. Om utbyggnad blir aktuell kommer påverkan att bedömas.
Riksintresse för framtida järnväg: <i>Götalandsbanan</i>	Ja	Påverkan på riksintresset kommer att redovisas i kommande MKB. Diskussioner förs mellan Bollebygds kommun och Trafikverket avseende ett tidsbegränsat tillstånd.

7.6 Hushållning

7.6.1 Energi

Vid reningsverket används elenergi, i huvudsak för drift av biosteget samt pumpning av avloppsvatten och returslam.

Under 2022 förbrukades ungefär 460 MWh el. Genomsnittet för 2020-2022 var 445 MWh per år. Det är en normal förbrukning jämfört med andra reningsverk i liknande storlek.

Energiförbrukningen förväntas öka något på grund av att rening av ammonium införs på grund av att luftning kommer att bli nödvändig. Det bedöms i detta skede vara jämförbart mellan de två olika alternativen.

7.6.2 Vatten

Vattenförbrukningen uppgick till ungefär 28 000 m³ under 2022.

Vattenförbrukningen bedöms inte påverkas nämnvärt och det är inte troligt att det är stor skillnad mellan alternativ 1 och 2.

7.6.3 Kemikalier

De kemikalier som hanteras i större mängder i verksamheten är fällningskemikalier (aluminiumklorid) och polymer. Under 2020 - 2022 förbrukades i genomsnitt 87 ton fällningskemikalie per år och 0,9 ton polymer per år.

Fällningskemikalie och polymer bedöms vara jämförbart med nuläget och det är inte troligt att det blir någon skillnad på grund av alternativ 1 eller 2. Däremot kommer det för båda alternativen vara nödvändigt med pH-reglerande kemikalier, till exempel lut eller kalk. Val av reningsteknik påverka både mängder och vilken kemikalie som väljs för pH-regleringen.

7.6.4 Slam och avfall

Under 2020 - 2022 uppkom i genomsnitt 84 ton TS slam vid reningsverket. Slammet transporteras till Sobackens avloppsreningsverk i Borås.

Den största avfallsfraktionen som uppkom är rens från mekanisk rening. Denna fraktion skickas till förbränning. Under 2020 - 2022 uppkom i genomsnitt 3,5 ton rensavfall.

Det uppkommer också sand i verksamheten.

Avfallsmängderna bedöms förbli i samma storleksordning som i nuläget.

7.7 Miljökonsekvenser under ombyggnation

Om alternativ 1 väljs bedöms inga stora ombyggnationer behöva utföras. Om alternativ 2 väljs tillkommer en större anläggningsdel och under byggnation kan tillfälliga miljökonsekvenser uppkomma:

- Massor; viss markberedning kan bli nödvändig och ge upphov till massor som behöver provtas och hanteras utifrån resultat från provtagningen. Det finns ingen misstanke om förorenad mark.
- Buller; tillfälligt kan mer buller än normalt uppkomma från anläggningsarbeten och ökat antal transporter.
- Utsläpp till vatten; alternativ 2 förväntas kunna byggas utan påverkan på den ordinarie verksamhet och inga förhöjda utsläppshalter förväntas förutom möjligen vid inkopplingen.
- Rivningsarbeten förväntas inte.

I kommande MKB kommer miljökonsekvenser som kan uppstå i byggskedet att beskrivas och bedömas.

7.8 Känslighet för klimatförändringar

Klimatförändringarna förväntas innebära påverkan i form av bland annat ökad medeltemperatur, ökade nederbördsmängder (framför allt under höst, vinter och vår), att det blir vanligare med extrema väderhändelser, ökad sannolikhet för värmebölja och torka under sommaren samt ökad risk för dålig markbärighet och instabila markförhållanden.

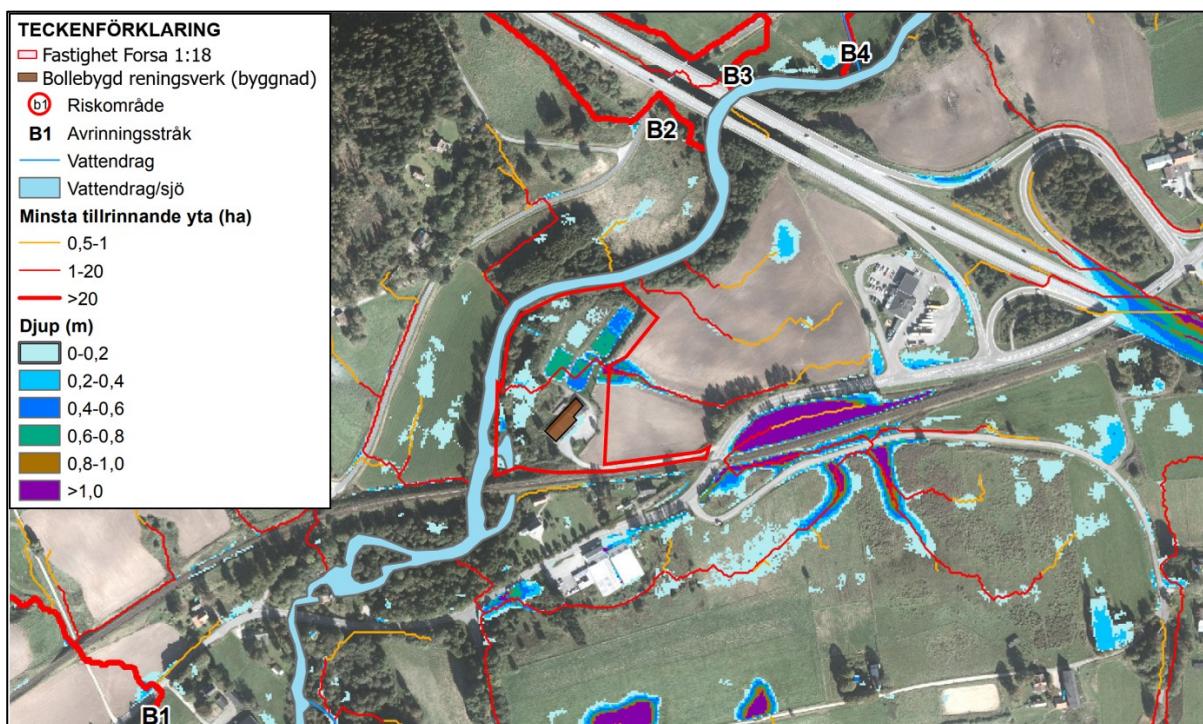
Bollebygds avloppsreningsverk bedöms framför allt kunna påverkas av ras och skred samt skyfall och översvämning.

7.8.1 Skyfall och översvämning

Nolån ingår inte i MSB:s översvämningskartering av större vattendrag i Sverige.

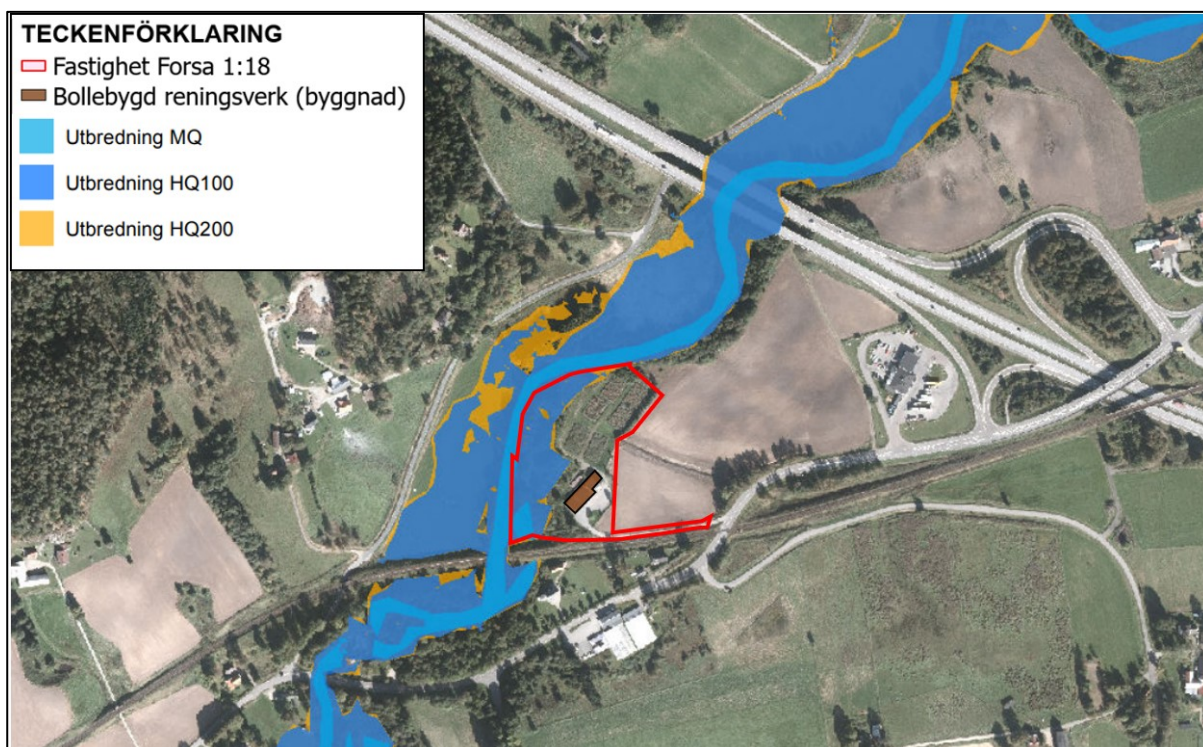
Bollebygd kommun har låtit göra en översvämningsutredning (Sweco, 2018) för att utreda översvämningsrisker i kommunen kopplade till skyfall och höga flöden i Nolån och Sörån generellt.

Ytavrinnings- och lågpunktskarteringen som gjorts i översvämningsutredningen visar inte på något identifierat riskområde vid reningsverket. De lågpunkter som finns vid reningsverket är framför allt vassbäddarna och ett dike i åkermarken öster om reningsverket, se Figur 13.

Figur 13. Ytavrinnings- och lågpunktskartering. Utdrag ur Bilaga B1 tillhörande översvämningsutredning (Sweco, 2018).

Översvämningskarteringen som gjorts i översvämningsutredningen visar att delar av fastigheten Forsa 1:18 riskerar att översvämmas vid högt flöde i Nolån, som kan ske vid skyfall som motsvarar ett hundraårsregn (HQ100) respektive ett tvåhundraårsregn (HQ200). Nolåns översvämning förväntas dock inte nå reningsverkets byggnad, se Figur 14.

Figur 14. Översvämningskartering. Utdrag ur Bilaga 11 tillhörande översvämningsutredning (Sweco, 2018).

8 Risk och säkerhet

Risk- och säkerhetsarbete kommer att beskrivas översiktligt i kommande MKB, men verksamheten som sådan är inte förknippad med stora risker i form av stor kemikaliehantering, explosiva varor eller liknande. När det gäller elavbrott finns mobil reservkraft med 1-2 timmars etableringstid för reningsverket.

9 Miljömål

Det svenska miljömålssystemet utgörs av ett generationsmål och 16 miljökvalitetsmål.

Den planerade verksamheten bedöms beröra följande miljökvalitetsmål:

- Begränsad klimatpåverkan
- Levande sjöar och vattendrag
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Grundvatten av god kvalitet
- God bebyggd miljö
- Frisk luft
- Giftfri miljö
- Ingen övergödning
- Bara naturlig försurning

Påverkan på miljökvalitetsmålen kommer att bedömas i MKB med fokus på miljömålet levande sjöar och vattendrag.

10 Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB:n) kommer att utformas för att uppfylla kraven enligt 6 kapitlet 35-37 §§ miljöbalken samt miljöbedömningsförordningen 16-19 §§.

MKB:n avgränsas geografiskt så att den omfattar det område där reningsverket bedöms kunna medföra påverkan av potentiell betydelse.

MKB:n avgränsas i sak så att den omfattar verksamheten vid reningsverket. Miljöpåverkan av följdverksamheter, såsom transporter och ledningsnätet, effekt- och konsekvens bedöms i den omfattning som bedöms lämpligt.

Samrådets utfall kan påverka vad som utreds och redovisas i kommande ansökan och MKB.

MKB:n föreslås ha ungefär följande innehållsförteckning:

1. Inledning
2. Bakgrund och syfte
 - 2.1. Avgränsningar
 - 2.2. Genomförd samrådsprocess
3. Administrativa uppgifter
4. Lokalisering och omgivningsbeskrivning
 - 4.1. Lokalisering
 - 4.2. Planförhållanden
 - 4.3. Skyddade områden (Naturvärden, kulturvärden, friluftsliv och övrigt)
5. Recipient och vattenförekomster
 - 5.1. Ytvatten
 - 5.2. Grundvatten
6. Verksamhetsbeskrivning
 - 6.1. Befintlig verksamhet
 - 6.2. Planerad verksamhet
7. Alternativ
 - 7.1. Nollalternativ
 - 7.2. Alternativ lokalisering
 - 7.3. Alternativ utformning
8. Miljöeffekter och konsekvenser i driftskedet
 - 8.1. Utsläpp till vatten och recipientpåverkan
 - 8.2. Luft och lukt
 - 8.3. Buller
 - 8.4. Trafik och transporter
 - 8.5. Hushållning
9. Miljöeffekter och konsekvenser under ombyggnation
10. Risker
 - 10.1. Egenkontroll
 - 10.2. Brand och släckvatten
 - 10.3. Processäkerhet
 - 10.4. Känslighet för klimatförändringar inkl. ras och skred
11. Uppfyllelse av miljömål
12. Samlad bedömning
13. Redovisning av sakkunskap
14. Referenser

11 Referenser

- Bollebygds kommun. (2021). *Översiktsplan för Bollebygds kommun - Antagandehandling 2021. Digitalt kartverktyg med informationsmaterial*. Hämtat från <https://bollebygd.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=09e749e0105c4669a4f26c82539e6a7f>
- Bollebygds kommun. (2023). *Buller och luftkvalitet. Uppdaterad 2023-10-12*. Hämtat från <https://www.bollebygd.se/byggaboochmiljo/miljoochenergifragor/bullerochluftkvalitet.4.4b88096f14fb4d9accd2a982.html>
- Havs- och Vattenmyndigheten. (2020). *Flodpärlmussla. Uppdaterad 2020-09-28*. Hämtat från <https://www.havochvatten.se/arter-och-livsmiljoer/arter-och-naturtyper/flodparlmussla.html>
- Härryda kommun. (2007). *Vattenskyddsföreskrifter för Rävlanda grundvattentäkt. 2007-03-26*. Hämtat från file:///C:/Users/sekkoc/Downloads/SF_H%C3%A4rryda_R%C3%A4vlanda.pdf
- Luft i Väst. (2019). *Sammanställning för Bollebygd. Uppdaterad 2019-06-10*. Hämtat från <https://files.builder.missite.com/1f/69/1f694302-ae9d-4310-8a0a-9640a1ed3940.pdf>
- Länsstyrelsen Västra Götaland. (2023). *Informationskartan Västra Götaland. Hämtat 2023-11-23*. Hämtat från <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=023f6dde755f41c5a719b111ddfb80ed>
- Naturvårdsverket. (u.å). *NRO 14166 Lyngern och Storåns dalgång. Beskrivning av riksintresset*. Hämtat från <https://geodata.naturvardsverket.se/handlingar/rest/dokument/203360>
- Skyddad natur. (2023). *Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur. Hämtat 2023-11-13*. Hämtat från <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>
- Sweco. (2018). *Bollebygd Översvämningsutredning - Översvämningsrisker kopplade till skyfall och höga flöden i Nolån och Sörån. 2018-08-27*. Hämtat från <https://www.bollebygd.se/download/18.ad2b36d178c0d9d0af4541c/1618395968828/Sweco%20%C3%B6versv%C3%A4mning.pdf>
- VISS. (2023). *Nolån - från mynningen i Storån till Bua / Gisselåns inflöde. Hämtat 2023-11-09*. Hämtat från <https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA14571200>

Bilaga 1 Föreslagna samrådspartner

Tillståndsprövning enligt 9 kapitel miljöbalken för Bollebygds
avloppsreningsverk, Bollebygds kommun

1. Föreslagna samrådsparter

Samråd planeras med följande parter.

Inbjudna myndigheter till samrådsmöte:

- Länsstyrelsen Västra Götaland
- Miljöförvaltningen Bollebygds kommun

Inbjudna myndigheter och organisationer till skriftligt samråd (via e-post):

- Havs- och Vattenmyndigheten
- Naturvårdsverket
- Trafikverket
- Härryda kommun
- Marks kommun
- Bollebygds kommun internt
- Räddningstjänsten (Södra Älvsborgs räddningstjänstförbund)
- Lygnerns vattenråd
- Naturskyddsföreningen Borås
- Sportfiskarna Väst
- Nolåns Fiskevårdsförening

Inbjudna fastighetsägare (närboende och verksamhetsutövare) till skriftligt samråd (via postutskick):

- Fastighetsägare till fastighetsägare inom 500 meter från reningsverket (fastighetsgränsen till Forsa 1:18)

Allmänheten:

- Annonsering i dagspress Göteborgs Posten, Härryda Posten, Annonsmarknaden och Borås tidning
- Nyhet på kommunens hemsida samt en egen sida där samrådsunderlaget ligger för nedladdning

Bollebygd ARV

Recipientutredning

Sweco Sverige AB
Uppdrag

Uppdragsnummer
Kund

Upprättad av
Datum

556767-9849
Bollebygd ARV
kostnadsuppskattning
30038272
Bollebygds kommun
Fredrik Franzén
2024-02-05

Innehållsförteckning

1	Bakgrund och syfte.....	6
2	Befintliga förutsättningar.....	7
2.1	Övervakning.....	8
2.2	Nolån – från mynningen i Storån till Bua/Gisselåns inflöde.....	11
2.2.1	Källfördelning av kväve och fosfor i Nolån.....	14
2.3	Storån Gunnarstorp / Gåråns inflöde till Rävlanda / Söråns inflöde.....	15
2.3.1	Källfördelning av kväve och fosfor i Storån.....	16
2.4	Storån mynningen i Lygnern till Gunnarstorp / Gåråns inflöde.....	17
2.4.1	Källfördelning av kväve och fosfor i Storån mynningen till Lygnern 18	
2.5	Lygnern (WA77847215).....	19
2.5.1	Källfördelning av kväve och fosfor till Lygnern.....	20
2.6	Sundsjön och Stensjö.....	21
2.6.1	Källfördelning av kväve och fosfor i Storån mynningen till Sundsjön och Stensjö.....	22
2.7	Rolfsån (Mynningen-Stensjön).....	24
2.7.1	Källfördelning av kväve och fosfor i Storån mynningen till Rolfsån.....	25
2.8	Inre Kungsbackafjorden (WA21723833).....	27
2.9	Yttre Kungsbackafjorden.....	29
3	Metod.....	30
3.1	Scenarier.....	30
3.2	Haltbidrag.....	30
3.3	Beräkning av ammoniak från ammonium-kväve.....	31
4	Resultat.....	32
4.1	Utgående halter befintlig och framtida reningsverk med nitrifikation.....	32
4.1.1	BOD nuvarande verksamhet.....	32
4.1.2	BOD framtida reningsverk med nitrifikation.....	32
4.1.3	Totalfosfor nuvarande verksamhet.....	32
4.1.4	Totalfosfor framtida reningsverk med nitrifikation.....	32
4.1.5	Totalkväve nuvarande verksamhet.....	33
4.1.6	Totalkväve framtida reningsverk med nitrifikation.....	33
4.1.7	Ammoniak vid nuvarande verksamhet.....	33
4.1.8	Ammoniak vid framtida reningsverk med nitrifikation.....	34
4.2	Beräknade halter i Nolån för nuvarande och framtida scenario.....	35
5	Slutsats.....	36
5.1	Sammanfattande bedömning.....	37

Inledning

Bollebygds avloppsreningsverk är beläget väster om Bollebygds samhälle nära riksväg 40 och intill Nolån, se Figur 1. Anläggningen byggdes om år 2000 och är utformat med mekanisk, biologisk och kemisk rening. Recipient är Nolån som ingår i Rofsåns avrinningsområde. Nolån är idag klassificerad till Otillfredsställande status och utslagsgivande för bedömningen är fisk och provfiskeresultatet tyder på påverkan från reningsverket. Mätningar av ammonium indikerar höga halter av ammoniak utifrån beräknade halter enligt HVMFS 2019:25. Miljökvalitetsnormen är beslutad till god status 2033.

Figur 1. Bollebygd ARV, drönarfoto taget 2023-05-24. Nolån rinner strax till vänster om ARV i bilden.

Nuvarande tillstånd för Bollebygd avloppsreningsverk är tidsbegränsat till 2025-12-31 (diarienummer 551-37310-2017). Tillståndet omfattar en maximal belastning om 420 kg BOD7 per dygn motsvarande högst 6 000 personekvivalenter (pe), beräknade på 70 g BOD7 per person och dygn. Halten BOD₇ får enligt nuvarande tillstånd inte överskrida 10 mg/l och halten totalfosfor (tot-P) får inte överskrida 0,3 mg/l. Anledningen till att tillståndet är tidsbegränsat är att Miljöprövningsdelegationen inte ansåg att verksamheten kunde tillåtas efter 2025 på grund av att ökade utsläpp av kväve kunde försvåra möjligheten att uppnå god status i recipienten.

Framtida utgångspunkt har varit att koppla reningsverket via överföringsledning till Ryaverket i Göteborg men inför detta behöver befintlig avloppsledningskapacitet under Mölndalsån utökas. Ett alternativ som utreds är möjligheten att bygga om befintligt reningsverk eller att bygga ett nytt

reningsverk på en annan plats i kommunen. Utredningar kommer att pågå en tid framöver.

Vare sig Bollebygds kommun landar i att avleda avloppsvattnet i en ledning till Ryaverket ,bygga om befintligt reningsverk eller bygga nytt på annan plats så kommer det sannolikt inte att stå klart till december 2025 när nuvarande tillstånd upphör att gälla. Därför har Sweco utrett möjligheten att förbättra reningen vid befintligt verk så att det blir möjligt att ansöka om nytt tillstånd i mellanperioden (mellan att nuvarande tillstånd löpt ut och framtida lösning är klar). En beräkning av hur höga halterna ut från ARV kan vara för att inte försämra förutsättningarna för MKN i Nolån har även gjorts för att studera Nolåns tolerans mot belastning av fosfor, kväve, ammonium, ammoniak och BOD.

1 Bakgrund och syfte

Syftet med denna rapport är att bedöma om den befintliga och ansökta verksamheten (befintlig verksamhet med nitrifikation) kan påverka vattenförekomsten på ett otillåtet sätt eller äventyra uppnåendet av god status i berörda vattenförekomster nedströms avloppsreningsverkets utloppspunkt.

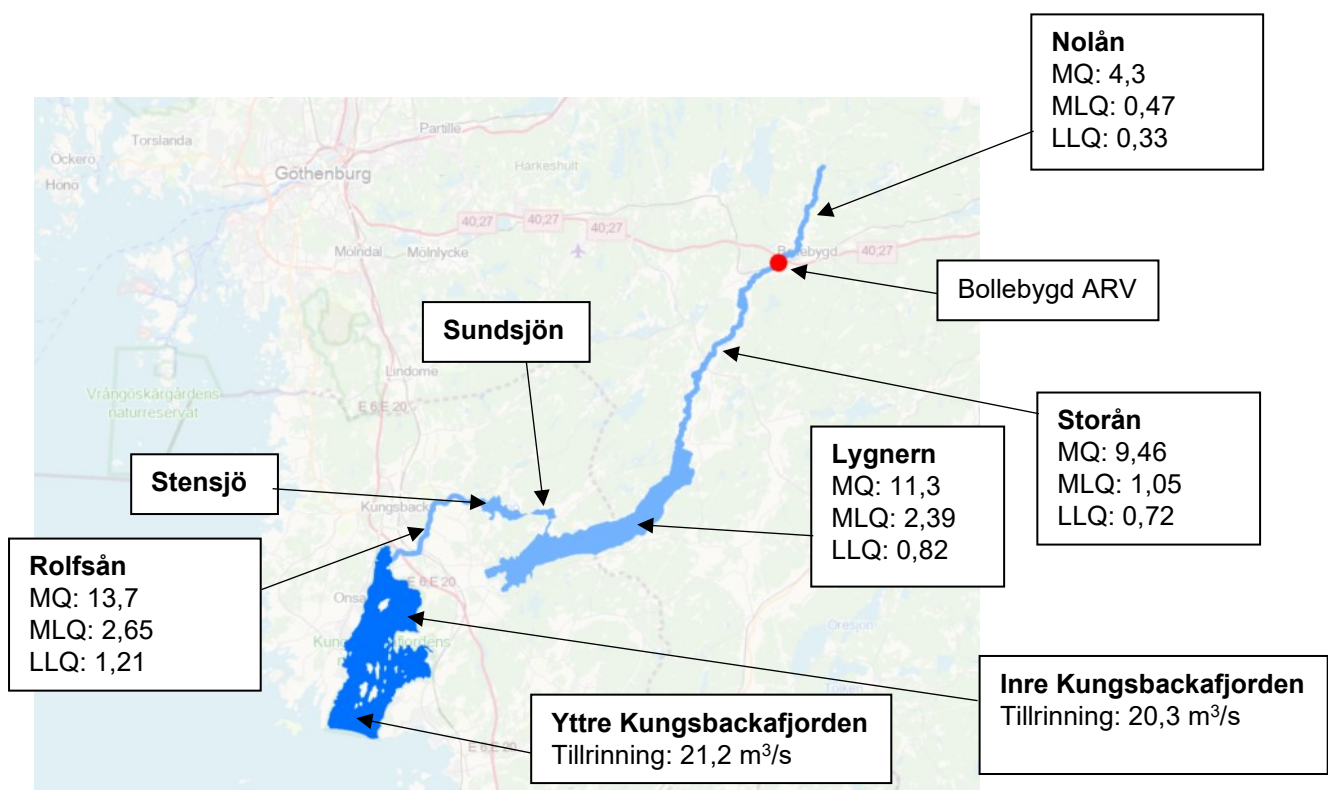
Figur 2. Undervattensfoto av näckrosblad i Nolån utanför avloppsreningsverket, 2023-05-24.

2 Befintliga förutsättningar

Utloppspunkten för det rena spillvattnet är placerat i Nolån. Utgående vattenvolym var under 2020 totalt 438 978 m³ (Bollebygd ARV, 2020). Nolån rinner ihop med Storån som rinner ca 15 km innan den mynnar i Lygnern. Lygnern avleds via Sundsjön och Stensjö till Rolfsån som till slut mynnar i kustvattenförekomsten Inre Kungsbackafjorden.

Inre Kungsbackafjorden har ett stort utbyte med Yttre Kungsbackafjorden.

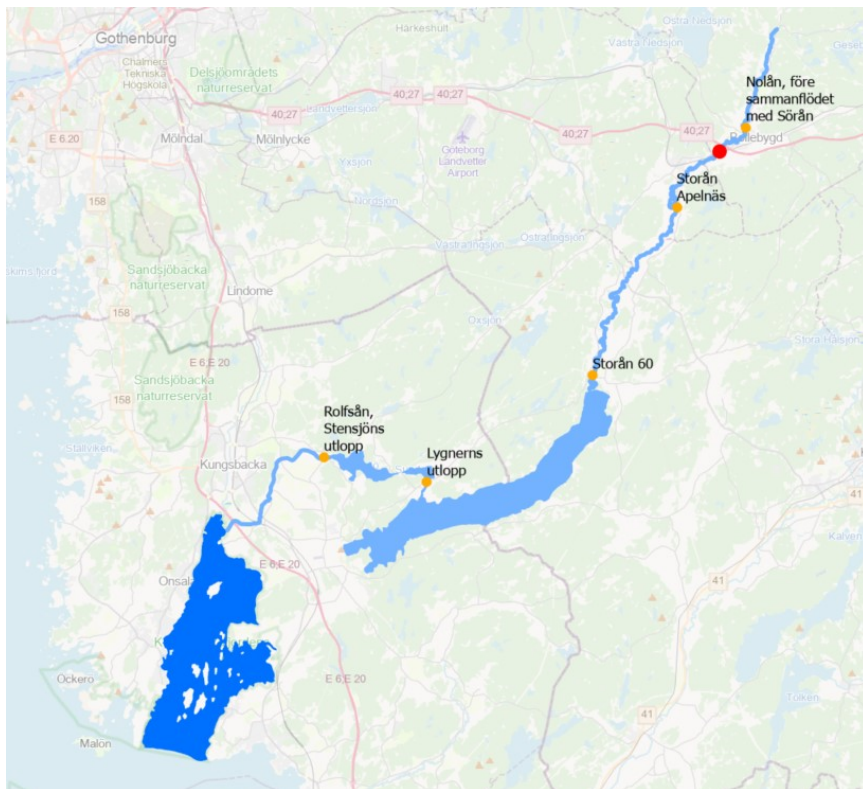
Vattensystemet med flöden illustreras i Figur 3 nedan.

Figur 3. Vattensystemet nedströms Bollebygds ARV. Data från Vattenmyndigheten, överlagt på Open Street maps. Flöden är angivna i m³/s. För Lygnern anges flöden vid utloppet. För Inre och Yttre Kungsbackafjorden anges tillrinnande årsmedelflöden från omgivande mark och vattendrag. Angiven tillrinning för Yttre Kungsbackafjorden inkluderar tillrinning från Inre Kungsbackafjorden och omgivande mark och vattendrag.

2.1 Övervakning

För att få en bild över hur halterna av olika ämnen varierar i vattensystemet har den samordnande recipientkontrollens provtagningsresultat sammanställts i Tabell 1 med tillhörande karta över provtagningsplatserna, se Figur 4.

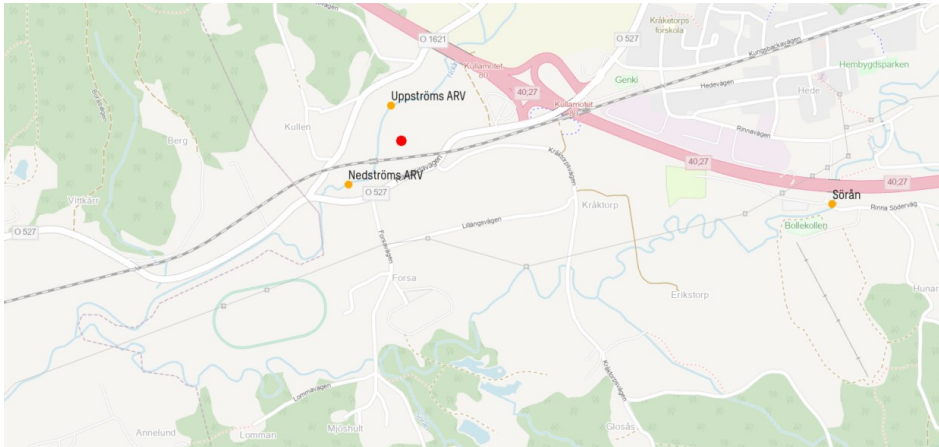

Figur 4. Karta över övervakningsstationer vars provtagningsresultat av relevanta parametrar sammanställts i Tabell 1. Avloppsreningsverkets placering är markerad med röd punkt.

Tabell 1. Medelhalter av analyserade parametrar i respektive övervakningsstation. Provtagning har skett mellan åren 2019 och 2021. Halter anges i $\mu\text{g/l}$ för alla parametrar utom turbiditet som mäts i formazine nephelometric unit (FNU). När halter inte har detekterats i prov har halva detektionsgränsen angivits. Färgerna graderar halterna mellan stationerna. Röd = högst halt av stationerna, därefter orange, gul, grön och den lägsta halten visualiseras i blått.

Parameter	Nolån, före sammanflödet med Sörån	Storån Apelnäs	Storån 60	Lygnerns utlopp	Rolfsån, Stensjöns utlopp
<i>Kommentar</i>	<i>Uppströms ARV</i>	<i>Nedströms ARV</i>	<i>Nedströms ARV</i>	<i>Nedströms ARV</i>	<i>Nedströms ARV</i>
Ammonium (NH ₄ -N)	23,8	229,7	108,3	7,5	7,4
Totalkväve	563,3	868,3	878,1	696,2	660,5
Totalfosfor	9,6	14,3	18,6	4,9	7,4
Turbiditet (FNU)	1,5	Saknas	4,6	0,7	1,1

Som ett komplement till SRK-provtagningen har även reningsverket börjat (med start 8 december 2023) genomföra provtagning uppströms och nedströms reningsverket samt i Sörån som referenspunkt för avrinningsområdet, se Figur 5. Provtas varannan vecka och värden i Tabell 2 redovisar analys för december 2023

Figur 5. Karta över avloppsreningsverkets provtagningsplatser.

Tabell 2. Medelvärden ($\mu\text{g/l}$) från provtagning utförd av reningsverket. Vattnet analyserades avseende temperatur, pH, totalfosfor, totalkväve, ammoniumkväve och beräknad ammoniakhalt enligt ekvation från HVMFS 2019:25. Värdena gäller medelvärde för provtagningar i december 2023.

Parameter	Uppströms utsläppspunkt i Nolån	Nedströms utsläppspunkt i Nolån	Sörån
<i>Kommentar</i>	<i>Uppströms ARV</i>	<i>Nedströms ARV</i>	
Ammoniak (NH ₃) (beräknat)	0,03	0,05	0,03
Ammoniumkväve (NH ₄ -N)	56,5	69,5	42,5
Totalkväve	585	675	575
Totalfosfor	15,0	15,5	11,7

För att utreda begränsande parametrar jämförs i första hand uppmätta koncentrationer mot gränsvärden och bedömningsgrunder från HVMFS 2019:25, se Tabell 3.

Tabell 3. Analysdata från övervakningsstation Storån Apelnäs nedströms utloppspunkten för avloppsreningsverket, Lygnern samordnad recipientkontroll (SRK), källa: SLU MVM. Provtagning har skett på 0,5 meters djup och mellan åren 2019-2021. Vid tom cell saknas gränsvärde eller riktvärde. Halter anges i µg/l. Rödmarkerade celler indikerar överskridanden, gulmarkerade celler nära överskridanden och grönmarkerade celler inga överskridanden. Minimihalt och medelhalt jämförs mot medelhalt medan maxhalt jämförs mot maximal tillåten koncentration.

Parameter	Analysdata från SRK provtagning i övervakningsstation nedströms ARV			Gränsvärde eller bedömningsgrund enligt HVMFS 2019:25		Riktvärde enligt fisk- och musselvattendirektivet 2001:554 (Övriga fiskvatten)	
	Min	Medel	Max	Medel	Max	Medel	Max
Ammonium	46	229 **	880	-	-	200 **	1 000 **
Ammoniak (beräknat från ammoniumhalt, temperatur och pH)	0,19	0,97	51	1	6,8	-	-
Totalfosfor	7	14	37	20,3*	28,4*	-	-

* Gränsvärde beräknat från ekologisk kvot, halt i recipient (representativ lokal för vattenförekosten) får inte överskridas för att inte riskera sänkt statusklass (max visar på gräns mellan hög och god status vilket egentligen är missvisande för detta baseras fortfarande på medelårskoncentrationer. Medel visar på halt mellan god och måttlig status avseende kvalitetsfaktorn näringsämnen i inlandsytvatten).

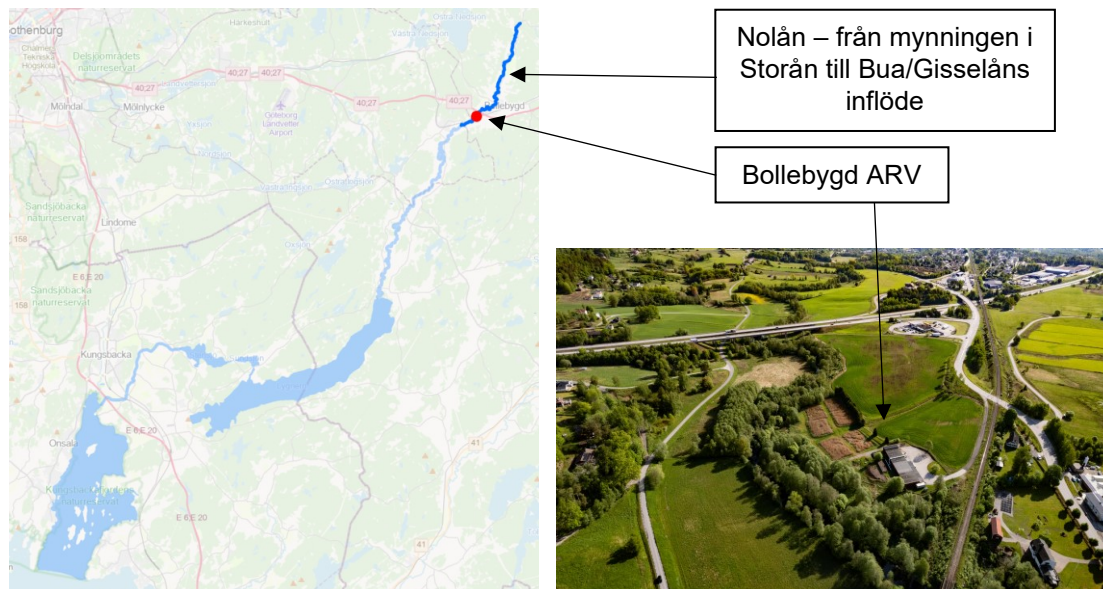
** Att jämföra provtagningsdata mot gränsvärden från övriga fiskvatten i fisk- och musselvattenförordningen är en konservativ bedömning då Nolån inte är klassificerat som ett fiskvatten, dock går det bland annat lax i de nedre delarna av vattensystemet och därmed kan jämförelsen vara intressant.

I Nolån (nedströms ARV) har den maximalt uppmätta koncentrationen av ammonium (omräknat till ammoniak) under sommaren 2018, uppgått till 51 µg/l (Länsstyrelsen Västra Götaland, 2018). Ammonium och ammoniak bedöms därmed för befintliga förhållanden vara begränsande medan den maximalt uppmätta koncentrationen av fosfor indikerar överskridande av totalfosforhalten. Begränsningarna bedöms dock i första hand vara problematiska vid extrema lågflöden.

Enligt mätningar av ammonium (och omräkning till ammoniak utifrån riktlinjer i HVMFS 2019:25) i Nolån har gränsen för maximal halt för ammoniak överskridits vid lågvattenflöden och medelårskoncentrationen varit nära överskridanden varför status av det särskilt förorenande ämnet ammoniak-kväve skulle kunna klassificeras till sämre än god. Höga ammoniakhalter kan innebära stress för vattenlevande organismer och i vissa fall, om halterna är tillräckligt höga, även ge upphov till akut toxicitet. Olika organismer är olika känsliga för ämnet men gränsvärdena (max och medelårskoncentration) enligt HVMFS 2019:25 är framtagna för att skydda alla organismer inklusive säkerhetsfaktor.

2.2 Nolån – från mynningen i Storån till Bua/Gisselåns inflöde

Recipienten för Bollebygds avloppsreningsverk (ARV) är Nolån (Nolån – från mynningen i Storån till Bua/Gisselåns inflöde – WA14571200), se Figur 6.

Figur 6. T.v. Nolån (mörkblå) rinner förbi ARV. Fotot till t.h. visar hur Nolån rinner förbi Bollebygd ARV.

Tabell 4. Beslutade miljö kvalitetsnormer och klassificerad status.

	Miljö kvalitetsnorm		Aktuell status
Ekologisk status	God ekologisk status 2033		Otillfredsställande
Kemisk status	God kemisk ytvattenstatus		God (exkl. Hg och PBDE)

Inget förbättringsbehov har föreslagits i VISS (Vattenmyndigheterna, 2022).

Utslagsgivande för att Nolån klassificeras som Otillfredsställande status är kvalitetsfaktorn fisk som indikerar Otillfredsställande status utifrån elfisken.

Enligt VISS finns inga problem med "Övergödning p.g.a. belastning av näringsämnen" (med avseende på fosfor) eller "Syrefattiga förhållanden pga belastning av organiska ämnen" i Nolån. Däremot listas ammoniak som en parameter som har överskridit gränsvärdet för maximalt tillåten koncentration vid ett mätillfälle under juli år 2018 då vattenflödet motsvarade lägsta lågvatten på ca 0,33 m³/s.

Ammoniak-kväve ingår som särskilda förorenande ämnen (SFÄ) under ekologisk status. Statusen med avseende på särskilda förorenande ämnen (här med anledning av parametern ammoniak-kväve) är därför klassificerad till måttlig men tillförlitligheten i bedömningen bedöms som låg. Detta gäller statusen i dagsläget (d.v.s. utan utökad verksamhet) (Vattenmyndigheten Västerhavet, 2019), se Tabell 5 för sammanställning av klassificering av

ekologiska kvalitetsfaktorer (ej hydromorfologiska då dessa inte bedöms bli påverkade nämnvärt av utgående flöde från ARV). Se Tabell 6 för klassificering av kemisk status, inga ytterligare parametrar har klassificerats utöver kvicksilver och PBDE.

Det finns idag inte några föreslagna eller planerade åtgärder som handlar om utsläpp av kommunalt avlopp. Vattendraget är påverkat av försurning vilket motverkas genom kalkningsinsatser. Statusen för bottenfaunan tyder på att kalkningen fungerar. Att fisken ändå visar på otillfredsställande status kan bero på att fiskbestånden inte återhämtat sig från försurningen men kanske mera troligt på hydromorfologin genom till exempel bristande vandringsmöjligheter.

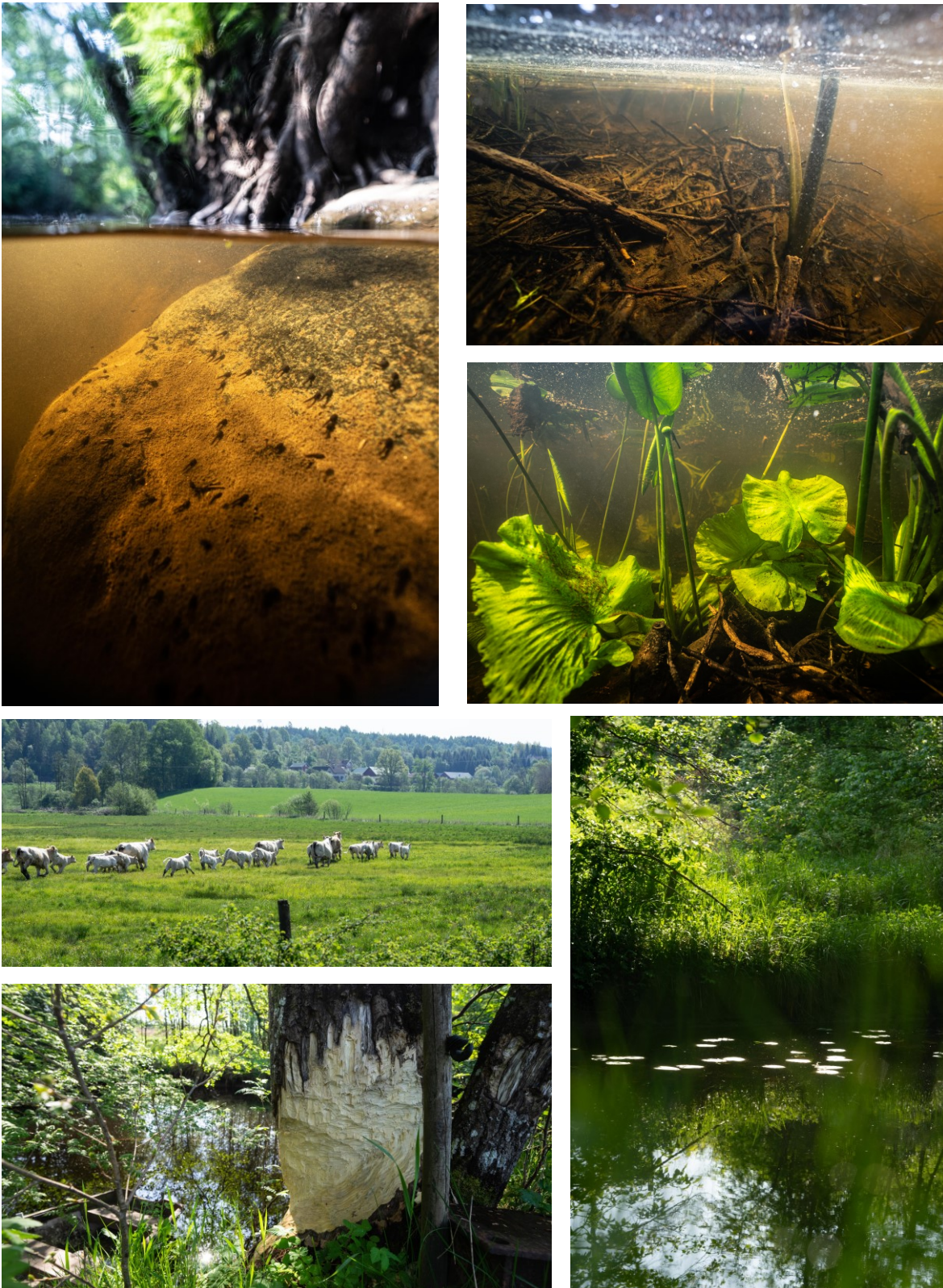
Tabell 5. Statusklassning av kvalitetsfaktorer och parametrar för ekologisk status. Data från VISS, 2024-01-24.

Ekologisk status		
Biologiska kvalitetsfaktorer		
Påväxt-kiselalger	Hög	
Bottenfauna	God	
Fisk	Otillfredsställande	
Fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer		
Näringsämnen	Hög	
Försurning	God	
Särskilda förorenande ämnen	Måttlig	
Ammoniak	Måttlig	

Tabell 6. Statusklassning av prioriterade ämnen inom kemisk status. Data från VISS.

Kemisk status Havsstensfjorden (WA43270311)		
Prioriterade ämnen	Uppnår ej god	
Bromerad difenyleter	Uppnår ej god	
Kvicksilver och kvicksilverföreningar	Uppnår ej god	

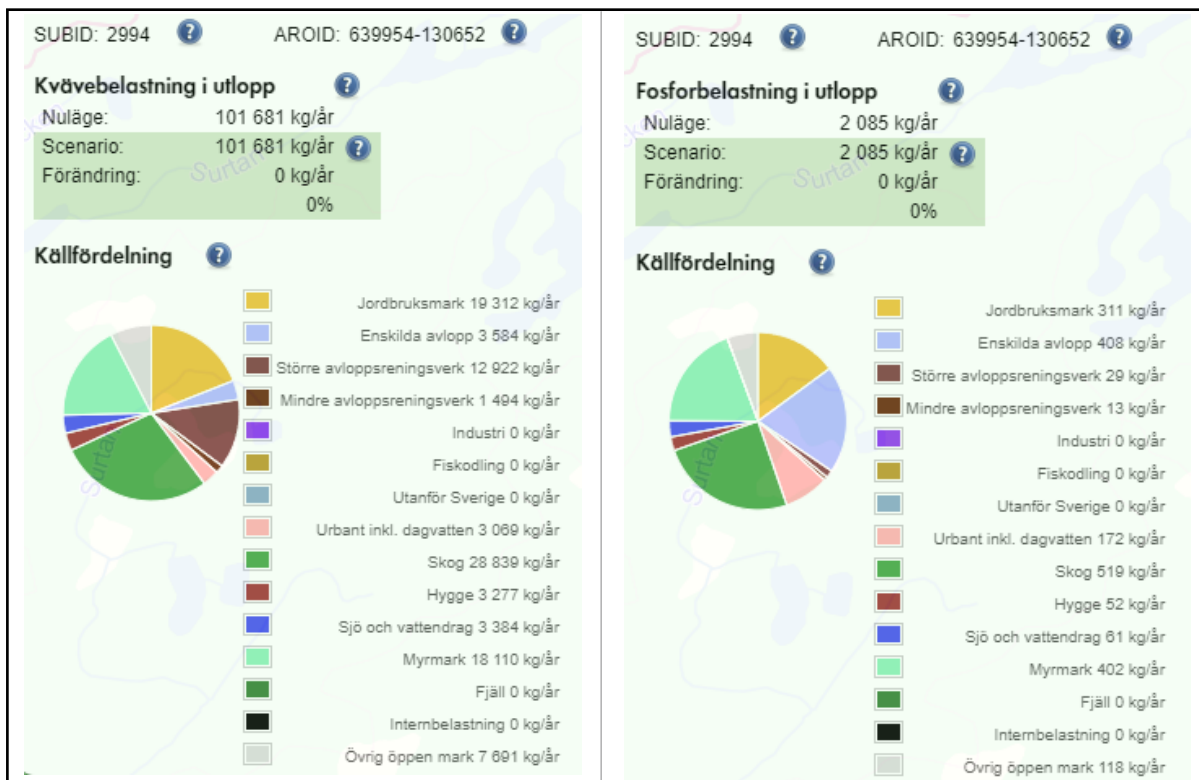
Ett platsbesök genomfördes (2023-05-24), under platsbesöket hittades bland annat grodyngel, olika typer av dagsländelarver, skalbaggar samt spår av bäver, se Figur 7 för ett kollage av bilder från Nolån vid platsbesöket.

Figur 7. Kollage efter platsbesök vid Nolån, 2023-05-24. Uppifrån vänster: Grodyngel vid sten, bottenmorfologi, näckrosor, kor på grönbeta, spår av bäver, omgivningsbild.

2.2.1 Källfördelning av kväve och fosfor i Nolån

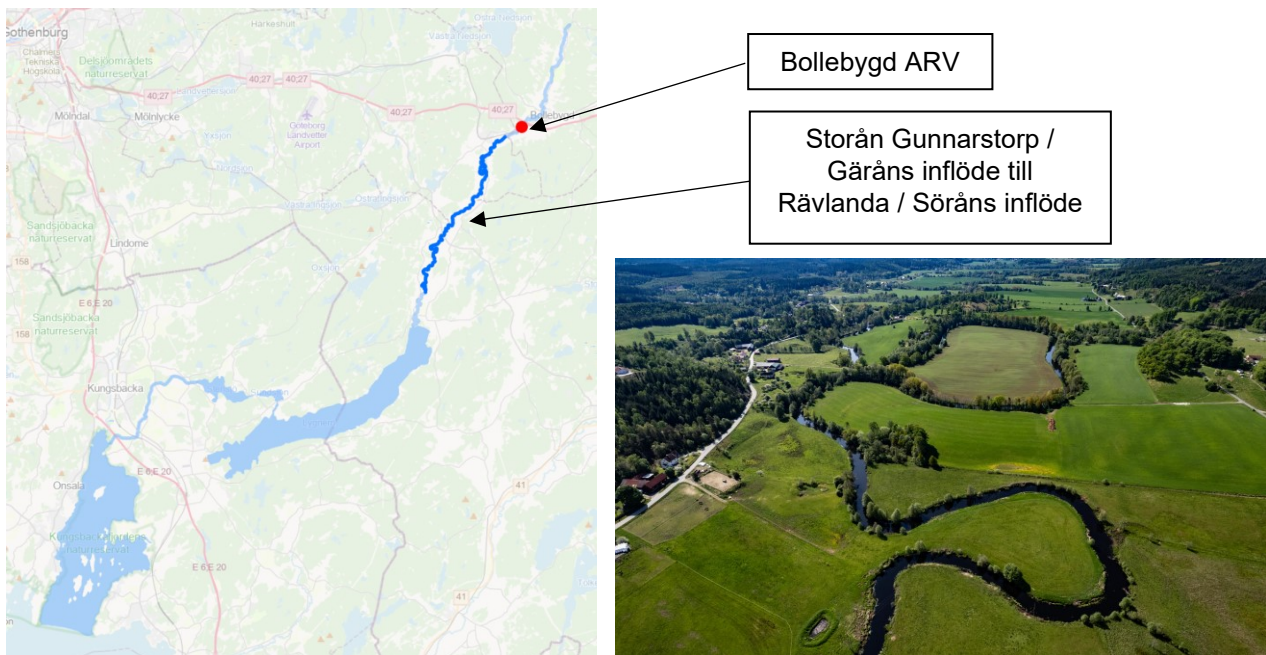
Källfördelning för avrinningsområdet har hämtats från SMHI vattenwebb som indikerar att jordbruksmark och skog står för de största utsläppsmängderna av kväve totalt sett för avrinningsområdet, se Figur 8. De största utsläppsmängderna för fosfor beräknas härledas från skog och enskilda avlopp.

Figur 8. T.v. Källfördelning av utsläppsmängder för kväve, och t.h. fosfor inom avrinningsområdet för vattenförekomsten Nolån – från mynningen i Storån till Bua/Gisselåns inflöde (SMHI, vattenwebb, 2023).

2.3 Storån Gunnarstorp / Gäråns inflöde till Rävlanda / Söråns inflöde

Storån Gunnarstorp / Gäråns inflöde till Rävlanda / Söråns inflöde (WA30127868) är en 19 km lång vattenförekomst med ett medelvattenflöde på 8,65 m³/s.

Figur 9. T.v. Storån (mörkblå) nedströms Nolån. T.h. Drönarfoto av Storån.

Tabell 7. Beslutade miljö kvalitetsnormer och klassificerad status.

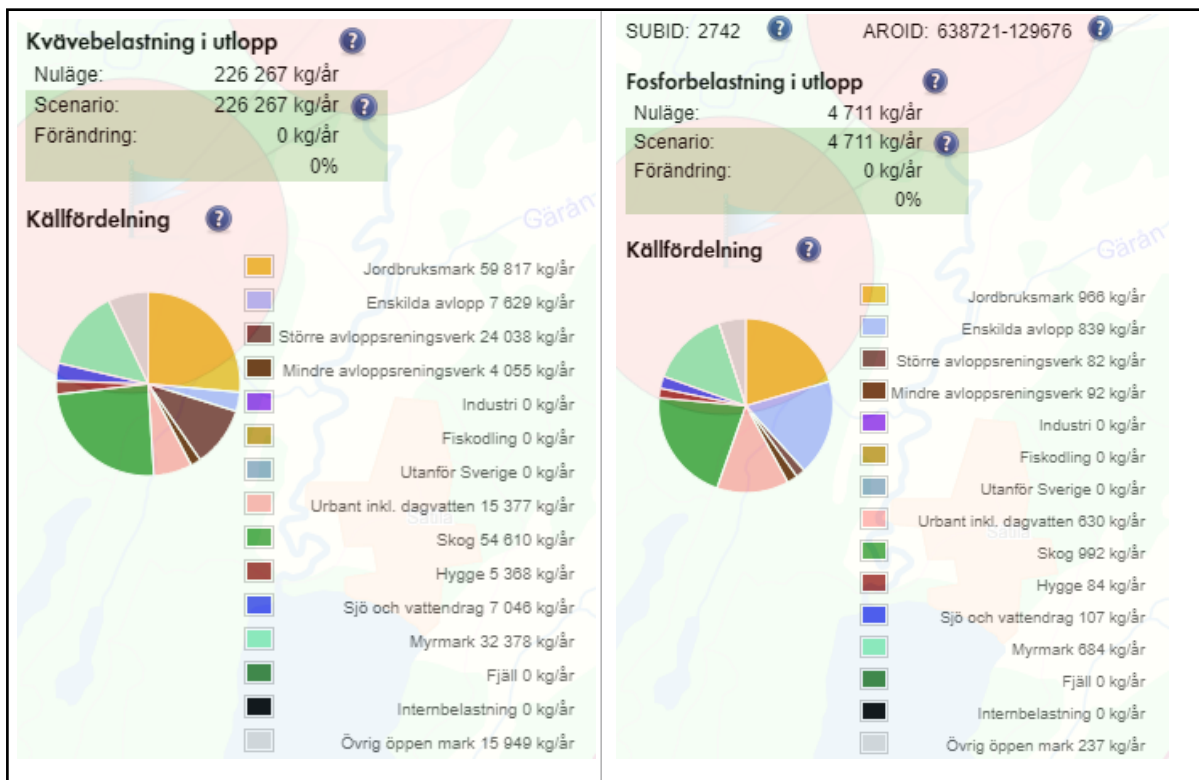
Miljö kvalitetsnorm		Aktuell status	
Ekologisk status	God ekologisk status 2033		Måttlig
Kemisk status	God kemisk ytvattenstatus		God (exkl. Hg och PBDE)

Avrinningsområdet är 414 km² och består enligt Scalgo Live av 71% skog, 10% övrig öppen mark, 5% exploaterad mark, 5% öppen våtmark, 5% av jordbruksmark och 4% av sjö eller vattendrag.

Storån ligger bitvis intill jordbruksmark utan kantzon vilket skapar en större övergödningsrisk från jordbruket när vattnet lätt kan rinna från jordbruksmarken till vattendraget.

2.3.1 Källfördelning av kväve och fosfor i Storån

Källfördelning för avrinningsområdet har hämtats från SMHI vattenwebb som indikerar att jordbruksmark och skog står för de största utsläppsmängderna av kväve totalt sett för avrinningsområdet, se Tabell 6. De största utsläppsmängderna för fosfor beräknas härledas från skog, jordbruksmark och enskilda avlopp.

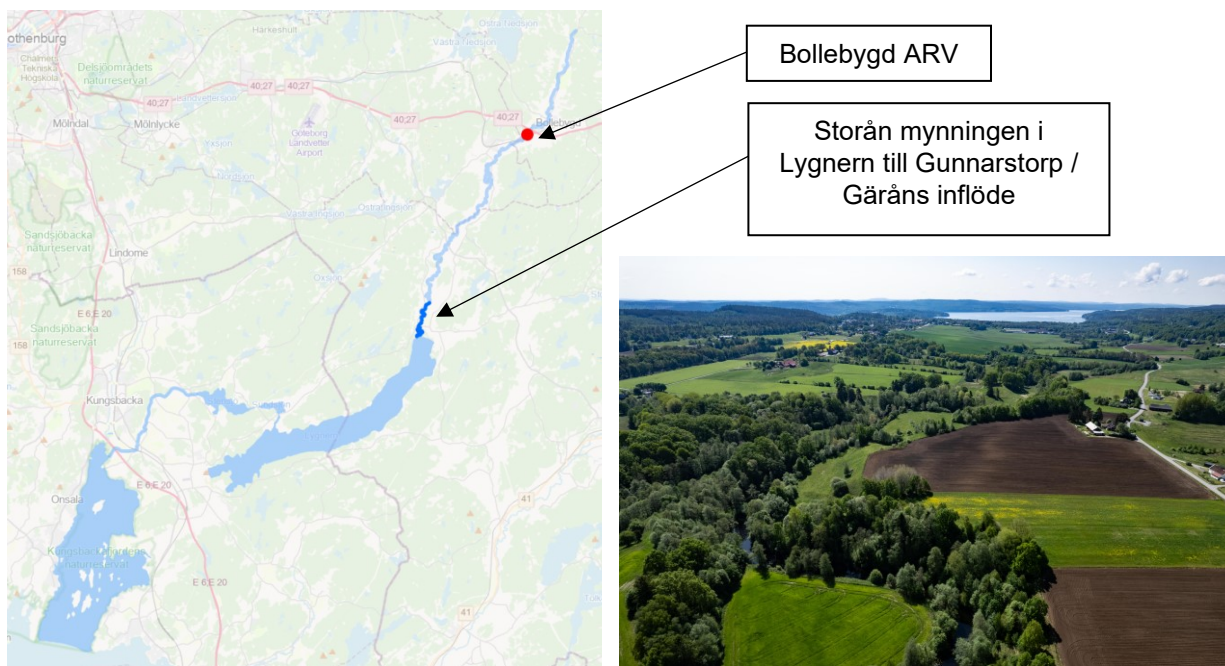

Figur 10. T.v. Källfördelning av utsläppsmängder för kväve, och t.h. fosfor inom avrinningsområdet för vattenförekomsten Storån Gunnarstorp / Gärans inflöde till Rävlanda / Söråns inflöde (SMHI, vattenwebb, 2023).

För utsläppsmängderna av totalkväve till vattenförekomsten bedöms ARV vara den fjärde största utsläppskällan (efter jordbruksmark, skogsmark och myrmark). För utsläppsmängderna av fosfor hamnar både större och mindre avloppsreningsverk lägre än de flesta andra identifierade utsläppskällorna (bland annat enskilda avlopp, jordbruksmark, skogsmark, myrmark och dagvatten) (SMHI, vattenwebb, 2023).

2.4 Storån mynningen i Lygnern till Gunnarstorp / Gäråns inflöde

Storån mynningen i Lygnern till Gunnarstorp / Gäråns inflöde (WA38898132) är en ca 2,5 km lång vattenförekomst efter ihopslagning av Storån och Gärån.

Figur 11. T.v. Storån mynningen i Lygnern till Gunnarstorp / Gäråns inflöde (mörkblå). T.h. Storån rinner mot Lygnern.

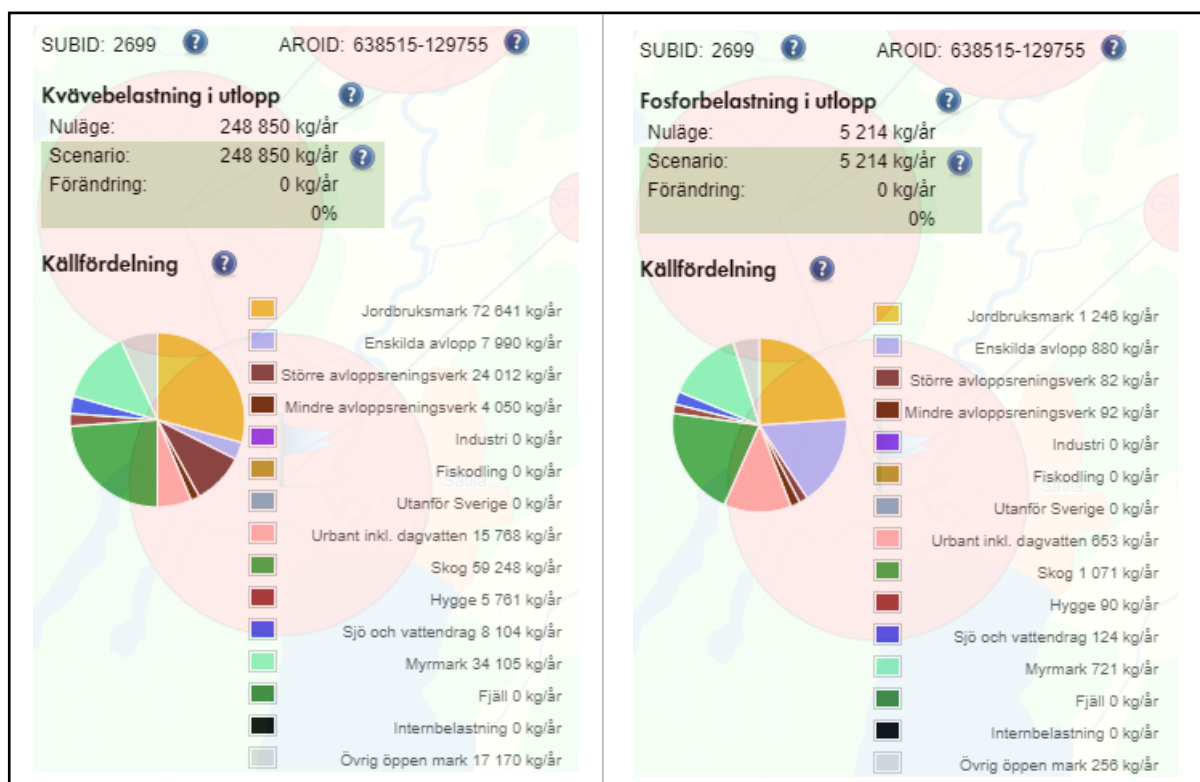
Tabell 8. Beslutade miljö kvalitetsnormer och klassificerad status. I detta fall har god status uppnåtts och därmed är MKN uppnådd, något årtal anges därmed inte för miljö kvalitetsnormen.

Miljö kvalitetsnorm		Aktuell status
Ekologisk status	God ekologisk status	God
Kemisk status	God kemisk ytvattenstatus	God (exkl. Hg och PBDE)

2.4.1 Källfördelning av kväve och fosfor i Storån mynningen till Lygnern

Avrinningsområdet utgörs av 71% skog, 10% öppen mark, 5% åkermark, 5% exploaterad mark, 5% öppen våtmark och 4% av sjö eller vattendrag.

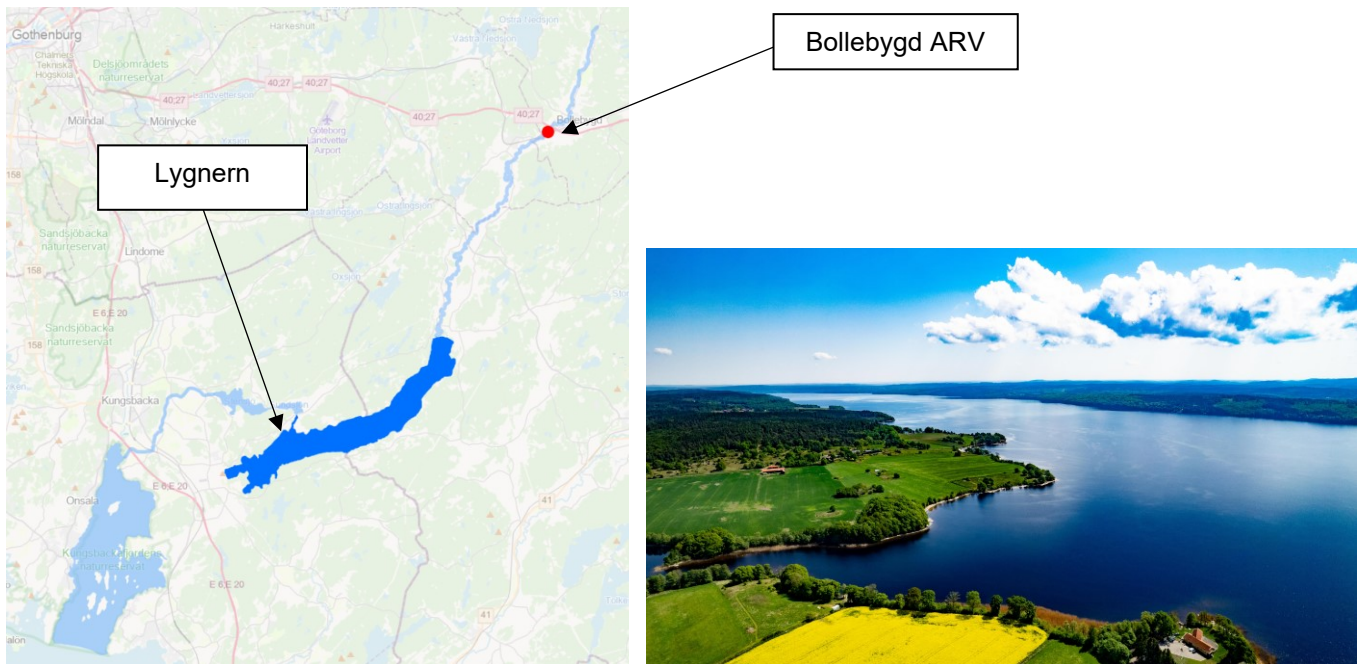
Källfördelningen av kväve indikerar att jordbruksmark står för den största andelen totalkväve och totalfosfor till vattenförekomsten, se Figur 12.

Figur 12. T.v. Källfördelning av utsläppsmängder för kväve, och t.h. fosfor inom avrinningsområdet för vattenförekomsten Storån mynningen i Lygnern till Gunnarstorp / Gärans inflöde (SMHI, vattenwebb, 2023).

2.5 Lygnern (WA77847215)

Lygnern (WA77847215) är en långsmal sjö som sträcker sig från Fjärås till Sätilla och avvattnas av Rolfsån till Inre Kungsbackafjorden. Randmoränen Fjärås bräcka dämmer upp sjön i sydväst.

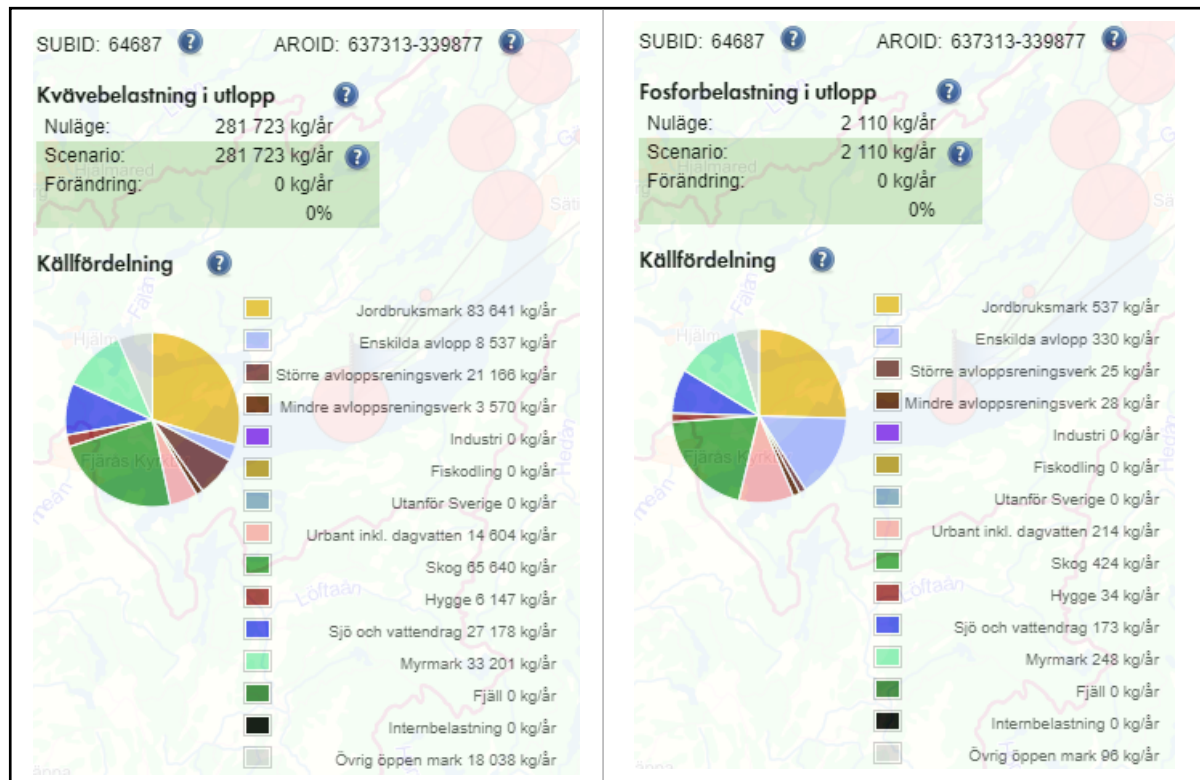
Figur 13. T.v. Lygnern (mörkblå). T.h. Drönarfoto av Lygnern vid utlopp till Sundsjön, 2023-05-24.

Tabell 9. Beslutade miljö kvalitetsnormer och klassificerad status.

	Miljö kvalitetsnorm		Aktuell status	
Ekologisk status	God ekologisk status		God	
Kemisk status	God kemisk ytvattenstatus		God (exkl. Hg och PBDE)	

2.5.1 Källfördelning av kväve och fosfor till Lygnern

Avrinningsområdet utgörs av 67% skog, 9% öppen mark, 5% åkermark, 5% exploaterad mark, 4% öppen våtmark och 10% av sjö eller vattendrag.

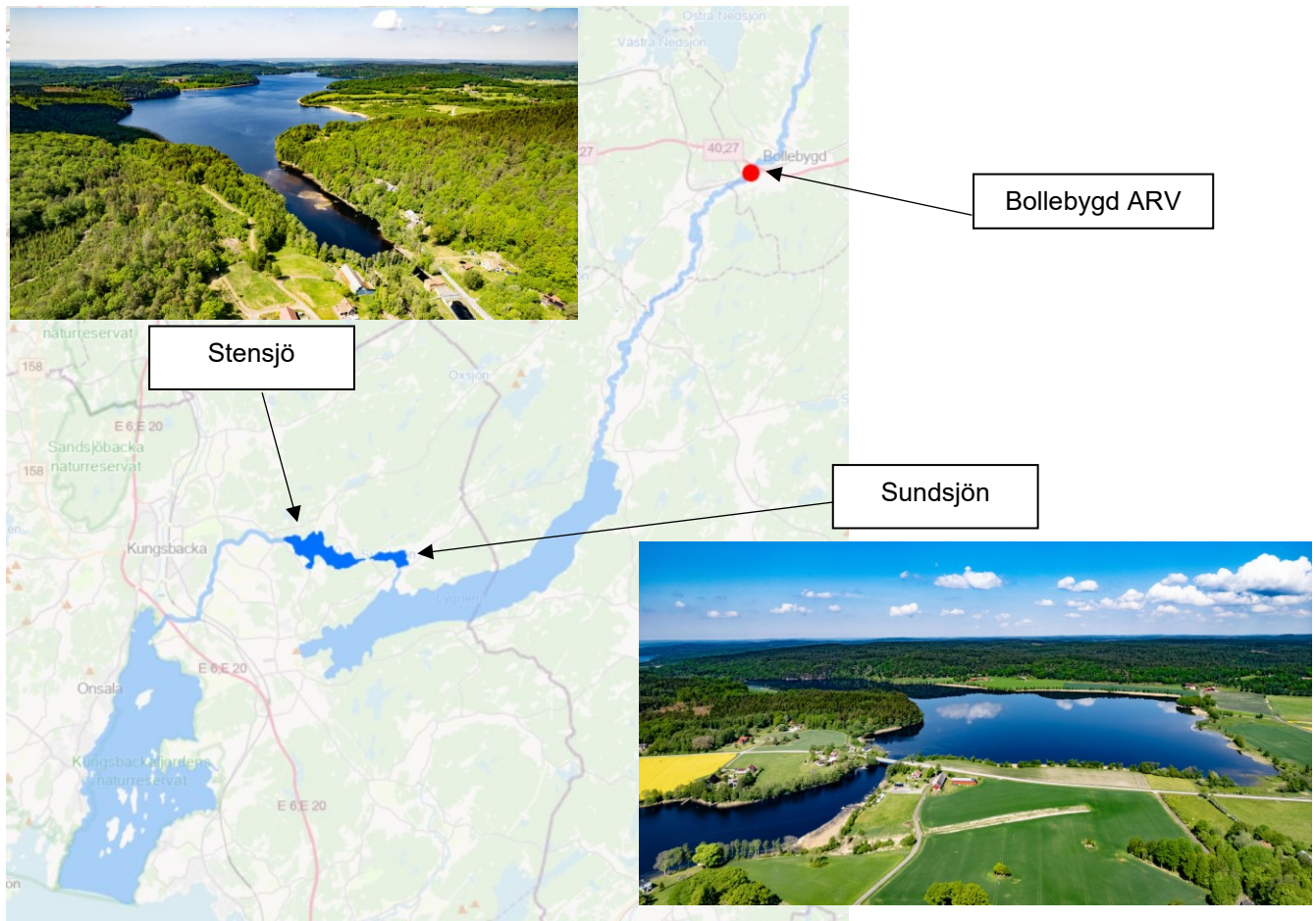

Figur 14. T.v. Källfördelning av utsläppsmängder för kväve, och t.h. fosfor inom avrinningsområdet för vattenförekomsten Lygnern (SMHI, vattenwebb, 2023).

Källfördelningen av kväve indikerar att jordbruksmark står för den största andelen totalkväve och totalfosfor till vattenförekomsten, se Figur 14.

2.6 Sundsjön och Stensjö

Sundsjön (WA89932094) och Stensjö (WA57472101) är två sjöar som ligger mellan Lygnern och Rolfsån.

Figur 15. Sundsjö och Stensjö (mörkblå).

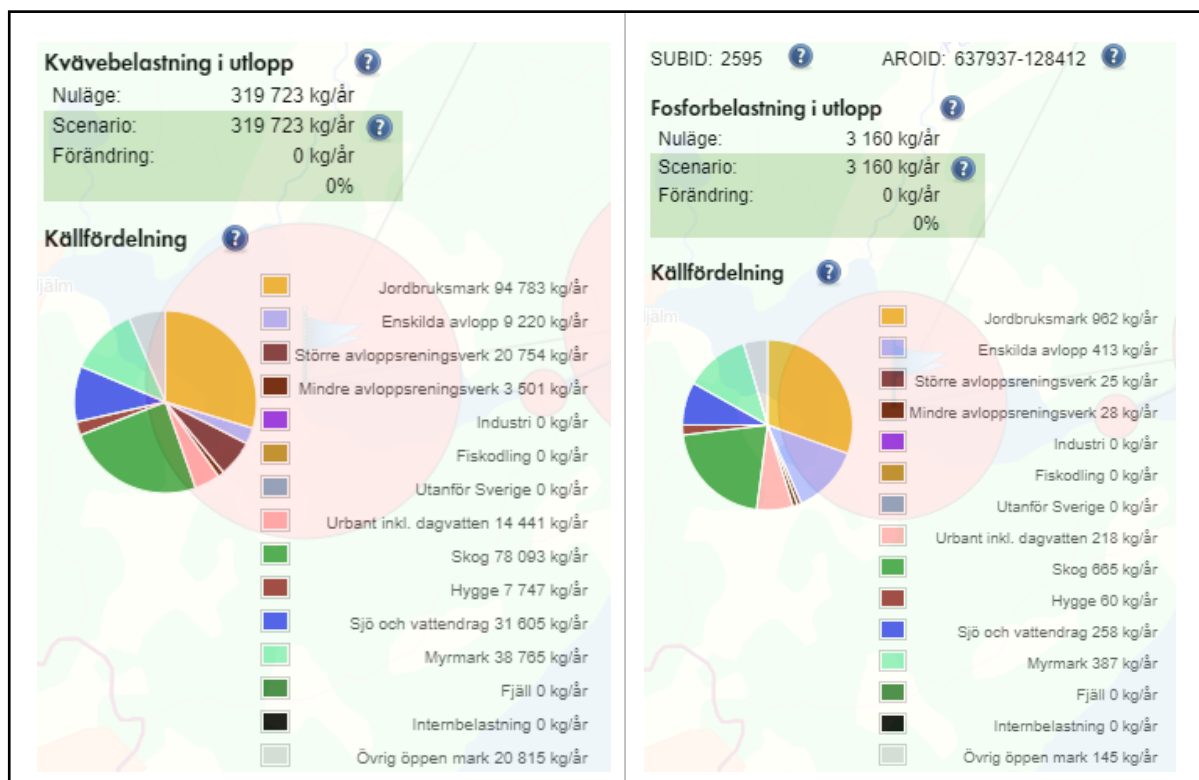
Tabell 10. Beslutade miljö kvalitetsnormer och klassificerad status.

Miljö kvalitetsnorm		Aktuell status	
Sundsjön			
Ekologisk status	God ekologisk status		God
Kemisk status	God kemisk ytvattenstatus		God (exkl. Hg och PBDE)
Stensjö			
Ekologisk status	God ekologisk status		God
Kemisk status	God kemisk ytvattenstatus		God (exkl. Hg och PBDE)

2.6.1 Källfördelning av kväve och fosfor i Storån mynningen till Sundsjön och Stensjö

Avrinningsområdet utgörs av 68% skog, 9% öppen mark, 6% åkermark, 4% exploaterad mark, 4% öppen våtmark och 10% av sjö eller vattendrag.

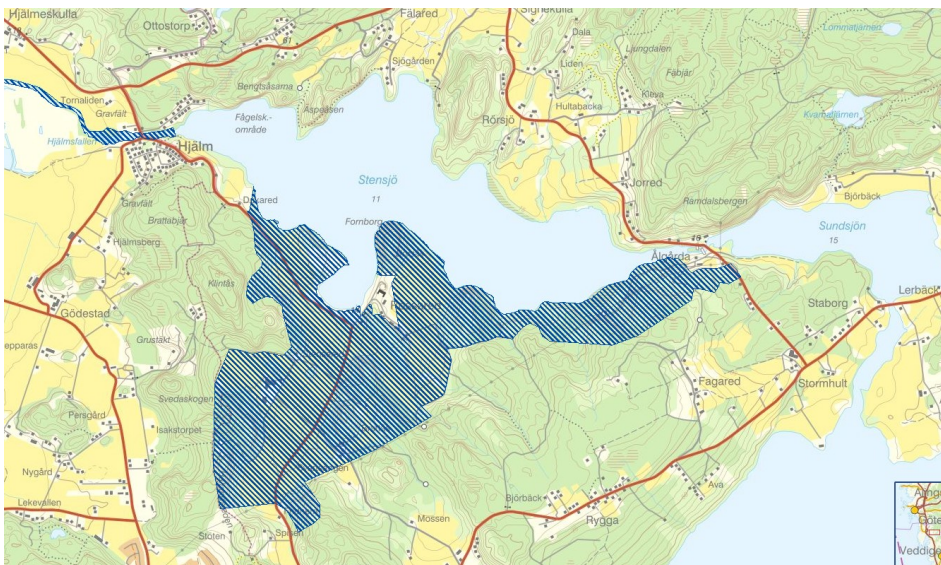
Sundsjön är 0,8 km² och Stensjö är ca 3 km² till ytan.

Figur 16. T.v. Källfördelning av utsläppsmängder för kväve, och t.h. fosfor inom avrinningsområdet för vattenförekomsterna Sundsjön och Stensjö (SMHI, vattenwebb, 2023).

Källfördelningen av kväve indikerar att jordbruksmark står för den största andelen totalkväve och totalfosfor till vattenförekomsten, se Figur 16.

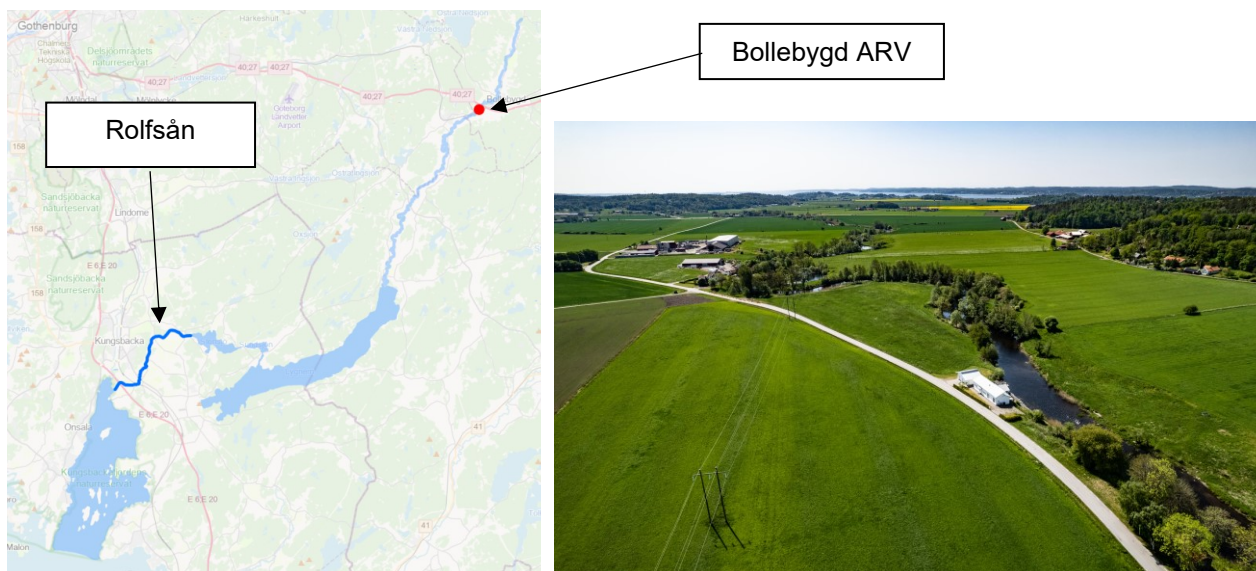
Intill Stensjö ligger Natura 2000-området Rossared, se Figur 17.

Figur 17. Natura 2000-området Rossared ligger intill Stensjö. Stensjö rinner även ut i Rolfsåns Natura 2000-område.

2.7 Rofsån (Mynningen-Stensjön)

Rofsån (Mynningen-Stensjön) (WA42741819) är ett 10 km långt vattendrag som avvattnar hela avrinningsområdet (691 km²) till Inre Kungsbackafjorden. Medelvattenflödet är ca 13,7 m³/s. Rofsån rinner förbi Gåsevadsholm där botten utgörs av sand, grus och block, se Figur 19 vilket utgör bra förutsättningar för många fiskarter, bland annat lax, öring och havsnejonöga.

Figur 18. T.v. Rofsåns sträckning på karta (mörkblå). T.h. Drönarfoto av Rofsån innan mynning i Inre Kungsbackafjorden.

Tabell 11. Beslutade miljö kvalitetsnormer och klassificerad status.

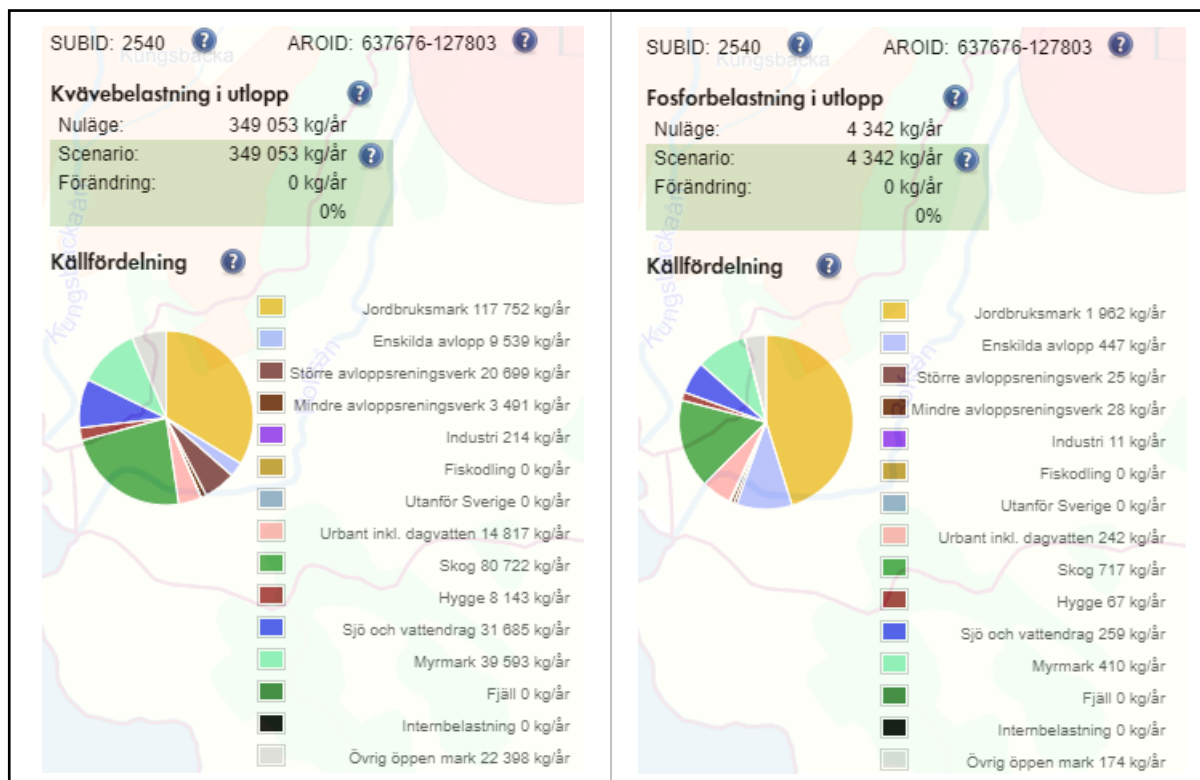
	Miljö kvalitetsnorm		Aktuell status
Ekologisk status	God ekologisk status		God
Kemisk status	God kemisk ytvattenstatus		God (exkl. Hg och PBDE)

Figur 19. Bottenmorfologi i delsträcka av Rofsån nära Gåsevadsholm.

2.7.1 Källfördelning av kväve och fosfor i Storån mynningen till Rolfsån

Avrinningsområdet utgörs av 66% skog, 9% öppen mark, 7% åkermark, 4% exploaterad mark, 4% öppen våtmark och 9% av sjö eller vattendrag.

Figur 20. T.v. Källfördelning av utsläppsmängder för kväve, och t.h. fosfor inom avrinningsområdet för Rolfsån (SMHI, vattenwebb, 2023).

Rolfsån, som mynnar i Inre Kungsbackafjorden, utgör ett Natura 2000-område (Figur 21). Syftet med Natura 2000-området är att bidra till att bevarandestatusen hos naturtyperna, som listas i Tabell 12, är gynnsam inom kontinental region samt att gynnsam bevarandestatus uppnås inom kontinental region för växt- och djurarterna (Länsstyrelsen 2005). Rolfsån hyser ett bestånd av storväxt ursprunglig lax som anses vara särskilt skyddsvärd (Lindhagen, 2006).

Figur 21. Rolfsåns nedre del (grönmarkerad) utgör ett Natura 2000-område. Kartkälla: VISS.

Tabell 12. Naturtyper (ID och namn) att skydda för natura 2000-området Rolfån (Länsstyrelsen i Hallands län, 2005).

ID	Namn
3260	Mindre vattendrag
1029	Flodpärlmussla
1106	Lax

I första hand skulle naturtypen *Mindre vattendrag* (Naturvårdsverket, 2011) och i viss mån arten *lax* (Naturvårdsverket, 2011) kunna beröras av avloppsreningsverkets verksamhet. Öring är också en typisk art för naturtypen *Mindre vattendrag*. Öring och lax har liknande lek- och uppväxtmiljöer i vattendragen men olika levnadsstrategier i havet där laxen vandrar långt (ända ut mot Grönland) medan öringen växer upp kustnära.

Bland de verksamheter som bedöms kunna påverka området negativt nämns i bevarandeplanen reglerad vattenföring, skogsbruk, jordbruk, kanalisering, fördjupning, invallning, vattenuttag, främmande arter, fiske, exploatering av strandområden, infrastrukturanläggningar, utsläpp från punktkälla, till exempel avlopp, industri eller täkter, kalkning av omgivande stränder och våtmarker. Rolfån kan även vara påverkad av bräddningar från Hanhals pumpstation som pumpar spillvatten till Hammargård avloppsreningsverk. Kungsbacka kommun vidtog dock under 2019 åtgärder för att minska framtida bräddningar till Rolfån.

Det finns lekområdet för lax i Rolfån (E-post från Länsstyrelsen, Hans Schibli, 2021-10-27) men sammantagen bedömning av påverkan från Bollebygd avloppsreningsverk är att utspädningen av utgående föroreningar och näringsämnen är så hög redan vid Lygnern, att påverkan bedöms som minimal på vattenlevande organismer i Rolfån, även vid lägsta lågvattenflöden.

2.8 Inre Kungsbackafjorden (WA21723833)

Inre Kungsbackafjorden (WA21723833) utgör en del av Kungsbackafjorden som är ett skyddat område med hänvisning till fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet (Natura 2000) och är även ett naturreservat.

Figur 22. T.v. Karta över Inre Kungsbackafjorden (mörkblå). T.h. Drönarfoto över Inre Kungsbackafjorden, 2023-05-24.

I skötselplanen för detta beskrivs Kungsbackafjordens vattenkvalitet som en viktig faktor för naturreservatets prioriterade bevarandevärden (Länsstyrelsen Halland, 2003). Ett delmoment för att uppnå detta är att minska övergödningen av vattnet. Det ämne som särskilt behöver minskas för att förbättra de biologiska kvalitetsfaktorerna i Inre Kungsbackafjorden är kväve som bedöms vara det begränsande näringsämnet för tillväxt av alger i Inre Kungsbackafjorden (Sweco, 2021). Mängden kväve till Kungsbackafjorden bör därmed inte öka jämfört med nuvarande scenario för att inte riskera att äventyra miljö kvalitetsnormen.

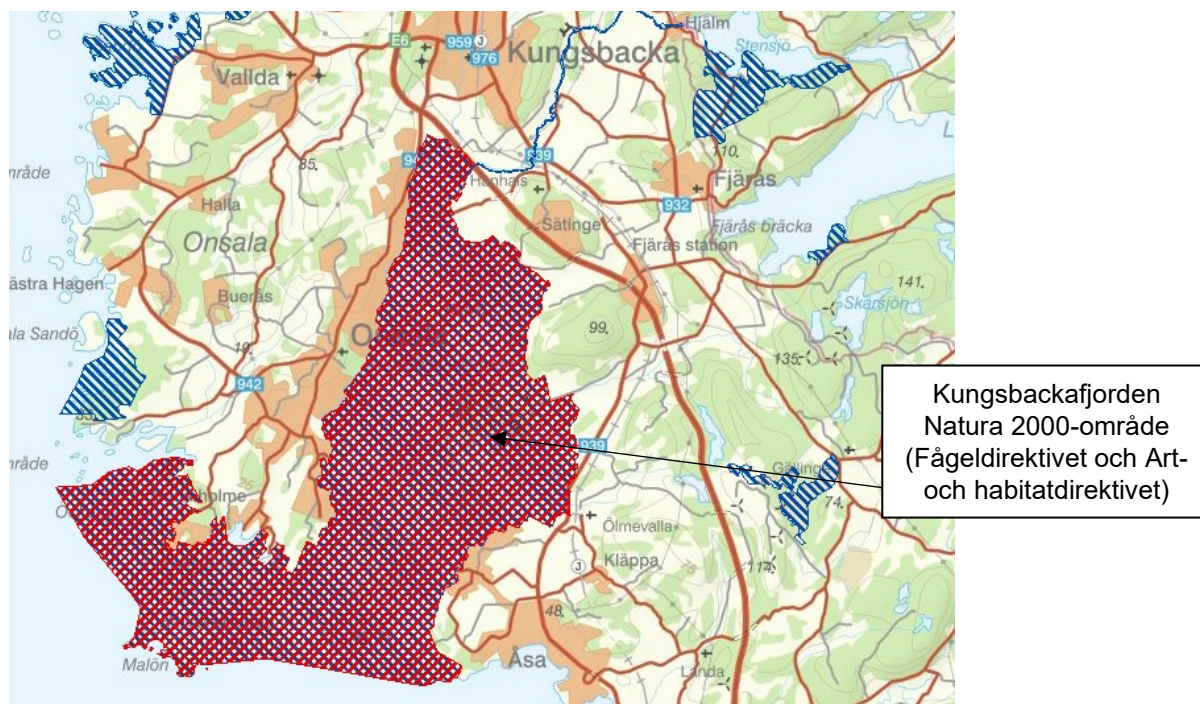
Tabell 13. Beslutade miljö kvalitetsnormer och klassificerad status.

Miljö kvalitetsnorm		Aktuell status
Ekologisk status	God ekologisk status 2027	Måttlig
Kemisk status	God kemisk ytvattenstatus 2027	Uppnår ej god

Den övergripande ekologiska statusen för Inre Kungsbackafjorden är klassad till måttlig status, se Figur 9. Klassificeringen baseras i första hand på kvalitetsfaktorn makroalger och gömfröiga växter samt den stödjande kvalitetsfaktorn näringsämnen. Tillförlitligheten är låg då de olika kvalitetsfaktorerna ger olika svar (VISS, 2022-02-15). Klassificering av bottenfauna har inte gjorts trots att miljöövervakning visar att artsammansättningen är negativt påverkad. I väntan på att BQI klassificerats lämnas därför denna kvalitetsfaktor oklassad. Preliminär bedömning som genomförts för bottenfauna indikerar dock dålig status (PAG miljökonsult, 2021).

Kemisk status är klassificerad till uppnår ej god på grund av misstanke om höga halter av tributyltenn i sediment.

Utsläpp av framför allt mängderna kväve eller kväveföreningar till Inre Kungsbackafjorden bör utifrån genomförda utredningar av bottenfauna (PAG miljökonsult, 2021) och utredning av makroalgers utbredning (Marine Monitoring AB, 2021) inte öka jämfört med nuvarande belastning för att inte riskera att försvåra uppnåendet av miljökvalitetsnormen för vattenförekomsten.

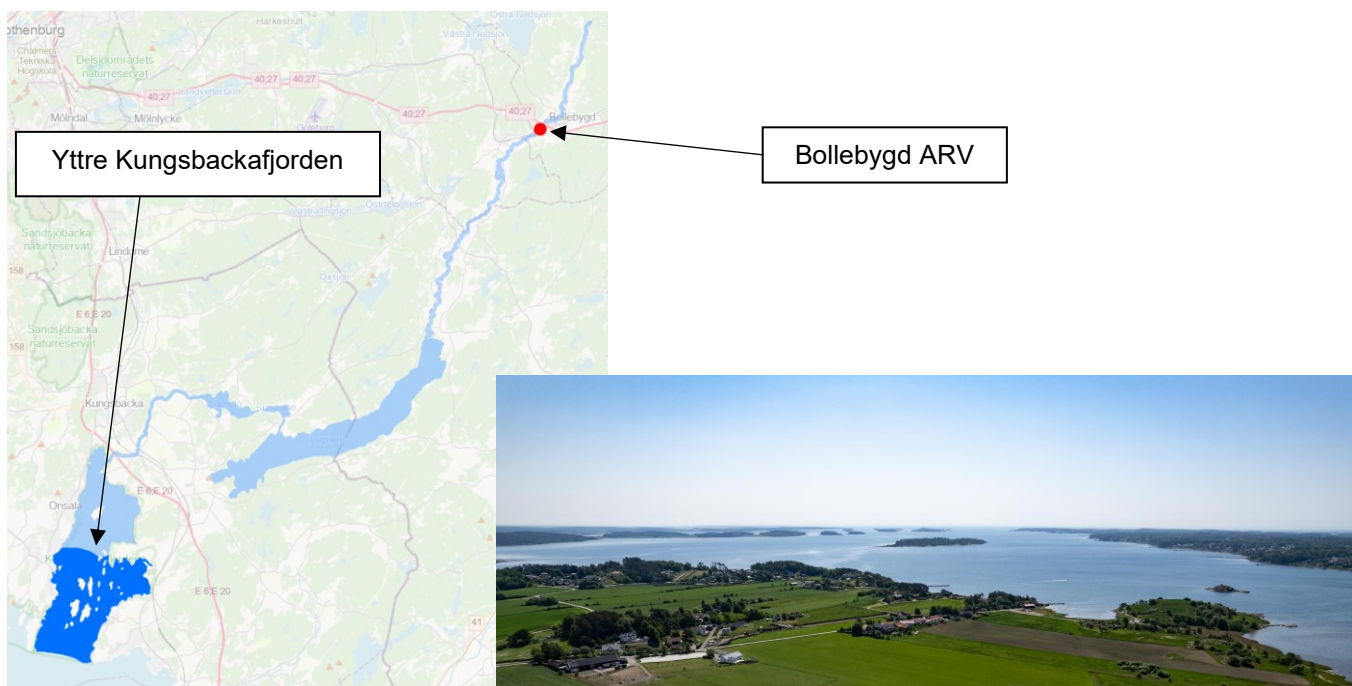
Figur 23. Kungsbackafjorden Natura 2000-område (Fågeldirektivet och Art- och habitatdirektivet).

Källa: Kartverket skyddad natur, Naturvårdsverket.

2.9 Yttre Kungsbackafjorden

Yttre Kungsbackafjorden (WA36405364), se Figur 24, är den yttre delen av Kungsbackafjorden och har ett högre ombyte, är en djupare vattenförekomst och är inte heller lika känslig för näringspåverkan jämfört med Inre Kungsbackafjorden.

Därmed bedöms Inre Kungsbackafjorden vara den mest näringsbegränsande kustvattenförekomsten i vattensystemet. Eventuella ökning av utsläppta näringsämnen jämfört med nuvarande förhållanden kan innebära negativa effekter på framför allt Inre Kungsbackafjorden.

Figur 24. T.v. Yttre Kungsbackafjorden (mörkblå). T.h. Drönarfoto över Yttre Kungsbackafjorden, 2023-05-24.

Tabell 14. Beslutade miljö kvalitetsnormer och klassificerad status.

	Miljö kvalitetsnorm		Aktuell status	
Ekologisk status	God ekologisk status 2027	■	Måttlig	■
Kemisk status	God kemisk ytvattenstatus 2027	■	Uppnår ej god	■

Kemisk status är precis som för Inre Kungsbackafjorden klassificerad till uppnår ej god på grund av misstanke om höga halter av tributyltenn i sediment.

3 Metod

3.1 Scenarier

Föreliggande recipientutredning har utrett två scenarier. Det första är nuvarande belastningssituation och det andra är den framtida belastningssituationen som uppstår tills en permanent avloppslösning är i drift. I denna situation kvarstår nuvarande reningsverk och förstärks med nitrifikation för att reducera ammoniumhalterna i utgående vatten. Forsättningsvis kallas det scenariot framtida belastningssituation med nitrifikation. Förutsättningar enligt Tabell 15 nedan:

- Nuvarande belastningssituation
- Framtida belastningssituation med nitrifikation

Tabell 15. Ingående parametrar för beräkningar till föreliggande recipientutredning av Bollebygds ARV. Nuvarande belastning och framtida belastningssituation med nitrifikation. Framtida belastning har beräknats utifrån utgående mängder (kg/dygn).

	Nuvarande förhållanden		Framtida belastningssituation med nitrifikation Bollebygds ARV	
	kg/dygn	mg/l	kg/dygn	mg/l
Utgående vattenflöde (m ³ /dygn)	984		1 114	
BOD ₇	4,4	4,5	11,2	10
Tot-N	36	36	36	-
Tot-P	0,13	0,14	0,33	0,3
Ammonium	33	34	20	-

3.2 Haltbidrag

Haltbidrag beräknas genom formeln:

$$C_{\text{haltbidrag}} = C_{\text{utgående från ARV}} * (Q_{\text{utgående från ARV}} + Q_{\text{recipient}})$$

C = koncentration

Q = flöde

Haltbidraget kan adderas observerad halt i vattenförekomsten för att erhålla resulterande halt nedströms utsläppspunkten efter fullständig omblandning.

Beräkningar av resulterande halt i recipienten (med beaktande av befintlig koncentration i recipient) beräknas enligt följande ekvation:

$$C_{\text{resulterande halt}} = (C_{\text{utgående från ARV}} * Q_{\text{utgående från ARV}}) + (C_{\text{recipient}} * Q_{\text{recipient}}) / (Q_{\text{utgående från ARV}} + Q_{\text{recipient}})$$

3.3 Beräkning av ammoniak från ammonium-kväve

Halten av ammoniak, uttryckt som ammoniakkväve (NH₃-N), beräknas utifrån halten ammoniumkväve (NH₄-N), temperatur och pH enligt nedan formler, (HVMFS, 2019:25):

- Halt NH₃-N = fraktion NH₃-N * halt NH₄-N
- Fraktion NH₃-N = $1 / (10^{(pKa-pH)} + 1)$
- pKa = $0,0901821 + 2729,92 / T$ (T = temperatur uttryckt i Kelvin).

Beräkningarna utgår ifrån jämviktsförhållandet mellan ammonium och ammoniak i vatten. Vid lågt pH bildas ammoniumjoner (NH₄⁺) och vid högt pH bildas en högre fraktion NH₃. Vid en ökande temperatur ökar andelen ammoniak vilket är problematiskt sommarmånader vid lågvatten när temperaturen samtidigt är hög i vattnet.

4 Resultat

4.1 Utgående halter befintlig och framtida reningsverk med nitrifikation

Beräkningar av belastning av nuvarande verksamhet har utgått ifrån data enligt Tabell 15.

4.1.1 BOD nuvarande verksamhet

Vid ett utsläpp av 4,5 mg BOD₇/l för befintlig verksamhet, blir haltbidraget i Nolån 14 µg/l. Omräknat till BOD₅ ($BOD_5 \approx BOD_7 * 5/7$) ger detta ett haltbidrag av 8 µg BOD₅/l. Några mätningar av BOD i Nolån har för denna utredning inte hittats och det är därför svårt att uppskatta vad halten BOD₇ eller BOD₅ är i Nolån utan analysresultat av detta.

4.1.2 BOD framtida reningsverk med nitrifikation

Framtida förslag på utgående halt av 10 mg/l innebär haltbidrag på 49 µg BOD₅/l.

Förordningen om fisk- och musselvatten anger ett gränsvärde för BOD₅ på 3000 µg/l för laxfiskvatten eller 6 000 µg/l för övriga fiskvatten (omräknat till BOD₇ skulle dessa gränsvärden ligga på ca 4 200 µg/l respektive 8 400 µg/l. Utifrån beräknat haltbidrag bedöms BOD för nuvarande eller framtida scenario inte vara en begränsande parameter för utsläpp från ARV. Förordningen berörs endast för Rolfsån som är ett laxfiskvatten.

4.1.3 Totalfosfor nuvarande verksamhet

Beräkningar av haltbidrag för fosfor är för nuvarande utsläppshalt (140 µg/l) 0,37 µg/l.

4.1.4 Totalfosfor framtida reningsverk med nitrifikation

Vid ett framtida förslag på 0,3 mg/l ger detta ett haltbidrag på 2 µg/l till Nolån.

Beräkningarna har utgått ifrån ett medelårsflöde i Nolån. Utifrån observerad halt i Nolån uppströms ARV på 11 µg/l skulle detta ge en resulterande halt på 13 µg/l. Gränsen mellan god och hög status går vid 20,3 µg/l vilket innebär att en ökning av föreslagen halt från ARV inte skulle innebära försämrad statusklass avseende totalfosfor (fysikalisk-kemisk kvalitetsfaktor).

4.1.5 Totalkväve nuvarande verksamhet

När det gäller totalkväve antas det för nuvarande scenario att det släpps ut ca 36 mg/l (Bollebygd ARV, 2020), och att nästan allt kväve föreligger som ammonium i utgående vatten, haltbidraget beräknas uppgå till ca 95 µg/l. När det utgående vattnet når Nolån reagerar ammonium med vattenmolekylerna och bildar ammoniak tills jämvikt uppnås. För resultat av beräkningar avseende ammoniak, se avsnitt 4.1.7.

4.1.6 Totalkväve framtida reningsverk med nitrifikation

Den tillfälliga reningslösningen bedöms inte minska kväveutsläppen.

4.1.7 Ammoniak vid nuvarande verksamhet

Begränsande för vattensystemets tolerans mot avloppsreningsverkets utsläpp bedöms vara utsläpp av ammoniumkväve (NH₄-N). Ammoniumkväve vilket löser sig i vatten och bildar ammoniak (NH₃-N) som i förekommande halter kan ha en toxisk effekt på vattenlevande organismer, till exempel fisk.

Toxisk effekt kan uppstå då ammoniakhalterna bedöms vara som störst på sommaren då den biologiska aktiviteten bedöms som högst. Haltbidrag utifrån mängd utgående ammoniumkväve beräknas och summeras i Tabell 16.

Bedömningsgrund för ammoniak är 1 µg/l (årsmedelvärde) respektive 6,8 µg/l (maxvärde) enligt HVMFS 2019:25.

Vid nuvarande förhållanden släpps det ut ca 34 mg/l ammoniumkväve som vid representativa förhållanden i Nolån av en medeltemperatur på 8,9 och medel-pH på 7, ger en ammoniakkoncentration på 0,1 µg/l vid medelvattenflöde. Vid medellågvattenflöde beräknas halten av ammoniak uppgå till 6 µg/l vilket ligger över årsmedelgränsvärdet (1 µg/l). Vid flöden motsvarande 0,18 m³/s (LLQ) uppskattas haltbidraget uppgå till 12,6 µg/l.

Beräknade haltbidrag vid olika flöden i Nolån och nuvarande utgående halt av ammoniumkväve (34 mg/l) summeras i Tabell 16 nedan.

Tabell 16. Beräknade haltbidrag av ammoniak (µg/l) i Nolån.

	Beräknat haltbidrag av ammoniak för nuvarande verksamhet
Medelvattenflöde (4,32 m ³ /s)	0,1
Medelflöde sommar (0,41 m ³ /s) (Augusti 2018)	6
Lägsta lågvatten (0,18 m ³ /s) (8 augusti 2018)	12,6

4.1.8 Ammoniak vid framtida reningsverk med nitrifikation

Framtida belastning av ammoniumkväve har utgått ifrån vad som bedöms som en acceptabel utgående nivå av ammoniumkväve till Nolån utifrån nuvarande förutsatta flöden i Nolån samt dimensionerat flöde från avloppsreningsverket (1114 m³/dygn).

För att inte överskrida bedömningsgrunderna för ammoniak (1 µg/l (årsmedelvärde) respektive 6,8 µg/l (maxvärde) enligt HVMFS 2019:25) har beräkningarna gjorts baklänges. Resultatet listas i Tabell 17 nedan.

Tabell 17. Beräknade utgående mängder (kg/dygn) av ammonium för att inte överskrida bedömningsgrunden för ammoniak vid olika flöden i Nolån.

	Beräknad utgående mängd för att inte överskrida bedömningsgrund
Medelvattenflöde (4,32 m ³ /s)	200 kg/dygn
Medelflöde sommar (0,41 m ³ /s) (Augusti 2018)	8 kg/dygn
Lägsta lågvatten (0,18 m ³ /s) (8 augusti 2018)	20 kg/dygn

Mängder listade i Tabell 17 tar dock inte hänsyn till befintliga halter av ammoniak i Nolån varför provtagning nu genomförs för att ytterligare utreda reningsverkets påverkan på miljö kvalitetsnormen för ytvatten.

4.2 Beräknade halter i Nolån för nuvarande och framtida scenario

Beräkningarna av utgående parametrar och resulterande halter i Nolån vid olika flödesscenarier sammanfattas i Tabell 18 där även jämförelse mot bedömningsgrunder och gränsvärden görs.

Tabell 18. Jämförelse av beräknade resulterande halter utifrån halter i övervakningsstation uppströms utloppspunkten. MQ = medelvattenflöde, MLQ = medellågvattenflöde, LLQ = lägsta lågvattenflöde. Bedömningsgrunder enligt HVMFS 2019:25 eller fisk- och musselvattenförordningen. Halter anges i µg/l.

	Bedömningsgrund årsmedel	Bedömningsgrund maxhalt	Nuvarande belastning			Framtida belastningsscenario		
	(jämförs mot MQ och MLQ)	(jämförs mot LLQ)	MQ	MLQ	LLQ	MQ	MLQ	LLQ
Flöde (m ³ /s)			4,32	0,47	0,18	4,32	0,47	0,18
Parameter								
Totalfosfor (µg/l)	20,3*	-	11	15	20	12	20	30
Totalkväve (µg/l)	-	-	670	1 643	2907	588	785	1 611
Ammonium (µg/l)	200**	1 000**	129	1 063	2 275	77	459	2 066
Ammoniak (µg/l)	1,0	6,8	1,0	6,0	12,6	0,1	2,0	5,7
BOD ₅ (µg/l)	3 000**	-	1 078	1 137	1 198	1 068	1 039	1 001

* Beräknat utifrån ekologisk kvot, årsmedel: gräns mellan hög/god status.

** Gränsvärden för fiskvatten, riktvärde jämförs mot årsmedel, gränsvärde jämförs mot maxhalt. Nolån är dock inget fiskvatten men nedströms i Rolfsån finns lax. Relevansen i jämförelsen ska därför mer ses som en indikation på att halterna skulle kunna ge en effekt på fisk i Nolån.

Resultaten indikerar överskridanden avseende ammonium och ammoniak vid nuvarande utsläppsförhållanden när flödet i Nolån är lågt (medellågvatten och lägsta lågvatten). Utsläpp av övriga parametrar beräknas inte medföra haltbidrag som försämrar status på kvalitetsfaktornivå.

Framtida belastningsscenario bedöms inte överskrida gränsvärden eller bedömningsgrunder.

5 Slutsats

Nuvarande tillstånd enligt miljöbalken för Bollebygds avloppsreningsverk gäller till och med den 31 december 2025. Tidsbegränsningen sattes på grund av att det förekommer förhöjda halter av ammoniumkväve i recipienten och att reningsverkets utsläpp sannolikt bidrar till detta på ett påtagligt sätt.

Miljöprövningsdelegationen ansåg med tanke på förhållandena i recipienten att verksamheten inte kan tillåtas efter år 2025.

Förutsättningar för nuvarande utsläpp och befintligt avloppsreningsverk

De beräkningar som gjorts i samband med denna utredning indikerar att utgående halter och mängder leder till begränsande möjligheter att uppnå den beslutade miljö kvalitetsnormen för ekologisk status att god status ska uppnås 2033, främst avseende det särskilda förorenande ämnet ammoniak. I recipienten beräknas utgående halter från ARV medföra att det maximalt tillåtna gränsvärdet (6,8 µg/l enligt HVMFS 2019:25) överskrids vid lägsta lågvatten.

Nuvarande scenario bedöms inte klara MKN.

Förutsättningar för utsläpp från befintligt reningsverk med nitrifikation

Om man vill fortsätta driva befintligt avloppsreningsverk efter 2025 och under en övergångsperiod fram till att ledningar till Ryaverket blir klara alternativt ett nytt eller ombyggt reningsverk i kommunen är klart, framför allt vid medellågvatten och lägsta lågvatten i Nolån, krävs vissa ombyggnader eller justerad reningsprocess för att minska belastningen av framför allt ammonium från reningsverket.

Med föreslagna utgående mängder av ammonium (på årsbasis i medel 200 kg/dygn, vid lägsta lågvattenflöde 20 kg/dygn) bedöms förutsättningarna för utsläpp av renat spillvatten till Nolån acceptabelt utifrån uppnåendet av miljö kvalitetsnormerna. För att klara MKN avseende ammoniak vid extrema lågflöden i Nolån bör utgående mängd ammonium ligga under 8 kg/dygn.

5.1 Sammanfattande bedömning

Den sammanfattande bedömningen utifrån denna recipientutredning är att nuvarande rening inte är tillräcklig för att klara MKN.

Vid fortsatt utsläpp efter 2025 skulle en åtgärd krävas.

Beräknade utsläppshalter för befintligt reningsverk med nitrifikation med utgående mängder och halter enligt Tabell 15 bedöms tillräckliga för att klara MKN i Nolån, se Tabell 19.

Tabell 19. Utgående mängder (kg/dygn) för nuvarande scenario (befintligt avloppsreningsverk) och framtida befintligt reningsverk med nitrifikation .

Rödmarkerade celler innebär att MKN inte bedöms klaras.

Grönmarkerade celler innebär att MKN bedöms klaras.

	Nuvarande	Framtida
Parameter	kg/dygn	kg/dygn
Totalfosfor	0,14	0,33
Totalkväve	35	35
Ammonium	33	20 *
BOD7	4,4	11,2

* Mängd ut (kg/dygn) vid lägsta lågvatten för att inte överskrida bedömningsgrund 6,8 µg/l.

Referenser

- Bollebygd ARV. (2020). Miljörapport.
- HVMFS. (2019:25). *Havs- och vattenmyndighetens författningssamling om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten*. Göteborg: Havs- och Vattenmyndigheten. Hämtat från <https://www.havochvatten.se/download/18.4705beb516f0bcf57ce1c145/1576576601249/HVMFS%202019-25-ev.pdf>
- Lindhagen, C. (2006). Lax och öring i Rolfsåns vattensystem - dåtid, nutid och framtid. (M. i. mark, Red.) Hämtat från <https://lygnernsvattenrad.se/wp-content/uploads/2021/02/lax-och-oring-i-rolfsans-vattensystem.pdf>
- Länsstyrelsen i Hallands län. (2005). Bevarandeplan för Natura 2000-området Rolfsån.
- Länsstyrelsen Västra Götaland. (2018). Mätkampanj och regional miljöövervakning 2018 - miljögifter i ytvatten och biota. Hämtat från <https://viss.lansstyrelsen.se/ReferenceLibrary/54447/2020-12.pdf>
- Marine Monitoring AB. (2021). Utredning av tillståndet i Inre Kungsbackafjorden och påverkan från Hammargård avloppsreningsverk .
- Miljöprövningsdelegationen. (2013). Tillstånd till Bollebygds avloppsreningsanläggning på fastigheten Forsa 1:18 i Bollebygds kommun. *Diarienummer: 551-37310-2017*(Dossienummer: 1443-1001).
- Naturvårdsverket. (den 20 januari 2011). Lax (i sötvatten). *Vägledning för svenska arter i habitatdirektivets bilaga 2*. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/4a61e1/contentassets/44353e4a75814568b4fc01b7eb2fe95c/vl-lax.pdf>
- Naturvårdsverket. (november 2011). Mindre vattendrag - Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor. *Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1, NV-04493-11*. Hämtat från <https://www.naturvardsverket.se/4a649d/contentassets/ec73882eff2b418d8c12f225e8938343/vl-3260-mindrevattendrag.pdf>
- PAG miljökonsult. (2021). Miljö tillståndet för bottenfaunan i Kungsbackafjorden.
- Regeringen. (1997). Miljöbalkspropositionen, 1997/98:45 del 2.
- SMHI, vattenwebb. (den 19 05 2023). Analys- och scenarioverktyg för övergödning i sötvatten.
- StormTac Databas. (2023). Databas för dagvatten, basflöde, ytvatten och avloppsvatten, v.2023-04-11. StormTac AB. www.stormtac.com.
- Sweco. (den 3 december 2020). Spridningsberäkningar och påverkansanalys för Hammargård avloppsreningsverk .
- Sweco. (2021). Fältrapport - salt och syrehalt.
- Sweco. (2021). PM påverkan på fisk.
- Sweco. (2021). PM Salt- och syrehalt.
- Sweco. (den 21 12 2021). Tillståndsansökan för Hammargård avloppsreningsverk. Göteborg.
- Sweco. (2021). Vattenkemi - Underlag för bedömningar.
- Vattenmyndigheten Västerhavet. (den 16 januari 2019). Kompletterande yttrande angående status och miljö kvalitetsnormer för Nolån i ärende Dnr 551-37310-2017. Göteborg, Västra Götaland.
- Vattenmyndigheterna. (2022). Åtgärdsbehov fosfor och kväve vattenförvaltningscykel 3 (v1_2). Hämtat från [https://viss.lansstyrelsen.se/ReferenceLibrary/55168/%C3%85tg%C3%A4rdsbehov%20fosfor%20och%20kv%C3%A4ve%20vattenf%C3%B6rvaltningscykel%203%20\(v1_2\).xlsx](https://viss.lansstyrelsen.se/ReferenceLibrary/55168/%C3%85tg%C3%A4rdsbehov%20fosfor%20och%20kv%C3%A4ve%20vattenf%C3%B6rvaltningscykel%203%20(v1_2).xlsx)

Together with our clients and the collective knowledge of our 18,500 architects, engineers and other specialists, we co-create solutions that address urbanisation, capture the power of digitalisation, and make our societies more sustainable.

Sweco – Transforming society together

13. Val av ombud vid Gryaab AB:s årsstämma 2024 KS2024/35

§35

KS2024/35

Val av ombud vid Gryaab AB:s årsstämma 2024

Beslut

Arbetsutskottets förslag till kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen utser Ulf Rapp (S) till ombud vid årsstämman, med Daniel Persson (SD) som ersättare för ombudet.

Ärendet

Ombud, med ersättare, till Gryaab AB:s årsstämma 2024 ska utses av kommunstyrelsen. Årsmötet är onsdag 6 mars.

Förslag till beslut

Ledamöternas förslag till beslut

Ulf Rapp (S) föreslår att Ulf Rapp (S) väljs till ombud vid årsstämman, med Daniel Persson (SD) som ersättare för ombudet. Förslaget antas.

Skickas till

Kommunstyrelsen

Paragrafen är justerad

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande